

Bulletin advokacie
1956-2016

držitel prestižního ocenění
Právníký časopis ČR
2011, 2012, 2014 a 2015

od 2014
RECENZOVANÝ
ČASOPIS

5 2016

Bulletin advokacie

Právní prostor pošesté • Kvalifikované (zprísněné) podmínky u podmíněného zastavení trestního stíhání • Ke vztahu upuštění od potrestání a trestního příkazu • Nicotnost právního jednání a rozvázání prac. poměru • Zvýhodněné pojištění motorových vozidel pro advokáty • 3. práce kategorie Talent roku Právníka roku 2015 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

12. ROČNÍK
CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právník roku **2016**

– čeká na své letošní vítěze.
Chcete-li znát podrobnosti, nalistujte stranu 9.

**ÚROK
Z JISTOTY
PŘI NÁJMU**
Čtěte str. 26-30.

Občanský zákoník: Srovnávací komentář

Elektronická publikace vyjadřující se k vybraným sporným výkladovým otázkám občanského zákoníku, zákona o obchodních korporacích a souvisejících předpisů

Přináší stanovisko významných autorů, jak v případech aktuálních sporných výkladů postupovat.

Autoři JUDr. Petr Bezouška, Ph.D. a doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D. působí v advokátní kanceláři PRK Partners, která získala ocenění Právnická firma roku 2015 v kategoriích: Bankovníctví a finance a Pracovní právo.

Každá komentovaná sporná či výkladově obtížná otázka zahrnuje:

- související ustanovení a související instituty
- shrnutí hlavních publikovaných názorů s důrazem na odlišnosti v interpretaci, nebo nastínění neřešeného problému
- komentář, který analyzuje protichůdná stanoviska a podrobně zdůvodňuje zvolený výklad
- závěr, který přináší argumentačně podložené stanovisko autorů srovnávacího komentáře, k jakému výkladu se přiklání, nebo návrh řešení neřešeného problému s příslušným odůvodněním

Občanský zákoník: Srovnávací komentář je členěn podle vybraných paragrafů NOZ (a do budoucna i ZOK a s nimi souvisejících předpisů).

Aktuálně zařazeno 50 aktuálních výkladových otázek, do konce února 2017 bude zařazeno celkem 100 výkladových otázek, s výhledem dalších doplnění.

PRŮBĚŽNĚ AKTUALIZOVÁNO

Další připravované výkladové otázky, které budou okomentovány do konce února 2017, se budou věnovat mj. následujícím právním oblastem

- spoluvlastnictví (zvláště společné jmění manželů)
- dědické právo
- právní jednání
- zajištění (zvláštní zástavní právo)
- vedlejší ujednání u kupní smlouvy
- nájem (bytu, nebytu)
- náhrada škody, bezdůvodné obohacení

Využijte 20% SLEVU na předplatné roku 2016. Roční cena předplatného: 2 900 Kč bez DPH pro 1 uživatele.

Více informací vám poskytne váš obchodní poradce Wolters Kluwer <http://obchodnici.aspi.cz>

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz

Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 20. 5. 2016 v nákladu
16 550 výtisků.

Obálka: koláž

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

Jaroslav Svejkovský: **Boje o právní služby** 3

Aktuality

Zákon o bezplatné právní pomoci Robert Němec 4

Kongres Právní prostor poště Ivana Cihlářová 6

12. ročník celostátní soutěže Právník roku 2016 vyhlášen 9

Úřední věstník v letech 1905-1938 Stanislav Balík 10

Pozvánka na XXIV. Karlovarské právní dny 12

Aktuálně v právu Hana Rýdlová 14

z právní teorie a praxe

Články

**Kvalifikované (zprísňené) podmínky u podmíněného zastavení
trestního stíhání** Jan Zůbek 15

Ke vztahu upuštění od potrestání a trestního příkazu
Dalibor Šelleng 18

Nicotnost právního jednání a rozvázání pracovního poměru
Jaroslav Stránský 22

Úrok z jistoty při nájmu Tomáš Buus 26

Z judikatury

K podmínkám vydání rozsudku pro zmeškání 31

Neplatnost rozhodčí doložky – exekuce 33

Odpovědnost vlastníka stromů 37

K civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy 39

Zápis do veřejného rejstříku 43

Z judikatury soudního dvora EU 43

Z judikatury ESLP 45

Z odborné literatury

Petr Lavický a kol.: **Občanský soudní řád II. Exekuční řád.**
Praktický komentář (Jan Kubizňák) 49

Petr Ševčík, Ladislav Ullrich: **Znalecké právo** (Martin Mikyska) 49

Jan Kozák, Alexandr Dadam, Lukáš Pacht: **Insolvenční zákon**
a předpisy související. Komentář (Daniel Ševčík) 51

Bulletin slovenskej advokácie přináší... 52

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

K čemu je právo (se zvláštním zřetelem k dunění práva jícnu) 53

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 54

Limity obhajoby v kárné praxi ČAK – tentokrát z pohledu advokáta
Tomáš Sokol 56

Zvýhodněné pojištění motorových vozidel pro advokáty Tomáš Turek	58
Z jednání představenstva ČAK icha	60

Z Evropy

Odpovědnost státu za bezprávi způsobené státem Friedrich Graf von Westphalen	61

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

3. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2015 Ondřej Novák	68
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	73
Pozvánka na dva semináře o insolvenční	74
Pozvánka na konferenci „Nové soukromé právo 2016“ v Ostravě	75
Pozvánka na seminář „Svoboda projevu“	75
Pozvánka na Codexis Golf Tour 2016	76
Pozvánka na turnaj regionálních týmů ve fotbale „Severočeský pohár 2016“	76
Pozvánka na 27. ročník tradičního běžeckého závodu „O parohy arcivévodý Ferdinanda“	77
Pozvánka na tenisovou sobotu v Kosmonosech	78

Nakonec

Právníkovy zápisky (Drobky z rozprav o rodinném provozu) Petr Hajn	79
Kresba Lubomíra Lichého	80
Víte, že... Stanislav Balík	80
Inhaltsverzeichnis	81
Zusammenfassung/Summary	82
Table of Contents	83

ZIZLAVSKÝ

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložení, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Boje o právní služby

V připomínkovém řízení je nyní nový věcný záměr Ministerstva spravedlnosti ohledně tzv. „bezplatné právní pomoci“. Oproti minulým návrhům ministerstvo nyní respektuje zavedené instituce, zejména advokacii, která je povolána ze zákona poskytovat právní službu.

Minulé návrhy Ministerstva spravedlnosti datované od roku 2011 vytvářely systém právní pomoci tím, že zejména rozšiřovaly řady poskytovatelů právní pomoci. Takovými dalšími poskytovateli právní pomoci byly dle předchozích návrhů „nestátní neziskové organizace“. Samotný termín je sice nesrozumitelný, ale to předkladateli nevadilo.

Ač prostor, který měl takový poskytovatel vyplnit, byl úplně totožný s tím, který jinak vyplňují profesionálové po absolvování předepsané zkušební doby a profesionální zkoušky, nepředepisoval v podstatě téměř žádné kvalifikační předpoklady. Zákon měl prolomit i povinnost mlčenlivosti apod. Povinnost hradit odměnu v rozšířené právní pomoci převáděl zákon na stát, a to do rozpočtové kapitoly Ministerstva spravedlnosti.

Jelikož zákon zasahoval do dosavadního právního pořádku, zejména do článku 37 odst. 2 Listiny, podle které má každý právo na právní pomoc vymezenou v Listině, nejen představitelé advokacie v Legislativní radě vlády velmi razantně proti takovým snahám vystoupili, a to zejména s argumentací na ochranu klientů. Členové LRV (zejména advokáti) v průběhu legislativního procesu velmi intenzivně

argumentovali tím, že dosavadní právní úprava je jedinečná a ústavně konformní v tom, že zajišťuje poskytnutí právní pomoci každému, kdo má na ni i podle citovaného článku Listiny právo. Pouze taková právní úprava, podle níž poskytují právní pomoc profesionálové zavázání k etickému výkonu profese a kárně odpovědní Komoře, svědčí o naplnění ústavního práva na právní pomoc vymezenou v Listině. Snahy ministerstva byly přesto několikrát opakovány.

Teprve současné ministerstvo pod vedením ministra Roberta Pelikána v předloženém věcném záměru respektuje jak ústavní právo na právní pomoc, tak zejména zájmy klientů. Není třeba řešit žádnou odpovědnost, žádné další zápisy, a je třeba vyřešit pouze proces ustavení takového advokáta. Je třeba stanovit limit pro to, aby někdo nezneužíval dobrodiní zákona. Nicméně nová úprava by měla hlavně respektovat dosavadní právní úpravu a intervenovat pouze do ustanovení § 18 zákona o advokacii.

Námítky k věcnému záměru, např. z úst ministra Jiřího Dienstbiera, že by advokáty neměla určovat i k bezplatné právní pomoci Česká advokátní komora, potvrzují pouze nepochopení pozice orgánů Komory, které jsou v samosprávné organizaci advokacie zavedeny zejména proto, aby právo klientů zakotvené jak v Listině, tak v příslušných ustanoveních zákona o advokacii bylo naplněno a chráněno. Jenom orgány advokacie jsou schopné zabezpečit, že advokát je při poskytování právních služeb nezávislý, je vázán právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta. Podle Pravidel profesionální etiky advokát nesmí rozlišovat při poskytování právní služby, zda se jedná o práci placenou či bezplatnou. V obou případech je povinen efektivně chránit oprávněné zájmy klienta v mezích zákona. Jiný systém není třeba vytvářet, neboť jiný systém pouze poškodí oprávněné zájmy těch, kteří právní pomoc potřebují. Takovou pozici nikdy nemohou mít žádné nestátní neziskové organizace, které bez jakéhokoliv systému, pouze snad s nějakým administrativním dohledem ministerstva, by byly kontrolovatelné při poskytování právní pomoci.

Právnícké vzdělání je jednou z mnoha zákonných podmínek pro to, aby žadatel byl zapsán do seznamu advokátů.

V zájmu klientů, občanů této republiky, není to, aby poskytování bezplatných právních služeb bylo vyjmuta ze zákona o advokacii. Klient je chráněn i při výkonu takové právní služby tak, aby ji advokát poskytoval odpovědně, respektoval pokyny klienta a meze zákona. Systém výkonu kontrolního mechanismu je nenahraditelný a nenapodobitelný.

JUDr. JAROSLAV SVEJKOVSKÝ,
náhradník představenstva ČAK
a v letech 2006-2014 člen LRV

o) Zákon o bezplatné právní pomoci

VE DNECH 11. A 12. DUBNA 2016 SE V PRAZE KONALA 27. SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK. NA SVÉM ZASEDÁNÍ SE PŘEDSTAVENSTVO MIMO JINÉ ZABÝVALO OTÁZKOU VĚCNÉHO ZÁMĚRU ZÁKONA O BEZPLATNÉ PRÁVNÍ POMOCI.

Dne 19. 3. 2016 rozeslalo Ministerstvo spravedlnosti (MŠP) do připomínkového řízení věcný záměr zákona o bezplatné právní pomoci. Především je třeba upřesnit, že nejde o návrh jednoho plošného zákona o bezplatné právní pomoci. V průběhu projednávání věcného záměru MŠP identifikovalo jednotlivé oblasti, kde systém bezplatné právní pomoci chybí nebo neodpovídá

mezinárodněprávním požadavkům, a připravilo věcný záměr zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozšířením státem zajištěné právní pomoci. Projednávání věcného záměru se ČAK pochopitelně aktivně účastnila.

Systém bezplatné právní pomoci by měl být v první řadě doplněn o poskytování **primárních právních porad** potřebným osobám. V zásadě by se mělo jednat o systém obdobný bezplatnému poradenství poskytovanému již dnes advokáty na pobočkách ČAK, avšak s tím, že **toto poradenství by advokáti mohli poskytovat ve své kanceláři a s nárokem na náhradu nákladů**. Systém, který obsahuje i regulační opatření proti jeho zneužívání, by měla administrativně zajišťovat ČAK, která by měla proplácet náhradu nákladů advokátům z prostředků MŠP.

Samostatně by pak mělo být upraveno poskytování právních služeb **formou ustanovení advokáta pro řízení před Ústavním soudem a určení advokáta pro účely správního řízení**. Způsob určení by měl být obdobou dosavadního § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Bez ohledu na to, kdo bude advokáta určovat nebo ustanovovat, službu by měli poskytovat advokáti a hradit by ji měl stát.

Podle serveru Česká justice podrobil věcný záměr MŠP ostře kritice ministr pro lidská práva a menšiny Jiří Dienstbier. Vzhledem k tomu, že zveřejněnou kritiku vnímala ČAK jako nepřiměřenou, neodpovídající ani stávajícím potřebám, ani legislativním a finančním možnostem, reagovala ČAK prohlášením, které najdete na webu ČAK v rubrice Aktuální informace.

Dne 27. 4. 2016 se uskutečnilo ústní vypořádání připomínek k věcnému záměru, jehož se zúčastnil i zástupce ČAK. Předmětem projednávání byl široký okruh připomínek směřující především k požadavku rozšíření věcného záměru, a to o okruh poskytovatelů, rozšíření mechanismu poskytování primárních právních porad a změna mechanismu zajištění právní pomoci ve správním řízení.

Valnou většinu připomínek se podařilo vysvětlit, avšak ve dvou zásadních okruzích se shodu nalézt nepodařilo. Tý-

ká se to zejména požadavku ministra pro lidská práva na **rozšíření okruhu poskytovatelů právní pomoci o neziskové organizace**. Argument předkladatele proti zapojení neziskových organizací je přitom srozumitelný a pádný – zatímco advokátní služby a jejich poskytovatelé tvoří existující, funkční a náležitě regulovaný systém, u neziskového sektoru, který primárně poskytuje jiné sociální služby, takový systém neexistuje a nemá dostatečnou kontrolu ani z hlediska osoby poskytovatele, ani z hlediska obsahu a financování služby. Jeho vytvoření a zajištění dostatečných kontrolních mechanismů by bylo finančně neúnosné, aniž by bylo možné kvantifikovat jeho přínos. Nadto je třeba upozornit, že takový návrh již byl opakovaně předložen LRV a ani jednou nebyl uznán jako vhodný.

Druhým okruhem nevypořádaných námitek je **otázka způsobu určení advokáta pro účely správního řízení**, kdy proti sobě stojí návrh předkladatele, který podporují věcné resorty (MV a MPSV), aby advokáta určovala ČAK, zatímco ministr pro lidská práva a Veřejný ochránce lidských práv navrhuje, aby určení advokáta bylo nahrazeno ustanovováním v rámci procesního předpisu (správního řádu). V tuto chvíli setrval předkladatel na svém návrhu, neboť způsob navrhovaný oponenty by narážel na problém s financováním (kdo ustanovuje, ten platí), což by v případech výkonu přenesené působnosti, a v některých případech i u přímé působnosti státu, naráželo na řadu praktických problémů.

V současné době se záměr dopracovává podle vypořádaných připomínek a nevyřešené okruhy projdou ještě projednáním mezi předkladatelem a příslušným ministerstvem, které uplatnilo námitku, na úrovni náměstků těchto úřadů. Předkladatel je vázán povinností předložit návrh věcného záměru vládě do konce května 2016.

✿ Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M., místopředseda ČAK

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

inzerce

Bechyně

HODINÁŘSTVÍ

V DOBRÉ SPOLEČNOSTI MILUJEME KOMPLIKACE

VLADIMÍR BECHYNĚ MISTR HODINÁŘ OD ROKU 1962

V našem světě nejsou komplikace komplikacemi, jak jsou běžně vnímány. Chápeme je jako zvládnuté a překonané výzvy. Jako malé zázraky, které dokážou přinášet ostatním radost.

ŠTĚPÁNSKÁ 57, VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ 10, PRAHA
WWW.HODINARSTVIBECHYNE.CZ

Kongres Právní prostor **pošesté**

JIŽ PO ŠESTÉ SE NA „DALEKÉM“ CHRUDIMSKU, V HOTELU JEZERKA OBKLOPENÉM KRÁSNÝMI LESY KOLEM SEČSKÉ PŘEHRADY, KONAL VE DNECH 19. A 20. DUBNA 2016 ODBORNÝ KONGRES PRÁVNÍ PROSTOR. JEHO JIŽ TRADIČNÍM POŘADATELEM BYL PRÁVNÍ SYSTÉM CODEXIS SPOLEČNOSTI ATLAS CONSULTING A JEDNÍM Z JEHO MEDIÁLNÍCH PARTNERŮ BYL OPĚT I BULLETIN ADVOKACIE. JAKO MODERÁTOR SE JIŽ POTŘETÍ OSVĚDČIL Mgr. et Mgr. MICHAL VÁVRA, ADVOKÁT, KTERÝ NYNÍ VEDE Pobočku SVÉ KANCELÁŘE VE VÍDNI.

Konferenci zahájil blok věnovaný občanskému a obchodnímu právu, přičemž dva z celkem tří příspěvků se zabývaly alternativními způsoby řešení sporů. Jako první vystoupil odborný asistent na katedře obchodního práva PF UK a rozhodce JUDr. Tomáš Horáček, Ph.D., jenž se ve svém příspěvku „Nové aspekty ochrany spotřebitele“ pohovořil o novém institutu mimosoudního řešení sporů mezi podnikateli a spotřebiteli, který s účinností od února 2016 přinesla novela zákona o ochraně spotřebitele; jeho kritika se snesla především na zcela neživotná pravidla, která pro tato mimosoudní řešení sporů stanovila Česká obchodní inspekce (např. řízení se zahajuje vyplněním elektronického online formuláře, který by měl nespokojený spotřebitel zaslat do datové schránky nebo opatřit uznaným elektronickým podpisem).

Bohužel spíše jen obecným rozbořem výhodnosti mimosoudních řešení sporů vzhledem k tomu, co vlastně nejvíce ovlivňuje soudcovské rozhodování (ano, není to kvalita právní argumentace...), byl příspěvek zapsaného mediátora a rozhodce JUDr. Martina Svatoše, Ph.D., nazvaný „Efektivní řešení obchodních sporů – mediace a ti druzí“.

U řečnického pultu profesor Dědič, dále zleva moderátor Michal Vávra, Tomáš Horáček a Martin Svatoš.

Jednoznačně nejpřínosnějším příspěvkem úvodního bloku pak bylo vystoupení prof. JUDr. Jana Dědiče „Aktuální výkladové problémy zákona o obchodních korporacích“. Ten jako spoluautor návrhu zákona odhalil nejen třicet až čtyřicet míst, kde přijaté pozměňovací návrhy buď nebyly promítnuty do souvisejících paragrafů, nebo je schválená „poslanecká tvořivost“ v rozporu s komunitárním právem, ale i řadu čistě legislativně-technických chyb. Jako příklad uvedl prof. Dědič hlasování per rollam v s. r. o. podle § 175 odst. 3 z. o. k., kdy je podle jeho slov zcela jednoznačně třeba notářského zápisu, neboť to vyžaduje čl. 11 směrnice 2009/101/ES, nebo nesmyslné rozlišení i zaknihovaných akcií na akcie na jméno a akcie na majitele.

V dalším bloku věnovaném právu duševního vlastnictví nepochybně zaujala přítomné právnický všech profesí přednáška advokátky Mgr. Zuzany Šimonovské, LL.M., která představila zcela nový druh práva – „Fashion law“ – překládaný do češtiny jako právo v módním a oděvním průmyslu. Toto nové, průřezové odvětví práva se konstituuje v souvislosti s požadavky praxe a věnuje se především specifickým otázkám ochranných známek a dalším prostředkům ochrany značky, ochraně doménových jmen a problematice cybersquattingu, ale zasahuje např. i do pracovního práva v souvislosti s neplacenými stážemi, které jsou v této branži obvyklé.

Advokát JUDr. Jirí Matzner, Ph.D., LL.M., pak následně všechny přítomné upozornil na zapomínanou skutečnost, že všichni trávíme „Každý den se softwarovým právem“, jak zněl název jeho vystoupení, neboť všichni denně používáme nějaký software. České republice přitom podle Matznerových slov patří 12. nejvyšší míra pirátství ve světě – v roce 2014 se v Česku užívalo „jen“ 34 procent softwaru bez řádné licence.

Odpolední blok prvního dne konference patřící především trestnímu právu zahájilo vystoupení předsedy Městského soudu v Praze JUDr. Libora Vávry nazvané „Všichni máme děti aneb zamyšlení nad trestáním mladistvých“, které s odkazem na statistická data, dokládající razantní pokles trestných činů spáchaných mladistvými i zcela minimální počet jimi spáchaných vražd, zdůraznil nesmyslnost nedávného poslaneckého návrhu na snížení trestní odpovědnosti pod 15 let.

„Dozor a dohled ve státním zastupitelství není totéž“, tak nazvala svoji přednášku pražská vrchní státní zástupkyně JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., která v ní přesně popsala rozdíly mezi těmito dvěma instituty, aby na základě toho poté mohla poukázat na nesmyslnost navrhovaného zvláštního typu dohledu nad protikorupčním speciálem ve vládním návrhu zákona o státním zastupitelství.

„Aplikace zásady presumpce nevinny v médiích“ – respektive neaplikace této zásady ze strany médií – pak byla tématem vystoupení advokáta JUDr. Aleše Rozehnal, Ph.D.

Za řečnickým pultem Michal Žižlavský, dále od leva moderátor Michal Vávra, Libor Vávra, Lenka Bradáčová a Aleš Rozehnal.

Na závěr tohoto bloku vystoupil s příspěvkem z oblasti insolvenčního práva JUDr. Michal Žižlavský, advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením, předseda Rady expertů Asociace insolvenčních správců a člen představenstva ČAK, který se zabýval otázkou „Je možná záchrana životaschopného podniku v insolvenční?“ Ve svém vystoupení rozebral především možné způsoby reorganizace podniku, přičemž zdůraznil výhodnost (pro věřitele, vlastníky i zaměstnance) toho modelu, kdy do korporace přímo vstoupí kapitál a pomůže ji tak zachovat.

Poslední blok prvního dne konference byl věnován transparentnosti veřejné správy, přičemž jako první vystoupil náměstek ministra vnitra pro legislativu a archivnictví JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D., s tematicky volněji souvisejícím příspěvkem, popisujícím chystanou reformu přestupkového práva – její základní východiska, cíle a očekávání.

Další dva příspěvky pojednávaly o novém zákonu o zadávání veřejných zakázek (právě v době konání kongresu sněmovna podpořila posunutí jeho účinnosti, takže zákon, který vyšel ve Sbírce zákonů pod č. 134/2016 Sb. 29. dubna 2016, bude účinný od 1. října 2016). Zatímco advokát-

Bulletin advokacie byl jedním z mediálních partnerů kongresu.

Vetešník/Jemelka/Potěšil/
Vetešníková/Adameová/Bohuslav

Dopravní právo

- publikace je rozdělena na správně-právní oblast, tedy provoz na pozemních komunikacích, pozemní komunikace, provozování silniční dopravy, podmínky provozu vozidel na pozemních komunikacích, pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, a na trestněprávní oblast, týkající se trestných činů proti životu a zdraví, trestných činů proti majetku, trestných činů obecně nebezpečných a trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných

2016, vázané, 840 stran
cena 1 490 Kč, obj. číslo VP4

Milan Kindl

Zajištění a utvrzení dluhů

- publikace představuje ucelený přehled jednotlivých druhů zajištění, přičemž plně zohledňuje novou právní úpravu
- vedle jednotlivých institutů nového občanského zákoníku podává výklad i ve vztahu k insolvenčnímu zákonu, zákonu o finančním zajištění, zákonu o veřejných dražbách
- popisuje i širší ekonomické souvislosti zřízení, udržování a výkonu jednotlivých zajišťovacích instrumentů a vše je doplňováno praktickými příklady

2016, brožované, 528 stran
cena 890 Kč, obj. číslo PP121

Furek/Rothanzl/Jirovec

Zákon o svobodném přístupu k informacím Komentář

- Autoři, kteří pracují ve veřejné správě nebo svůj profesní život ve veřejné správě začínali, poskytují ucelený výklad zákona s ohledem na praktické problémy, s nimiž se aplikující orgány mohou setkat či již setkaly.
- Výklad vychází z judikatury správních soudů i z dostupné odborné literatury.
- Součástí publikace jsou vzory úkonů povinných subjektů a rozsáhlý citační aparát relevantních soudních rozhodnutí.

2016, vázané, 1 264 stran
cena 1990 Kč, obj. číslo EKZ169

Vystoupení Lucie Žilkové; dále zleva moderátor, Petr Mlsna, Adéla Havlová, František Korbel a Vratislav Košťál.

ka **Mgr. Adéla Havlová, LL.M.**, rozebrala především koncepci a systematiku nového zákona, vedoucí právnického oddělení společnosti OTIDEA **Mgr. Lucie Žilková** se soustředila na **změny v prokazování kvalifikace a procesu posouzení nabídek**.

Advokát a pedagog na katedře správního práva PF UK **Mgr. František Korbel, Ph.D.**, rozebral **nový zákon č. 340/2015 Sb., o registru smluv**, který byl měl začít platit od 1. července 2016; soustředil se zejména na kritiku paragrafů 6 a 7 (které by měly být účinné až o rok později), podle nichž nabydou smlouvy účinnosti právě až zveřejněním v registru smluv (§ 6) a pokud se tak nestane do tří měsíců od uzavření smlouvy, bude smlouva zrušena (§ 7).

Svým nenapodobitelným způsobem pak zkritizoval registr smluv i vedoucí odboru Právní služby společnosti ČEPS, a. s., **JUDr. PhDr. Vratislav Košťál**, jehož vystoupení nazvané „**Nahota veřejného podnikání jako Pyrrhovo vítězství státu nad sebou samým**“ první den konference uzavřelo.

Druhý den konference začal zajímavým „dvojvystupením“ známých odborníků v oblasti **pracovního práva**, advokátky **JUDr. Nataši Randlové** a **doc. JUDr. Petr Húrky, Ph.D.**, z katedry pracovního práva a práva sociálního zabezpečení PF UK, kteří se zabývali **výhodami a nevýhodami připra-**

vované novely zákoníku práce, přičemž docent Húrka, jako hlavní autor novely, ji obhajoval, zatímco doktorka Randlová poukazovala na možné problémy v praxi.

Až na poslední chvíli byl na program konference zařazeno následující příspěvek člena prezidia Exekutorské komory a soudního exekutora v Liberci **Mgr. Petra Polanského**, nazvaný „**Blíží se konec vymahatelnosti práva?**“, který se snažil získat u přítomné právnické veřejnosti podporu proti ministerstvem spravedlnosti chystanému snížení exekutorského tarifu.

Závěrečný blok konference, věnovaný **aktuálním otázkám justice**, byl letos „hvězdně“ obsazen. Kromě předsedů obou nejvyšších soudů letos poprvé na Seči vystoupil předseda Ústavního soudu **JUDr. Pavel Rychetský**. Podle něho **patří mezi aktuální problémy české justice zejména ta skutečnost, že je územně i profesně nevyvážená**; soustava soudů už nekopíruje územní uspořádání státu a soudy se výrazně liší různým počtem soudců. Česká justice by podle Rychetského měla být pouze třístupňová, přičemž začínající soudce by měl být nejdříve přidělován k soudu druhého stupně. Soudy by se také měly zbavit „stavovského incestu“, a otevřít se dalším právníkům profesím.

Na Rychetského navázal předseda Nejvyššího soudu **prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.**, a svojí **úvahou nad uspořádáním soudní soustavy v České republice** jeho vystoupení podpořil. S reformou se musí podle Šámala začít hned u nejnižších soudů (ty by se do budoucna neměly označovat za soudy okresní, ale za soudy prvního stupně), a to právě určením jejich velikosti a rozložení; nezbytnou součástí reformy soudnictví je ale podle Šámala také reforma procesních předpisů.

Spíše filosofickou úvahou o stávající situaci světa bylo následující vystoupení místopředsedy Nejvyššího soudu **JUDr. Romana Fialy** nazvané „**Postavení soudce, nezávislost a odpovědnost**“.

Prezidentka Soudcovské unie, soudkyně Nejvyššího správního soudu **Mgr. Daniela Zemanová** se ve svém příspěvku nazvaném „**Pojetí práva na zákonného soudce v praxi soudů**“ věnovala rozporu mezi dvěma zákonnými právy účastníka řízení – právem nebýt odňat svému zákonnému soudci a právem na rychlé vyřízení svého případu. Poukázala přitom na skutečnost, že neexistují jednotná pravidla pro tvorbu rozvrhu práce soudů.

Konferenci uzavřelo vystoupení předsedy Nejvyššího správního soudu **JUDr. Josefa Baxy**, nazvané emotivně „**Musí čl. 38 odst. 1 Listiny garantovat automatický generátor, aneb kdo je tady sprostý podezřelý?**“, ve kterém Baxa velmi důrazně odmítl záměr ministerstva spravedlnosti, podle něhož by měly být jednotlivé kauzy přidělovány soudcům prostřednictvím automatického generátoru, a označil jej za paušální vyjádření nedůvěry k dosavadnímu justičnímu systému a jeho aktérům.

Podrobnější informace o z kongresu najdete na internetových stránkách našeho časopisu www.bulletin-advokacie.cz, fotogalerii pak na www.kongrespravni prostor.cz.

Hovoří předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský. Dále zleva moderátor Michal Vávra, Pavel Šámal, Roman Fiala, Daniela Zemanová a Josef Baxa.

❖ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ
❖ Foto VLADIMÍRA PŘIKRYLOVÁ

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ uvádějí

12. ROČNÍK

PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

právník roku 2016

*Záštitu nad soutěží převzali jako tradičně
předseda vlády ČR
a ministr spravedlnosti ČR.*

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoliv právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 25. 5. 2016 do 31. 10. 2016.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2016 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách. Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 3. února 2017 v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2016.

Stálé kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Finanční právo
- Právo duševního vlastnictví
- Pracovní právo
- Rodinné právo
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii:

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos českému právu)

Partneři soutěže:

Soudcovská unie ČR, Notářská komora ČR, Exekutorská komora ČR, Unie státních zástupců ČR, Unie podnikových právníků ČR a Jednota českých právníků

Mercedes-Benz

Bulletin advokacie
1956-2016

Úřední věstník v letech 1905-1938

Úřední věstník Advokátní komory v království Českém (dále jen „Věstník“)¹ se od října 1905 stal v časovém sledu třetím advokátským periodikem vydávaným v českých zemích. Tento Věstník pak vycházel v české a zároveň i německé verzi s názvem *Amtliche Mitteilungen der Advokatenkammer in Böhmen* až do r. 1918, v období první Československé republiky byl přejmenován na Úřední věstník Advokátní komory v Čechách a jeho vydávání skončilo v r. 1938.

Důvody, pro něž se výbor Advokátní komory v království Českém rozhodl pro vydávání Věstníku, jsou popsány v úvodníku k prvnímu číslu z října 1905. Výbor komory tu poukazuje na potřebu zlepšení komunikace s „členstvem“, které dosud nebylo dostatečně informováno o činnosti výboru. Obsah Věstníku byl koncipován následovně:

„Podrobněji lze vytknouti obsah Věstníku takto: výbor uveřejňovati bude ve Věstníku **úředně vlastní svoje usnesení, úřední povahou svojí k publikaci určené, at' sdělení, at' vybičnutí dle předpisu jednacího řádu, jakož i výnosy úřadů jiných k publikaci určené nebo se hodící.** Výbor **sdělovati** bude ve Věstníku členstvu pravidelně **zprávy o svých sezeních, jakož i o poradách komitétů a anket k projednání určitých otázek dosazených, po případě s doslovem nebo stručným obsahem návrhů a zpráv k projednání ve výboru nebo valné hromadě určených, jakož i výroční zprávy o činnosti komory, výboru i disciplinární rady i výkazy pokladniční a statistické.** Výbor **upozorňovati** bude ve Věstníku dále na **důležitější s hlediska praxe advokátské zákony a nařízení ze všech oborů veřejné správy i judikáty a literární zjevy, po případě dle závažnosti předmětu je bude v došlém znění otiskovati. Konečně vyhrazeno bude ve Věstníku místo ke sdělením komorní kanceláře o změnách v listině advokátů a kandidátů advokacie, o přesídleních a t. p., jakož ke sdělením a upozorněním jiného druhu advokátů a kandidátů advokacie se dotýkajícím.**“²

V širším kontextu rozhodnutí vydávat Věstník nepochybně souviselo se změnami, kterými advokátní komora prošla. Podle jednacího řádu z r. 1904 se v tříletých periodách

v čele komory střídali prezidenti české a německé národnosti, v říjnu 1905 tuto funkci vykonával německý pražský advokát Friedrich Kaufmann.³ Nelze pak vyloučit, že Věstník byl zprvu zamýšlen jako konkurence tehdy spolkových *Právníckých rozhledů*. Nasvědčovala by tomu nepřímo i okolnost, že „Věstník vydáván bude v obdobích asi měsíčních pouze pro členy komory a to bezplatně.“⁴

Vydavatelem Věstníku byl výbor advokátní komory, osoby „zodpovědného redaktora“ se v průběhu let 1905-1938 střídaly. Od prvního čísla Věstníku do konce ročníku 1911 tuto funkci zastával JUC. Josef Straub, zprvu jako tajemník komory, od listopadu 1908 jako ředitel kanceláře komorní,⁵ od února 1909 navíc s titulem císařského rady. Od února 1912 jej na osmileté období vystřídal sekretář advokátní komory JUDr. Josef Schieszl,⁶ který se v r. 1920 stal přednostou politického a legislativního odboru Kanceláře prezidenta republiky. Třetím odpovědným redaktorem Věstníku potom byl sekretář advokátní komory JUDr. Josef Tkadlík, od dubna 1923 na toto místo jako poslední nastoupil JUDr. Josef Konecny, zprvu jako tajemník advokátní komory, od dubna 1931 jako ředitel kanceláře advokátní komory. Redakce a administrace Věstníku sídlila do července 1906 ve Spálené 28, dále pak v Kaňkově paláci.

V tiráži Věstníku bylo uváděno, že „vychází nejméně šestkrát do roka“. V počátečních ročnících je zřetelná ambice směřovat toto komorové periodikum od Věstníku k časopisu, postupně však od tohoto spíše neformálního záměru bylo upuštěno.

Věstník po celou dobu svého vydávání přinášel advokátům spolehlivě informace o dění v komoře. I díky tomu mohl v r. 1935 tehdejší generální tajemník komory Evžen Tarabrin vydat příručku *Zásadní usnesení výboru a valných hromad Advokátní komory v Čechách*.⁷ Počínaje r. 1917 jako přílohu s označením „*Důvěrné! Výhradně pro pány členy komory a pány kandidáty advokacie u nich zaměstnané*“.⁸ Věstník nadále každoročně podával přehled o disciplinární judikatuře komory.

Věstník může jako cenný pramen posloužit i dnešnimu badateli. V květnu 1913 zde tak např. byl pravděpodobně vůbec poprvé publikován *Seznam knih komorní knihovny*,⁹ obsahující celkem 286 knižních a časopiseckých titulů.

Podle rozsahu jednotlivých ročníků Věstníku nelze však vždy jednoznačně posuzovat aktivitu orgánů advokátní

1 V textu je záměrně užívána originální historická podoba názvu věstníku.

2 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v království Českém č. 1/1905, str. 2.

3 Blíže srov. Stanislav Balík a kol.: Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 2009, str. 121-127.

4 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v království Českém č. 1/1905, str. 2.

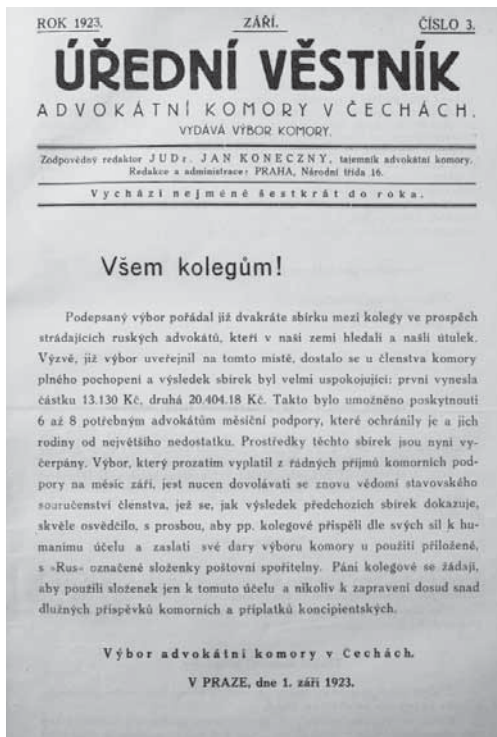
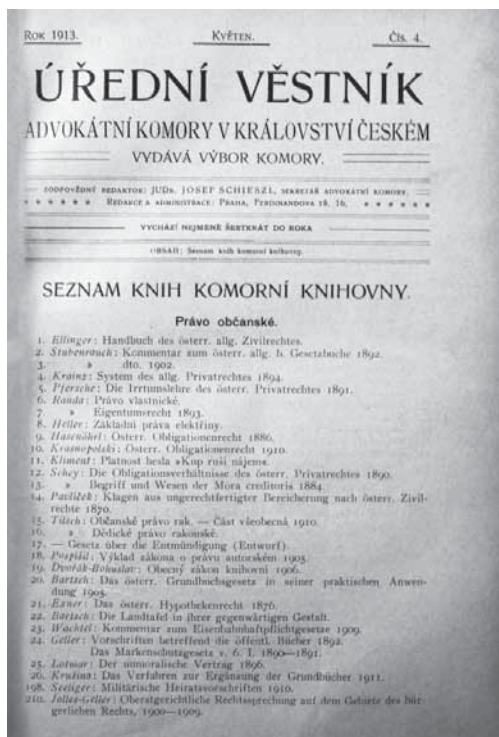
5 Tento titul mu byl udělen u příležitosti završení pětadvaceti let ve službách komory. Srov. Právnícké rozhledy, 1908, str. 171.

6 O něm srov. např. Kdo byl kdo za první republiky. Politická elita meziválečného Československa 1918-1938, Praha 1998, str. 219.

7 Srov. Zásadní usnesení výboru a valných hromad Advokátní komory v Čechách. Sebral a systematicky upravil Evžen Tarabrin, Praha 1935.

8 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v království Českém č. 1/1917, příloha.

9 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v království Českém č. 4/1913, str. 33-50.

ti, byť i ne odborné, tedy alespoň jazykové.¹²

Výzvy k pomoci ruským emigrantům z řad advokátů inicioval tehdejší prezident Advokátní komory v Čechách Alois Stompfe,¹³ který se po r. 1918 velmi živě stýkal s ruskou emigrací, již všemi způsoby podporoval.

V meziválečném Věstníku je dále např. přehled *Fondy a nadace u Advokátní komory v Čechách zřízené*,¹⁴ kde je zmiňována i Nadace Dra Jana Kaňky, jakož i fondy, zřízené bývalými prezidenty Advokátní komory v Čechách Josefem Tragym a Friedrichem Kaufmannem aj.

komory. Lze říci, že od r. 1922 nebyl již Věstník natolik obsáhlý, což evidentně souviselo s tím, že časopis Spolku československých advokátů *Česká advokacie* o činnosti komory pravidelně podrobně informoval a jeho čtenáři zde navíc dostávali i čtené zprávy z Moravské advokátní komory. K pokusu o povznesení úrovně Věstníku došlo až v r. 1933, kdy byla zároveň změněna grafická úprava do dvou sloupců.

Věstník během svého vydávání pouze výjimečně reagoval na aktuální politické dění.

V období první světové války byly ve Věstníku publikovány spíše úřední výnosy, v říjnovém dvojčísle 1915 byla zveřejněna na titulní straně se zvýrazněným nadpisem vyhláška výboru *Třetí válečná půjčka*,¹⁰ v níž se mj. uvádí, že „*všechny stavy snaží se, aby hojnými úpisy nejen poskytly státu další prostředky, aby poskytl nutné kroky na vítězné dráze při ochraně celistvosti říše, nýbrž aby tímto způsobem také projevíly své vlastenecké smýšlení a porozumění pro potřeby státu*“. V r. 1919 byl otisknuta seznam advokátů, „*kterí byli na vojně*“, společně s výzvou, v níž „*výbor komory doporučuje členům komory, aby se při substitucích obraceli především na kolegy, kteří službou vojenskou byli poškozeni*“.¹¹

V prvorepublikovém období upoutá čtenářovu pozornost každoročně v letech 1922-1925 publikovaná výzva advokátům, aby podpořili ruské advokáty, kteří „*byli nuceni opustit půdu své vlasti a uchýlili se do ciziny, kde jim ovšem není možno uplatnit své vědomosti ve vlastním oboru a žijí namnoze v poměrech přežalostných. Velká část jich zdržuje se v Carhradě, kde nuceni jsou, pokud fyzické síly stačí, opatrovat si nejnnutnější potřeby prací nejnižšího druhu jako cidiči bot, čišníci, pomocní dělníci, pouliční prodavači apod., jest však i tak těžko holé živobytí uhájit, zvláště ve stáří pokročilejším. Také v našich zemích jsou mnozí z nich většinou bez přístřeší a možnosti obživy a snaží se nalézt nějaké zaměstnání, v němž by k platnosti přišly jejich znalos-*

Všem kolegům!

Podepsaný výbor počal již dvakrát sbírkou mezi kolegy ve prospěch strádajících ruských advokátů, kteří v naší zemi hledali a našli útočiště. Výzve, již výbor uveřejnil na tomto místě, dostalo se u členstva komory plného pochopení a výsledek sbírek byl velmi uspokojivý: první vynesla částku 13.130 Kč, druhá 20.404,18 Kč. Takto bylo umožněno poskytnouti 6 až 8 potřebným advokátům měsíční podpory, které ochránily je a jejich rodiny od největšího nedostatku. Prostředky těchto sbírek jsou nyní vyčerpány. Výbor, který prozatím vyplatil z rádných příjmů komorních podpory na měsíc září, jest nucen dovolávat se znovu vědomí stavovského souručenství členstva, jež se, jak výsledek předchozích sbírek dokazuje, skvěle osvědčilo, s prosbou, aby pp. kolegové přispěli dle svých sil k humanitnímu účelu a zaslali své dary výboru komory u použití příložené, s „Rus“ označené složenky poštovní spořitelny. Páni kolegové se žádají, aby použili složenek jen k tomuto účelu a nikoliv k zapravení dosud snad dlužných příspěvků komorních a příplatků koncipientských.

Výbor advokátní komory v Čechách.

V PRAZE, dne 1. září 1923.

Z dalších zajímavostí obsahuje Věstník zprávu o *Slavnostní schůzi výboru komory na oslavu 85. narozenin pana presidenta republiky*.¹⁵ Podle této zprávy poslal výbor prezidentu Masarykovi blahopřání tohoto znění:

„*Pane presidente!*

Výbor advokátní komory v Praze sešel se dne 2. března 1935 ku počtě Vašich 85. narozenin ku své slavnostní schůzi a dovoluje si Vám jménem advokacie v Čechách vysloviti z oddanosti a lásky svoje blahopřání:

Bůh dej Vám zdraví, spokojenost a sílu! Bude to požehnáním celému státu! Stojíme věrně za Vašimi zásadami lidskosti, práva a spravedlnosti, jich plnění jest nám radostným příkazem.“

Ze slavnostního projevu viceprezidenta komory Mořice Wedena lze na závěr čteny z Věstníku podtrhnout:

„*Také náš stav, úkoly naň kladené a zájmy jemu svěřené nejsou cizími kruhu Masarykova života. Vždyť on se po dobu svého života snažil o prosazení lidských práv i práv jednotlivců přirozených i stanovených – bez bázně a nezadržitelně a na ochranu a účinně zakročil všude tam, kde byly ohroženy nejvyšší statky lidské – spravedlnost a svoboda nebo kde přehmaty mocných skupin neb vládnoucích snažily se právo zlomit. Tak má životní dílo tohoto velkého muže též paměťhodné a cenné vztahy k našemu stavu, jehož nejcennější úkoly jsou v souladu s vysokými ideály Masarykovými.*“

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK,
advokát, emeritní soudce Ústavního soudu

10 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v království Českém č. 2-3/1915, str. 17.

11 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v Čechách č. 4/1919, str. 2-6.

12 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v Čechách č. 2/1922, str. 11.

13 O něm blíže Stanislav Balík: Alois Stompfe (1868-1944), Bulletin advokacie č. 2/2002, str. 79-85.

14 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v Čechách č. 5-6/1935, str. 10-11.

15 Srov. Úřední věstník Advokátní komory v Čechách č. 1-2/1935, str. 3-4.

XXIV. konference Karlovarské právnícké dny

16. – 18. 6. 2016, Hotel Thermal, Karlovy Vary

Základní poplatek za účast na konferenci a závěrečné recepce činí 345 EUR + DPH. Simultánně tlumočeno ČJ/NJ. Počet účastníků je OMEZEN na zhruba 150 osob. Podmínky účasti a registrační formulář naleznete na www.kjt.cz.

PROGRAM KONFERENCE

ČTVRTEK 16. 6. 2016

- 9:15 Zahájení XXIV. konference Karlovarské právnícké dny
JUDr. Vladimír Zoufalý, advokát, Praha, viceprezident KJT

Závazky ze smluv či zákona a odpovědnost za jejich porušení

- 9:20-9:50 Kritický rozbor praktických dopadů novely zákona o významné tržní síle a iniciativa obchodních řetězců „férový obchod“
prof. JUDr. Josef Bejček, DrSc., PF MU Brno
- 9:50-10:25 Porušení závazkového práva jako nekalá soutěž a/nebo nekalá obchodní praktika
JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., PF MU Brno
- 10:25-11:00 Kdo dostává úplatky? Dohody o úplatcích na příkladu švýcarského práva
Dr. Christa Kissling, senior scientist ECTIL, Vídeň
- 11:20-12:00 Právní důsledky vzniku zástavního práva k obchodnímu závodu
prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, DrSc., Ústav státu a práva AV ČR
- 12:00-12:45 (Ne)účinnost a (ne)platnost smluv zveřejňovaných povinně v registru smluv dle zák. č. 340/2015 Sb.
Mgr. František Korběl, Ph.D., advokát, Praha

Občanské právo procesní

- 13:45-14:25 Postavení soudu a stran sporu v rekodifikovaném slovenském civilním procesu
doc. JUDr. Marek Števec, Ph.D., PF UK Bratislava
- 14:25-15:10 Současný vztah ústavní stížnosti a dovolání
doc. JUDr. Vojtěch Šimíček, Ph.D., ÚS ČR
- 15:10-15:50 Limity dohod o třetích osobách určujících rozhodce
JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D., NS ČR
- 16:15-16:45 Postavení judikatury v právu SR
JUDr. Andrea Moravčíková, Ph.D., NS SR
- 16:45-17:15 Řízení před ESD a jeho specifika
Dr. Viktor Kreuschitz, soudce Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk
- 17:15-17:45 Zkušenosti českého advokáta z působení před rakouskými soudy
Mgr. Michal Vávra, advokát, Brno
- 17:45-18:30 Diskuse na téma teorie a praxe v procesních otázkách

PÁTEK 17. 6. 2016

Trestní právo

- 9:00-9:45 Dozor a dohled ve státním zastupitelství není totéž
JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., VSZ Praha
- 9:45-10:30 Trestní odpovědnost znalců
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., předseda NS ČR

K interpretaci a aplikaci rozhodnutí Soudního dvora EU a jejich význam pro právníky členských států

- 10:50-11:20 Problematika nalézání práva Soudním dvorem EU
Marc Jaeger, předseda Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk

- 11:20-12:00 Interpretace práva a motivace soudního rozhodování
prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., soudkyně Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk
- 12:00-12:40 Právo být slyšen ve správním řízení
Dr. Viktor Kreuschitz, soudce Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk

Trestní právo ve vztahu ke správnímu právu

- 13:40-14:20 Zásady trestního práva ve správním trestání
JUDr. PhDr. Karel Šimka, LL.M., Ph.D., NSS ČR
- 14:20-15:00 „Ne bis in idem“ ve vztahu daňového a trestního práva
JUDr. Josef Baxa, předseda NSS ČR
- 15:00-15:45 Diskuze k rozhodnutí ESPL Štrasburk a NSS ČR „Ne bis in idem“
JUDr. František Púry, Ph.D., NS ČR
- 16:15-17:00 Uzavírání smluv on-line – (COM 2015/634 a 635)
prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, advokát, Kolín nad Rýnem, prezident KJT
- 17:00-17:30 Aktuální výhled legislativy v ČR
JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., ministr spravedlnosti ČR
- 17:30-18:00 Podněty – dotazy účastníků k přítomným vrcholným představitelům justice a resortu
- 20:00-24:00 Slavnostní recepce – hotel Imperial Karlovy Vary

SOBOTA 18. 6. 2016

Korporátní právo

- 9:00-9:40 Opatrovník a obchodní korporace (zda lze, a pokud ano, za jakých podmínek jmenovat opatrovníka obchodní korporaci podle ustanovení o. z. o opatrovnictví právnických osob)
prof. JUDr. Jan Dědič, advokát, Praha
- 9:40-10:20 Změna zakladatelského právního jednání
doc. JUDr. Ivana Štenglová, PF UK Praha, CEVRO institut Praha

Zneužití či využití práva

- 10:45-11:20 Zneužití práva
JUDr. Roman Fiala, NS ČR
- 11:20-12:00 Odpovědnost ve sportu
Mgr. Michal Králík, Ph.D., NS ČR
- 12:00-12:45 Postavení zástavního věřitele v insolvenčním řízení
JUDr. Zdeněk Krčmář, NS ČR
- 12:45-13:15 Věřitel jako vlivná osoba
doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D., advokát, Praha
- 13:15-14:00 Závěrečná diskuse a přípítek

Uvedené časy jsou orientační, mohou být v průběhu konání měněny.

Přemýšlíte, zda do Varů jet? Přečtěte si zamyšlení Vladimíra Zoufalého „Není konference jako konference“ na www.bulletin-advokacie.cz.

Anketní lístek

PRESTIŽNÍ CENA

pro nejlepší právníký časopis v České a Slovenské republice v období 2015/2016

KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

Společnost německých, českých, slovenských a rakouských právníků

ČASOPIS	VYDAVATEL	HODNOCENÍ (1-10)
1 Acta Iuridica Olomouciensia	Univerzita Palackého Olomouc	ČR
2 Ad notam	Notářská komora ČR	ČR
3 ANTITRUST	Sdružení KAIROS	ČR
4 Ars notaria	Notářská komora SR	SR
5 Bulletin advokacie	Česká advokátní komora	ČR
6 Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátska komora	SR
7 Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova univerzita Brno	ČR
8 International and Comparative Law Review Mezinárodní a srovnávací právní revue	Univerzita Palackého Olomouc	ČR
9 Jurisprudence	Wolters Kluwer, a. s.	ČR
10 Justičná revue	Ministerstvo spravodlivosti SR	SR
11 Kriminalistika	MV ČR, odbor tisku a public relation	ČR
12 Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	Fakulta práva Paneurópska vysoká škola	SR
13 Obchodní právo	JUDr. Michal Pospíšil	ČR
14 Obchodněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR
15 Právněhistorické studie	Univerzita Karlova v Praze	ČR
16 Právní rádce	Hospodářské noviny - Economia	ČR
17 Právní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR
18 Právník	Ústav státu a práva AV ČR	ČR
19 Právní obzor	Ústav státu a práva AV SR	SR
20 Právo a rodina	Wolters Kluwer, a. s.	ČR
21 Rekonstrukce & Praxe	Wolters Kluwer, a. s.	ČR
22 Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	ČR
23 Revue pro právo a technologie	Masarykova univerzita Brno	ČR
24 Soudce	Soudcovská unie ČR	ČR
25 Soudní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR
26 Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	ČR
27 Státní zastupitelství	Wolters Kluwer, a. s.	ČR
28 Stavební právo Bulletin	Společnost pro stavební právo	ČR
29 Trestněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR
30 Trestní právo	Wolters Kluwer, a. s.	ČR
31 Veřejné zakázky	VIZEA, s. r. o.	ČR
32 Zo súdnej praxe	Iura Edition	SR

Hodnotí se celková úroveň zejména z hlediska odborné úrovně publikovaných příspěvků, jejich aktuálnost a informační přínos. Rozmezí 1 - 10 (10 nejvíce, 1 nejméně), **hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné.**

POCTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT za období 2015/2016

V oblasti judikatury aplikovatelné v ČR za období 2015 - 2016 doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

Jméno, příjmení, titul:

profese:

*Adresa:

tel./e-mail:

* Prosíme uvést přesný kontakt (e-mail, telefon, adresa), jinak Vás nebude možno vyrozumět o případné výhře.

Anketní lístek vyplňte do 17. 6. 2016 do 12.00 hod. on-line na www.kjt.cz nebo zašlete do 30. 5. 2016 na adresu Karlovarské právnícké dny, 110 00 Praha 1, Národní 10. Anketní lístky došlé do 30. 5. 2016 budou slosovány o věcné ceny (jejich doplňovaný seznam je uveden na www.kjt.cz). Statut Prestižní ceny, Pocty judikátu i anketní lístek jsou k dispozici na www.kjt.cz. Prestižní ceny budou uděleny spolu s Autorskou cenou na slavnostní recepci dne 17. 6. 2016 konané v rámci konference v Karlových Varech. Podmínky účasti na konferenci i na recepci si lze nalézt na www.kjt.cz nebo vyžádat na e-mailu kjt@kjt.cz

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Zákon o důvěře v elektronické transakce

Sněmovna dne 20. dubna 2016 podpořila v prvním čtení návrh nového zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Zavedení zákona souvisí s nařízením EU pod zkratkou eIDAS. V něm jde o to, aby úřady v každé členské zemi byly schopny si elektronicky ověřit identitu jakéhokoliv občana EU a umožnit mu na dálku vyřizovat úřední věci. Pokud by Česko směrnicí nepřevzalo, hrozil by za to postih.

Zákon o zadávání veřejných zakázek

Zákon o zadávání veřejných zakázek začne platit od 1. října 2016. Dne 25. dubna 2016 jej podepsal prezident Miloš Zeman, spolu se zákonem, kterým se v souvislosti s přijetím zákona o zadávání veřejných zakázek mění další zákony.

Návrh novely o účetnictví

Vláda schválila dne 27. dubna 2016 návrh novely zákona o účetnictví, která na základě směrnice EU bude požadovat po velkých firmách a skupinách nefinanční informace. Ty by se měly týkat například sociálních otázek a lidských práv.

Trestnost přípravy kráčení daně

U kráčení daně bude zřejmě opět trestná i příprava tohoto činu. Počítá s tím novela trestního řádu, kterou po sněmovně schválil dne 27. dubna 2016 i Senát. Ještě ji musí podepsat prezident. Příprava kráčení daně byla trestná do roku 2009, nyní se má kvůli potírání například takzvaných karuselových obchodů do zákona vrátit se sankcí až desetiletého vězení.

Z judikatury

ÚS k přítomnosti otců u porodu

Podle rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2016 mají nastávající matky ze zákona právo na blízkého člověka u porodu. Nemocnice mohou žádat náhradu přiměřených a doložených nákladů na nadstandardní služby spojené s přítomností otce, jiného příbuzného nebo dudy v porodním sále. Jde třeba o občerstvení. Naopak si nemají účtovat žádný zisk ani úhradu základních zdravotnických potřeb, třeba roušky, dezinfekce nebo návleků na boty. Současná praxe

v Česku je rozkolísaná, v zahraničí se neplatí. Čeští zákonodárci by mohli podle ÚS zvážit nějakou sjednocující úpravu.

ÚS se zastal matky pokutované za to, že synové nechtěli k otci

Ústavní soud dne 29. dubna 2016 vyhověl stížnosti matky, která dostala pokutu 25 000 korun v situaci, kdy se její synové odmítali ve stanovených termínech stýkat s otcem. V nálezu soud zdůraznil, že děti jasně projevily svou vůli, a není tedy namístě sankcionovat matku a prostřednictvím pokuty vyvíjet násilný tlak na ni a přeneseně i na děti.

ÚS vyhověl stížnosti muže, který žádal náhradu za pád na chodníku

Ústavní soud dne 21. dubna 2016 vyhověl stížnosti muže, který upadl na zledovatělém chodníku, poranil si nohu a marně žádal odškodnění od hlavního města Prahy a jeho technické správy komunikací. Justice v podobných případech musí zvažovat to, zda se chodec choval dostatečně zodpovědně, ale zároveň i to, zda vlastník komunikace dodržel své povinnosti a zda komunikace umožňovala bezpečný pohyb.

Ze světa práva

Nová komise pro přípravu občanského soudního řádu

Ministerstvo spravedlnosti 29. dubna 2016 ustanovilo komisi, která má pracovat na návrhu nového občanského soudního řádu a souvisejících právních předpisů. Šestičlennou skupinu tvoří akademici i soudci.

Elektronická Sbirka zákonů bude zřejmě spuštěna až od roku 2020

Elektronická Sbirka zákonů bude zřejmě naplno spuštěna až od roku 2020. Vláda navrhovala start o rok dříve. Změnu podpořil sněmovní ústavně právní výbor. Doporučil také, aby Ministerstvo vnitra jako správce elektronické sbírky bylo odpovědné za úplnost a správnost textu zveřejňovaných předpisů a za poskytování průběžných informací o jejich změnách, vyplývajících z verdiktů Ústavního soudu.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Mnohem více z legislativy, judikatury a celého světa práva pro vás denně přinášíme na www.bulletin-advokacie.cz.

Kvalifikované (zprísňené) podmínky u podmíněného zastavení trestního stíhání

JUDr. JAN ZÚBEK

Úvod

V rámci novelizace trestního řádu,¹ která do českého právního řádu zavedla institut dohody o vině a trestu, zákonodárce dále doplnil do institutu podmíněného zastavení trestního stíhání (§ 307 tr. řádu) další podmínky spojené s jeho uplatněním. Důvodem pro tento krok mělo být rozšíření možnosti využití dosavadních odklonů v trestním řízení (tzn. včetně podmíněného zastavení trestního stíhání), kde do té doby jejich alternativní aplikace byla ze strany státního zástupce (soudu) odmítána jako „nepřiměřeně mírné řešení“.²

Nové zpřísňující podmínky

Připouští se tedy, aby orgán příslušný k rozhodnutí podle § 307 tr. řádu kladl na obviněného vyšší požadavky než „pouhé“ doznání se k činu či vyrovnání se s poškozeným, a to ve shodě s latinskou formulí *Quae nocent docent* (co škodí, poučuje). Zde jde o zjevný přesah do veřejného sankčního systému, kde cílem těchto podmínek je mj. způsobení újmy obviněnému. Herbert Hart zmiňuje subjektivně negativní charakter trestu, když trest musí zahrnovat bolest nebo jiné důsledky, které jsou normálně považovány za nepříjemné.³

Mezi tyto zpřísňující podmínky zákonodárce zařadil alternativně buď **závazek podezřelého, že se během zkušební doby zdrží určité činnosti**, v souvislosti s níž se dopustil trestného činu [§ 307 odst. 2 písm. a) tr. řádu], nebo **složení peněžité částky určené státem na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti** na účet státního zastupitelství, popř. soudu [§ 307 odst. 2 písm. b) tr. řádu]. Tyto další přísnější podmínky musejí být obviněným splněny kumulativně se základními podmínkami, které upravuje § 307 odst. 1 tr. řádu.

Dopad výše uvedené novelizace trestního řádu nelze chápat izolovaně jako pouhé materiální „vpuštění“ závažnějších přečinů do systému odklonů v trestním řízení, ale současně je nutné právní úpravu podle § 307 odst. 2 tr. řádu považovat za určité omezení uplatňované při podmíněném zastave-

ní trestního stíhání právě u závažnějších přečinů. Vyplývá to z návěti zmíněného ustanovení, kam zákonodárce vtělil příkaz, že závažnější přečin je možné podmíněně zastavit „jen tehdy“, jestliže obviněný je současně zavázán k plnění zpřísňených podmínek, resp. některé z nich.

Výkladovou pomůckou v otázce, kdy je možné uložit toliko „prosté“ a kdy už k nim připojit „kvalifikované“ podmínky, nalezneme hned v úvodu 2. odstavce § 307 tr. řádu. Tento postup je odůvodněn u případů s tomu odpovídající *povahou a závažností spáchaného přečinu, okolnostmi jeho spáchání anebo poměry obviněného.*

Ze srovnání podmínek podle odst. 1 a 2 tohoto ustanovení vyplývá, že zpřísňené podmínky je možné uložit obviněnému, který spáchal závažnější přečin anebo je to opodstatněné určitými negativními poměry obviněného. Zatímco závětí odst. 2, zcela shodně jako závětí odst. 1, stanoví, kdy je vůbec přípustné trestní stíhání podmíněně zastavit, návětí odst. 2 pak působí pouze uvnitř normy § 307 tr. řádu a lze mu rozumět jako vodítku určenému orgánu rozhodujícímu o odklonu, jež mu napomáhá rozlišit, kdy postačí, aby pachatel splnil prosté podmínky dle odst. 1, a kdy je důvodné obviněnému uložit přísnější podmínky dle odst. 2.

Zdržení se určité činnosti (zkráceně také „zdržení se“)

Záměrem, který zákonodárce sledoval zavedením kvalifikovaných podmínek do § 307 tr. řádu, bylo poskytnout orgánům činným v trestním řízení rovnocenný nástroj působící obviněnému obdobnou újmu jako trest zákazu činnosti. Dříve, i když obviněný splňoval všechny podmínky pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání, tak bylo v řízení pokračováno, aby mohl být obviněnému uložen zákaz činnosti (např. zákaz řízení motorového vozidla).⁴ Závazek zdržení se

1 Zákonem č. 193/2012 Sb.

2 Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, str. 27. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR [online], [cit. 2. 2. 2016], dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?0=6&CT=510&CT1=0>.

3 H. L. A. Hart: Punishment and Responsibility. Essays in the Philosophy of Law, 2 ed., Oxford University Press, New York 2008, str. 4.

4 Srov. důvodovou zprávu k zákonu č. 193/2012 Sb., op. cit. sub 2, zvláštní část, k části první, k bodům 44 až 47.

určité činnosti, včetně specifikace konkrétní činnosti i doby její nepřítomnosti, musí vyjádřit přímo obviněný. Vyjádření obháje v tomto ohledu nelze považovat za dostačující.

Výrok v usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání týkající se závazku neřídit motorové vozidlo není konstitutivní. **Soud (státní zástupce) tímto výrokem žádnou povinnost obviněnému nezakládá, ta je založena závazkem obviněného, který sám sobě stanoví karenční lhůtu, již soud pouze právně deklaruje.** I tehdy, pokud obviněný ve zkušební lhůtě nesplní to, k čemu se zavázal, může to být impulsem k tomu, aby trestní řízení bylo dokončeno standardním způsobem. Zákodárce si však plnění závazku „neřídit“ ze strany obviněného pojistil tím, že **právní moc usnesení podle § 307 odst. 2 písm. a) tr. řádu spojil s následkem spočívajícím v pozbytí řídičského oprávnění** (§ 94a zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu), k němuž dochází ze zákona. Obviněný až do právní moci rozhodnutí správního orgánu o tom, že se mu řídičské oprávnění vrací (§ 102 odst. 1 zák. o silničním provozu), vůbec nedisponuje právem řídit motorové vozidlo. **Důsledky porušení závazku „neřídit“ jsou pak pro obviněného v podstatě shodné jako při porušení trestu zákazu činnosti.** Řízení motorového vozidla bez příslušného řídičského oprávnění by nutně představovalo porušení povinnosti řídiče podle § 3 odst. 3 písm. a) zák. o silničním provozu a v konečném důsledku i možné naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu maření úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.⁵

Vzhledem k tomu, že zákon nestanoví nic o možném započítání doby, po kterou bylo obviněnému již před právní mocí usnesení dle § 307 odst. 2 písm. a) tr. řádu mocensky zabráněno, aby činnost vykonával, o započtení této doby soud nerozhodne (např. zadržení řídičského průkazu podle § 118b zák. o silničním provozu).⁶ **Považují to za mezeru současné právní úpravy, která by měla být v budoucnu legislativně zacelelena.** Jestliže zákon umožňuje takové započtení do doby trestu zákazu činnosti, není žádný důvod, aby k takovému započtení nedošlo i u jeho alternativy, tj. závazku obviněného „neřídit“. Obviněný v době, kdy závazek vyslovuje, ať už v přípravném řízení, nebo po jeho skončení, činí tak podle okolností, které

jsou mu v tuto dobu známy (např. pro obviněného je přijatelné v okamžiku, kdy závazek specifikuje, že činnost nebude vykonávat po dobu šesti měsíců). Obviněný ovšem nemůže předvídat chování orgánů činných v trestním řízení. Například nijak neovlivní, kdy bude přípravné řízení trestní skončeno, nebo kdy se státní zástupce nebo soud začne případem zabývat, což může nastat právě po uplynutí šesti měsíců od doby, kdy obviněný závazek v přípravném řízení vyslovil. Jiné to nebude, ani když obviněný vysloví závazek v průběhu hlavního líčení. Soud po jeho skončení sice rozhodne o podmíněném zastavení trestního stíhání, včetně výroku o závazku ve shodě s návrhem obviněného, ovšem právní moc tohoto usnesení může nastat až o mnoho měsíců později (soud je v prodlení s písemným vyhotovením usnesení, proti usnesení je podán opravný prostředek, nastane nečinnost odvolacího soudu apod.). Újma způsobená obviněnému musí být odůvodněna jeho deliktem, nikoli chováním nebo překážkami na straně orgánů veřejné moci. Takto způsobená újma by byla protivou spravedlivé sankce. Ust. § 350 odst. 1 tr. řádu⁷ je zde proto, aby vyvažovalo a zohledňovalo zásah do principu presumpce nevinny, tedy že obviněnému je mocensky působena újma ještě předtím, než byla právně závazně stanovena odpovědnost za trestný čin (v souladu se zásadou *nulla poena sine lege*).

Ať už obviněný oprávnění k určité činnosti, která je předmětem zákazu činnosti, pozbyde ze zákona, nebo z rozhodnutí orgánu veřejné moci, je tento zásah do práv zdůvodněn ochranou společnosti a účinný právní instrument je vnímán jako prostředek, který tuto ochranu zajišťuje. Ve světle terminologie trestního práva bychom takový, byť instrument správního práva, charakterizovali jako zajišťovací prostředek.⁸ Újma, která je dosud nevině osobě způsobena tímto prostředkem, má legitimitu jen dočasně propůjčenou, tento prostředek je dočasný a nemůže působit neomezeně. Má-li být považována za legitimitu „trvalou“, musí do tohoto stadia dospět prostřednictvím rozhodnutí o vině za spáchaný delikt. V takovém případě se legitimní újma započítá do legitimního trestu, je-li uložen. Řešení „předstízná“ újmy má i opačný výsledek, kdy je zjištěna nevina osoby. Postižený má právo obrátit se na stát, aby mu způsobenou újmu ve stanoveném rozsahu kompenzoval. Což demonstruje, že ani újma způsobená obviněnému ještě před přijetím závazku dle § 307 odst. 2 písm. a) tr. řádu nemůže být pominuta z této koncepce.

Podle mého názoru má uvedený nedostatek trestního řádu řešení pomocí analogie.⁹ Úvahy o analogii s § 350 tr. řádu by se mohly poněkud zadrhávat tehdy, jestliže bychom tuto výlučnou pravomoc soudu (započítávat zadržení řídičského průkazu do doby trestu) přenesli na státního zástupce. Nejen z tohoto důvodu, ale především pro dostatečnou právní jistotu obviněného by situace měla být v budoucnu řešena legislativním zásahem.

K této problematice se již vyjádřil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. 4 Tdo 6/2015, který postup soudu I. stupně, jenž za použití analogie započtl dobu zadržení řídičského průkazu do doby závazku obviněného neřídit motorové vozidlo, zhodnotil jako nezákonný. Podle Nejvyššího soudu není namísto analogie s postupem při zápočtu do doby výkonu trestu zákazu činnosti (§ 74 odst. 1 tr. zákoníku, § 350 odst. 1 tr. řádu) mj. proto, že *jednostranný záva-*

5 Trestní postih zde přichází úvahou jen u toho, kdo řídičské oprávnění pozbyl, což nedopadá na toho, komu takové oprávnění nebylo dosud uděleno.

6 Zadržení řídičského průkazu, ač nástroj správního práva, má obdobné sankční důsledky pro obviněného jako trest zákazu činnosti. O jistém propojení tohoto správněprávního institutu se soudním trestáním svědčí kompetence státního zástupce. Řízení o zadržení řídičského průkazu, který byl zadržen řídiči podezřelému ze spáchání přečinu, je správní orgán oprávněn zahájit pouze po předchozím souhlasu státního zástupce (§ 118c odst. 1 zák. o silničním provozu).

7 Ust. § 350 tr. řádu stanoví, že *předseda senátu rozhodne ihned po právní moci rozsudku, jímž byl odsouzenému uložen trest zákazu činnosti, o započtení doby, po kterou bylo odsouzenému před právní mocí rozsudku oprávnění k činnosti, která je předmětem zákazu, v souvislosti s trestným činem odňato podle zvláštních předpisů, nebo na základě opatření státního orgánu nesměl již tuto činnost vykonávat, do doby výkonu uloženého trestu zákazu činnosti.*

8 Obdobně k ochraně společnosti vůči nebezpečí působí předstízná vazba [§ 67 písm. c) tr. řádu].

9 Analogie je vyloučena pouze s ohledem na povahu konkrétního zákonného ustanovení. Takovými ustanoveními jsou zejm. ta, která připouštějí zásahy do základních lidských práv a svobod jen za přesně stanovených podmínek (např. právní úprava důvodů vazby podle § 67 tr. řádu, podmínek přípustnosti provedení osobní a domovní prohlídky atp.), a dále taková, z jejichž povahy plyne, že zákon jednoznačně nepřipouští, aby byla analogicky rozšiřována na další obdobné případy (např. nemožnost odvolacího soudu učinit v odvolacím řízení jiná rozhodnutí než ta, která zákon uvádí v § 253 a násl. tr. řádu). Srov. Pavel Šámal a kol.: Trestní řád. Komentář, 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, str. 11.

zek obviněného ve smyslu § 307 odst. 2 písm. a) tr. řádu nemá povahu trestu, nýbrž dobrovolného prohlášení (slibu). S tímto názorem nelze souhlasit, neboť i tyto „dobrovolné“ závazky zpravidla musí obviněný pocíťovat jako újmu, jejich dodržování koresponduje s negativními dopady, které by mu jinak působil uložený trest.¹⁰

Poskytnutí peněžité částky

Je-li to odůvodněno povahou a závažností spáchaného přečinu, okolnostmi jeho spáchání anebo poměry obviněného, je přípustné rozhodnout o podmíněném zastavení trestního stíhání jen tehdy, pokud obviněný složí na účet státního zastupitelství či soudu peněžitou částku, jejíž výše bude dostatečně vyvažovat uvedené negativní okolnosti přečinu. Není vyloučeno, aby obviněný touto formou projevil vlastní hodnocení závažnosti spáchaného přečinu a zapůsobil na soud (státního zástupce), resp. na jeho zvažování, jak s odklonem naloží. Obviněný je povinen složit částku na pomoc obětem trestných činů na účet soudu (státního zastupitelství) ještě před rozhodnutím o podmíněném zastavení trestního stíhání. Ust. § 362 tr. řádu stanoví i další opatření, které úzce souvisí s oběma podmínkami podle § 307 odst. 2 tr. řádu.

Soud závazek obviněného pojme do výroku usnesení podle § 307 odst. 2 tr. řádu, a má-li obviněný dosáhnout konečného zastavení trestního stíhání, musí závazek splnit. V tomto smyslu je obsahem usnesení právní povinnost. Ovšem taková subjektivní povinnost zde nevzešla z vůle soudu (státního zástupce) či nevyplývala přímo ze zákona, nýbrž spočívá ve volném chování obviněného. O právní jednání nepochybně půjde i u druhé kvalifikované podmínky, když se obviněný rozhodne poskytnout státu peněžitou částku na pomoc obětem trestné činnosti. Mám za to, že na takováto právní jednání obviněného se beze zbytku vztahují ustanovení občanského zákoníku upravující právní jednání (§ 545 a násl.). V případě kladné odpovědi by právní jednání obviněného vyžadovalo platnost a účinnost. Náležitě by tedy nemohlo být jednání obviněného, který nemá způsobilost k právnímu jednání (§ 581 o. z.), např. poskytnutí peněžité částky. Jako neplatné by mohlo být hodnoceno i jednání, kde by se obviněnému nedostávalo svobody vůle (§ 587 o. z.), atd.

Poskytnutí peněžité částky lze vnímat jako období pokuty a zásah do majetkové sféry pachatele, který v jistém smyslu nahrazuje jiné formy státní represe. Takováto praxe „trestání“ má zajistit, aby ti, kteří dodržují pravidla dobrovolně, nebyli obětováni ve prospěch těch, kteří je nedodržují.¹¹ Jinými slovy, aby pachatel porušení zákona kompenzoval těm, kteří zákon dodržují. Peníze poskytnuté pachatelem jsou nyní vázány k použití pro ty, kteří byli v nějaké formě trestnou činností jiných pachatelů zasaženi, a i to by mělo být do budoucna zachováno. Poskytnutí peněžité částky je prospěšné (užitečné) většímu počtu osob než jen oběti trestného činu. Podobně jako u dalších institutů trestního práva¹² jde o projev snahy o prospěšnost (tzv. princip utility). Rozhodnutí o podmíněném zastavení je správné tehdy, jestliže jsou jeho důsledky (konsekvence) přinejmenším tak dobré jako důsledky možného alternativního jednání, tedy např. uložení krátkého podmíněného trestu.

Ovšem, jak bylo zmíněno, oproti pokutě anebo peněžitému trestu, který tvoří součást odsouzení a je pachateli nekonsenzuálně uložen, u poskytnutí peněžních prostředků jde o plnění, k jehož konkrétní podobě pachatel dospěl vlastním uvážením, popř. uvážením pozměněným představou soudu (státního zástupce). Oproti peněžitému trestu u poskytnutí částky obviněným odpadá povinnost soudu zjišťovat majetkové poměry proto, aby trest neměl na obviněného likvidační dopady.¹³ Kromě toho prostředky, kterými soud disponuje ke zjištění skutečného rozsahu majetku, jsou často nedostatečné. Lze se domnívat, že ve srovnání s peněžítým trestem lze využitím ust. § 307 odst. 2 písm. b) tr. řádu dosáhnout vyšší částky mj. proto, že obviněný je k této transakci výrazně motivován hrozícím postihem. Zřejmě tou největší výhodou oproti peněžitému trestu jsou **nulové náklady na výběr peněžité částky**. U nekonsenzuálních majetkových sankcí, jako jsou typicky pokuta či peněžítý trest, je často nutné výběr peněz vynucovat, což spotřebuje významnou část těchto prostředků, v některých případech ji spotřebuje celou.¹⁴ Navíc část uložených majetkových sankcí se nepodaří vymoci vůbec.¹⁵

Závěr

Popisované změny normativní dikce ust. § 307 tr. řádu umožňují rozšířit okruh závažnějších přečinů, které se dají řešit prostřednictvím odklonu, když za významnější a v praxi více přínosné lze pokládat zavedení závazku zdržet se určité činnosti, především vzdání se práva řídit motorová vozidla. Novou úpravu však doprovází nedomyšlenost spočívající v tom, že se obviněnému nezapočítává doba, po kterou již před právní mocí usnesení dle § 307 odst. 2 písm. a) tr. řádu nevykonával činnost. Není přitom žádný věcný důvod, aby v tomto směru byl započtením zvýhodněn obviněný, kterému je uložena sankce zákazu činnosti v běžném trestním řízení.

✦ Autor je advokátem v Praze.

10 V této souvislosti lze připomenout nedávné rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu (č. j. 6 As 114/2014-55), kde tento soud uzavřel, že (ne)trestní povahu bodového systému nelze hodnotit izolovaně jen podle toho, jak je pojmenována zákonodárcem, např. opatření, ale podle faktických dopadů do sféry obviněného. Pravidla pro ukládání trestů musejí být uplatňována i tam, kde se trest neukládá a kde sankce, resp. opatření sankční povahy, vyplývá přímo ze zákona a je přímým důsledkem spáchání přestupku.

11 T. Sobek: Právní welfarismus, MUNI Law Working Paper Series, č. 4/2014, str. 1, in: Právnická fakulta Masarykovy univerzity [online], [cit. 20. 2. 2016], dostupné z: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/29446>.

12 Např. krajní nouze (§ 28 tr. zákoníku). Trestní zákoník zde toleruje obětovat lidský život, jestliže to poslouží k záchraně více lidí.

13 Jak poukázal v nedávno publikované studii J. Drápal, majetkovými poměry pachatele, vycházejícími ze zásady individualizace trestů, se zdejší soudy příliš nezabývají ani při ukládání peněžitého trestu. Srov. Jakub Drápal: O nefunkčnosti peněžitého trestu a koncepcie denních pokut I, in: Jiné právo [online], publikováno 6. 5. 2015 [cit. 20. 2. 2015], dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2015/05/o-inefunkčnosti-peneziteho-trestu.html>.

14 Podle A. Piehlové a G. Williamse, kteří zkoumali náklady na vymáhání pokut, tyto náklady dosahují výše minimálně 20 %. Viz Anne M. Piehl; Geoffrey Williams: Institutional Requirements for Effective Imposition of Fines, NBER Working Paper Series, 2010, no. 16476, str. 26, in: The National Bureau of Economic Research [online], [cit. 29. 11. 2014], dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w16476.pdf>.

15 Úspěšnost výběru pokut Celní správou, která v rámci tzv. dělené správy vymáhá pokuty uložené jinými orgány veřejné správy, se pohybuje v rozpětí od 60 do 80 %. Viz J. Hovorka: Rekordní pokuty jen na papíře? Ne, celníci je vymáhat umí, in: Aktuálně.cz [online], publikováno 12. 6. 2014 [cit. 20. 2. 2016], dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/vymahatelnost-pokut-coi-suiip-zspi/r/71b2713ef0b511e3bce8002590604f2e/>.

Ke vztahu upuštění od potrestání a trestního příkazu

JUDr. DALIBOR ŠELLENG

Úvod

Trestní řád ve svých ust. § 314e a násl. zakotvuje institut trestního příkazu jakožto formu rozhodnutí v těch trestních věcech, k jejichž projednávání je příslušný samosoudce. Jedná se o řízení o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let (§ 314a odst. 1 tr. řádu). V obecné rovině lze trestní příkaz označit za rozhodnutí, kterým soud nabízí na podkladě svého vyhodnocení spisového materiálu zainteresovaným osobám vyřešení věci o nízké typové závažnosti, a to bez jejího veřejného projednání před soudem. Pokud tyto osoby trestní příkaz, byť mlčky, přijmou, nabydou výroky v něm obsažené právní moci.

Ust. § 314e odst. 1 tr. řádu pak konkrétně stanoví, že samosoudce může bez projednání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz, jestliže skutkový stav je spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, a to i ve zjednodušeném řízení konaném po zkráceném přípravném řízení. Další podmínka pro rozhodnutí formou trestního příkazu je dána limitovanou škálou trestů a jejich výší, kdy trestní věc musí být vhodná k řešení trestním příkazem s ohledem na tyto omezené možnosti sankcionování stanovené v ust. § 314e odst. 2 tr. řádu.

Problematika sankcionování prostřednictvím trestního příkazu je v obecné rovině i tématem tohoto článku, jehož cílem je analyzovat (ne)možnost upustit od potrestání prostřednictvím trestního příkazu, a to nejenom z hlediska roviny *de lege lata*, nýbrž s ohledem na diskutovanou rekonstrukci trestního práva procesního taktéž v rovině *de lege ferenda*. Inspirací pro tento článek byly statistické údaje poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti na základě žádosti ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, z nichž vyplývá, že samosoudci pravomocně rozhodli trestním příkazem o upuštění od potrestání v pěti případech v roce 2010, v roce 2011 ve třech případech, v roce 2012 ve dvou případech a ve třech případech v roce 2013, přičemž z právní úpravy není na první pohled zřejmé, zda je takovýto postup přípustný.

Trestní příkaz i upuštění od potrestání představují trestněprávní alternativy uvnitř systému trestního práva, ať již hmotného (jde-li o upuštění od potrestání), či procesního

(trestní příkaz).¹ Aby bylo možné tuto problematiku přehledně zpracovat, budu se zvlášť věnovat důsledkům právní úpravy upuštění od potrestání pro možnost takto rozhodnout trestním příkazem práva, a posléze naopak rozeberu úskalí této možnosti vyplývající z procesní úpravy trestního příkazu.

K podmínkám upuštění od potrestání

Podstata institutu upuštění od potrestání spočívá v tom, že soud meritorním rozhodnutím vysloví vinu nad obviněným, aniž by mu uložil trest. Tato možnost byla v českém trestním právu zavedena poprvé novelou provedenou zákonem č. 63/1956 Sb., jež do tehdejšího trestního zákona přidala ust. § 17a, které znělo: „Soud může upustit od potrestání, jestliže jde o trestný čin menšího významu a pachatel jinak vede řádný život pracujícího člověka; upustí-li soud od potrestání, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.“

Trestní zákon z roku 1961 pak myšlenku upuštění od potrestání převzal, podmínky jeho uplatnění však ve svém ust. § 24 odst. 1 písm. a) stanovil odchylně, když stanovil, že od potrestání pachatele, který spáchal trestný čin menší nebezpečnosti pro společnost, jeho spáchání litoval a projevoval účinnou snahu po nápravě, bylo možné upustit, jestliže vzhledem k povaze spáchaného činu a k dosavadnímu životu pachatele bylo možné důvodně očekávat, že již projednání věci před soudem postačí k jeho nápravě.²

Současná právní úprava upuštění od potrestání je obsažena v ust. § 46 a 47 tr. zákoníku, jde-li o upuštění od potrestání za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence.

Hmotné právo v ust. § 46 tr. zákoníku rozlišuje tři formy upuštění od potrestání. Základní případ představuje ust. § 46 odst. 1 tr. zákoníku, jež stanoví, že od potrestání pachatele, který spáchal přečin, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, lze upustit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a k dosavadnímu životu pachatele lze důvodně očekávat, že již pouhé projednání věci postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti. Z uvedeného vyplývají tři obecné předpoklady pro upuštění od potrestání podle cit. ustanovení:

1. pachatel spáchal přečin,
2. okolnosti snižující společenskou škodlivost činu (lítost pachatele, účinná snaha po nápravě atd.),
3. závěr soudu, že projednání věci postačí k nápravě pachatele a ochraně společnosti.

Jde-li o první požadavek týkající se spáchání přečinu, tento koresponduje s možností vydat ve věci trestní příkaz. Jelikož přečiny rozumíme všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest

1 Vladimír Kratochvíl a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 550.

2 Ust. § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, se pak vztahovalo k možnosti upustit od potrestání tehdy, když soud přijal záruku nabídnutou společenskou organizací za nápravu pachatele.

odněti svobody s horní hranicí trestní sazby do 5 let (§ 14 odst. 2 tr. zákoníku), jedná se o výšeč samosoudcovské agendy.

Složitější je naplnění druhého požadavku. Při rozhodování trestním příkazem se typicky samosoudce v průběhu dosavadního řízení nedostane do osobního styku s obviněným, o jehož vině rozhoduje. Jinými slovy, **neuplatňuje se zásada bezprostřednosti trestního řízení, a je tak obtížné vyhodnotit např. to, zda obviněný svého činu vskutku lituje, popř. vyhodnotit jeho osobnost** pro účely závěru o tom, zda samotné projednání věci postačí k nápravě pachatele a ochraně společnosti. Lze ovšem namítnout, že s obdobnými úskalími se musejí soudy vypořádat i v případech ukládání trestu. Je třeba naplnit obecné zásady pro ukládání trestů uvedené v ust. § 38 a násl. tr. zákoníku, ovšem je otázkou, do jaké míry může samosoudce na podkladě spisu vyhodnotit ať již osobu pachatele jako takovou (ve smyslu § 38 odst. 2 tr. zákoníku), nebo např. jeho osobní a rodinné poměry, dosavadní způsob života nebo možnosti jeho nápravy. Soudy tedy ukládají trestním příkazem tresty, aniž by jim bylo umožněno tyto okolnosti relevantní z hlediska trestání důsledně vyhodnotit, a je ke zvážení, zda by i přes obdobné námítky neměly mít možnost rozhodovat i o upuštění od potrestání. **Jsem přitom toho názoru, že taková možnost by jim měla být dána.** Lze si představit např. kauzu, ve které by prvopachatel spáchal přečin o nízké typové závažnosti, vyjádřil by dopisem (který by byl založen ve spise) nebo osobně (což by vyplývalo kupř. z výpovědi poškozeného) svou lítost a nahradil by způsobenou škodu. Pokud by soud přesto považoval za nutné vyslovit jeho vinu, je neúčelné pro tyto případy nařizovat hlavní líčení.

Třetí podmínkou vyjádřenou v ust. § 46 odst. 1 tr. zákoníku je **závěr soudu, že projednání věci postačí k nápravě pachatele a ochraně společnosti.** Otázka nápravy pachatele a ochrany společnosti souvisí s výše uvedeným – tedy s důkladným zjištěním a vyhodnocením spáchaného trestného činu a především osoby pachatele. Problematický však je obsah pojmu „projednání věci“. **Byla trestní věc projednána i tehdy, když v ní bylo rozhodnuto trestním příkazem a nebylo konáno hlavní líčení?** Hledání odpovědi je o to komplikovanější, že zákonodárce oproti dřívější úpravě („projednání věci před soudem“) vypustil z ustanovení platného trestního zákoníku konstatování, podle něhož k projednání věci musí dojít před soudem. Důvod zúžení je ovšem nejasný. Osobně mám za to, že projednání věci je nerozlučně spojené s obžalovací zásadou (viz § 2 odst. 8 tr. řádu), a tedy se soudní fází řízení, kdy dochází k rozdělení procesních funkcí mezi veřejnou žalobu, obhajobu a soud jakožto nestranný orgán.³ Obžalovací princip se sice uplatní i tehdy, kdy je ve věci rozhodováno trestním příkazem, uplatňuje se ovšem tak, že rozsah přezkumu je co do skutku i osoby obviněného určen obžalobou. Omezení uplatnění této zásady spočívá v tom, že zde chybí její velmi důležitý a charakteristický prvek, tedy projednání věci ve formě živé výměny názorů mezi žalobou a obhajobou.⁴ **Za současné hmotněprávní úpravy tedy nelze trestním příkazem upustit od potrestání podle ust. § 46 odst. 1 tr. zákoníku, neboť při této formě rozhodování absentuje prvek projednání věci.**

Druhá varianta upuštění od potrestání **podle § 46 odst. 2 tr. zákoníku** se uplatňuje v případě spolupracujícího obviněného a ten dle § 178a tr. řádu může figurovat pouze v rámci řízení o zločinu. **Nejedná se tedy o trestní řízení, které by mohlo probíhat před samosoudcem, a ve kterém by tak mohl být vydán trestní příkaz.**

Ve třetí variantě upravené v § 46 odst. 3 tr. zákoníku může soud upustit od potrestání *také tehdy, jestliže pachatel přípravy nebo pokusu trestného činu nerozpoznal, že příprava nebo pokus vzhledem k povaze nebo druhu předmětu útoku, na němž měl být čin spáchán, anebo vzhledem k povaze nebo druhu prostředku, jímž měl být čin spáchán, nemohl vést k dokonání.* Jde tedy o případy tzv. nezpůsobilé přípravy a nezpůsobilého pokusu. **Podmínka projednání věci soudem či jiný předpoklad neshodující se s úpravou trestního příkazu zde obsažen není.**

Soud dále může upustit od potrestání za podmínek § 47 tr. zákoníku tehdy, **jestliže pachatel spáchal trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou a ochranné léčení či zabezpečovací detence zajistí nápravu pachatele a ochranu společnosti lépe než trest.** Jelikož trestní příkaz nelze vydat, má-li být rozhodováno o ochranném opatření, **nepřichází v úvahu, aby soud rozhodl o této formě upuštění od potrestání trestním příkazem.**

Z hmotněprávního hlediska tedy lze shrnout, že **formy upuštění od potrestání uvedené v § 46 odst. 1 a 2 a v § 47 tr. zákoníku nepřipouštějí rozhodnout o upuštění od potrestání trestním příkazem. Předpoklady vyjádřené v ust. § 46 odst. 3 tr. zákoníku však s rozhodnutím ve formě trestního příkazu nekolidují.**

K podmínkám vydání trestního příkazu

Jde-li o rovinu procesní, právní úprava trestního příkazu obsahuje výčet sankcí, které lze takto uložit, **z trestního řádu však zcela jasně nevyplývá, zda je možné trestním příkazem i od potrestání upustit nebo nikoli.**

Nejvyšší soud již několikrát zrušil trestní příkaz, když shledal, že soud nižšího stupně porušil zákon, pokud trestním příkazem samosoudce upustil od potrestání. Argumentoval tím, že podle § 314e odst. 5 tr. řádu (nyní odst. 7) má trestní příkaz povahu odsuzujícího rozsudku. Z toho vyplývá, že trestním příkazem nelze obviněného zprostit obžaloby podle § 226 tr. řádu, ani upustit od potrestání podle § 24 a násl. tr. zákona (nyní § 46 tr. zákoníku).⁵ Takováto argumentace však dle mého názoru nemůže obstát. Rozhodnutí má odsuzující povahu, je-li v něm vyslovena vina obviněného, obsahem výroku o trestu může být i upuštění od potrestání (s dohledem). Tomu odpovídá znění ust. § 122 odst. 1 tr. řádu, které ve své první větě stanoví, že *odsuzující rozsudek musí obsahovat výrok o trestu s uvedením zákonných ustanovení, podle nichž byl trest vyměřen, nebo podle nichž bylo od potrestání upuštěno, a jde-li o podmíněně upuštění*

3 Viz např. Jiří Jelínek a kol.: Trestní právo procesní, 3. vydání, Leges, Praha 2013, str. 170.

4 Srov. A. Růžek: Obžalovací zásada v československém socialistickém trestním řízení, Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1964, str. 175.

5 Např. rozsudky Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 9. 2000, sp. zn. 5 Tz 177/2000, nebo ze dne 23. 1. 2007, sp. zn. 4 Tz 167/2006.

od potrestání s dohledem, též výrok o stanovení zkušební doby a jejím trvání. Ust. § 314e odst. 2 tr. řádu obsahující výčet trestních sankcí je přitom uvozeno větou „trestním příkazem lze uložit:“. Stanovuje tedy možnost uložení některé ze sankcí, nikoli povinnost.

Na výše citované ust. § 122 odst. 1 tr. řádu, které stanoví náležitosti odsuzujícího rozsudku, odkazuje i **§ 314f odst. 1 písm. d) tr. řádu upravující povinný obsah trestního příkazu**. Podle tohoto ustanovení tak musí trestní příkaz mj. obsahovat *výrok o vině (§ 120 odst. 3) a uloženém trestu (§ 122 odst. 1)*. **Teprve zde nacházíme procesní omezení, které zneumožňuje upustit od potrestání pachatele**. Pakliže musí trestní příkaz obsahovat výrok o *uloženém trestu*, je nutné tuto zákonnou dikci rozlišovat od výroku o trestu. Výrokem o trestu se rozumí i výrok, kterým se od potrestání upouští, výrok o uloženém trestu však obligatorně uložení určitého druhu trestu a jeho výměry obsahuje. Proto se z ust. § 122 odst. 1 tr. řádu užije pro účely rozhodování trestním příkazem pouze ta část, jež se věnuje ukládání trestu. **Trestním příkazem tedy musí být v případě jeho vydání vždy uložen trest a nelze jím upustit od potrestání**.

Na uvedeném by neměla nic změnit ani chystaná novela trestního řádu. Dne 21. 8. 2015 byl do meziresortního připomínkového řízení předložen návrh novely trestního řádu a zákona o Policii ČR, podle něhož by mělo být možné trestním příkazem nově rozhodnout mj. i o uložení ambulantního ochranného léčení.⁶ Jde-li o náležitosti trestního příkazu, novela předpokládá, že ust. § 314f odst. 1 písm. d) tr. řádu by mělo nově stanovit jakožto náležitost trestního příkazu *výrok o vině (§ 120 odst. 3) a uloženém trestu (§ 122 odst. 1) a o ochranném opatření, pokud bylo uloženo*. Z uvedeného vyplývá, že výrok o uloženém trestu a výrok o ochranném opatření bude možné vyslovit pouze kumulativně. Pakliže by tedy návrh novely prošel úspěšně legislativním procesem v původním znění, nebude možné trestním příkazem rozhodnout o uložení ambulantního ochranného léčení za současného upuštění od potrestání za podmínek § 47 tr. zákoníku.

Návrhy de lege ferenda a rekodifikace trestního řádu

V souvislosti s diskutovanou rekodifikací trestního řádu je třeba si klást otázku, zda by v budoucnu měla právní úprava

připouštět upuštění od potrestání i formou trestního příkazu, přičemž podle mého názoru by měl nový trestní řád toto umožňovat bez dalšího za podmínek § 46 odst. 3 tr. zákoníku a částečně i za podmínek § 46 odst. 1 tr. zákoníku.

Již výše jsem nastínil, že hmotněprávní úprava upuštění od potrestání v případech tzv. nezpůsobilé přípravy a pokusu žádným způsobem nevylučuje, aby takto mohlo být rozhodnuto i trestním příkazem (takto postupovat je zneumožněno až úpravou procesní).

Diskutabilnější by byla možnost rozhodnout trestním příkazem o typické formě upuštění od potrestání podle § 46 odst. 1 tr. zákoníku. Je však třeba vycházet z myšlenky, že kde k nápravě pachatele a ochraně společnosti stačí pouhé trestní stíhání pachatele a konstatování jeho viny bez uložení a výkonu trestu, není třeba trvat na právním následku v podobě trestu a je možné od něj upustit.⁷ V tomto směru by na pachatele jistě důrazněji působilo, kdyby soud od potrestání upustil teprve po konání hlavního líčení. Pokud by se však samosoudce na základě konkrétních skutečností vyplývajících ze spisu domníval, že již dosavadní průběh trestního stíhání na obviněného dostatečně působil, a i další podmínky ust. § 46 odst. 1 tr. zákoníku by byly splněny, měl by mít možnost rozhodnout o upuštění od potrestání trestním příkazem bez konání hlavního líčení. Fundamentálně by se takovýto postup nelišil od toho, kdy je trestním příkazem uložen podmíněný trest odnětí svobody. Trestní řád jeho uložení trestním příkazem umožňuje a zároveň hmotněprávní podmínky pro uložení tohoto trestu v ust. § 81 odst. 1 tr. zákoníku předpokládají konstatování, že k působení na pachatele, aby vedl řádný život, není třeba výkonu trestu odnětí svobody. Zde tedy samosoudce rozhoduje trestním příkazem o uložení podmíněného trestu odnětí svobody, jelikož je přesvědčen, že s ohledem na dosavadní život pachatele bylo na něj již dostatečně působeno vedením trestního stíhání proti němu, a to přesto, že nebylo konáno hlavní líčení.

V rámci rekodifikace trestního řádu by tak bylo ideální v určitých částech novelizovat i ustanovení o upuštění od potrestání podle § 46 odst. 1 tr. zákoníku, konkrétně změnit podmínku, podle níž „pouhé projednání věci postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti“ na „vedení trestního stíhání postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti“.⁸

Možnost upustit od potrestání trestním příkazem zná ze zahraničních právních úprav např. ta německá. Hmotněprávní podmínky upuštění od potrestání uvedené v ust. § 60 StGB (*Strafgesetzbuch*) jsou však odchylné od těch českých.⁹ Podle uvedeného ustanovení upustí (obligatorně) soud od potrestání, jestliže následky činu, které pachatele postihly, jsou tak těžké, že uložení trestu by se zjevně minulo svým účinkem. To neplatí, jestliže by pachatel za čin měl být uložen trest odnětí svobody převyšující jeden rok. Je zjevné, že německá právní úprava je inspirována Kantem, který rozlišoval pojmy *poena forensis*, jakožto sankci uloženou soudem, a *poena naturalis*, tj. negativní následky činu pro samotného pachatele, které mají účinky trestu. Kant přitom uvádí, že obě formy trestu mají jasné ohraničení. Trest ukládaný soudem na základě zákona není nikterak ovlivněn trestem naturálním.¹⁰ Německá právní

6 Viz návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. V současnosti (únor 2016) se tento návrh nachází ve fázi po skončení připomínkového řízení.

7 Pavel Šámal a kol.: Trestní zákoník I, Komentář § 1–139, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 544.

8 Obecně k nutnosti novelizace trestního práva hmotného v rámci rekodifikace trestního řádu i Jiří Jelínek: Při rekodifikaci trestního řádu je potřeba sáhnout i do trestního zákoníku, dostupné online na: www.ceska-justice.cz/2015/12/jiri-jelinek-pri-rekodifikaci-trestniho-radu-je-potreba-sahnout-i-do-trestniho-zakoniku/ (29. 12. 2015).

9 Vedle ust. § 60 StGB umožňuje spolkový trestní zákoník upustit od potrestání i v určitých specifických případech, jakými jsou mediace mezi pachatelem a obětí trestného činu (§ 46a StGB), nebo při naplnění podmínek stanovených u některých trestných činů ve zvláštní části trestního zákoníku (viz např. § 157 odst. 2 StGB).

10 Immanuel Kant: The Metaphysics of Morals, Cambridge University Press, Cambridge 1991, str. 140.

úprava upuštění od potrestání ovšem z koncepce *poena naturalis* vychází.

Konečně je třeba podotknout, že rozšíření možnosti o upuštění od potrestání trestním příkazem povede ke zrychlení daného trestního řízení a lépe naplní požadavek ekonomie trestní hrozby. Pokud by soud takto trestním příkazem rozhodl, šlo by o případy, kdy není namístě zvolit jiný procesní postup. Nařizovat hlavní líčení, ačkoli je skutkový stav podle spisu prokázáný a důvody pro upuštění od potrestání samosoudce v dané věci shledává, je časově zbytečné a nákladné. Zejména tehdy, pokud toho není třeba ani k výchovnému působení na pachatele. Na stranu druhou by nešlo ani o případy, kdy je namístě vyřídit věc (podmíněným) zastavením trestního stíhání ve smyslu § 172 odst. 2 tr. řádu, neboť soud by měl za potřebné z hlediska požadavku na nápravu pachatele vyslovit vinu zahrnující společenský odsudek jeho činu. Nadto nelze ani pominout, že s upuštěním od potrestání je spjata povinnost odsouzeného nahradit náklady trestního řízení, což do jisté míry také může přispět k působení na pachatele. Pokud by nový trestní řád umožňoval upustit od potrestání trestním příkazem, bylo by samozřejmě vhodné připustit taktéž formu podmíněného upuštění od potrestání s dohledem podle ust. § 48 tr. zákoníku.

Naopak nepovažují za vhodné umožnit trestním příkazem rozhodnout o uložení ambulantního ochranného léčení, jak je nyní navrhováno, a tudíž ani připustit rozhodnout touto formou o upuštění od potrestání za podmínek § 47 tr. zákoníku. Soud by se v případě uložení tohoto ochranného opatření měl bezprostředně v hlavním líčení seznámit s osobou pachatele a blíže zkoumat jeho charakterové vlastnosti a okolnosti vedoucí k jednání v duševní poruše. Ambulantní forma ochranného léčení může být navíc poz-

ději ve svém důsledku přeměněna v ústavní formu či dokonce v zabezpečovací detenci, přičemž důvodem, proč by takto bylo postupováno, by v některých případech mohlo být i nedostatečné vyhodnocení osoby pachatele v důsledku rozhodování trestním příkazem.

Závěr

Současná právní úprava neumožňuje trestním příkazem upustit od potrestání, ovšem z jiných důvodů, než které ve své judikatuře zastává Nejvyšší soud. Nemožnost upustit od potrestání pachatele trestním příkazem však považují za nedostatek současné právní úpravy a *de lege ferenda* bych doporučoval právní úpravu v tomto ohledu změnit. Pokud trestní právo připouští vyslovit vinu a uložit trest pouze na podkladě spisového materiálu, o to spíše by mělo umožňovat tímto způsobem i pouhé vyslovení viny, přičemž ze spisu může stejně jako potřeba pachatele potrestat vyplývat i dostatečnost samotného vyslovení viny v konkrétní věci. Bylo by tedy vhodné zahrnout do nového trestního řádu možnost rozhodnout trestním příkazem o upuštění od potrestání ve smyslu ust. § 46 odst. 3 tr. zákoníku, příp. i podle § 46 odst. 1 tr. zákoníku, a to včetně možnosti takto rozhodnout podmíněně za současného stanovení dohledu ve smyslu § 48 tr. zákoníku. Lze přitom předpokládat, že soudci by k takové možnosti nezůstali neteční a využívali ji, čemuž napovídají i statistická data uvedená v úvodu.

❖ Autor je interním doktorandem na katedře trestního práva PF UK v Praze.

inzerce

ZÁKONÍK PRÁCE [5656] prováděcí nařízení vlády a další související předpisy s komentářem k 1. 1. 2016

Kolektiv autorů

Tato publikace obsahuje výklad změn zákoníku práce a úprav dalších souvisejících předpisů, k nimž došlo v uplynulém roce, a to formou uceleného souboru téměř čtyř desítek aktualizovaných úplných znění právních předpisů opatřených komentáři vyjadřujícími právní názory a zkušenosti osvědčeného týmu autorů. Publikace je určena především pro každodenní činnost zaměstnavatelů, zaměstnanců, a personalistů ve firmách, může však sloužit i jako užitečná pomůcka pro odbornou i laickou veřejnost.

1272 stran, vázaná se stužkou

979 Kč

DANĚ Z PŘÍJMŮ S KOMENTÁŘEM 2016 [2595]

PhDr. Vladimír PELC

Mgr. Petr PELECH

Úspěšná populárně-odborná a praktická publikace vychází v 16. vydání pro zdaňovací období roku 2016. Text zahrnuje aktuální znění zákona o daních z příjmů, zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů a aktuální komentáře k nim. Také obsahuje související předpisy po posledních novelizacích (k 6. 4., 1. 5., 1. 7., 1. 12.) tak, jak nabyly účinnosti pro rok 2016. Podrobný výklad k jednotlivým ustanovením daňového zákona je doplněn o judikaturu zejména Nejvyššího správního soudu a nálezy Ústavního soudu. Publikace je rovněž v judikatuře obou soudů často citována.

1040 stran, vázaná se stužkou

959 Kč

EXEKUCE SRÁŽKAMI ZE MZDY 2016 [5673]

JUDr. Jan Breburda

Nová publikace pro rok 2016 reaguje na výkladové posuny v oblasti dohod o srážkách ze mzdy podle občanského zákoníku, jež vedou k žádoucímu sjednocení pravidel jednotlivých druhů srážek ze mzdy. Čtenáři jistě ocení rozšíření publikace o komplexní sérii příkladů k specifické exekuci vedené současně u několika plátců mzdy, v níž exekuční orgány regulují výši uplatňovaných nezabavitelných částek.

448 stran, brožovaná

419 Kč

PRŮVODCE SYSTÉMEM POSKYTOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB [5644]

JUDr. Eva Janečková, Mgr. Petr Mach

Mgr. et Mgr. Hana Číberová

Publikace se věnuje poskytování sociálních služeb z několika různých pohledů. Obsahuje návod, jak postupovat v případě komunikace s novým zájemcem o poskytování sociální služby. Řeší, jak s potenciálním klientem jednat, a rovněž situace, kdy jej lze odmítnout. Poskytovatelé zde naleznou návod, jaké náležitosti má smlouva obsahovat, a co by naopak neměla, jak vytvořit vnitřní pravidla atd.

352 stran, brožovaná

449 Kč

ANAG®

anag@anag.cz
obchod@anag.cz

585 757 411
www.anag.cz

CELÝ SORTIMENT JIŽ VYDANÝCH KNIH NAKLADATELSTVÍ ANAG
NAJDETE VE VŠECH DOBRÝCH KNIHKUPECTVÍCH PO CELÉ ČR.

Nicotnost právního jednání a rozvázání pracovního poměru

JUDr. JAROSLAV STRÁNSKÝ, Ph.D.

Úvod

Rekodifikace soukromého práva významně ovlivnila i podobu právní úpravy pracovních vztahů. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“ nebo „o. z.“), se v pracovních vztazích uplatňuje podpůrně. Ust. § 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“ nebo „zák. práce“), určuje, že se pracovní vztahy řídí tímto zákonem, ovšem tam, kde jej není možné použít, se řídí občanským zákoníkem.

Mezi oblastmi, ve kterých se občanský zákoník v pracovních vztazích uplatňuje poměrně intenzivně, patří úprava právního jednání. Po novele provedené v zákoníku práce v souvislosti s rekodifikací¹ v něm zůstala zachována zvláštní ustanovení o právním jednání,² ovšem jde o strohá a z věcného pohledu úzce zaměřená pravidla, jejichž jádro spočívá v doplnění některých zvláštností pro následky vady právního jednání v pracovních vztazích. Další zvláštní pravidla ještě zákoník práce předepisuje pro posuzování vady právního jednání, které bylo zaměřeno na rozvázání pracovního poměru. V ostatním se uplatní obecná úprava obsažená v občanském zákoníku.

O. z. upravuje několik typů následků vady právního jednání, resp. nenaplnění jeho pojmových znaků, mezi něž patří i nicotnost jednání. Kategorie nicotnosti představuje oproti dřívějšímu právnímu stavu jednu z novinek, kterou rekodifikace soukromého práva přinesla. Vzhledem ke změnám provedeným v souvislosti s rekodifikací v zákoníku práce se v pracovních vztazích nicotnost jednání uplatní mj. i v případě právního jednání zaměřeného na rozvázání pracovního poměru. Cílem tohoto článku je upozornit na významné aplikační důsledky úpravy nicotného jednání pro oblast rozvázání pracovního poměru a nabídnout řešení sporných momentů.

1 Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, čl. LXXIX (dále jen „doprovodná novela“).

2 Jde o § 18 až 20 a dále ještě o § 22 až 29, které se ovšem týkají pouze kolektivní smlouvy.

3 Pro úplnost a se zřetelům k závěrům učiněným Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 3. 11. 2012, sp. zn. 21 Cdo 1633/2009, je třeba doplnit, že se zvláštní pravidla posuzování následků vady právního jednání týkají i rozvázání závazků založených dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr. Se spory o platnost rozvázání závazku založeného některou z dohod se ovšem lze setkat (v porovnání se spory o platnost rozvázání pracovního poměru) jen velmi zřídka. I v zájmu zjednodušení textu budeme proto dále uvažovat jen o pracovním poměru.

Následky vady právního jednání v pracovních vztazích

Za výchozí následek vady právního jednání v pracovních vztazích lze považovat relativní neplatnost. Zákoník práce se v této záležitosti nijak neodchyluje od obecné úpravy v občanském zákoníku. Absolutní neplatnost nastupuje podle § 588 o. z. v případě, kdy právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému, když se zjevně příčí dobrým mravům, anebo odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. Pojem veřejný pořádek byl pro účely pracovních vztahů blíže konkretizován prostřednictvím ust. § 1a odst. 2 zák. práce, podle něhož tato kategorie zahrnuje zásady zvláštní zákonné ochrany postavení zaměstnance, uspokojivých a bezpečných pracovních podmínek pro výkon práce, spravedlivého odměňování zaměstnance, rovného zacházení se zaměstnanci a zákazu jejich diskriminace.

Dále ještě zákoník práce v § 19 odst. 1 rozšiřuje pro účely pracovních vztahů katalog důvodů, s nimiž se pojí absolutní neplatnost právního jednání. Soud musí podle něj i bez návrhu přihlídnout k neplatnosti právního jednání, k němuž nebyl udělen předepsaný souhlas příslušného orgánu, v případech, kdy tak zákon výslovně stanoví.

Zcela zvláštní úpravu obsahuje ovšem zákoník práce ve vztahu k právním jednáním, která směřují k rozvázání pracovního poměru. Jde o dohodu o rozvázání pracovního poměru, výpověď, zrušení ve zkušební době a okamžité zrušení pracovního poměru.³ Pravidla pro posuzování následků vady těchto jednání vyplývají z § 69 až 72 zák. práce.

V ust. § 69 řeší zákoník práce následky neplatného rozvázání pracovního poměru jednostranným právním jednáním provedeným zaměstnavatelem. Platí, že pokud výpověď, okamžité zrušení nebo zrušení ve zkušební době provedené zaměstnavatelem trpí vadou, uplatní se ohledně následků této vady zvláštní režim, který svou podstatou odpovídá relativní neplatnosti. Neplatnost jednostranného právního jednání zaměstnavatele, se kterým mělo být spojeno rozvázání pracovního poměru, totiž může nastat jen na základě toho, že zaměstnanec tuto neplatnost zákonem stanoveným způsobem namítl a poté navrhl soudu, aby právní jednání směřující k rozvázání pracovního poměru určil jako neplatné.

Závazný závěr o neplatnosti právního jednání pak může učinit výhradně soud v řízení, jehož předmětem bude právě určení neplatnosti tohoto právního jednání. Pokud takové řízení nebude zahájeno, bude rozvázání pracovního poměru považováno za platné, i když trpělo vadou, pro kterou moh-

lo být prohlášeno za neplatné.⁴ Tento rys úpravy následků vadného rozvázání pracovního poměru představuje jednu ze zvláštností, kterou popisovaná úprava vykazuje oproti obecné úpravě v občanském zákoníku. Podle ní docela postačí, je-li relativní neplatnost namítnuta vůči druhé straně.

K výše uvedenému musí ještě být doplněno, že **pokud právním jednáním zaměřeným na rozvázání pracovního poměru byla výpověď, mohou samy smluvní strany svým jednáním její účinky zvrátit.** Podle § 50 odst. 5 zák. práce může být výpověď se souhlasem druhé strany odvolána. Pokud byla výpověď odvolána a druhá strana vyslovila s odvoláním souhlas, účinky výpovědi se tím ruší. Existence možnosti odvolání výpovědi představuje jeden z rozdílů mezi tímto způsobem rozvázání pracovního poměru a okamžitým zrušením. **Následky okamžitého zrušení pracovního poměru nastupují dnem, kdy bylo toto právní jednání doručeno, a následně již nepřipadá v úvahu jakákoli forma jeho odvolání nebo zrušení prostřednictvím právního jednání.**⁵ Případný pokus vzít zpět již doručené okamžité zrušení musí být označen za marný, neboť jediná možnost, jak odvrátit účinky doručeného okamžitého zrušení, vede přes podání návrhu na určení jeho neplatnosti.

Úprava následků vadného rozvázání pracovního poměru vykazuje oproti obecným pravidlům ještě jedno velmi významné specifikum. Spočívá v tom, že se **popsaný zvláštní režim relativní neplatnosti uplatní v případě veškerých vad právních jednání, s jedinou výjimkou, představovanou nedostatkem písemné formy** (k tomu viz dále). Právní jednání směřující k rozvázání pracovního poměru tedy nikdy nestihne následek absolutní neplatnosti. Ani kdyby kupř. výpověď očividně narušovala dobré mravy nebo veřejný pořádek, nebude možné ji bez dalšího považovat za neplatnou. Zvláštní pravidla obsažená v § 69 až 72 zák. práce tak vylučují působnost § 588 o. z.

Zdánlivé právní jednání

Právní teorie rozlišuje předpoklady, které musejí být splněny, aby právní jednání právně vzniklo a existovalo (pojmové znaky právního jednání), a podmínky, které musejí být dány, aby bylo dovršené právní jednání platné, resp. aby nebylo stíženo některým z důvodů neplatnosti (tzv. náležitosti právních jednání).

Starý občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb.) mezi pojmovými znaky a náležitostmi přímo nerozlišoval a nedostatky v jednom či druhém stíhal nejčastěji následkem absolutní neplatnosti. Občanský zákoník se zakládá na odlišném principu. **Neexistence některého z pojmových znaků právního jednání představuje jednu ze skupin důvodů, které způsobují nicotnost právního jednání.** Nicotné, resp. v pojmosloví užívaném občanským zákoníkem zdánlivé právní jednání, právně neexistuje a jako právní jednání se pouze jeví.⁶ Z hlediska právních důsledků nicotného jednání se uvádí, že žádné následky vyvolat nemůže.⁷ Za důležitou a věcně správnou ovšem považují poznámku, podle které nicotné jednání sice nevyvolává ty právní následky, které jsou podmíněny vznikem právního jednání, ovšem vady, které nicotnost působí, mohou vyvolat stejné následky jako kterékoli jiné vady právního jednání.⁸

Případy, kdy nicotnost právního jednání nastává v důsledku absence některého z pojmových znaků právního jednání, shrnuje občanský zákoník v § 551 až 553. O zdánlivé právní jednání jde tehdy, pokud chybí vůle jednatelce osoby, tedy pokud tato osoba vůbec neměla vůli právně jednat, ačkoli by se mohlo zdát, že právně jednala. Totéž platí pro případ, že vůle sice byla projevována, ale zjevně nešlo o vůli vážnou. O zdánlivé právní jednání jde také v případě, kdy jeho obsah nelze zjistit pro jeho neurčitost nebo nesrozumitelnost. Případnému učinění závěru o neexistenci právního jednání pro neurčitost nebo nesrozumitelnost musí vždy předcházet pokus o porozumění projevu vůle prostřednictvím jejího výkladu za použití všech přípustných výkladových metod. Pokud by k vyjasnění obsahu právního jednání došlo dodatečně, vada jednání by tím odpadla a na právní jednání by se hledělo tak, jako by již od svého počátku bylo dovršeno a existovalo.

Další významnou skupinu právních jednání, se kterými se pojí následek zdánlivosti, tvoří taková právní jednání, o kterých zákon prohlašuje, že se k nim nepřihlíží. Zde jde o případ, kdy zákonodárce rozhodl, že si takové právní jednání vůbec nepřejí.⁹ **Pokyn, podle kterého se k právnímu jednání nepřihlíží, se objevuje také na několika místech v zákoníku práce.**

Zdánlivost rozvázání pracovního poměru pro nedodržení formy

Zákoník práce spojuje důsledek nepřihlížení k právnímu jednání mj. i s nedodržením písemné formy, vyžadované pro jednostranná právní jednání směřující k rozvázání základního pracovněprávního vztahu. Ust. § 34 odst. 4, § 50 odst. 1, § 60, § 66 odst. 2 a § 77 odst. 4 zák. práce byla doprovednou novelou upravena tak, aby se k jinak než písemně provedenému rozvázání pracovního poměru výpovědi, okamžitým zrušením nebo zrušením ve zkušební době, stejně jako k jiné než písemně dané výpovědi závazku založeného dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti, nebo odstoupení od pracovní smlouvy, nepřihlíželo.¹⁰ Totéž platí i pro okamžité zrušení pracovněprávního vztahu zákonným zástupcem nezletilého zaměstnance.¹¹

Jinak než písemně provedená výpověď¹² tak není stížena důvodem neplatnosti, ale jde o zdánlivé právní jednání. Výše popsaná pravidla následků vad právního jednání směřují

4 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2208/2000.

5 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2006, sp. zn. 21 Cdo 2815/2005.

6 M. Zuklínová: Právní jednání podle občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., 2. vydání, Linde Praha, Praha 2013, str. 52-53.

7 Tamtéž, str. 51.

8 P. Lavický a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654), C. H. Beck, Praha 2014, str. 1985.

9 M. Zuklínová, op. cit. sub 6, str. 53. Viz k tomu také konsolidovanou verzi důvodové zprávy k občanskému zákoníku, Ministerstvo spravedlnosti ČR [online], © 2013 [cit. 10. 10. 2015], dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, str. 137.

10 Viz novelizační body č. 20, 22, 23 a 25 v části šedesáté sedmé doprovodné novely.

11 Viz novelizační body č. 21 a 25 v části šedesáté sedmé doprovodné novely.

12 V zájmu zjednodušení textu bude dále řeč jen o výpovědi, i když totéž platí i pro další způsoby jednostranného rozvázání základního pracovněprávního vztahu.

cích k rozvázání pracovního poměru se zde neuplatní a **nedodržení formy výpovědi tak představuje jedinou vadu právního jednání, na kterou nedosahuje jinak všeobecně použitelná úprava relativní neplatnosti obsažená v § 69 až 72 zák. práce.**

Pro úplnost musí být doplněno, že se nikoli o neplatnou, nýbrž jen o zdánlivou výpověď bude jednat také v případech upravených v § 551 až 553 o. z. Zde jde ovšem o případy, kdy není naplněn některý z pojmových znaků právního jednání, a tak nelze uvažovat o vadné výpovědi, nýbrž o projevu vůle, který za výpověď nelze vůbec považovat. Následek nicotnosti výpovědi nastane i v případě, kdy smluvní strana sice vyhotovila projev vůle směřující k rozvázání pracovního poměru písemně, ale nepodařilo se jí tuto listinu prokazatelně doručit druhé straně do vlastních rukou. Ačkoli tak zákoník práce nestanoví výslovně, lze bezpochyby dovodit, že **doručení výpovědi do vlastních rukou představuje podmínku perfekce právního jednání. Nedoručené právní jednání nebylo dokonáno, a proto právně neexistuje.**¹³ Vzhledem ke komplikovanosti pravidel doručování obsažených v § 334 až 337 zák. práce¹⁴ nastávají tyto případy poměrně často.

Mezi zaměstnavateli i zaměstnanci existuje naštěstí široké povědomí o nutnosti provést rozvázání pracovního poměru písemně. Navzdory tomu se ovšem případy nedodržení písemné formy v minulosti objevily¹⁵ a zcela jistě i dále objevovat budou.

Do konce roku 2013 představovalo nedodržení písemné formy výpovědi jeden z důvodů pro uplatnění obvyklého modelu relativní neplatnosti. Často docházelo (a nadále dochází) třeba k případům, kdy zaměstnanec po určité době od vzniku pracovního poměru jen telefonicky oznámil zaměstnavateli, že pracovní poměr ve zkušební době zrušuje a již nepřijde. Zaměstnavatelé na takové případy zpravidla reagovali tak, že se s daným stavem smířili a považovali pracovní poměr za rozvázaný zrušením ve zkušební době ze strany zaměstnance. Formální posouzení nastíněné situace vypadalo tak, že zrušení ve zkušební době trpělo vadou a zaměstnavatel měl možnost zaměstnanci ve smyslu § 70 odst. 1 zák. práce oznámit, že trvá na tom, aby zaměstnanec dále konal svou práci, a do dvou měsíců ode dne, kdy měl pracovní poměr vadným zrušením ve zkušební době skončit, podat na základě § 72 zák. práce návrh na určení neplatnosti. Pokud ovšem zaměstnavatel za daných okolností sám ztratil zájem takového zaměstnance zaměstnávat, a nijak proto nejednal, uplynula dvouměsíční prekluzivní lhůta pro podání žaloby na určení neplatnosti, a pracovní poměr tím byl považován za platně rozvázaný.

Současný stav je ovšem docela jiný. Jinak než písemně provedené zrušení ve zkušební době musí být považováno

za zdánlivé právní jednání a pracovní poměr dál trvá. Nutno k tomu doplnit, že v nastíněné modelové situaci patrně jedna ani druhá strana nemají na dalším trvání pracovního poměru zájem. Je značně paradoxní, že **rekodifikace soukromého práva vedená úsilím o posílení významu autonomie vůle, jež má představovat samotný základ konstrukce soukromého práva,**¹⁶ **způsobila v pracovněprávních vztazích ten důsledek, že zákon jen pro nedodržení formálního požadavku vnucuje stranám další existenci závazku, jehož trvání nekoresponduje s vůlí ani jedné z nich.**

Pokud by měl pracovní poměr dále trvat, znamenalo by to, že zaměstnanec stále zavazuje povinnost vykonávat práci a zaměstnavatele zase povinnost práci přidělovat, anebo poskytnout náhradu mzdy, pokud práci nepřidělil. K tomu ještě přistupují některé souvislosti vycházející z veřejnoprávních předpisů, zejména povinnost odvádět pojistné na veřejné zdravotní pojištění, která může trvat i v době, kdy v pracovním poměru nedochází k výkonu práce.

Obrana proti nicotnému rozvázání pracovního poměru a nástin řešení dalších souvisejících problémů

Provede-li některá ze smluvních stran pracovněprávního vztahu v současné době rozvázání pracovního poměru výpovědí jinak než písemně, příp. neprokáže-li doručení výpovědi do vlastních rukou, není možné, aby se druhá strana bránila postupem upraveným v § 69 až 72 zák. práce. Ten se totiž vztahuje pouze na případy, kdy došlo k neplatnému rozvázání pracovního poměru. O platnosti jednání, které je jen zdánlivé, rozhodovat nelze a postup podle výše zmíněných ustanovení zákoníku práce nelze uplatnit ani analogicky.¹⁷

Půjde-li např. o výpověď ze strany zaměstnavatele, pak případný zaměstnancův návrh na určení neplatnosti výpovědi podle § 69 odst. 1 zák. práce soud odmítne. Bude totiž muset dojít k závěru, že nebyla dána neplatná výpověď, nýbrž že nedošlo k žádnému, a tedy ani neplatnému jednání směřujícímu k rozvázání pracovního poměru.¹⁸ Zaměstnanec, který by měl zájem na určení, že pracovní poměr v důsledku nicotného jednání neskončil a dále trvá, by musel podat návrh na určení, zda tu právní vztah je či není podle § 80 o. s. ř., a v souvislosti s tím prokázat, že má na tomto určení naléhavý právní zájem.

Vzhledem k tomu, že prokázání existence naléhavého právního zájmu může být někdy obtížné, **bude podle mého názoru za daných okolností z pohledu zaměstnance bezpečnější a výhodnější navrhnout soudu, aby zaměstnavateli, který se domnívá, že rozvázal pracovní poměr, uložil splnit povinnost nadále mu v rámci existujícího pracovního poměru přidělovat práci a zaplatit mu náhradu mzdy za dobu, kdy mu práci nepřiděloval, čímž nastala překážka v práci na straně zaměstnavatele podle § 208 zák. práce. Z procesního hlediska by se pak nejednalo o určovací žalobu, nýbrž o žalobu na plnění.**

Uvedený způsob obrany práva porušeného výpovědí, která nebyla učiněna písemně, je samozřejmě možný a snad i poměrně účinný. Zaměstnavatelé a zaměstnanci si nicméně budou muset uvědomit, že pokud jim byla dána výpověď, při jejímž provedení se druhá strana dopustila porušení zákona, musí umět posoudit, jaký následek s tímto porušením

13 Srov. M. Zuklínová, op. cit. sub 6, str. 52.

14 Zejména pokud jde o doručování ze strany zaměstnavatele vůči zaměstnanci. Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4185/2010.

15 Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3278/2010.

16 Viz důvodovou zprávu k občanskému zákoníku, op. cit. sub 9, str. 12.

17 Miroslav Bělina; Ljubomír Drápal a kol.: Zákoník práce: komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2015, str. 437.

18 Tamtéž, str. 471.

právo spojuje. Nesprávná kvalifikace tohoto následku, zejména záměna nicotnosti za standardní relativní neplatnost uplatňovanou způsobem stanoveným v § 69 až 72 zák. práce, může vést k neúspěchu ve sporu.

V některých případech se přitom posouzení následku vadné výpovědi může jevit jako sporné. Připomeňme, že **rozvázání pracovního poměru musí být považováno za nicotné nejen kvůli nedodržení předepsané formy, nýbrž třeba i pro nemožnost zjistit jeho obsah kvůli neurčitosti nebo nesrozumitelnosti** ve smyslu § 553 odst. 1 o. z. S ohledem na prozatímní absenci judikatury se může v konkrétní situaci dobře stát, že nebude jisté, zda má být projev vůle pro nesrozumitelnost či neurčitost považován za zdánlivé jednání, anebo jde kupř. o výpověď, která pro nesrozumitelnost uplatněného výpovědního důvodu trpí vadou a může být rozhodnuto o její neplatnosti. V takovém případě **lze snad doporučit uplatnit v žalobě alternativním způsobem dva návrhy. Přednostně tedy navrhnout určení neplatnosti výpovědi podle § 72 zák. práce a alternativně ještě pro případ, že by soud zaujal závěr o zdánlivosti právního jednání, navrhnout, aby soud určil zaměstnavateli povinnost dále přidělovat práci, příp. zaměstnanci povinnost dále práci konat.**

Další podstatný rozdíl oproti standardní obraně před vadným rozvázáním pracovního poměru, založené na postupu podle § 69 až 72 zák. práce, spočívá v případě zdánlivé výpovědi v tom, že se **neuplatní prekluzivní dvouměsíční lhůta**, ve které musí být podle § 72 zák. práce podán návrh na určení neplatnosti právního jednání. Návrh na určení, že pracovní poměr trvá, podaný jako určovací žaloba podle § 80 o. s. ř., příp. návrh na plnění v rámci trvajících pracovního poměru, může tedy být podán i mnohem později. Plnění v rámci pracovního poměru, konkrétně i právo na náhradu mzdy z titulu překážky v práci, je bezpochyby majetkovým právem, které podléhá promlčení v obecné tříleté promlčecí době. Z toho vyplývá, že **je myslitelné domáhat se poskytnutí plnění zpětně až za dobu tří let.**

Ohledně návrhu na určení, že pracovní poměr trvá, není zcela jasné, zda podání této žaloby není vůbec časově omezeno, anebo zda by mohl být i sám pracovní poměr po určité době považován za zaniklý v důsledku promlčení. Kdybychom možnost promlčení pracovního poměru hypoteticky připustili, stále by platilo, že návrh na určení existence pracovního poměru by mohl být podán až do tří let poté, co došlo ke zdánlivému jednání zaměřenému na rozvázání pracovního poměru. Podle mého názoru se ovšem konstrukce pracující s promlčením pracovního poměru nejeví jako zvláště životná. Jestliže obě strany delší dobu dávají najevo, že pracovní poměr považují za zaniklý, nabízí se mnohem přímější a rozumnější cesta směřující k závěru, podle něhož pracovní poměr skončil, a sice dovození konkludentního uzavření dohody o rozvázání pracovního poměru (viz k tomu níže).

Pokud bychom se soustředili jen na vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, vzniká z pohledu zaměstnavatele především riziko, že **zaměstnanec po určité době trvání pracovního poměru, který zaměstnavatel považoval za rozvázaný, uplatní právo na náhradu mzdy z titulu překážky v práci na straně zaměstnavatele.** S ohledem na výše uvedené by k takovému uplatnění mohlo dojít i po uplynutí poměrně pod-

statné doby. S případným zaměstnanečským úspěchem by pak byla na straně zaměstnavatele spojena nezanedbatelná ekonomická zátěž, nemluvě o nutnosti považovat za dále trvající pracovní poměr, který měl zaměstnavatel za skončený.

Souhlasím v této souvislosti s J. Morávkem, který uvádí, že pokud by zaměstnanec úmyslně po dlouhou dobu udržoval stav, kdy zaměstnavatel neví o trvajícím pracovním poměru, se záměrem domoci se náhrady mzdy z titulu překážky v práci na straně zaměstnavatele, jednalo by se o nepoctivé a šikanózní jednání, které si nezaslouží právní ochrany.¹⁹ Pokud by ovšem zaměstnanec v souvislosti se zaměstnavatelským pokusem o rozvázání pracovního poměru (např. při předání výpovědi vyhotovené na listině, kde chybí podpis) prokazatelným způsobem vyjádřil, že považuje pracovní poměr za dále trvající a trvá na dalším přidělování práce, k jejímuž výkonu je připraven, zřejmě by následný návrh na zaplacení náhrady mzdy za dobu, kdy zaměstnavatel práci nepřiděloval, jakož i celý zaměstnanečský postup, za šikanózní považován být nemohl.

Výše jsem ještě naznačil důležitou otázku, **zda by pracovní poměr, jehož strana provedla zdánlivé právní jednání směřující k jeho rozvázání, mohl být po určité době navzdory nicotnosti původního jednostranného rozvázání považován za skončený. Podle mého názoru by za určitých okolností bylo možné zaujmout závěr, podle kterého smluvní strany konkludentně uzavřely dohodu o rozvázání pracovního poměru.** Pro dohodu o rozvázání pracovního poměru zákoník práce v § 49 sice také předepisuje povinnost dodržet písemnou formu, ale její nedostatek nezpůsobuje nicotnost, nýbrž relativní neplatnost. Ústně či konkludentně uzavřená dohoda o rozvázání pracovního poměru tak bude považována za platnou, ledaže některá ze smluvních stran uplatní postup stanovený v § 71 zák. práce a navrhne soudu, aby rozhodl o její neplatnosti.²⁰

Pokud by strany pracovního poměru poté, co proběhla nicotná výpověď, jednaly tak, že jsou srozuměny s jeho rozvázáním (zaměstnavatel nevyžaduje výkon práce a zaměstnanec nijak nedává najevo, že by trval na jejím přidělování), **nabízí se závěr, že tento pracovní poměr nebyl rozvázán zdánlivou výpovědí, nýbrž na základě mlčky uzavřené dohody.** Tato konstrukce by předpokládala, že učiněný projev vůle neobstojí jako výpověď, ale bude možné na něj hledět jako na návrh směřující k uzavření dohody o rozvázání pracovního poměru. Bylo by nutné nepovažovat zdánlivé právní jednání za zcela neexistující, nýbrž za právní jednání nicotné spíše jen fiktivně, ve skutečnosti (objektivně) tedy existující²¹ a způsobilé k tomu, aby mohlo být úspěšně považováno za jiné právní jednání než to, které jednáající osoba původně zamýšlela. Podle mého názoru lze uvedeným směrem uvažovat.

Z výsledků rozhodovací činnosti jsou navíc známy případy, kdy soudy potvrdily existenci a platnost konkludentně uzavřené dohody o rozvázání pracovního poměru navzdor-

19 J. Morávek: Několik poznámek nejen k formě právních jednání v pracovněprávních vztazích po rekodifikaci, Právní rozhledy č. 9/2014, str. 308.

20 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 1801/2007.

21 Srov. P. Lavický a kol., op. cit. sub 8, str. 1969.

ry tomu, že došlo k obsahově původně jinak zaměřenému právnímu jednání,²² nebo i za okolností, kdy strana výslovně sdělila, že s navrhovaným rozvázáním pracovního poměru dohodou nesouhlasí, nicméně poté jednala způsobem, ze kterého bylo zřejmé, že pracovní poměr považuje za rozvázaný.²³ **Budou-li tedy okolnosti případu napovídat tomu, že strany pracovního poměru považují tento pracovní poměr za rozvázaný poté, kdy byla dána výpověď, jež musí být považována za zdánlivé právní jednání, považují závěr o konkludentním uzavření dohody o rozvázání pracovního poměru za rozumné a přiléhavé řešení.**

V popsané konstrukci nacházím řešení situace, kdy došlo ke zdánlivému jednání směřujícímu k rozvázání pracovního poměru (např. telefonicky učiněné zrušení ve zkušební době ze strany zaměstnance nebo výpověď ze strany zaměstnavatele, pod kterou chybí podpis), zaměstnavatel na jeho základě považoval pracovní poměr za rozvázaný, zaměstnanec určitou dobu nedával nijak najevo, že by považoval pracovní poměr za trvající, ale následně podal návrh na určení, že pracovní poměr trvá, příp. na zaplacení náhrady mzdy z titulu překážky v práci na straně zaměstnavatele.

Zaměstnavatel se může účinně bránit tím, že obě strany projeví vůli směřující k rozvázání pracovního poměru, svým následným jednáním daly najevo, že pracovní poměr považují za rozvázaný, a tak pracovní poměr skončil na základě konkludentně sjednané dohody o rozvázání pracovního poměru. Soud by pak měl v případě návrhu na určení

existence pracovního poměru rozhodnout, že tento pracovní poměr již netrvá. Návrh na zaplacení náhrady mzdy by měl zamítnout s tím, že pracovní poměr skončil dohodou, a za následující dobu tak zaměstnanec nemůže žádat náhradu mzdy patřit.

Závěr

Ve vztahu k samotné koncepci zdánlivého právního jednání jsou vyslovovány kritické poznámky zpochybňující její důvodnost a smysluplnost.²⁴ Rozhodnutí sankcionovat jednostranné právní jednání směřující k rozvázání základního pracovněprávního vztahu, které nevyhovělo zákonnému požadavku na dodržení písemné formy, zdánlivostí, považují za vysloveně nevhodné a nešťastné.

Z aplikačního hlediska tato úprava zaměstnancům ani zaměstnavatelům nepřináší nic dobrého. Mohlo by se snad zdát, že je výhodné, když jinak než písemně provedená výpověď neexistuje a nezpůsobuje zamýšlené následky. Takový přístup se ovšem míjí s každodenní realitou. Když totiž strana pracovního poměru provede rozvázání pracovního poměru jinak než písemně, setrvá pravidelně v přesvědčení, že došlo k platnému rozvázání pracovního poměru, a v důsledku toho přestane přidělovat, příp. vykonávat práci. Druhá strana pak stejně bude muset vyhledat právní pomoc a uplatnit nástroje směřující k ochraně svého narušeného práva, povětšinou tedy iniciovat soudní spor. **Koncepcie zdánlivosti právního jednání způsobuje v případě rozvázání pracovního poměru jen tolik, že v tomto sporu nebude možné postupovat standardním, vyzkoušeným a známým způsobem, a naopak bude nutné čelit řadě nejasností a potenciálně sporným momentům.**

✦ Autor je odborným asistentem na katedře pracovního práva a sociálního zabezpečení Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

22 Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3250/2012, kde Nejvyšší soud dovodil uzavření dohody o rozvázání pracovního poměru na základě toho, že byl zaměstnanec jmenován do funkce jednatele společnosti s ručením omezeným a tuto funkci začal vykonávat.

23 Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1299/2004.

24 Jiří Švestka a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (§ 1 až 654), Wolters Kluwer ČR, Praha 2014, str. 1340.

Úrok z jistoty při nájmu

Ing. TOMÁŠ BUUS, Ph.D.

Úvod

V tomto článku se pokusíme alespoň výkladem poněkud snížit volnost ustanovení o úroku z jistoty při nájmu bytu a nájmu domu. Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. (dále jen „NOZ“) zavedl právo nájemce na „úrok z jistoty od jejího poskytnutí alespoň ve výši zákonné sazby“ (§ 2254 odst. 2). **Zde ukazujeme, že správná reflexe rizik sladí požadavek NOZ, aby šlo o sazbu úroku z úvěru, s obvyklou možností použití jistoty – uložením na běžný účet.**

Z pohledu pronajímatele jistota zpravidla představuje částku, která neumožňuje snížit jeho úvěrové závazky, ale musí ji ponechat uloženou na účtu, a to dokonce ani ne na termínovaném účtu, ale na běžném účtu, protože neví, zda a kdy ji bude potřebovat.

Nájemce nezřídka není právě majetnou osobou a úrokem z jistoty, který by mu vynahradil snížení jeho užítku v důsledku nutnosti poskytnutí jistoty, je úrok z úvěru, který by si musel vzít (příp. možná si skutečně musel vzít) na to, aby jistotu uhradil, resp. na to, aby pořídil jiné zboží či služby. Podle mne takový názor jde právě proti charakteru jistoty, kterou rozhodně nelze považovat za úvěr, byť to NOZ implikuje. Olej do ohně přilévají i média, když prezentují problém úroku z jistoty pouze z pohledu nájemce. Např. Sedřová¹ dává na jednom z nejčtenějších internetových zpravodajských severů Novinky.cz plný prostor jistému nájemci, jenž považuje za adekvátní úroveň úroku

1 Sedřová, S.: Pronajímatel musí platit nájemníkovi úrok z kauce za byt [online], [2015-12-08], dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/388336-pronajimatel-musi-platit-najemnikovi-uroky-z-kauce-za-byt.html>.

z jistoty úrok z úvěru a uvádí: „Úroky za jistotu jsme si počítali na 9 222 korun. Počítali jsme je od prosince roku 2012, kdy jsme uzavřeli smlouvu, s 11% úrokem, který má dnes Komerční banka. I když je skutečně možné, že máme zákonný nárok až od roku 2014.“

Tyto protichůdné požadavky neumožňují kompromis: nejvyšší úrok z jistoty, který je ochoten zaplatit pronajímatel, se bude blížit úroku z depozit na viděnou, příp. z vkladu s výpovědní lhůtou. Naproti tomu nejnižší úrok z jistoty, který je ochoten přijmout nájemce, je často na úrovni úroku ze spotřebního úvěru. Že jde o značný rozdíl, dokládají níže údaje České národní banky:² vklady s výpovědní lhůtou v posledním čtvrtletí roku 2015 nesly úrok okolo 1,38 %, úvěry na spotřebu 11,55 %. Rozdíl je 10 procentních bodů. Shoda je téměř nemožná. Jak již bylo mnohokrát konstatováno kritiky, ale i zastánci rekodifikace občanského práva, ucelená judikatura se bude tvořit dlouho. Je tedy žádoucí pokusit se výši zákonné sazby konkretizovat alespoň odbornou diskusí.

V tomto článku se o to pokusíme na základě rozboru dosavadní odborné diskuse a analýzy situace a rizik nájemce a pronajímatele. Na jejich základě lze poměrně dobře konkretizovat výši úroku z jistoty poskytované při nájmu. **Tento úrok by se měl odvíjet od hypotečních či ještě spíše bezrizikových (státních) výpůjček, ovšem s přihlédnutím ke specifickým bonity pronajímatele i nájemce.**

Dosavadní odborná diskuse

Ke konkretizaci odkazu na zákonnou úrokovou sazbu Pelikán³ uvádí „odkaz vede k § 1802“ a dále „v moderní ekonomice se úrok vskutku neliší (minimálně v jednom státu) podle místa poskytnutí úvěru, jak se nám snaží NOZ po vzoru ObchZ říci, ale podle dlužníka a úvěrového případu“. Bylo by velmi nepraktické, pokud by v případě každého sporu o výši úroku z jistoty měl u pronajímatele soud zvažovat jeho bonitu a charakter dluhu, který by byl k situaci mezi pronajímatelem a nájemcem přílehlavý. Na to se snaží reagovat praxe tím, že by úrok snížila nebo vyloučila smluvně.

Spektrum názorů dokresluje příspěvek jiného účastníka diskuse:⁴ „E. Kabelková; H. Dejlová: *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, k § 2254 NOZ uvádějí: „Výše úroků z jistoty může být předmětem dohody smluvních stran, podpůrně ObčZ stanoví, že má nájemce právo nejméně na úroky ve výši zákonné sazby.“ To mi nejde dohromady s § 2235/1 NOZ.“ Ust. § 2235 odst. 1 NOZ říká: „nepřihlíží se k ujednáním zkracujícím nájemcova práva podle ustanovení tohoto pododdílu“ (zvláštní ustanovení*

o nájmu bytu a nájmu domu, pozn. autor). Je tedy zřejmé, že co odborník, to názor. NOZ tak hledisko pronajímatele stanovením úroku z jistoty, *de facto* ve výši úroku z úvěru, opomíjí.

Zákonná sazba úroku z jistoty, na niž má nájemce nárok z titulu kogentního ustanovení vylučujícího ujednání zkracující nájemcova práva, je stanovena v § 1802 NOZ. Podle něho: „Mají-li být plněny úroky a není-li jejich výše ujednána, platí dlužník úroky ve výši stanovené právním předpisem. Nejsou-li úroky takto stanoveny, platí dlužník obvyklé úroky požadované za úvěry, které poskytují banky v místě bydliště nebo sídla dlužníka v době uzavření smlouvy.“

V současnosti je ovšem širší úroků z úvěrů značná, od cca 2,5 % u hypotečních úvěrů, přes cca 11,5 % u úvěrů spotřebních a 17,8 % u úvěrů kontokorentních až k cca 20 % u pohledávek z kreditních karet (tedy též *de facto* úvěrů).

Tabulka 1: Vývoj průměrných úrokových sazeb v České republice; údaje v % p. a. Zdroj: Česká národní banka

Počátek období	Jednodenní vklady (%)	Vklady s výpovědní lhůtou (%)	Vklady s dohodnutou splatností (%)	Úvěry na bydlení (%)	Úvěry na spotřebu (%)	Úvěry kontokorent. a revolving. (%)	Pohl. z kredit. karet (%)
31. 12. 2013	0,44	1,84	2,1	3,34	14,26	18,6	20,19
31. 3. 2014	0,42	1,8	1,22	3,19	14,07	18,2	20,25
30. 6. 2014	0,37	1,75	1,32	3,04	13,79	18,06	20,78
30. 9. 2014	0,33	1,73	1,47	2,85	14,01	18,07	20,28
31. 12. 2014	0,3	1,54	1,89	2,68	13,09	18,1	20,24
31. 3. 2015	0,27	1,4	1,64	2,51	12,56	17,75	20,7
30. 6. 2015	0,26	1,33	1,53	2,58	11,82	18,02	20,61
30. 9. 2015	0,24	1,38	1,63	2,51	11,55	17,82	20,22

V první řadě je nutno zabývat se otázkou, zda jde v případě úroku z jistoty o úrok stanovený (v konkrétní výši) právním předpisem. Pokud pronajímatel není v prodlení s vrácením jistoty, nemělo by se jednat o tento případ.⁵ Právní předpis (konkrétně prováděcí vyhlášky) stanoví úroky pouze pro případ prodlení.⁶ Nelze říci, že pronajímatel je v prodlení s úhradou jistoty, když zákonně (a příp. smluvně) je oprávněn ji držet až do doby ukončení nájemního vztahu. Tato skutečnost zároveň vymezuje maximum úroku z jisto-

2 Česká národní banka: Databáze časových řad ARAD [online]. Česká národní banka [online], (2015-05-20), dostupné z: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=12864&p_strid=AAABAA&p_lang=CS

3 Robert Pelikán: Zákonná sazba [online], (2013-09-12), dostupné z: <https://www.obczan.cz/zakon/noz/cast-ctvrta/hlava-ii/dil-2/oddil-3/pododdil-2/skupina-2/paragraf-2254>

4 Prokeš, viz i pozn. č. 3.

5 Srov. P. Veselý: NOZ v praxi: Úrok a úrok z prodlení stále není totéž a jak je to s úročením jistoty nájemce [online], (2014-09-30), dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-urok-a-urok-z-prodleni-stale-neni-totez-a-jak-je-to-s-urocenim-jistoty-najemce?browser=mobi>, nebo L. Čabanová: Právní úprava tzv. jistoty (dříve kauce) v nájemních vztazích a práv a povinností s ní souvisejících dle nového občanského zákoníku [online], (2015-03-05), dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-uprava-tzv-jistoty-drive-kauce-v-najemnich-vztazich-a-prav-a-povinnosti-s-ni-souvisejících-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-97175.html>

6 Viz nařízení vlády č. 142/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, do 31. 12. 2013, resp. nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů od 1. 1. 2014.

ty, neboť zákonný úrok z nesplaceného závazku nemůže být vyšší, než je úrok z prodlení. Jinak by nastala paradoxní situace, že zákonný úrok sankčního charakteru (z prodlení) je nižší než zákonný úrok charakteru nesankčního. Je také zjevné, že požadavky nájemců, aby úrok z jistoty byl ve výši, kterou by platili např. za spotřebitelský úvěr, ve výši Sedlovou⁷ citovaných 11 %, je dnes nereálná, když **zákonný úrok z prodlení je již od roku 2010 dobu okolo 8 %**.⁸

Analýza jistoty z hlediska rizika a alternativních nákladů (výnosů)

V případě jistoty je tedy pronajímatel dlužníkem, jenž by dle NOZ měl platit *obvyklé úroky požadované za úvěry, které poskytují banky v místě bydliště nebo sídla dlužníka v době uzavření smlouvy*. O jakého dlužníka, resp. jaký typ úvěrového vztahu, se jedná?

Vodítka mohou poskytnout následující úvahy:

1. Úvěr by nebyl poskytnut za nižší úrok, než je alternativní (druhý nejlepší dosažitelný) výnos z předmětné částky úvěru (zde jistoty) s ohledem na podstupované riziko. Úvěr (jistota) by nebyl přijat za úrok vyšší, než jsou alternativní náklady dlužníka (zde pronajímatele), s ohledem na riziko úvěru.

2. Podle mého názoru nelze klást k tíži pronajímatele, že nájemce je v takové finanční situaci, která vyžaduje, aby si vzal spotřební úvěr či aby dokonce přečerpal bankovní účet (má-li přečerpání povoleno), a vzal si tak kontokorentní úvěr. Nicméně taková situace může nastat a **alternativní výnos z jistoty na straně nájemce nelze jednoznačně určit**. Na druhou stranu, složení jistoty v případě nájmu je obvyklým nástrojem zajištění pohledávek pronajímatele za nájemcem. I zákon předpokládá, že jistota příp. bude použita k úhradě dlužného nájemného. Je tak věcí nájemce, aby si vytvořil dostatečnou finanční rezervu pro úhradu jistoty. Alternativně by si měl uložit peníze na bankovní (běžný) účet k tomu, aby byl schopen případný výpadek v příjmech vyrovnat a dostat svým závazkům z dlužného nájemného. Dokonce lze říci, že je to pro něj výhodné, neboť náklady vymáhání dlužného nájemného, které by musel nájemce uhradit v případě úspěchu pronajímatele, často mnohonásobně přesahují i úroky ze spotřebních úvěrů. Navíc takové spory negativně ovlivňují i nemajetkovou sféru nájemce (čas, stres apod.) a zajištění bydlení má objektivně přednost před jinou spotřebou, i když subjektivně v některých případech může nájemce iracionálně dát přednost jiné spotřebě (televize, vybavení domácnosti) než zajištění bydlení. Lze tak konstatovat, že **racionální nájemce by nejspíše uložil jistotu na běžný účet (aby ji mohl v případě potřeby použít) nebo účet s krátkou (měsíční) výpovědní lhůtou. Alternativním výnosem nájemce je úrok z běžného účtu**.

⁷ S. Sedlová, op. cit. sub. 1.

⁸ Fetter, R. W.: Zákonné úroky z prodlení (vývoj právní úpravy, mechanismů stanovení a počítání, formulace žalobních petičí) [online], (2015-05-20), dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zakonne-uroky-z-prodleni?browser=mobi>.

⁹ § 2254 odst. 1 NOZ.

3. Jistota souvisí s pronajatou nemovitostí a lze zřejmě jen obtížně dovozovat, že nebýt jí (jistoty), musel by si pronajímatel vzít spotřební úvěr. Je naopak nutné předpokládat racionální chování pronajímatele (jinak bychom se dostali do slepé uličky), tedy že pokud by pronajímatel potřeboval úvěrové financování, přijal by spíše úvěr hypoteční, zajištěný pronajímanou nemovitostí. Zatím nicméně nelze dovodit (to až na základě další argumentace), že se alternativní náklad pronajímatele odvíjí od hypotečních úvěrů.

4. Pronajímatel je zpravidla vlastníkem nemovitosti a v případě protiprávního nevrácení jistoty tak lze předpokládat, že bude z čeho hojit nároky nájemce. Proti případné námitce, že není-li jistota vrácena, pak je již pronajímatel v prodlení, lze konstatovat, že tehdy již nájemce může požadovat úrok z prodlení.

5. Nájemce skládá pronajímateli „peněžitou jistotu, že zaplatí nájemné a splní jiné povinnosti vyplývající z nájmu“ (§ 2254 odst. 1 NOZ). Jedná se tedy v zásadě o poskytnutí zajištění, z něhož benefituje pronajímatel do té míry, do jaké mu umožňuje snížit riziko nezaplacení nájemného. Jelikož nájemné je platba související s bydlením, je riziko jeho nezaplacení spíše podobné riziku úvěrů na bydlení (úvěrů hypotečních) než úvěrů spotřebních či kontokorentních, byť někteří nájemci možná na trvání nájemního vztahu příliš nelpí. U takových nájemců však nutno uvažovat, zda lze pronajímateli klást k tíži platební morálku nájemce. Zřejmě nikoliv, neboť úvěr uvažovaný v ust. § 1802 NOZ směřuje od nájemce k pronajímateli, a rozhodné je tedy kreditní riziko generované pronajímatelem, nikoliv nájemcem.

6. Nájemce může *de facto* využít složenou jistotu např. k úhradě svého dlužného nájemného, viz příslušná ustanovení NOZ o ukončení nájmu. Byť je to *de iure* pronajímatel, kdo volí způsob úhrady dlužného nájemného, nebude ten zpravidla riskovat vymáhání dlužného nájemného se vznikajícími náklady a rizikem nevyhození, může-li si započíst jistotu. Obzvláště pokud by mu náklady vymáhání nemusely být příznány s poukazem na povinnost využití jistoty k úhradě dluhu na nájemném dle § 2254 odst. 2 NOZ: „*Při skončení nájmu pronajímatel vrátí jistotu nájemci; započte si přitom, co mu nájemce případně z nájmu dluží.*“ Pro neplacení může být nájemní smlouva na nájem bytu nebo domu vypovězena teprve až při tří- a víceměsíčním prodlení nájemce s placením nájemného (srov. § 2288 a 2291 NOZ). Obvyklé výše jistoty se pohybují okolo dvou- až tříměsíčního nájemného (nesmí být vyšší než šestnásobek měsíčního nájemného⁹).

Obvykle tak je nájemce, co se týče použití a vrácení jistoty, ve výhodnější pozici, když pronajímatel jako dlužník, povinný vrátit jistotu, vlastní nemovitost, zatímco nájemce jako věřitel, jemuž má být nevyužitá jistota vrácena, zpravidla nevládní nemovitost a někdy ani jiný podstatný majetek, který by mohl pronajímatel zadržet, dlužil-li nájemce více, než činí jistota.

Ze shora uvedeného se zdá (proč lze dovodit i jiný úrok, rozebereme později), že **pokud jde o výši úroků z úvěru, nejprůhlednější výši úroku z jistoty by byl úrok z úvěrů hypotečních a úvěrů na bydlení**. Přitom tyto sazby se samozřejmě liší i podle toho, zda hypoteční úvěr je úročen variabilně (úro-

ková sazba z úvěru se mění průběžně podle změn meziban-
kovních úrokových sazeb), anebo fixně, a podle doby fixace.

Není jisté, zda a kdy nájemce nebude schopen či ochoten
platit nájemné, a tedy zda a kdy jistota bude použita. Z to-
hoto pohledu by zřejmě nevhodnější sazbou pro úročení
jistoty byla sazba z nově poskytnutých hypotečních úvěrů
s co nejkratší splatností. Delší úvěry (úvěry s delší dobou
do splatnosti) anebo sazby ze všech hypotečních úvěrů (ni-
koliv pouze nových) jsou nevhodné, neboť obsahují i poměr-
ně dlouhý přesah minulých sazeb anebo očekávaných sazeb.
**V intencích dat poskytovaných Českou národní bankou o hy-
potečních úvěrech se tak jako nevhodnější jeví sazby z hy-
potečních úvěrů nově poskytnutých a variabilně úročených
(floating) a z úvěrů se splatností do jednoho roku včetně.**

**Tabulka 2: Vývoj průměrných úrokových sazeb z nově po-
skytnutých hypotečních úvěrů v České republice; údaje v % p. a.
Zdroj: Česká národní banka**

Počátek období	Floating do 1 roku včetně	Nad 1 rok a do 5 let včetně	Nad 5 let a do 10 let včetně	Nad 10 let
31. 12. 2013	3,15	3,25	3,51	4,28
31. 3. 2014	3,4	3,21	3,75	4,1
30. 6. 2014	3,09	3,06	3,34	4,28
30. 9. 2014	3,02	2,95	2,96	3,93
31. 12. 2014	2,37	2,75	2,69	3,62
31. 3. 2015	2,81	2,57	2,55	3,53
30. 6. 2015	2,65	2,37	2,36	3,73
30. 9. 2015	2,76	2,35	2,36	3,3

Shora uvedená argumentace, vedoucí k úroku z jistoty na úrovni úroků z hypotečních úvěrů variabilně úročených či s krátkodobou fixací, je poměrně pevná a tuto výši úroku lze vzít za základ, nad nějž by již neměla dosáhnout. Domnívám se nicméně, že lze v argumentaci zajít ještě dále a tázat se po kompozici kreditního rizika pronajímatele (tedy při složení jistoty podstupovaného nájemcem). Klasifikaci lze samozřejmě nalézt celou řadu, ale pro náš účel dobře poslouží tento jednoduchý rozklad:

1. riziko inherentní pronajímané nemovitosti,
2. zbývající část kreditního rizika pronajímatele.

Přitom má-li pronajímatel majetku více než jen tu proná-
jímanou nemovitost, u níž o jistotu na nájemné jde, může
být dokonce zbývající část jeho kreditního rizika záporná,
neboť je bonitnější než samotná pronajímaná nemovitost.
Zda je tomu tak, anebo pronajímatel je naopak nebonitní,
již musí být otázka individuálního posouzení. Z pohledu
vztahu nájemce-pronajímatel je zajímavé riziko pronajíma-
né nemovitosti. To je totiž determinováno rizikem nájem-
ců. Je-li obsazena nebonitními nájemci, je sama zřejmě též
nebonitní, i když mohou existovat výjimky, kdy nebonitní
nemovitost je obsazena bonitními nájemci *et vice versa*.

Obecně tak lze říci, že značná část kreditního rizika proná-
jímatele (podstupovaného nájemci) je determinována ri-
zikem generovaným samotnými nájemci. **Nelze požadovat
po pronajímateli, aby nájemci platil za riziko, které nájemce
sám generuje.** Přitom úroková sazba se vždy skládá z bez-

rizikové sazby a přírážky za riziko. Jestliže tedy nelze sprá-
vedlivě požadovat po pronajímateli, aby doplácel na riziko
způsobené nájemcem, pak by úroková sazba u úroků z jis-
toty měla být na úrovni bezrizikové sazby. Připomeňme
nicméně, že musí jít o sazbu úroku z úvěrů. V obecné ro-
vině tak nakonec lze dojít k tezi, že **zřejmě nevhodnější
úrokovou sazbou z jistoty je úroková sazba z bezrizikových
půjček. Té jsou nejbliže výnosy do splatnosti státních dlu-
hopisů.** Pochopitelně se musí jednat o dluhopisy v měně,
v níž je placeno nájemné, a to v souladu s výše uvedenou
argumentací dluhopisy krátkodobé, neboť dlouhodobé
dluhopisy mají systematicky vyšší výnos do splatnos-
ti oproti krátkodobým díky tzv. termínové prémii (angl.
„term premium“).

**Tabulka 3: Výnosy dluhopisového koše státních dluhopisů
ČR (měsíční průměr); údaje v % p. a. Zdroj: Česká národní
banka**

Počátek období	Zbytková splatnost 2 roky	Zbytková splatnost 5 let	Zbytková splatnost 10 let
31. 12. 2013	0,26	1,14	2,2
31. 3. 2014	0,24	0,68	1,55
30. 6. 2014	0,14	0,51	1,21
30. 9. 2014	0,13	0,22	0,67
31. 12. 2014	0,04	0,14	0,35
31. 3. 2015	0,11	0,43	1,01
30. 6. 2015	-0,3	0,06	0,68
30. 9. 2015	-0,38	-0,11	0,49

**Při současné výši úrokových sazeb tak ve většině případů
lze úrok z jistoty zanedbat. Například u jistoty 30 000 Kč by
za 10 let nájmu činil pouhých 2,6 %, tj. 780 Kč.**

Nicméně je nutno vždy pečlivě posuzovat, zda se rizi-
ko podstupované nájemcem při poskytnutí jistoty a pro-
najímatelem při poskytování nájmu neodchyluje výrazně
od shora uvedeného rizikového profilu. Příkladem tako-
vých odchylek může být nebonitní nájemce v jinak bonitní
nemovitosti, anebo naopak předlužený pronajímatel, je-
hož nemovitost má pronajatou bonitní nájemce. Obzvláště
ve druhém případě pak stojí za zvážení vyšší úroky z jis-
toty, a to v souladu s argumentací v tomto článku uvede-
nou, až do výše úroku z hypotečního úvěru, nikoliv však
do úrovně úroku z úvěru spotřebního.

Závěry

Nájem bytu je jedním z nejrozšířenějších dlouhodobých
smluvních právních vztahů – přinejmenším co do četnosti.
Neurčitost výše zákonného úroku v novém občanském zá-
koníku však potenciálně komplikuje vztahy mezi nájemci
a pronajímateli. Úrok z jistoty při nájmu tak v současnosti
může nabýt rozsahu prakticky od 0 % do 22 %, i kdyby šlo
jen o úroky z úvěrů, jak stanoví zákon. V praxi přitom mno-
zí prosazují smluvní volnost při určení úroku z jistoty nebo
navrhují použít výši úroku z vkladů, poukazující na nemož-
nost jistotou volně disponovat.

Analýza bonity pronajímatele a nájemce a analýza kreditního rizika spojeného s poskytnutím jistoty i s nájemním vztahem jako celkem v tomto článku umožňuje konkretizovat výši zákonného úroku při nájmu. Z tohoto pohledu **je v obecné rovině přílehavý úrok z hypotečních úvěrů nebo ještě spíše ze státních dluhopisů** (dluhopis je svého druhu úvěr), v obou případech krátkodobých. V závislosti na bonitě nájemce a pronajímatele pak lze dále konkretizovat úrok postavený na této obecné základně.

Nicméně, s ohledem na širší dopadu ustanovení o úrocích z jistoty do praxe je další diskuse nutná a bude zajímavé sledovat zejména vývoj judikatury, jakož i výsledky jiných přístupů a metod konkretizace zmíněné výše úroku.

❖ Autor je znalec, jednatel znaleckého ústavu Expert Group, s. r. o., a odborný asistent na katedře financí a oceňování podniku, Fakulta financí a účetnictví Vysoké školy ekonomická v Praze.

Článek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného projektu Fakulty financí a účetnictví VŠE Praha, který je realizován v rámci institucionální podpory VŠE IP100040.

Poznámka recenzenta:

Složení jistoty (kauce) v souvislosti s uzavřením nájemní smlouvy na byt podle § 2254 o. z. je jistě jedním z problémů současného bytového práva. Zákonodárce ji stanovil ve výši šesti-

násobku měsíčního nájemného, což nejen neodpovídá poměrům obvyklým v Evropě (v Německu je kauce trojnásobek měsíčního nájmu), ale ani současným „domácím“ poměrům. Dokonce MPSV přijalo právní úpravu sociálních dávek tak, aby příspěvek, který obce vyplácí občanům v hmotné nouzi, mohl být použit i na složení jistoty při nájmu bytu. Pokud tedy autor tvrdí, že „Nájemce nezřídká není právě majetnou osobou...“ má jistě do značné míry pravdu.

Otázka vrácení jistoty včetně zákonem nikterak nespécifikovaných „úroků“ může způsobovat výkladové problémy, zejména pokud současná právní úprava neukládá pronajímateli (na rozdíl od právních úprav předcházejících) povinnost mít finanční prostředky z jistoty uložené na zvláštním účtu u peněžního ústavu, ale není podle mého názoru pravda, že by dohoda nájemce a pronajímatele ohledně vrácení úroku z jistoty při skončení nájmu mohla být determinována podle § 2235 odst. 1 o. z. Zákon ale ohledně úroků z jistoty žádné jiné právo nájemce, mimo práva na vrácení jistoty včetně úroku při skončení nájmu, což je názor zastávaný účastníkem odborné debaty, z níž autor cituje, nestanoví, a proto o nějakém zkrácení nájemcova práva podle tohoto ustanovení hovořit nelze. A to ani tehdy, pokud by se nájemce těchto úroků zřekl. K takovým dohodám se sice nepřihlíží, ale to neznamená, že by nemohly být oběma stranami dobrovolně respektovány.

❖ JUDr. STANISLAV KŘEČEK, expert na bytové právo, zástupce Veřejné ochránky práv

inzerce

MONITOR

TÉMATU VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

 CODEXIS® ADVOKACIE

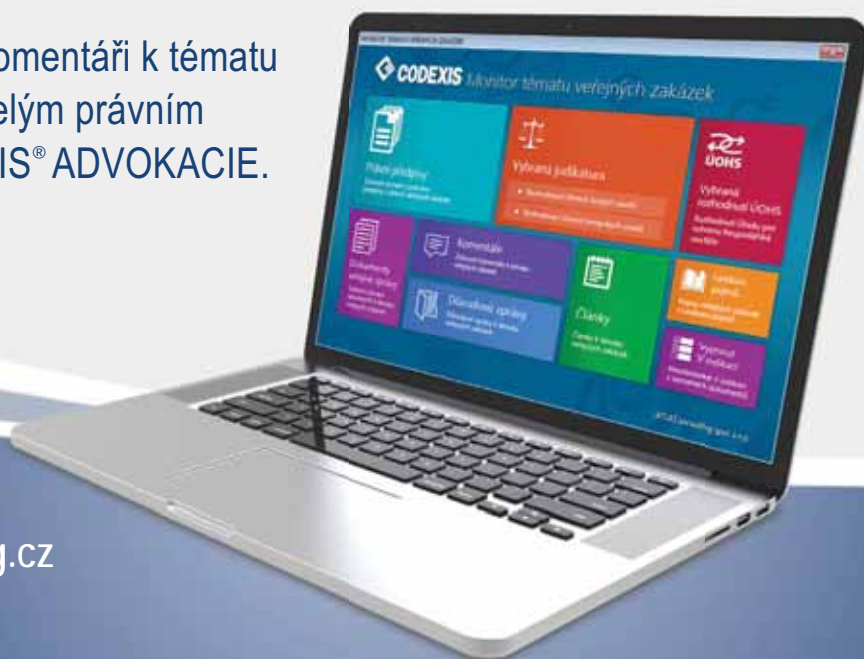
KOMPLEXNÍ PŘEHLED V PROBLEMATICE VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Efektivní práce s dokumenty a komentáři k tématu veřejných zakázek napříč celým právním informačním systémem CODEXIS® ADVOKACIE.

www.codexisadvokacie.cz

klientske.centrum@atlasconsulting.cz

+420 596 613 333

K podmínkám vydání rozsudku pro zmeškání

Rozsudek pro zmeškání je prostředkem, který slouží k dosažení efektivnějšího a rychlejšího rozhodování sporů, k jeho vydání však lze přistoupit pouze tehdy, odpovídá-li to vzhledem k ostatním okolnostem případu požadavkům vyplývajícím z obecných zásad civilního procesu. Při zvažování vydání rozsudku pro zmeškání je nezbytné respektovat nejen podmínky pro jeho vydání stanovené zákonem, ale také základní procesní práva účastníků řízení ve smyslu ust. § 1 a 3 o. s. ř.

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3143/15

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátila stěžovatelka (která v řízení před obecnými soudy vystupovala jako žalovaná), po níž se procesní předchůdce vedlejšího účastníka (původní žalobce) žalobou u krajského soudu domáhal zaplacení vyfakturované částky představující odměnu za právní služby, které spočívaly v poradenství a přípravě podkladů k odvolacímu řízení ve sporu vedeném proti správci daně stěžovatelky. Stěžovatelka však nebyla v tomto sporu úspěšná a fakturu odmítla uhradit. Proti pravomocnému rozhodnutí správce daně podala správní žalobu, o níž v době podání žaloby na zaplacení předmětné faktury nebylo rozhodnuto.

Krajský soud platebním rozkazem uložil stěžovateli povinnost zaplatit původnímu žalobci částku 146 400 Kč s příslušenstvím. Proti platebnímu rozkazu podala stěžovatelka odpor. Platební rozkaz byl zrušen a ve věci bylo na 28. 7. 2011 nařízeno jednání, jehož se zúčastnili zástupci stěžovatelky i původního žalobce. Na návrh původního žalobce a se souhlasem stěžovatelky bylo jednání odročeno za účelem mimosoudní dohody na 13. 12. 2011. Rovněž další žádosti původního žalobce o odročení jednání bylo z důvodu trvání mimosoudního vyjednávání vyhověno a jednání bylo přesunuto na 24. 4. 2012. I toto jednání bylo odročeno, a to na žádost stěžovatelky, opět pro trvající jednání o smírném vyřešení sporu. Ve svém vyjádření k žádosti stěžovatelky o odročení jednání původní žalobce soudu sdělil, že dne 10. 2. 2012 byla sporná pohledávka postoupena na vedlejšího účastníka. Původní žalobce následně navrhl záměnu účastníků řízení na straně žalující, čemuž soud usnesením vyhověl.

Usnesením ze dne 19. 10. 2012 bylo na návrh stěžovatelky řízení přerušeno do doby skončení řízení o kasační stížnosti u Nejvyššího správního soudu, která směřovala proti rozhodnutí správního soudu o žalobě stěžovatelky proti rozhodnutí správce daně, neboť výsledek řízení mohl mít zásadní vliv na postoj stěžovatelky k žalovanému plnění. Nejvyšší správní soud kasační stížnost dne 28. 11. 2012 zamítl. V řízení před nalézacím soudem bylo proto pokračováno a na 28. 11. 2013 bylo nařízeno jednání. Na žádost vedlejšího účastníka však bylo jednání odročeno na 14. 1. 2014. Zástupce stěžovatelky se dne 3. 1. 2014 z nařízeného jednání omluvil z důvodu své hos-

pitalizace v nemocnici a současně požádal soud, aby jednání nařídil nejdříve na 1. 3. 2014. Soud žádosti vyhověl a jednání odročil na 1. 4. 2014. Rovněž z tohoto jednání se zástupce stěžovatelky dne 31. 3. 2014 omluvil e-mailem zaslaným pracovníkem kanceláře, a to pro plánovanou návštěvu lékaře. Omluvu soud akceptoval a jednání odročil na 20. 5. 2014. Dne 14. 5. 2014 zaslal pracovník kanceláře zástupce stěžovatelky, stejně jako v předchozím případě, soudu e-mailovou zprávu, že v předmětné věci „zasílá omluvu a žádost o odročení“. K tomuto podání soud nepřihlédl a nařízené jednání dne 20. 5. 2014 proběhlo podle ust. § 101 odst. 3 o. s. ř. za neúčasti stěžovatelky i jejího zástupce. Vzhledem k nepřítomnosti žalované strany navrhl vedlejší účastník vydání rozsudku pro zmeškání podle ust. § 153b odst. 1 o. s. ř. a soud návrhu vyhověl.

Proti rozsudku pro zmeškání podala stěžovatelka odvolání. V odvolání namítala, že soud nepřihlédl k omluvě jejího zástupce a že pro vydání rozsudku pro zmeškání nebyly splněny zákonem stanovené podmínky. Vrchní soud rozsudek nalézacího soudu potvrdil. Proti rozsudku odvolacího soudu podala stěžovatelka dovolání, které Nejvyšší soud usnesením odmítl s odůvodněním, že v něm nebyly vymezeny předpoklady jeho přípustnosti.

Ústavní soud především nesouhlasil s tím, jakým způsobem se obecné soudy vypořádaly se sdělením zástupce stěžovatelky, kterým se omluvil z jednání. Ústavní soud sice připustil, že posouzení důvodnosti omluvy, resp. okolnosti neuvedení žádného důvodu omluvy, je věcí obecných soudů, soudy však musejí respektovat základní zásady civilního procesu, plynoucí mj. z ust. § 1 a 3 o. s. ř. Ústavní soud uvedl, že na omluvu zástupce stěžovatelky, přestože byla učiněna neformálním způsobem, je nutno nahlížet a příp. reagovat přiměřeně okolnostem. Pokud soud zvolený způsob omluvy v rámci řízení dříve akceptoval, fakticky jej tím schválil. Podání stěžovatelky učiněné následně takto aprobovaným způsobem, obsahující omluvu z jednání, však soud ignoroval (přestože měl dostatečný prostor na něj reagovat) s tím, že tento způsob omluvy považoval za nedostatečný. Tento argument soudu však Ústavní soud shledal s ohledem na dřívější přijetí omluvy učiněné tímto způsobem jako nepřípustný projev soudní libovůle.

Ústavní soud poukázal na to, že v průběhu celého řízení postupoval nalézací soud ve vztahu k účastníkům benevolentně a nařízená jednání odročoval, čímž navykl účastníky na rozvláčný způsob vedení řízení. V okamžiku, kdy délka řízení přesáhla třetí rok (takové případy podléhají zvýšenému dohledu ze strany vedení soudu), se soud, patrně ve snaze „vyřídit“ věc co nejrychleji, dopustil neadekvátního procesního kroku, když využil možnosti rozhodnout věc bez meritorního projednání rozsudkem pro zmeškání.

Ústavní soud obecným soudům přisvědčil, že omluvu zástupce stěžovatelky se sdělením, že v předmětné věci „zasílá omluvu a žádost o odročení“, nelze považovat za dostatečnou; soud však měl postupovat v duchu vyslovených principů a na nedostatečnou omluvu reagovat kontaktováním osoby, jež podání učinila (např. telefonicky s následným záznamem do spisu), s upozorněním, že tato omluva nebude akceptována. Tento postup (přestože explicitně z procesního předpisu nevyplývá), podotkl Ústavní soud, je zvláště žádoucí v situaci, kdy byla omluva učiněna s dostatečným předstihem (v tom-

to případě šest dnů před nařízeným jednáním). Ústavní soud dále poukázal na to, že soud si musel být navíc podle obsahu spisu vědom zhoršeného zdravotního stavu zástupce stěžovatelky (hospitalizace a následná kontrola), přesto byl procesně pasivní a na nedostatečnou omluvu nereagoval.

Ústavní soud dále konstatoval, že uvedený nedostatek by sám o sobě nebyl důvodem ke kasačnímu zásahu Ústavního soudu. V souvislosti s následným vydáním kontumačního rozsudku však byla podle Ústavního soudu omezena procesní práva stěžovatelky v míře dosahující ústavněprávní roviny. Ústavní soud připomněl, že hlavním posláním soudního řízení je zajišťovat spravedlivou ochranu práv a oprávněných zájmů účastníků (§ 1, 3 a 6 o. s. ř.). Povinností soudů tedy je, aby právům účastníků poskytovaly ochranu přiměřenou jejich chování v průběhu řízení. Pokud obecné soudy při vydání rozsudku pro zmeškání nevyloží procesní předpis ústavně konformním způsobem a vycházejí pouze z formálních kritérií stanovených zákonem, nelze jejich postup z hlediska práva na spravedlivý proces považovat za „férový“ a přijatelný; naopak lze v něm spatřovat prvky přepjatého formalismu. Ústavní soud dále zdůraznil, že soud nemá povinnost návrhu na vydání kontumačního rozsudku vyhovět. Pokud neakceptuje omluvu žalovaného, může postupovat podle § 101 odst. 3 o. s. ř. a jednat v nepřítomnosti účastníka, provést dokazování a vynést „běžný“ rozsudek.

Ústavní soud poukázal na ust. § 153b odst. 1 o. s. ř., ve kterém se uvádí, že rozsudek pro zmeškání může být vydán pouze při prvním jednání, které se ve věci konalo. V projednávané věci se konalo jednání ve věci samé, při němž pro neúčast stěžovatelky došlo k vyhlášení napadeného kontumačního rozsudku. Nelze tedy stěžovatelce přisvědčit, že by zákonem stanovené podmínky pro vydání kontumačního rozsudku splněny nebyly. Procesně-formální podmínky, uvedl Ústavní soud, však nejsou jediným kritériem, které je nutné zohlednit. Výklad podmínek pro vydání kontumačního rozsudku nijak nepochybňuje požadavky na uvážlivé a zdrženlivé užívání tohoto institutu, jak je z hlediska ústavní konformity vymezil Ústavní soud ve své konstantní judikatuře (srov. např. nálezy ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. III. ÚS 428/04, ze dne 23. 8. 2005, sp. zn. IV. ÚS 63/05, ze dne 15. 1. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2785/07, ze dne 18. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 377/10, nebo ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. I. ÚS 2656/12). Ve svých rozhodnutích Ústavní soud opakovaně vyložil smysl a účel existence kontumačního rozsudku a z hlediska práva na spravedlivý proces vymezil kritéria pro užití tohoto sankčního procesního institutu.

Ústavní soud konkrétně poukázal na svůj nálezy ze dne 18. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 377/10, ve kterém se uvádí: „Rozsudek pro zmeškání soud vydat může, ale nemusí. Zákon ponechává na úvaze soudu, zda i tam, kde jsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady, je vhodné o věci rozhodnout tímto rozsudkem. (...) Jde o rozsudek pojatý jako sankce za nedostavení se k soudu. Sankce spočívá v tom, že soud rozhoduje v nepřítomnosti strany, která se bez omluvy nedostavila (zmeškala), a vychází ze skutkových tvrzení té strany, která byla dbalá a dostavila se. Rozsudek pro zmeškání tedy nevychází ze skutkového stavu zjištěného soudem, neboť zde platí fikce, že tvrzení obsažená v žalobě o skutkových okolnostech (skutková tvrzení) se považují za nesporná a soud na jejich základě rozhoduje. Tím

odpadá dokazování a soud bere za základ svého rozhodnutí skutečnosti pouze tvrzené. Zavedení institutu rozsudku pro zmeškání sledovalo nepochybně zefektivnění, a tím i zrychlení soudního řízení v případě, kdy je žalovaný nečinný a zaviněně svým postupem – svou nečinností (neúčastí na nařízeném soudním jednání) – délku soudního řízení prodlužuje. Současná procesní občanskoprávní úprava tedy usiluje o to, donutit účastníky řízení aktivně jednat a postupovat v duchu zásady „necht si každý střežit svá práva“.

Avšak, jak uvedl Ústavní soud již ve stěžovatelkou citovaném nálezu ze dne 15. 1. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2785/2007, je třeba mít na zřeteli též tu skutečnost, že rozsudek pro zmeškání je formální institut, který podstatně redukuje možnost uplatnění procesních práv žalovaného. Je třeba připomenout, že podle ust. § 3 o. s. ř. je občanské soudní řízení jednou ze záruk zákonnosti a slouží jejímu upevňování a rozvíjení. (...) Soud proto musí v každém jednotlivém případě, dříve, než přistoupí k vydání rozsudku pro zmeškání, resp. než rozhodne o návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání, pečlivě uvážit, zda důvod zmeškání, stejně tak jako časový rozsah zmeškání žalovaného při prvním jednání, jsou omluvitelné. Při rozhodování o případném vydání rozsudku pro zmeškání, resp. při rozhodování o návrhu žalovaného na zrušení rozsudku pro zmeškání, by měl soud vzít v úvahu rovněž předchozí procesní aktivitu žalovaného, tedy zda se vyjádřil k podané žalobě, zda navrhl důkazy ke své obraně atd. Soud by měl v každém jednotlivém případě přihlídnout rovněž k povaze předmětu sporu.“

Ústavní soud konstatoval, že při rozhodování o případném vydání rozsudku pro zmeškání musí vzít soud v úvahu předchozí procesní aktivitu žalovaného, uvážit, jak se v dosavadním průběhu řízení choval, zda se např. vyjádřil k žalobě, zda navrhl důkazy ke své obraně, zda má zájem se jednání účastnit apod. K vydání rozsudku pro zmeškání by podle Ústavního soudu měl soud přistupovat zdrženlivě a volit tento institut zejména v případech, v nichž je nezájem na straně žalovaného zřejmý, kdy je tento účastník skutečně nečinný, což vyplývá např. právě z obsahu a frekvence (neexistence) již dříve učiněných procesních úkonů, a odmítá se aktivně podílet na soudním procesu či úmyslně soudní řízení protahuje; neboť rozsudek pro zmeškání je formální institut, který podstatně redukuje možnost uplatnění procesních práv žalovaného. Každý má ústavně zaručené právo domáhat se u soudu ochrany svého „nižšího“ práva, které bylo ohroženo nebo porušeno, a právo zaručené v ústavní rovině smí být omezeno jen ve výjimečných případech.

Ústavní soud uvedl, že v situaci, kdy jinak aktivní účastník zmešká první jednání ve věci, avšak je zřetelný jeho zájem soudního řízení se účastnit, není vydání kontumačního rozsudku namístě. Prioritou v soudním řízení musí v takovém případě zůstat ochrana práv účastníků řízení (v tomto případě žalované), kteří se na soudním řízení chtějí aktivně podílet. V projednávané věci z jednání stěžovatelky, resp. jejího zástupce, nevyplývá, že by o řízení nejevila zájem nebo se jinak provinila svým chováním, které by odůvodňovalo vhodnost vydání rozsudku pro zmeškání. Jestliže obecné soudy z uvedeného pohledu podmínky pro vydání kontumačního rozsudku nezkoumaly, nedostály podle Ústavního soudu požadavkům práva na spravedlivý proces.

Ústavní soud zdůraznil, že rozsudek pro zmeškání je prostředkem k dosažení efektivnějšího a rychlejšího rozhodování sporů. Je to procesně-sankční nástroj chránící „pocitivého žalobce“ před „nepocitivým“ žalovaným, který nemá zájem o aktivní účast na řízení, mnohdy ve snaze oddálit konečné rozhodnutí; lze jej však použít teprve tehdy, odpovídá-li to (vzhledem k ostatním okolnostem případu) požadavkům vyplývajícím z obecných zásad civilního procesu. Při zvažování vydání kontumačního rozsudku je nezbytné respektovat nejen podmínky, které pro jeho vydání stanoví zákon, ale také základní procesní práva účastníků řízení. Jestliže jsou v průběhu řízení obě strany aktivní, komunikují se soudem i mezi sebou navzájem, není namístě po třech letech od zahájení řízení vydat kontumační rozsudek, zvláště ne za situace, kdy se zástupce žalované pokusil svoji neúčast u jednání omluvit, byť nedostatečným způsobem.

Po posouzení všech okolností projednávané věci Ústavní soud dovodil, že nalézací soud nepostupoval v souladu se zásadami civilního procesu vyjádřenými v ust. § 1, 3 a 6 o. s. ř., neboť vydal rozsudek pro zmeškání v situaci, kdy sice formální podmínky pro jeho vydání splněny byly, hledisko vhodnosti

a nezbytnosti jeho užití, jak je vymezuje judikatura Ústavního soudu, však nezkoumal. Z nabízených možností, jak v řízení postupovat, soud zvolil tu, kterou rezignoval na požadavek ochrany procesních práv stěžovatelky, a zvolil postup procesně nejpohodlnější, nikoliv však s ohledem na okolnosti případu nejvhodnější, neboť uvedený postup je v rozporu se základními zásadami civilního procesu. Přestože věcnému projednání žaloby bez přítomnosti stěžovatelky či jejího zástupce nic nebránilo, a nalézací soud mohl rozhodnout i „běžným“ rozsudkem, vydal kontumační rozsudek, kterým výrazně omezil následně procesní možnosti stěžovatelky v odvolacím řízení. Za těchto okolností Ústavní soud shledal postup nalézacího soudu jako porušující ústavně zaručené právo stěžovatelky na spravedlivý proces. Pokud právu stěžovatelky na spravedlivý proces neposkytly ochranu ani ostatní soudy, které o věci rozhodovaly, vztáhl Ústavní soud důvody zrušení rozsudku nalézacího soudu i na jejich rozhodnutí.

✦ Rozhodnutí zaslala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D.,
asistentka soudce Ústavního soudu.

Neplatnost rozhodčí doložky – exekuce

Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce *ad hoc*, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen odkazuje ohledně výběru rozhodce a stanovení pravidel rozhodčího řízení na fyzickou osobu, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a odkazuje na touto fyzickou osobou stanovené statuty a řády ke jmenování a výběru rozhodců, jakož i způsobu vedení rozhodčího řízení a stanovení pravidel o nákladech řízení, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná podle ust. § 39 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.) pro obcházení zákona. Rozhodčí nález vydaný rozhodcem určeným na základě takovéto absolutně neplatné rozhodčí doložky není způsobilým exekučním titulem, neboť rozhodce neměl k jeho vydání pravomoc.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 174/2014, uveřejněné pod č. 53/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek

Odůvodnění:

Okresní soud v Třebíči usnesením ze dne 17. 5. 2012, č. j. 9 EXE 1282/2012-6, nařídil na majetek povinného exekuci podle rozhodčího nálezu vydaného rozhodcem JUDr. R. K. dne 25. 10. 2011, sp. zn. PPF-DUO-L 927/2011, k uspokojení pohledávky oprávněné ve výši 69 169,69 Kč s úrokem vyčísleným součtem částky ve výši 21 649,37 Kč a částky stanovené ve výši 26,64 % ročně z částky 69 026,69 Kč od 2. 8. 2011 do zaplacení, smluvní pokuty ve výši 1 447,04 Kč a nákladů předcházejícího řízení ve výši 27 286 Kč, jakož i povinnosti

povinného uhradit oprávněné její náklady účelně vynaložené k vymáhání nároku (náklady oprávněné) a náklady soudnímu exekutorovi pověřenému provedením exekuce, jejichž výše bude vyčíslena samostatným rozhodnutím v příkazu k úhradě nákladů exekuce, a jejím provedením pověřil soudního exekutora JUDr. V. N., Exekutorský úřad Brno-město.

Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě k odvolání povinného a jeho manželky usnesením ze dne 10. 10. 2012, č. j. 54 Co 833/2012-23, usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud v něm mj. vyslovil závěr, že dovozují-li odvolatelé nedostatek pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nález z neplatnosti rozhodčí doložky obsažené v úvěrových podmínkách úvěrové smlouvy uzavřené povinným se společností Home Credit Finance, a. s., dne 15. 8. 2005, „neměl pro věcné přezkoumání platnosti tohoto ujednání v rámci odvolání proti usnesení soudu prvního stupně o nařízení exekuce prostor“ a že „jedinou možnou obranou povinného proti povinností uloženým mu exekucí rozhodčím náležením v předmětné věci byla žaloba na zrušení tohoto rozhodčího nálezu, jejíž případné podání však na jeho vykonatelnost nemá vliv“.

Nálezem Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. I. ÚS 174/13, bylo usnesení Krajského soudu v Brně – pobočky v Jihlavě na základě ústavní stížnosti podané povinným zrušeno. Ústavní soud v tomto nálezu poukázal na své nálezy ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11, a ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/2012, v nichž vyslovil názor, že zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, nevyklučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení, a že odmítl-li obecný soud posoudit stěžovatelem zpochybněnou platnost rozhodčí doložky, a zabývat se tak otázkou pravomoci rozhodce exekuční titul vydat, došlo k porušení jeho práv na soudní ochranu ve smyslu ust. čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě poté usnesením ze dne 19. 9. 2013, č. j. 54 Co 833/2012-84, usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud, vázán závěry vyslovenými v nálezu Ústavního soudu, a dále vycházející ze závěrů, k nimž dospěl Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 (podle nichž neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce *ad hoc*, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. č. 40/1964 Sb.), se zabýval otázkou pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nálezy. Zjistil, že podle § 5 hlavy 13 úvěrových podmínek obsažených v úvěrové smlouvě se účastníci dohodli, že majetkové spory vzniklé z této úvěrové smlouvy či v souvislosti s ní, budou rozhodovány jediným rozhodcem, který bude určen JUDr. R. K., advokátem se sídlem v Brně, Příkop 6, a to ze seznamu rozhodců vedeného JUDr. R. K., s tím, že JUDr. R. K. je v seznamu rozhodců též uveden, a je tedy oprávněn rozhodcem určit sám sebe. Dovodil, že „podobná úprava výběru rozhodce za transparentní způsob výběru považována být nemůže“, neboť odkazuje na bližší neurčitý seznam, ohledně kterého není patrné, jaký okruh osob je v něm (v době uzavírání rozhodčí smlouvy) zahrnut, příp. jakými mechanismy může být tento seznam měněn (o určité osoby omezován či naopak rozšiřován). To však podle názoru odvolacího soudu platí s jedinou výjimkou, kterou je osoba advokáta JUDr. R. K., ohledně něhož jediného bylo v rozhodčí smlouvě výslovně zmíněno, že v předmětném seznamu rozhodců je uveden a že rozhodcem může určit sám sebe; strany tak rozhodčí smlouvu uzavíraly s vědomím, že v rozhodčím řízení může jako rozhodce vystupovat JUDr. R. K. Dospěl k závěru, že rozhodčí smlouva je pro rozpor se zákonem neplatná pokud se jedná o ujednání o možném výběru bližší nespécifikovaných rozhodců, důvod pro závěr o její neplatnosti však neshledal v části, v níž rozhodčí smlouva umožňovala JUDr. R. K. určit rozhodcem sebe samého, což pak v předmětné věci též učinil, a jeho pravomoc jako rozhodce tak byla dána. Pokud pak povinný a jeho manželka v odvolání namítali i jiné důvody neplatnosti rozhodčí doložky, poukázal odvolací soud jednak na argumentaci použitou v jeho předchozím rozhodnutí, která nebyla zrušujícím nálesem Ústavního soudu dotčena, a dále na závěr zaujatý v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, v němž se odchýlil od dříve judikovaného závěru, že „jiná situace by nastala v případě, že by rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně, a že v takovém případě by obrana žalovaného spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu“. Současně však Nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí uvedl, že od tohoto právního názoru se odklání pro případ, kdy v řízení bylo zjištěno, že rozhodčí smlouva neobsahovala přímé určení rozhodce *ad hoc*, resp. konkrétní způsob jeho určení, a jen odkazovala na „rozhodčí řád“ vydaný právníkem osobou, která není řádným rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a kdy tudíž rozhodčí nálezy vydal rozhodce, jenž k tomu neměl podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Na závěrech o nemožnosti posouzení platnosti rozhodčí smlouvy z jiných důvodů (než z důvodů netransparentní úpravy výběru rozhodce), tak, jak

byly dovozeny mj. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008, uveřejněném pod č. 83/2011 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, se podle odvolacího soudu nic nezměnilo. Uzavřel, že neshledal důvod pro závěr, že zákonem stanovené předpoklady pro nařízení exekuce podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2012 nebyly splněny.

Proti usnesení odvolacího soudu podal povinný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), neboť odvolací soud se při řešení právní otázky platnosti rozhodčí smlouvy a od ní se odvíjející pravomoci rozhodce JUDr. R. K. vydat rozhodčí nálezy odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, příp. že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky (platnosti rozhodčí smlouvy), která dosud nebyla v rozhodování odvolacího soudu vyřešena (s ohledem na odlišnost rozhodčí doložky). Pokud pak jde o otázku (ne)možnosti věcného posouzení dalších odvolacích námitek, týkajících se sjednané rozhodčí doložky ve spotřebitelské smlouvě z důvodu její zjevné zneužívající povahy a neplatnosti podle ust. § 3 (§ 39), § 55 a 56 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.) ve spojení se směrnicí Rady 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, dovolává se přípustnosti dovolání i z hlediska řešení právní otázky s tím, že tato má být dovolacím soudem posouzena jinak. Poukazuje na závěry zaujaté v judikatuře Nejvyššího soudu, zejména v rozhodnutích ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 33 Cdo 2054/2011, ze dne 23. 4. 2013, sp. zn. 33 Cdo 194/2013, a ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, z nichž vyplývá, že rozhodčí doložka, kterou účastníci sjednali, obsahuje srovnatelné formulace, a je tedy neplatná. Namítá, že JUDr. R. K. nebyl účastníky sjednán (určen) jako rozhodce *ad hoc*, ale „že jeho výběr byl ponechán na vůli třetí osoby, byť v daném případě šlo o osobu totožnou“, a že nebyl vybrán dohodou stran. Odvolacímu soudu vytýká, že nevyvodil patřičné závěry ze skutečnosti, že JUDr. R. K. „vystupuje též jako instituce“, která vydává rozhodčí a poplatková pravidla, a že si tak přisvojuje oprávnění, jež náleží pouze rozhodčím soudům, a že se nezabýval způsobem vedení řízení, jež je podle rozhodčí doložky jednoinstanční, neveřejné a písemné. Dále cituje rozhodnutí, v nichž Vrchní soud v Olomouci a Krajský soud v Ostravě posoudily jako neplatné téměř totožné rozhodčí doložky a dovodily nedostatek pravomoci rozhodce JUDr. R. K., resp. nicotnost jím vydaných rozhodčích nálezů. Okrajově pak poukazuje na to, že před zahájením rozhodčího řízení došlo na straně úvěrové věřitelky na základě smlouvy o postoupení pohledávky k právnímu nástupnictví, z čehož oprávněná dovodila, že je sjednanou rozhodčí doložkou vázána. Podle názoru dovolatele však postoupením pohledávky „nedochází současně k přechodu práv a povinností z původního věřitele na nového ohledně rozhodčí smlouvy“, nýbrž nutný byl souhlas, resp. nová dohoda s dlužníkem, která však „neexistuje“. Je přesvědčen, že i exekuční soud v rámci řízení o nařízení exekuce (příp. o zastavení exekuce) v případě zjištění zneužívající povahy rozhodčí doložky [viz věc Soudního dvora Evropské unie *Asturcom* C-40/08] musí přistoupit k věcnému posouzení (přezkumu) a adekvátně reagovat, a nikoli uzavřít, že nemá možnost se tímto problémem zabývat s ohledem na zákonné omezení rozsahu přezkumu. Rozhodčí doložka v posuzova-

né věci má dle jeho názoru jednoznačně zneužívající povahu. Navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu změnil tak, že návrh na nařízení exekuce zamítne, příp. je zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Oprávněná se ve svém písemném vyjádření k dovolání ztotožnila s rozhodnutím odvolacího soudu a navrhla, aby dovolání povinného bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť dovolací řízení bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. Čl. II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ust. § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podle ust. § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu vázán uplatněným dovolacím důvodem (srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.); vyplývá z toho mj., že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo která již dovolacím soudem vyřešena byla, ale má být posouzena jinak, a zda je tedy dovolání podle ust. § 237 o. s. ř. přípustné, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ust. § 237 o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že jsou splněna kritéria přípustnosti dovolání obsažená v tomto ustanovení. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud, který jediný je oprávněn tuto přípustnost zkoumat (srov. § 239 o. s. ř.), dospěje k závěru, že kritéria přípustnosti dovolání uvedená v ust. § 237 o. s. ř. skutečně splněna jsou.

Protože dovolání může být podle ust. § 237 o. s. ř. přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek, je dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího soudu pouze z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

Napadené usnesení odvolacího soudu závisí na vyřešení procesní otázky, zda rozhodce měl pravomoc vydat exekuční titul (rozhodčí nález), která se odvíjí od vyřešení hmotněprávní otázky (ne)platnosti rozhodčí doložky. Protože odvolací soud se při řešení těchto právních otázek odchýlil od ustá-

lené rozhodovací praxe dovolacího soudu, je dovolání proti usnesení odvolacího soudu podle ust. § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ust. § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání povinného je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – s ohledem na to, že rozhodčí doložka byla sjednána v úvěrových podmínkách společnosti Home Credit Finance, a. s., které jsou nedílnou součástí smlouvy o úvěru ze dne 15. 8. 2005, a že rozhodčí nález byl vydán dne 25. 10. 2011 – podle právních předpisů v té době účinných, tedy podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění účinném do 31. 3. 2012 (dále jen „zákon č. 216/1994 Sb.“), a podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (dále jen „ex. řád“).

Podle ust. § 40 odst. 1 písm. c) ex. řádu je exekučním titulem vykonatelný rozhodčí nález.

Podle ust. § 44 odst. 3 věty první ex. řádu soud usnesením nařídí exekuci a jejím provedením pověří exekutora do 15 dnů, jestliže jsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro nařízení exekuce, jinak návrh zamítne.

Podle ustálené soudní praxe soud při nařízení exekuce mj. zkoumá, zda exekuční titul byl vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc.

V posuzované věci navrhla oprávněná, aby soud nařídil exekuci na majetek povinného podle rozhodčího nálezu vydaného rozhodcem JUDr. R. K. dne 25. 10. 2011, sp. zn. PPF-DUO-L 927/2011. Rozhodčí doložka, na základě níž jmenovaný rozhodce dovodil svoji pravomoc k vydání tohoto rozhodčího nálezu, zní: „Smluvní strany se dohodly, že majetkové spory, vzniklé z této ÚS, ze smlouvy RÚ nebo v souvislosti s nimi, budou rozhodovány jediným rozhodcem. Jediný rozhodce bude určen JUDr. R. K., IČ: XY, advokátem se sídlem XY, a to ze seznamu rozhodců, vedeného JUDr. R. K. JUDr. R. K. je v seznamu rozhodců též uveden, a je tedy oprávněn rozhodcem určit sám sebe. Pro rozhodčí řízení vedené jediným rozhodcem budou závazná rozhodčí pravidla a poplatková pravidla, obě platná ke dni zahájení rozhodčího řízení. Rozhodčí pravidla, poplatková pravidla a seznam rozhodců jsou publikovány na internetové stránce www.iudicium.cz a současně jsou uloženy k nahlédnutí v sídle advokáta JUDr. R. K. Obě smluvní strany berou na vědomí, že rozhodčí řízení je neveřejné, zpravidla pouze písemné, a že nevyjádří-li se žalovaný do sedmi kalendářních dnů ode dne, kdy mu byla doručena žaloba, jsou skutečnosti vyjádřené v žalobě považovány za nesporné. ... Pro případ, že by JUDr. R. K. z vážných důvodů nemohl jediného rozhodce určit, určí jediného rozhodce ze seznamu rozhodců žalobce. Pro případ, že jediný rozhodce nebude moci z vážných důvodů spor rozhodnout, odmítne tento spor projednávat nebo se funkce rozhodce vzdá, se smluvní strany dohodly, že JUDr. R. K. stanoví nového jediného rozhodce ze seznamu rozhodců. V případě, že tímto jediným rozhodcem bude sám JUDr. R. K., stanoví nového jediného rozhodce ze seznamu rozhodců žalobce. Rozhodčí

pravidla a poplatková pravidla jsou závazná i pro jediného rozhodce určeného žalobcem a nového jediného rozhodce.“

Vrchní soud v Praze již v usnesení ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, uveřejněném pod č. 45/2010 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, přijal a odůvodnil názor, podle něhož se účastníci musejí v rozhodčí smlouvě dohodnout buď na *ad hoc* rozhodci (rozhodcích), nebo na stálém rozhodčím soudu, který je zřízen na základě zákona (§ 2 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb.). Jedná-li se o *ad hoc* rozhodce, jímž musí vždy být fyzická osoba, může být přímo v rozhodčí smlouvě tento rozhodce či rozhodci, je-li jich více, uveden (uvedeni), příp. může rozhodčí smlouva stanovit způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny (§ 7 odst. 1 zákona č. 216/94 Sb.). Přitom stanovením způsobu určení rozhodce je třeba rozumět jen určení takového způsobu, který nezáleží jen na vůli jedné strany, jak je tato zásada formulována v ust. § 269 odst. 3 obch. zák. Na rozdíl od *ad hoc* rozhodců mohou stálé rozhodčí soudy vydávat svá vlastní pravidla (statuty a řády), která mohou určit jak jmenování a počet rozhodců (rozhodci mohou být vybíráni ze seznamu), tak i způsob vedení řízení a též náklady rozhodčího řízení.

Na toto rozhodnutí pak navázal usnesením ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, uveřejněným pod č. 121/2011 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, který usměrnil rozdílnou rozhodovací praxi soudů přijetím závěru, že neobsahuje-li rozhodčí doložka přímé určení rozhodce *ad hoc* a odkazuje-li pouze na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je (jako celek) neplatná podle § 39 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.) pro rozpor se zákonem.

V usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, uveřejněném pod č. 92/2013 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud dále mj. dospěl k závěru, že byl-li rozhodce určen odkazem na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak rozhodčí nález není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) ex. řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák. č. 40/1964 Sb.) neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc.

Tyto závěry se uplatní také v posuzovaném případě, jelikož sjednaná rozhodčí doložka obsažená v § 15 úvěrových podmínek společnosti Home Credit Finance, a. s., jakožto nedílné součásti úvěrové smlouvy ze dne 15. 8. 2005, neobsahuje určení rozhodce *ad hoc*, nýbrž určení rozhodce svěřuje fyzické osobě – advokátovi JUDr. R. K., tedy subjektu, který není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona a který tedy ani není povolán vydávat řád, podle něhož má rozhodčí řízení probíhat, ani vést seznam rozhodců, z něhož má být rozhodce vybrán. K vedení seznamu rozhodců a vydávání „rozhodčích řádů“ jsou totiž podle ust. § 13 zákona č. 216/1994 Sb. oprávněny pouze stálé rozhodčí soudy zřízené na základě zákona. V posuzované věci jde tudíž o obdobnou situaci, která byla řešena ve shora citované judikatuře, rozdíl, který ovšem nemůže vést k odlišnému právnímu po-

souzení věci, je jen v tom, že rozhodce byl určen odkazem na „rozhodčí řád“ vydaný fyzickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona.

I když se tedy formulace rozhodčí doložky v posuzovaném případě liší od znění rozhodčí doložky, které dovolací soud posuzoval v citovaných rozhodnutích, zřetelně z ní vyplývá, že účastníci se nedohodli na tom, že jejich případný spor bude řešen rozhodcem *ad hoc* (v rozhodčí doložce není uvedeno, že spor rozhodne v ní výslovně určený konkrétní rozhodce), a způsob určení rozhodce v ní není sjednán způsobem odpovídajícím zákonu. Uvedené nedostatky způsobují absolutní neplatnost předmětné rozhodčí doložky jako celku podle § 39 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.), a rozhodce JUDr. R. K. určený na základě této absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák. č. 40/1964 Sb.) proto neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc.

Závěr odvolacího soudu, že rozhodčí doložka je v části, v níž umožňovala JUDr. R. K. určit rozhodcem sebe samého, platná, a že jeho pravomoc k vydání rozhodčího nálezu ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. PPF-DUO-L 927/2011, tak byla dána, není z uvedených důvodů správný.

Protože předpoklad pro nařízení exekuce, spočívající v tom, že orgán, který exekuční titul vydal, k tomu měl pravomoc, nebyl splněn (§ 44 odst. 3 věta první ex. řádu), a protože na základě dosavadních výsledků řízení je možné o věci rozhodnout, Nejvyšší soud změnil podle ust. § 243d písm. b) o. s. ř. usnesení odvolacího soudu tak, že změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že návrh oprávněné na nařízení exekuce na majetek povinného podle označeného rozhodčího nálezu zamítl, aniž bylo nutné se zabývat dalšími námitkami povinného uplatněnými v dovolání, neboť absolutní neplatnost rozhodčí doložky podle § 39 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.) z důvodů výše uvedených vede sama o sobě k závěru, že rozhodce JUDr. R. K. neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc.

O náhradě nákladů odvolacího a dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 243c odst. 3 věty první, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., neboť povinný byl v dovolacím řízení plně úspěšný, a oprávněná je proto povinná nahradit mu náklady potřebné k účelnému uplatňování práva.

Při rozhodování o výši náhrady nákladů řízení dovolací soud přihlédl k tomu, že výše odměny má být určena podle sazeb stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni zvláštním právním předpisem (§ 151 odst. 2 část věty první před středníkem o. s. ř.), neboť nejde o přiznání náhrady nákladů řízení podle ust. § 147 nebo § 149 odst. 2 o. s. ř. a ani okolnosti případu v projednávané věci neodůvodňují, aby bylo postupováno podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně (§ 151 odst. 2 část věty první za středníkem o. s. ř.). Vyhláška č. 484/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), která upravovala sazby odměny advokáta stanovené paušálně pro řízení v jednom stupni, však byla nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013, č. 116/2013 Sb. dnem 7. 5. 2013 zrušena. Nejvyšší soud za této situace určil pro účely náhrady nákladů odvolacího řízení paušální sazbu odměny pro řízení v jednom stupni s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) právní služby poskytnuté advokátem částkou ve výši 8 780 Kč.

Pro účely náhrady nákladů dovolacího řízení pak určil paušální sazbu odměny pro řízení v jednom stupni s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) právní služby poskytnuté advokátem částkou ve výši 4 390 Kč. Kromě těchto paušálních sazeb odměny advokáta vznikly povinnému náklady spočívající v paušální částce náhrady výdajů ve výši 900 Kč (za tři úkony právní služby, z toho dva v rámci dovolacího řízení a jeden v řízení dovolacím, srov. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Oprávněná je povinná náhrada nákladů od-

volacího a dovolacího řízení v celkové výši 14 070 Kč povinnému zaplatit k rukám advokáta, který povinného v tomto řízení zastupoval (§ 149 odst. 1 o. s. ř.), do 3 dnů od právní moci usnesení (§ 160 odst. 1 o. s. ř.).

Poznámka:

Obdobně bylo rozhodnuto ve věci 30 Cdo 3396/2014 ve spojení s nálezem Ústavního soudu ze dne 25. 2. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1380/2015.

✦ Právní věta redakce.

Odpovědnost vlastníka stromů

Vlastník stromu je povinen předcházet pádu větví a v rámci prevence provést opatření alespoň snižující možnost vzniku škody. Nejde přitom o absolutní povinnost vlastníka počínat si tak, aby za všech okolností byla vyloučena možnost pádu stromu či jeho větví, nýbrž jde o povinnost postupovat při správě svého majetku tak obezřetně, jak lze vzhledem ke konkrétní situaci na něm rozumně požadovat.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2508/2012

Odůvodnění:

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 24. 3. 2010, č. j. 38 C 292/2008-61, zastavil řízení ohledně částky 20 000 Kč, žalobu na zaplacení částky 130 318 Kč zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že dne 3. 9. 2007 po 22.00 hod. spadla část stromu ve vlastnictví žalovaného na automobil žalobce Citroen Berlingo, zaparkovaný na veřejném prostranství v Botanické ulici v Brně, a poškodila jej i další vozidla zde zaparkovaná. Žalovaný požádal 13. 11. 2007 o povolení asanace 39 stromů z důvodu jejich špatného zdravotního stavu, rozhodnutím úřadu městské části ze dne 18. 1. 2008 bylo povoleno skácení pouze rozlomeného javoru, nikoliv dalších 38 stromů s tím, že jejich zdravotní stav nebyl posouzen odborníkem z oblasti dendrologie. Bylo prokázáno, že žalovaný zajišťuje pravidelnou údržbu dřevin v souladu s odborným posudkem dle harmonogramu, od února 2004 do září 2007 zajišťovala v areálu žalovaného řez suchých a poškozených větví, kácení a prořezávání stromů společnost Ing. Igor Kratochvíl, spol. s r. o. Soud dospěl k závěru, že žalovaný neporušil svou prevenční povinnost podle § 415 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.), neboť prováděl pravidelnou údržbu stromů a o stromy ve svém areálu pečoval s péčí řádného hospodáře.

K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 11. 4. 2012, č. j. 44 Co 397/2010-122, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném zamítavém výroku změnil tak, že základ nároku je opodstatněný co do výše nároku, a ve výroci o náhradě nákladů řízení rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení. Po doplnění dokazování včetně znaleckého posudku vzal odvolací

soud za prokázané, že běžná údržba stromů, jež byla prováděna najatou firmou, nebyla schopna odhalit nebezpečí pádu větví či celého stromu, ani rozpoznat vady koruny stromu, zejm. v případě napadení kmene vnitřní hnilobou. Hnilobu uvnitř stromu nelze rozpoznat vizuálně, lze zjistit vady ve větvení či zarůstání kůry, což je předpoklad výskytu hniloby, řešení může navrhnout odborná arboristická firma, u starých stromů zabrání ulomení větví např. vazba koruny, což bylo vhodné i v tomto případě vzhledem ke stáří stromu asi 80 let. Usychání větví mělo být pro žalovaného signálem pro zadání odborného posouzení stavu stromů a v tomto směru žalovaný nic neučinil a odborný posudek nechal vypracovat až poté, co ke škodě došlo. Odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný své prevenční povinnosti nedostál, neboť v jeho areálu se nacházely vzrostlé stromy ve stáří asi 80 let, jejichž větve přesahovaly z areálu do veřejného prostranství užívaného k parkování vozidel a pohybu osob, a pouze běžná údržba (navíc naposledy vykonaná v roce 2005) nebyla postačující k zabránění vzniku škody. Žalovaný neučinil vše potřebné, co bylo možné po něm požadovat, aby zjistil, v jakém stavu se porosty v jeho areálu nacházejí, a aby zabránil vzniku škody.

Tento rozsudek napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a podává je z důvodu nesprávného právního posouzení podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že porušil svoji prevenční povinnost podle § 415 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.), když nenechal provést odborné prověření stavu stromů. Poukazuje na to, že znalkyně jednoznačně neidentifikovala příčinu pádu větve, uvedla pouze, že strom byl napaden neagresivní hnilobou, která mohla být ve stromě několik desítek let. Dovozuje, že hniloba mohla být pouze jedním z faktorů, které způsobily odlomení větve, podle znalkyně nelze vizuální metodou zjistit hnilobu v kmeni, jediným způsobem jsou přístrojová měření, která jsou finančně nákladná a je třeba je pravidelně opakovat, a ani vazba koruny, kterou znalkyně doporučuje, odlomení větví nezabrání. Uvádí, že náklady na vazbu koruny jsou 5 až 10 tisíc Kč, životnost takové vazby je cca 10 let, v zahradě žalovaného je cca 30 stromů na hranici pozemku a náklady na splnění prevenční povinnosti by byly příliš vysoké. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že usychání větví v minulosti mělo být pro žalovaného signálem pro „zadání vnitřního posouzení stavu stromů, jež by bylo schopno i vizuální metodou odhalit možnost vnitřní hniloby s ohledem na vady větvení a zarůstání kůry, a navrhnout způsoby řešení“. Poukazuje na to, že docházelo k běžnému zahradnickému ošetření stro-

mů a rozhodnutím odvolacího soudu byl dovolatel postaven do situace, že odpovídá i za vady, které lze zjistit jen za použití velmi nákladných a odborných dendrologických postupů. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Vedlejší účastník se ve svém vyjádření ztotožnil s dovolacími důvody uvedenými dovolatelem. Žalovaný se ve vztahu k jiným subjektům choval tak, aby škodě předcházel, což bylo v řízení prokázáno. Soud prvního stupně dospěl ke správným závěrům, avšak odvolací soud věc nesprávně právně posoudil. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání vyjádřil tak, že sice žalovaný namítá, že není v jeho moci svobodně rozhodnout o kácení stromů, avšak příčinou vzniku škody v daném případě byl pád větve, a k preventivnímu prořezu stromů, jejichž větve přesahovaly do okolního prostoru, není třeba žádné povolení. Ke škodné události nedošlo vlivem nepříznivých klimatických podmínek, nýbrž proto, že žalovaný nedostal své preventivní povinnosti. Běžná údržba prováděná najatou firmou byla vykázána jen do roku 2005 a nemohla splňovat podmínky dostatečné prevence, neboť je na vlastníkově stromů, aby určil, v jakém rozsahu a jakým způsobem se mají stromy upravit. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu jako věcně správný potvrdil.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení, zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání není důvodné. Vzhledem k tomu, že rozsudek odvolacího soudu napadený dovoláním byl vydán dne 11. 4. 2012, postupoval Nejvyšší soud podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), ve znění účinném do 31. 12. 2012 (srov. ČI. II bod 7. zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání proti výroku, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Dovolatel namítá nesprávnou aplikaci § 415 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.). Toto ustanovení ukládá povinnost každému postupovat vzhledem ke konkrétním okolnostem tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku škody, a jeho použití přichází v úva-

hu, neexistuje-li konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje. Pro vlastníka pozemku osázeného stromy obecná preventivní povinnost znamená spravovat svůj majetek tak, aby jeho stav nezpůsobil škodu jinému. V dané věci je třeba zdůraznit, že porušení preventivní povinnosti vlastníka neshledal odvolací soud v tom, že by žalovaný zanedbal běžnou péči o stromy ve svém areálu nebo nezajistil finančně náročná přístrojová měření ke zjištění hniloby stromů. Porušení preventivní povinnosti žalovaného bylo shledáno v tom, že za situace, kdy se v jeho areálu nacházelo množství starých vzrostlých stromů, jejichž větve zasahovaly do veřejného prostranství sloužícího k parkování aut a pohybu chodců, nechal provádět pouze běžnou údržbu stromů spočívající v prořezání suchých větví (k čemuž došlo naposledy více než rok před škodnou událostí – v roce 2005), která nepostačovala k eliminaci rizika vzniku škod, zejm. když přesahem větví do veřejného prostoru mohl být ohrožen majetek či zdraví jiných. K odlomení větve, jejíž pád byl příčinou vzniku škody, nedošlo v důsledku náhlého výkyvu počasí, nýbrž samovolně. Pádu větvi je vlastník stromu povinen předcházet a v rámci prevence provést opatření alespoň snižující možnost vzniku škody. Nejde přitom o absolutní povinnost vlastníka počínat si tak, aby za všech okolností byla vyloučena možnost pádu stromu či jeho větví, nýbrž jde o povinnost postupovat při správě svého majetku tak obezřetně, jak lze vzhledem ke konkrétní situaci na něm rozumně požadovat. Zda došlo k odlomení větve v důsledku hniloby nebo vadného větvení, není rozhodující; stáří a vzrůst stromů měly totiž vést vlastníka k důkladnější péči o ně a k zajištění odpovídajícího způsobu jejich ošetření, přičemž takovéto možnosti existují a je na něm, aby zvolil pro něj dostupná a dostatečně účinná preventivní opatření. Pokud dovolatel namítá, že orgány státní správy mu neumožnily stromy pokácet, je třeba poukázat na to, že k ošetření koruny či prořezání větví nemusel mít povolení a žádost o asanaci stromů podal až po škodné události.

Dovolací soud se ztotožňuje s právním názorem odvolacího soudu o porušení preventivní povinnosti podle § 415 obč. zák. (č. 40/1964 Sb.), protože žalovaný při údržbě stromů nečinil vše, co bylo možné v daném případě po něm rozumně požadovat, a právní posouzení věci odvolacím soudem je plně v souladu s rozhodovací praxí dovolacího soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2741/2000, publikovaný v časopise Soudní judikatura č. 4/2002, pod číslem 65, popř. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1644/2008).

Jak vyplývá z výše uvedeného, rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné, dovolací soud proto dovolání v rozsahu, v němž je přípustné, zamítl (§ 243b odst. 2 věta před středníkem o. s. ř.).

Dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení, není přípustné ani podle § 237, 238, 238a, ani podle § 239 o. s. ř. Dovolací soud proto dovolání v tomto rozsahu odmítl [§ 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.].

O náhradě nákladů dovolacího řízení bude rozhodnuto v konečném rozhodnutí ve věci (§ 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 151 odst. 1 o. s. ř.).

♣ Právní věta redakce.

NOVINKA C. H. BECK

Horáček/Biskupová/de Korver

**Právo na označení
a jejich vymáhání**
Komentář, 3. vydání

2015, vázané, 408 stran
cena 990 Kč, obj. číslo EKZ163

Objednávejte na www.beck.cz

K civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy

K tomu, aby porušení pravidel sportovní hry vedoucí ke škodě na zdraví mohlo být považováno za porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb., musí mít určitou vyšší intenzitu, tedy musí podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015

K věci:

Žalobce se po žalovaném domáhal náhrady škody na zdraví, která mu vznikla při soutěžním sportovním utkání v kopané dne 2. 6. 2012, když žalovaný při zákroku porušujícím fotbalová pravidla způsobil žalobci mnohočetné zlomeniny pravé dolní končetiny.

Soud prvního stupně uložil žalovanému zaplatit žalobci 78 406 Kč s příslušenstvím a zamítl žalobu co do 49 988 Kč s příslušenstvím. Soud dospěl po provedeném dokazování k závěru, že žalovaný odpovídá za škodu, neboť se při sportovním utkání ve fotbale dopustil pravidly zakázaného způsobu hry, v důsledku něhož vznikla žalobci škoda na zdraví. Protiprávní úkon žalobce (porušení ust. § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb.) spočíval v tom, že žalovaný během hry při tzv. skluzu zlomil žalobci nohu a za toto jednání dostal od rozhodčího žlutou kartu. Škoda pak vznikla v příčinné souvislosti s tímto jednáním žalovaného, a proto za ni odpovídá podle § 420 obč. zák. č. 40/1964 Sb. Žaloba byla částečně zamítnuta pouze ohledně částek, které nebyly žalobcem vynaloženy v příčinné souvislosti s jednáním žalovaného.

K odvolání žalovaného odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadeném vyhovujícím výroku ve věci samé tak, že žalobu na zaplacení 78 406 Kč s příslušenstvím zamítl. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, podle něž se účastníci jako soupeři setkali při soutěžním utkání III. třídy v kopané dne 2. 6. 2012. Na konci zápasu, kolem 90. minuty, žalovaný zastavil míč u postranní čáry, kterou v důsledku setrvačnosti přeběhl. Poté se otočil a vrátil se do hřiště s úmyslem hrát míč, ve stejné chvíli se stejným úmyslem běžel k míči žalobce, ten dostihl míč dříve a odkopl jej. Těsně poté žalovaný, který provedl manévr „skluz“, trefil svými nohama pravou nohu žalobce, na níž žalobce v té chvíli stál, a způsobil mu tříštivou dislokovanou zlomeninu pravé holenní kosti a zlomeninu pravé lýtkové kosti. Rozhodčí na místě udělil žalovanému žlutou kartu za nesportovní chování podle pravidla 12, C., bod I. pravidel fotbalu, které spočívalo v tom, že žalovaný svým jednáním přerušil hru nedovoleným způsobem za cenu faulu. Toto jednání žalovaného z podnětu žalobce prošetřovala policie a věc byla odložena s tím, že nebylo prokázáno úmyslné zavinění žalovaného. Žalobce byl operován, hospitalizován od 2. 6. do 11. 6. 2012, v pracovní neschopnosti byl od 2. 6. 2012 do 16. 9. 2012. Odvolací soud nesouhlasil zejména se závěrem soudu prvního stupně, že každé porušení

pravidel sportovního utkání (hry) je nutně i porušením ust. § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. K porušení takové povinnosti podle odvolacího soudu dojde v případě, že porušení pravidel sportovní hry je buď velké intenzity, nebo je jednání hráče excesem (jednáním, které nemá s hrou nic společného). Odvolací soud vycházel z pravidel kopané platných od 1. 7. 2011 a zpracovaných Pravidlovou komisí Fotbalové asociace ČR, podle nichž při použití „skluzu“, tj. způsobu pohybu hráče po hřišti používaného k odebrání míče soupeři, nejsou pravidla hry porušena, jestliže hráč provádějící skluz nejprve zasáhne míč a teprve potom příp. soupeře. Zasáhne-li ale hráč nejprve soupeře a potom míč, považuje se to za zakázaný způsob hry. Odvolací soud dovodil, že v okamžiku, kdy se hráč rozhodne použít skluz, činí tak v přesvědčení, že se mu podaří zasáhnout míč dříve než soupeř. Vzhledem k tomu, že tato technika je pravidly připouštěna, není možné samotné použití skluzu bez dalšího považovat za protiprávní úkon, byť v případě, že je zasažen dříve soupeř, jde o zakázaný způsob hry. Odvolací soud uzavřel, že žalovaný nepoužil „skluz“ s úmyslem zranit a nejednalo se ani o brutální nebo surovou hru. Došlo sice k porušení pravidel fotbalu, protože se žalovanému nepodařilo zasáhnout nejprve míč, avšak intenzita jeho jednání nedosáhla takového rozsahu, který by bylo možné hodnotit jako porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. O takovou intenzitu jde jen tehdy, je-li porušení pravidel podstatným vybočením z běžného způsobu hry. Žalovaný se tedy podle odvolacího soudu nedopustil protiprávního úkonu, a není tak dán jeden z nezbytných předpokladů odpovědnosti za škodu vzniklou žalobci. K závažnému následku na zdraví žalobce totiž došlo nešťastnou náhodou.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání s tím, že v napadeném rozhodnutí odvolacího soudu má být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak, neboť odvolací soud otázku hmotného práva – zda se žalovaný dopustil protiprávního úkonu nedodržením generální prevenční klauzule podle ust. § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. – posoudil odchylně od ustálené soudní praxe (R 16/1980). Dovolatel napadá závěr odvolacího soudu, že nebylo prokázáno, že by žalovaný při „skluzu“ použil nepřiměřenou sílu, brutalitu, nejednal úmyslně a nejednalo se ani o exces. Naopak v jednání žalovaného shledává nepřiměřenou sílu až brutalitu s ohledem na nastalý následek, žalovaný jednal z nedbalosti a nebylo úkolem žalobce prokazovat, že žalovaný jednal úmyslně, o exces se jednalo, neboť žalovaný vybočil z mezi pravidel sportovní hry. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že není možné každé porušení pravidel hry považovat za protiprávní úkon ve smyslu odpovědnosti za škodu. Porušení právní povinnosti shledává v porušení sportovních pravidel ze strany žalovaného, kterému bylo pro jeho nesportovní chování uděleno napomenutí v podobě žluté karty. Dovolatel se dále zabývá výkladem pojmů zakázaná hra a nesportovní chování, pravidly pro napomenutí a herními tresty za nedovolené zastavení soupeře a nesportovní chování. K pochybení odvolacího soudu v právním posouzení jednání žalovaného došlo podle dovolatele v důsledku nedostatku praktické zkušenosti týkající se povahy sportu, jakým je fotbal; ta naopak nechyběla soudci okresního soudu, který jako amatérský hráč malé kopané, kde jsou skluzy pro svou nebezpečnost zakázány úpl-

ně, shledal v jednání žalovaného porušení právní povinnosti. Polemizuje s hodnocením techniky skluzu při odebrání míče, jak ji učinil odvolací soud, přičemž zdůrazňuje, že při využití této techniky je nezbytné zachování opatrnosti a každý hráč je povinen dbát jak o svou vlastní bezpečnost, tak i o bezpečnost ostatních hráčů. V jednání žalovaného shledává naplnění všech předpokladů občanskoprávní odpovědnosti a označuje rozhodnutí odvolacího soudu za nespravedlivé a nepředvídatelné. Zdůrazňuje, že v důsledku úrazu prodělal několik lékařských zákroků a byl cca tři měsíce v pracovní neschopnosti.

Žalovaný se ve vyjádření k dovolání ztotožnil se závěry odvolacího soudu, který je správně a logicky zdůvodnil. Judikaturu, z níž vycházel soud prvního stupně, nelze podle žalovaného označit za ustálenou, a to s ohledem na dobu jejího vzniku a s tím související vývoj a změny ve způsobu hry ve fotbale.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné pro řešení otázky, zda každé porušení pravidel hry je bez dalšího porušením prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb., neboť odpovědnost hráče kopané za škodu na zdraví způsobenou protihráči porušením pravidel kopané nebyla dosud na obdobném skutkovém základě dovolacím soudem posuzována. Dovolání však není důvodné.

Z odůvodnění:

Podle § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. je každý povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

Podle § 420 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

Předpokladem vzniku obecné odpovědnosti za škodu podle ust. § 420 obč. zák. č. 40/1964 Sb. je protiprávní úkon, tj. jednání, které je v rozporu s objektivním právem (s právním řádem), dále existence škody (majetkové újmy) a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním škůdce a vznikem škody. Byly-li tyto předpoklady odpovědnosti poškozeným prokázány, zavinění (ve formě nevědomé nedbalosti) se předpokládá, avšak za podmínek ust. § 420 odst. 3 obč. zák. č. 40/1964 Sb. se škůdce může odpovědnosti zprostit.

Porušením právní povinnosti je míněn objektivně vzniklý rozpor mezi tím, jak osoba skutečně jednala (příp. opomenula jednat), a tím, jak jednat měla, aby dostála povinnosti ukládané jí právním předpisem či jinou právní skutečností. Protiprávní jednání musí být poškozeným prokázáno, stejně jako vznik škody a příčinná souvislost (kauzální nexus) mezi porušením právní povinnosti jako příčinou a škodou a jejím rozsahem jako následkem.

Kromě odpovědnosti za porušení zákonné nebo smluvní právní povinnosti podle § 420 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. ukládá zákon každému také obecnou povinnost počínat si tak, aby svým jednáním či opomenutím nezpůsobil škodu. Tato prevenční povinnost podle § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. (tzv. generální prevence), která platí pro každého a která je jedním z případů porušení právní povinnosti ve smyslu ust. § 420 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb., nastupuje tam, kde sice nedošlo jednáním, příp. opomenutím k porušení povinnosti stanovené právním předpisem, kde ovšem byla porušena pravidla jiná (např. sportovní pravidla, technické normy atp.), nebo jde o situace,

kdy škůdce svým jednáním, příp. opomenutím přispěl ke vzniku škody tím, že nedodržel náležitou obezřetnost, kterou po něm lze rozumně požadovat. Nejde však o absolutní odpovědnost za každé jednání nebo opomenutí, byť by ve svém důsledku ke vzniku škody přispělo. Ust. § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. nezakládá objektivní odpovědnost za vzniklou škodu, nýbrž vztahuje odpovědnost na případy, kdy s ohledem na obecnou lidskou zkušenost je možné rozumně předvídat, s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem, že ke vzniku škody může dojít. Každý je proto ve smyslu ust. § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. povinen zachovávat takový stupeň bedlivosti, který lze po něm vzhledem ke konkrétní místní situaci (znalosti místních poměrů) rozumně požadovat a který, objektivně posuzováno, je způsobilý zabránit vzniku škody (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001, uveřejněný pod C 1725 v Souboru rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck, dále též jen „Soubor“).

Otázkou občanskoprávní odpovědnosti za škodu na zdraví způsobenou protihráčem při fotbalovém utkání se zabývalo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/62 (publikované pod č. 15/1963 Sbirky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR); v tomto rozhodnutí Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pro vznik občanskoprávní odpovědnosti je třeba takového jednání spoluhráče – škůdce, které lze z objektivního hlediska označit za nedovolený a zakázaný způsob hry, tj. takový, jenž je v rozporu s pravidly hry. K obdobnému závěru dospěl též Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/76, (publikovaný pod č. 16/1980 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek), podle něhož nedodržení pravidel sportovní hry, např. kopané, spočívající v požití pravidly nedovoleného (zakázaného) způsobu hry, je nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví podle § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb., tedy jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu podle § 420 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. Uvedená rozhodnutí (posuzovaná z hlediska úplného znění jejich odůvodnění, a nikoli pouze z hlediska právních vět) formulovala obecnou zásadu posuzování typově obdobných případů, nezabývala se však otázkou, zda každé porušení pravidel hry je bez dalšího porušením prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb.

Odvolací soud se tak správně zaměřil na posouzení otázky, zda, popř. kdy uvedený způsob hry tzv. „skluzem“ lze považovat při boji o míč za takové porušení pravidel kopané, jež by zakládalo občanskoprávní odpovědnost z důvodu porušení prevenční povinnosti podle § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb.

Odvolací soud založil své rozhodnutí na závěru, že zákrok „skluzem“ jakožto způsob pohybu hráče po hřišti používaný k odebrání míče soupeři je herními pravidly připouštěn, a samotné použití této techniky není tedy možné bez dalšího považovat za protiprávní úkon. Vzal za prokázané, že rozhodčí tento zákrok potrestal žlutou kartou, tedy jako méně závažné nespportovní chování, když žalovaný při souboji o míč nezasáhl míč, ale pravou nohu žalobce, a že rozhodčí neposoudil pohyb a jednání žalovaného při tomto střetu účastníků jako použití nepřiměřené síly, brutality, úmyslné, násilné nebo se záměrem zranit spoluhráče. Úmysl způsobit zranění neshledala ani Policie ČR při šetření podnětu k trestnímu stíhání žalo-

vaného. Odvolací soud uzavřel, že žalovaný nepoužil „skluz“ s úmyslem zranit protihráče a nejednalo se ani o brutální nebo surovou hru či exces.

Při hodnocení, zda jednání hráčů kopané, v jehož důsledku došlo k újmě na zdraví, je chováním v rozporu s ust. § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb., je třeba zohlednit samotný charakter uvedeného sportu, jenž je svou povahou velmi dynamický a při němž dochází ke vzájemnému kontaktu hráčů a následkem toho i ke zvýšenému riziku jejich zranění. Každý, kdo se takového sportu účastní, si musí být tohoto rizika vědom a určitou, v daném druhu sportu obvyklou míru rizika tedy vědomě akceptuje. Pokud dojde ke zranění hráče, je namístě posoudit nejen, zda spoluhráčem provedený herní zákrok byl v souladu s předepsanými pravidly hry, ale též za jakých okolností k němu došlo a zda jeho negativní následek byl pro daný okamžik nevyhnutelný v důsledku nastalé herní situace. Dovolací soud se ztotožňuje s názorem odvolacího soudu, že nikoli každé porušení pravidel hry je bez dalšího porušením prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. a že toto porušení pravidel musí mít určitou vyšší intenzitu, tedy musí podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry. Tento závěr je promítnutím zásady v obecné rovině formulované citovanou judikaturou tak, že každý je povinen zachovávat (jen) takový stupeň bedlivosti, který lze po něm vzhledem ke konkrétní situaci rozumně požadovat. V této souvislosti není bez významu odvolacím soudem zdůrazněná okolnost, že rozhodčí neposoudil jednání žalovaného při střetu účastníků jako použití nepřiměřené síly, brutality, úmyslné, násilné nebo se záměrem zranit spoluhráče. Takový výklad odpovídá i judikatuře soudů Německa a Rakouska, jejichž právní řády jsou našemu nejbližší (srov. Michal Králík: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století, Soudní rozhledy č. 8/2006, str. 285). Odvolací soud správně podotkl, že při opačném výkladu (nepřiměřených požadavcích na opatrnost hráčů) by fotbal přestal být atraktivní hrou, neboť hráči by v obavě ze soudních sporů přestali soupeřit, a tím by tento sport zcela ztratil smysl.

Pro posouzení intenzity porušení pravidel nemůže být rozhodujícím hlediskem závažnost následků, které nic nespovídají o tom, jakou povahu (závažnost, neobvyklost, míra zavinění) mělo porušení pravidel a za jakých okolností k němu došlo. Stejně tak nemůže být závažnost následků bez dalšího dokladem o brutalitě zákroku (k vážnému zranění může dojít i v důsledku hry, která je zcela v souladu s pravidly). Excesem rovněž není každé porušení pravidel, nýbrž takové jednání, které zjevně vybočuje z běžného způsobu hry, či, jak to formuloval odvolací soud, „nemá s hrou nic společného“. Odvolací soud správně hodnotil, zda pro žalovaného existovala při zákroku možnost dosáhnout míče, a zohlednil, že na uvedené rozhodnutí provést či neprovést zákrok měl jen zlomek sekundy. Pokud tedy tuto možnost měl, což nebylo v řízení před soudy nikterak zpochybněno, nelze nesprávné vyhodnocení situace, zejména rychlosti protihráče, považovat s ohledem na charakter kopané jako dynamického kontaktního sportu za porušení pravidel hry natolik intenzivní, aby zakládalo protiprávní porušení prevenční povinnosti žalovaným. Lze jej spíše v souladu se závěrem odvolacího soudu hodnotit jako nešťastnou shodu okolností, resp. náhodu, jejíž následky se v souladu s ustálenou judikaturou při-

čítají tomu, komu se přihodila (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1462/2003, publikované v Souboru pod C 2593, či rozsudek téhož soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3434/2009, Soubor C 10425).

K námitce, že nebylo povinností žalobce prokazovat úmysl na straně žalovaného, lze podotknout, že presumpce zavinění škůdce se vztahuje pouze na jeho nejmírnější formu, tj. nevědomou nedbalost, takže vyšší míru zavinění, tedy úmysl či vědomou nedbalost by musel prokázat žalobce (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. 25 Cdo 3685/2011). Uplatněný dovolací důvod nesprávného právního posouzení nebyl naplněn, a proto Nejvyšší soud dovolání žalobce jako nedůvodné zamítl.

Komentář:

Je obecně známou skutečností, že v českých poměrech stálo tzv. sportovní právo až donedávna mimo zájem právní vědy a klasická výše sportovního práva spočívající v právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy stojí do značné míry mimo ucelený zájem právní vědy dodnes. V roce 2001 jsem poukazoval na to, že existuje právo ve sportu, či tzv. sportovní právo, a v jeho rámci i oblast vztahující se k posuzování předpokladů a podmínek odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.¹ V dalším období pak formou časopiseckých příspěvků (zejména z let 2006–2008)² nebo sborníkových publikací začal český čtenář získávat povědomí o složitosti problému, který se týkal otázek spojených s posouzením podmínek vzniku odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.³ V období posledních několika let jsem pak problematiku právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy prezentoval především v zahraničí.⁴ V loňském roce v tuzemském právním prostředí

1 Michal Králík: Právo ve sportu, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2001.

2 Přehled časopiseckých příspěvků autora z tohoto období je uveden např. in: T. Doležal: Právní odpovědnost ve sportu, teoretické úvahy, in: Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva, Ústav státu a práva, Praha 2008, str. 60, poznámka pod čarou č. 11.

3 K tomu srov. např.: Michal Králík: Právní odpovědnost za sportovní úrazy, in: Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva, Ústav státu a práva, Praha 2008, str. 27-59, nebo Michal Králík: Právní odpovědnost ve sportu, in: J. Kuklík; P. Hamerník; M. Sup; M. Králík; M. Haindlová; D. Kohout; V. Kučera; K. Carpenter; K. Radostovský; P. Chizzola: Sportovní právo, Auditorium, Praha, 2012, str. 61-86.

4 K partii o civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy srov. Michal Králík: Civil liability of sports participants for sports-related injuries in the Central Europe and in the Czech Republic, Giustizia Sportiva.it, Rivista Giuridica (Itálie), č. 3/2012, str. 80-122; Michal Králík: Civil liability of sports participants for sports-related injuries in the Central Europe and in the Czech Republic, REVISTA BRASILEIRA DE Direito Desportivo, Instituto Brasileiro de Direito Desportivo (IBDD) – (Brazílie), Ano 13, vol. 26, jul.-dez./2014, str. 277-315; Michal Králík: Civil Liability Of Sports Participants For Sports-Related Injuries In The Central Europe And In The Czech Republic, Valley International Journals, The International Journal of Social Science and Humanities Invention (Indie), Volume 2, issue 01, 2015, str. 1021-1047, <http://valleyinternational.net/index.php/our-jou/theijsshi/archive/120-theijsshi-volume-2-issue-1-january-2015/330-civil-liability-of-sports-participants-for-sports-related-injuries-in-the-central-europe-and-in-the-czech-republic>; Michal Králík: Civil liability of sports participants for sports-related injuries in the Czech Republic, Bond University, Sports Law eJournal, <http://publications.bond.edu.au/slej/23> (Austrálie), 8. 1. 2015, str. 1-7; Michal Králík: Civil liability of sports participants in the Czech Republic, International Sports Law Review Pandektis (ISLR/Pandektis) – (Recko), Vol. 10, No. 3-4, 2014, str. 509-518; Michal Králík: Civil liability of sports participants for sports-related injuries in the Czech Republic, The International Sports Law Journal (Holandsko), Springer, Asser press, Volume 13, Numbers 1-2, April 2013, str. 176-187; Michal Králík: Civil Liability of Sports Participants for Sports-related Injuries in Europe and in the Czech Republic, Sweet & Maxwell's International Sports Law Review (Anglie), 2013, Vol. 13, Issue 3, str. 63-75; Michal Králík: Die zivilrechtliche Haftung der Sportler für Sportverletzungen in der Tschechischen Republik, Zeitschrift für Sport und Recht (Německo), č. 4/2013, str. 146-149; Michal Králík: Injury: Civil liability for sports-related injuries in the Czech Republic, World sports law report – the newsletter for the sport business (Anglie), Volume 11, Issue 2, February 2013; Michal Králík: Zivilrechtliche und strafrechtliche Haftung von Sportlern für Sportverletzungen in der Tschechischen Republik, Causa Sport (Svycarsko), č. 1/2013, str. 12-16.

jsem pak na tyto publikační aktivity navázal prezentací pohledu na civilní odpovědnost sportovců z hlediska aktuálních vývojových východisek a nového českého občanského zákoníku.⁵ Česká společnost sportovního práva ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze uskutečnila 1. 3. 2016 diskusní fórum s výchozí přednáškou nazvanou „K odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy“. O zvýšeném zájmu o odpovědnostní otázky ve sportu pak svědčí i skutečnost, že problematika právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy je letos i předmětem jednoho z vystoupení na XXIV. konferenci Karlovarských právnických dnů (16. až 18. 6. 2016).⁶ Publikační aktivity na poli odpovědnosti sportovců se v letošním roce završují vydáním monografie věnované civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy,⁷ resp. vydáním rozsáhlého exkluzivního zpracování civilní i trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.⁸

K těmto teoretickým přístupům dostává česká praxe aktuální příspěvek v podobě výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu. Rozhodnutí bylo na podzim 2015 na zasedání občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky schváleno k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, kde bylo uveřejněno pod R 106/2015. Proti tomuto rozhodnutí byla podána ústavní stížnost, která je vedena pod sp. zn. III. ÚS 2357/2015 a do doby sepsání této poznámky o ní nebylo podle dostupných informací rozhodnuto (nalus.usoud.cz).

Pro uvedené rozhodnutí je především charakteristický sestup od dominance sportovních pravidel při posuzování civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy s příklonem k zahraničním trendům; je pro české prostředí do značné míry typické, že se jednalo o případ týkající se opětovně tzv. výkonnostní (nikoliv profesionální) kopané. Uvedené rozhodnutí a vývoj celého sporu velmi výstižně ilustrují celé spektrum názorů, které se v tuzemském právním prostředí (a nejenom v něm) aktuálně objevují.⁹

Význam tohoto rozhodnutí je jasný, určující a zásadní. Oproti starší judikatuře se zde Nejvyšší soud výrazně podrobněji zabýval otázkami podmínek, za kterých vzniká civilní odpovědnost na sportovní úrovni, a poprvé formuloval v judikatuře dovolacího soudu jasný závěr, že ani porušení sportovního pravidla nemusí znamenat porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. č. 40/1964 Sb. Tím se jasně přihlásil k trendům, které v zemích nám blízkých prosazují zejména německá a rakouské soudy, resp. německá a rakouská doktrína, jejichž podstatou je přístup k odpovědnosti vycházející z toho, že sportovec nenes odpovědnost za jednání, které sice je v rozporu se sportovními pravidly, ale k jejich porušení došlo při běžném, adekvátním výkonu sportovní činnosti jednáním, které je pro daný sport obvyklé, běžné a jeho výkon charakterizující.

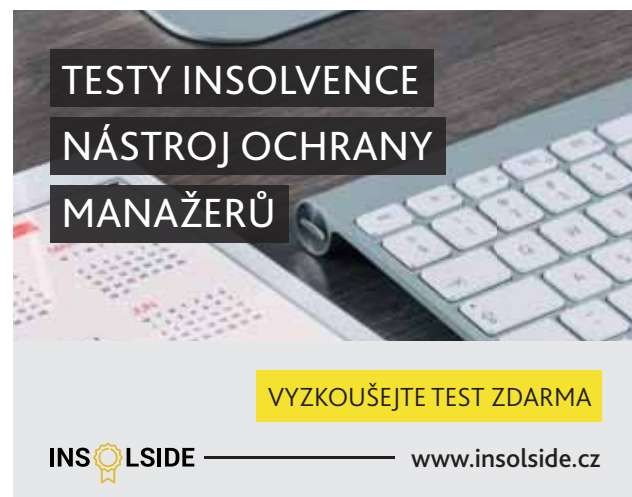
Nejvyšší soud v rozhodnutí nechtěl nahradit chybějící teoretickou doktrínu výkladem okolností vylučujících protiprávnost, i když hovořil o rizikosti sportovní činnosti, ale zaměřil se na vymezení předpokladů, kdy lze hovořit o porušení tzv. prevenční povinnosti. Zranění způsobená tzv. skluzem ve fotbale mohou být považována za hraniční zejména z hlediska možných následků a rizika takového zákroku, jakož i z pohledu možného provedení tzv. skluzů, leč závěr o absenci odpovědnosti sportovce však odvolací soud a Nejvyšší soud přijaly na základě podrobného posouzení a zhodnocení průběhu té fáze utkání, ve které k zákroku a zranění došlo. Vyhodnotily, že toto konkrétní jednání bylo možné považovat za jednání, které bylo pro danou sportovní situaci přijatelné a zapadající do kontextu průběhu hry a souboje o míč a z tohoto základního rámce nevybočilo bez ohledu na způsobený následek.

Přestože z rozhodnutí vyplývají určité zobecňující závěry, je třeba vidět, že je Nejvyšší soud vyslovil při přísném zhodnocení dané skutkové situace a v odlišných skutkových poměrech mohou být i právní závěry uplatněny odlišně. Byť již po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.), ale stále ještě v poměrech zákona č. 40/1964 Sb., Nejvyšší soud zřetelně předznamenal směr, kterým se zřejmě bude ubírat i v poměrech nového občanského zákoníku. Tento trend, který výrazně „posunul“ dosavadní tuzemskou judikaturu, je však v souladu s vývojem zemí nám geograficky i právně blízkých, což ostatně výslovně podtrhl v rozhodnutí i sám Nejvyšší soud, neboť respektuje soutěživost sportu jako takového a přitom vymezuje podmínky, za kterých již může nastoupit odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. Hraniční bod v zásadě leží mezi jednáním, které je v tzv. sportovním kontextu způsobitelné dosáhnout sportovního cíle (byť při něm dojde ke zranění), a jednáním, které je z obvyklého a běžného průběhu výrazně vybočující a excesivní. I v tomto rámci je však široký prostor pro uvážení soudce a respekt pro individuální posouzení jednoho každého případu. To je však zcela běžné i v judikatuře zahraničních zemí.⁹

Poukaz na to, že pouhé porušení sportovního pravidla nezakládá odpovědnost sportovce, dává soudům v budoucím období a v poměrech nového občanského zákoníku široký prostor pro formování základů, na kterých bude budoucí judikatura stát.

✦ Zaslal, upravil a poznámkou opatřil

Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu.

TESTY INSOLVENCE
NÁSTROJ OCHRANY
MANAŽERŮ

VYZKOUŠEJTE TEST ZDARMA

INSOLSIDE ————— www.insolside.cz

inzerce

5 K tomu srov. Michal Králík: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník), Bulletin advokacie, č. 7-8/2015, str. 37-45.

6 Jedná se o příspěvek pracovní nazvaný „Odpovědnost ve sportu“, který bude zaměřen právě na otázky spojené s civilní odpovědností sportovců za sportovní úrazy.

7 K tomu srov. Michal Králík: Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, Leges, Praha 2016, 512 (tištěná verze) a 494 stran (doplňující elektronická verze, <http://www.knihyleges.cz/civilni-odpovednost-sportovcu-za-sportovni-urazy>).

8 K tomu srov. Michal Králík: Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, Leges, Praha 2016, rukopis cca 1 800 stran, <http://www.knihyleges.cz/civilni-a-trestni-odpovednost-sportovcu-za-sportovni-urazy>.

9 Podrobněji k teoretickým východiskům zahraničního přístupu a kompletnímu pohledu na českou (dříve československou) judikaturu srov. práce uvedená v poznámce pod čarou č. 7 a 8.

Zápis do veřejného rejstříku

Ust. § 25 odst. 1 a § 48 odst. 1 zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, taxativně stanoví výčet skutečností zapisovaných do veřejného rejstříku. Vzhledem k tomu se do obchodního rejstříku u společnosti s ručením omezeným zapisuje pouze údaj o tom, že na podíl byl vydán kmenový list, nikoli údaj o tom, že na podíl kmenový list vydán nebyl.

**Usnesení Krajského soudu v Ostravě
– pobočka v Olomouci ze dne 16. 12. 2015,
č. j. C 7942/RD10/KSOS, Fj 112822/2015/KSOS**

Odůvodnění:

Návrhem doručeným soudem dne 16. 12. 2015 se navrhovatel domáhal zápisu změn do obchodního rejstříku v souvislosti s rozhodnutím jediného společníka při výkonu působ-

nosti valné hromady, že se společnost podřídila zákonu jako celku. Mj. žádal u jediného společníka zapsat údaj o tom, že na jeho podíl nebyl vydán kmenový list. Návrhu bylo částečně vyhověno.

Ust. § 25 odst. 1 a ust. § 48 odst. 1 zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, taxativně stanoví výčet skutečností zapisovaných do veřejného rejstříku. Vzhledem k tomu že dle citovaných zákonných ustanovení se do obchodního rejstříku zapisuje pouze údaj o tom, zda byl na podíl vydán kmenový list, nikoli údaj o tom, že na podíl kmenový list vydán nebyl, soud návrh v této části zamítl.

O náhradě nákladů řízení soud nerozhodoval, neboť jeho účastníkem je pouze navrhovatel, takže náhrada nákladů řízení zde ani nepřichází v úvahu.

✦ Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil
JUDr. ONDŘEJ MICHNA, MBA, LL.A.,
advokát v Novém Jičíně.

Z judikatury Soudního dvora EU

**Unijní právo umožňuje zajištění žadatele o azyl,
vyžaduje-li to ochrana národní bezpečnosti
nebo veřejného pořádku.**

**J. N. proti Staatssecretaris van Veiligheid
en Justitie
Rozsudek Soudního dvora Evropské unie
č. C-601/15 PPU z 15. 2. 2016 (velký senát)**

Žalobce vstoupil na území Nizozemska dne 23. 9. 1995 a téhož dne požádal o azyl, avšak jeho žádost byla 18. 1. 1996 zamítnuta. V letech 2012 a 2013 podal žalobce nové žádosti o azyl, poslední z nich byla zamítnuta a žalobci bylo nařízeno, aby opustil území Evropské unie, a byl mu uložen zákaz vstupu na dobu deseti let. Žalobce se pak neúspěšně obrátil na soud v Haagu (Rechtbank Den Haag).

Od 25. 11. 1999 do 17. 6. 2015 byl žalobce 21krát odsouzen za spáchání trestných činů, převážně ve formě krádeží, k pokutám i k trestům odnětí svobody.

Vzhledem k tomu, že zdravotní stav žalobce bránil provedení výslechu v souvislosti se čtvrtou žádostí o azyl v průběhu výkonu trestu odnětí svobody, byl dne 14. 9. 2015, po skončení výkonu trestu, podle čl. 59b odst. 1 písm. d) cizineckého zákona, který provádí čl. 8 odst. 3 první pododstavec písm. e) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. 6. 2013, znovu zajištěn jako žadatel o azyl. I když měl právo legálně pobývat v Nizozemsku podle čl. 8 písm. f) cizineckého zákona, nizozemské orgány odůvodnily jeho zajištění ochranou národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, kvůli opakovanému páčání trestných činů.

Raad van State (Státní rada), která projednávala odvolání žalobce, se obrátila na SDEU s předběžnou otázkou, neboť si nebyla jistá platností směrnice 2013/33/EU, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu, podle jejíhož čl. 8 odst. 3 první pododstavec písm. e) žadatel o azyl může být zadržován, pokud to vyžaduje ochrana národní bezpečnosti a veřejného pořádku. Podle ust. čl. 5 odst. 1 písm. f) EÚLP totiž může být cizinec zákonně zatčen nebo jinak zbaven svobody pouze tehdy, pokud proti němu probíhá řízení o vyhoštění nebo vydání.

SDEU byla položena následující otázka:

„Je čl. 8 odst. 3 první pododstavec písm. e) směrnice 2013/33 platný z hlediska čl. 6 Listiny:

1. v situaci, kdy byl státní příslušník třetí země zajištěn podle čl. 8 odst. 3 písm. e) této směrnice a má podle čl. 9 směrnice 2013/32 právo setrvat v členském státě do doby, než bude o jeho žádosti o azyl rozhodnuto v řízení v prvním stupni, a

2. s ohledem na vysvětlení k Listině, podle kterých nesmějí omezení, která mohou být oprávněně uvalena na práva uvedená v čl. 6 Listiny, překročit meze povolené čl. 5 odst. 1 písm. f) EÚLP, a s přihlédnutím k výkladu posledně uvedeného ustanovení ESLP, mj. v rozsudku ze dne 22. 9. 2015, Nabil a další proti Maďarsku (č. 62116/12, § 38), podle kterého je zajištění žadatele o azyl v rozporu s výše uvedeným ustanovením EÚLP, pokud toto zajištění nebylo uloženo za účelem vyhoštění?“

SDEU konstatoval, že důvody zajištění žalobce souvisely zejména s trestnými činy, kterých se dopustil na území Nizozemska, a s tím, že vůči němu bylo vydáno pravomocné nařízení o opuštění tohoto území spojené se zákazem vstupu.

SDEU úvodem připomněl, že EÚLP není právním nástrojem formálně začleněným do unijního právního řádu, dokud k ní Unie nepřistoupí (viz *Åkerberg Fransson*, C-617/10, bod 44; *Inuit Tapiriit Kanatami a další proti Komisi*, C-398/13 P, bod 45). Přezkum platnosti čl. 8 odst. 3 prvního pododstavce písm. e) směrnice 2013/33 tedy musí být proveden vylučně z hlediska základních práv zaručených Listinou (viz *Ottis*

a další, C-199/11, bod 47; *Inuit Tapiriit Kanatami a další proti Komisi*, C-398/13 P, bod 46). V tomto ohledu práva uvedená v čl. 6 Listiny odpovídají právům zaručeným čl. 5 EÚLP a omezení, kterým může být oprávněně podřízen výkon práv zakotvených v prvním uvedeném ustanovení, nesmějí překročit meze povolené ve druhém ustanovení.

SDEU judikoval, že čl. 8 odst. 3 první pododstavec písm. e) směrnice 2013/33 tím, že povoluje zajištění žadatele o azyl, vyžaduje-li to ochrana národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, stanoví omezení výkonu práva na svobodu zakotveného v čl. 6 Listiny, a pouze tehdy, je-li to nezbytné a pokud to skutečně odpovídá cílům obecného zájmu uznávaným Unii nebo potřebě ochrany práv a svobod jiných.

SDEU uvedl, že vzhledem k tomu, že dotčené omezení vychází ze směrnice, která představuje unijní legislativní akt, jde o omezení zákonné, které nezasahuje do podstaty práva na svobodu zakotveného v čl. 6 Listiny.

Pokud šlo o přiměřenost zásahu, SDEU připomněl, že podle jeho ustálené judikatury zásada přiměřenosti vyžaduje, aby akty orgánů Unie nepřekračovaly meze toho, co je přiměřené a nezbytné k dosažení legitimních cílů sledovaných dotčenou právní úpravou, přičemž způsobené nepříznivé následky nesmějí být nepřiměřené vzhledem ke sledovaným cílům (viz *Afton Chemical*, C-343/09, bod 45; *Nelson a další*, C-581/10 a C-629/10, bod 71; *Šky Österreich*, C-283/11, bod 50). Konstatoval, že zajištění žadatele, vyžaduje-li to ochrana národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, je opatřením vhodným k ochraně veřejnosti před nebezpečím, které může představovat jeho chování, a může tedy zajistit dosažení cíle sledovaného čl. 8 odst. 3 prvním pododstavcem písm. e) směrnice 2013/33.

Co se týče nezbytnosti zajištění žadatele z důvodů souvisejících s ochranou národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, je podmíněna dodržáním několika podmínek. Žadatel může být zajištěn pouze tehdy, „vyžaduje-li“ to ochrana národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku. V této souvislosti SDEU připomněl, že důvody zajištění musejí být stanoveny ve vnitrostátním právu a musejí být v souladu se základními právy nebo s jinými obecnými zásadami unijního práva (viz *Promusicae*, C-275/06, bod 68; *N. S. a další*, C-411/10 a C-493/10, bod 77).

SDEU zmínil, že striktní ohraničení pravomoci zajistit žadatele, přiznané příslušným vnitrostátním orgánům na základě čl. 8 odst. 3 prvního pododstavce písm. e) směrnice 2013/33, je zajištěno mj. výkladem pojmů „národní bezpečnost“ a „veřejný pořádek“ uvedených v jiných směrniciích a v judikatuře SDEU, který platí rovněž na směrnici 2013/33.

SDEU připomněl, že pojem „veřejný pořádek“ vždy předpokládá kromě narušení společenského řádu existenci skutečného, aktuálního a dostatečně závažného ohrožení některého základního zájmu společnosti.

Pojem „veřejná bezpečnost“ pak zahrnuje vnitřní i vnější bezpečnost členského státu. Narušení národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku tedy může, s ohledem na požadavek nezbytnosti, odůvodňovat zajištění žadatele nebo trvání jeho zajištění za podmínky, že jeho individuální chování představuje skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého základního zájmu společnosti nebo vnitřní či vnější bezpečnosti předmětného členského státu (viz *T.*, C-373/13,

bod 78 a 79). Podle názoru SDEU čl. 8 odst. 3 první pododstavec písm. e) uvedené směrnice není nepřiměřený ve vztahu ke sledovaným cílům. V tomto ohledu zdůraznil, že toto ustanovení poměřuje ochranu národní bezpečnosti a veřejného pořádku na straně jedné a zásah do práva na svobodu na straně druhé (viz *Volker und Markus Schecke a Eifert*, C-92/09 a C-93/09, body 72 a 77).

SDEU vzal na vědomí, že podle judikatury Státní rady podání žádosti o azyl osobou, proti níž probíhá řízení o navrácení, vede k pozbytí platnosti všech dříve přijatých rozhodnutí o navrácení. Zdůraznil však, že směrnice 2008/115 vyžaduje, aby řízení zahájené na jejím základě, v jehož rámci bylo přijato rozhodnutí o navrácení, příp. spojené se zákazem vstupu, pokračovalo od svého přerušeni z důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu, pokud tato žádost byla v prvním stupni zamítnuta kvůli zachování účinné politiky pro vyhošťování a dobrovolný návrat neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (viz *El Dridi*, C-61/11 PPU, bod 59), přičemž povinnost provést v případech uvedených v odst. 1 tohoto článku vyhoštění musí být splněna v co nejkratší době (viz *Achughbalian*, C-329/11, body 43 a 45). Tato povinnost by nebyla splněna, pokud by bylo řízení vedeno od začátku.

Při výkladu čl. 6 Listiny je třeba přihlídnout k čl. 5 odst. 1 EÚLP. Podle názoru SDEU přijetím čl. 8 odst. 3 prvního pododstavce písm. e) směrnice 2013/33 unijní zákonodárce nenarušil rozsah ochrany poskytované čl. 5 odst. 1 písm. f) druhou částí věty, který povoluje zákonné zadržení osoby, proti níž probíhá řízení o vyhoštění nebo vydání. ESLP sice ve věci *Nabil a další proti Maďarsku* (č. 62116/12, § 29) judikoval, že zbavení svobody na základě tohoto ustanovení může být odůvodněno pouze tehdy, jestliže probíhá řízení o vyhoštění nebo vydání, SDEU však upozornil na skutečnost, že ESLP nevyloučil možnost členského státu zajistit příslušníka třetí země, proti němuž bylo vydáno rozhodnutí o navrácení a zákazu vstupu, před podáním žádosti o mezinárodní ochranu. Navíc podle názoru ESLP existence probíhajícího azylového řízení sama o sobě nevyklučuje možnost, že zajištění žadatele o azyl bude vedeno „za účelem vyhoštění“, jelikož případné zamítnutí této žádosti může umožnit výkon opatření k vyhoštění, o nichž již bylo rozhodnuto (viz *Nabil a další*, § 38).

Z judikatury ESLP též vyplývá, že pokud je opatření zbavující dotčenou osobu svobody uplatňováno s cílem ochránit ji před svévolí, tedy zejména pokud státní orgány nevykazují zlý úmysl či se nesnaží klamat, je takové opatření v souladu s cílem omezení povoleného čl. 5 odst. 1 EÚLP a zbavení svobody je přiměřené s ohledem na důvod, pro který bylo nařízeno (viz *Saadi proti Spojenému království*, č. 13229/03, § 68-74, ESLP 2008).

Na předběžnou otázku proto SDEU odpověděl, že jeho přezkum čl. 8 odst. 3 prvního pododstavce písm. e) směrnice 2013/33 neodhalil nic, čím by mohla být dotčena platnost tohoto ustanovení z hlediska článku 6 a čl. 52 odst. 1 a 3 Listiny.

✦ Zpracovala ALŽBĚTA RECOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK.

Z judikatury ESLP

Článek 4 Úmluvy (zákaz otroctví a nucených prací)

L. E. proti Řecku

Rozsudek z 21. 1. 2016, č. 71545/12

Nedostatky ve vyřizování trestního oznámení týkajícího se obchodování s lidským masem.

V roce 2004 stěžovatelka přicestovala do Řecka v doprovodu jistého K. A., který jí přislíbil práci v barech a diskotékách, když mu zaplatí 40 tisíc eur a neoznámí nic policii. Při příjezdu do Řecka K. A. stěžovatelce odebral pas a nutil ji k prostituci, kterou byla nucena provozovat dva roky. Během svého pobytu v Řecku, se seznámila s „Nea Zoi“, nevládní organizací, jejímž cílem bylo poskytovat materiální a psychologickou podporu ženám nuceným k prostituci. Dne 12. 7. 2004 stěžovatelka podala žádost o azyl u imigračního úřadu v Aténách. Dne 8. 6. 2005 byla informována o tom, že jí bylo zaříděno místo v přijímacím středisku žadatelů o azyl vedeném Červeným křížem. Stěžovatelka se však do střediska nedostavila. Dne 29. 8. 2005 byla zadržena policií pro porušení zákona o prostituci a zákona o vstupu a pobytu cizinců na území Řecka. Nakonec však byla osvobozena. V březnu 2006 ji policie zadržela pro prostituci znovu. Stěžovatelka byla odsouzena soudem první instance, avšak osvobozena soudem odvolacím. Dne 2. 4. 2006 náčelník oddělení policie pověřeného cizineckou agendou vydal nařízení o vyhoštění stěžovatelky. Výkon nařízení však byl pozastaven v důsledku nemožnosti jeho praktického vykonání. V listopadu 2006 byla stěžovatelka zadržena ještě jednou, ale později osvobozena. Posléze byla umístěna do vyhošťovací vazby, neboť v Řecku pobývala nelegálně.

V listopadu 2006 podala trestní oznámení proti K. A. a jeho družce D. J. s tvrzením, že byla obětí obchodování s lidmi a že byla oběma nucena k prostituci stejně jako další dvě Nigerijky. Státní zástupce u trestního soudu v Aténách trestní oznámení odmítl s tím, že ze spisu nevyplývalo, že by stěžovatelka byla obětí obchodování s lidskými bytostmi. Dne 23. 1. 2007 stěžovatelka požádala státního zástupce, aby její trestní oznámení přezkoumal, a připojila se k trestnímu řízení jako poškozená. V únoru 2007 náčelník oddělení policie pověřeného cizineckou agendou pozastavil vyhošťovací nařízení.

Dne 21. 8. 2007 státní zástupce zahájil trestní řízení proti K. A. a D. J. pro podezření ze spáchání trestného činu obchodování s lidmi. Dne 20. 7. 2009 bylo soudní řízení přerušeno, protože nebylo možné zjistit místo pobytu obviněných. V květnu 2011 byla D. J. zadržena a umístěna do vazby. Soud pak vydal odsuzující rozsudek, jímž D. J. osvobodil, když konstatoval, že byla též obětí K. A., který ji sexuálně zneužíval. Imigrační úřad pak obnovil stěžovatelce povolení k pobytu až do 2. 11. 2014.

Před ESLP stěžovatelka namítala, že byla obětí trestného činu obchodování s lidmi, když byla nucena k prostituci. Podle jejího názoru Řecko nedostalo svým pozitivním povinností, které jí byly zaručeny čl. 4 Úmluvy.

ESLP nejprve judikoval, že existující legislativa poskytovala stěžovatelce praktickou a účinnou ochranu. Pokud šlo o ope-

rativní opatření přijatá k její ochraně, ESLP podotkl, že klíčovým datem byl moment, kdy stěžovatelka na policii prohlásila, že je obětí obchodování s lidskými bytostmi. Od tohoto data policie reagovala ihned, když stěžovatelku předala službě, která se specializovala na potírání obchodování s lidmi. Navíc vyhošťovací řízení nebylo dokončeno a stěžovatelka získala povolení k pobytu. Byl jí sice udělen formální statut oběti obchodování s lidskými bytostmi, avšak až devět měsíců po podání trestního oznámení, neboť svědecká výpověď ředitelky Nea Zoi nebyla nedopatřením policie včas zařazena do spisu. Pozdní uznání stěžovatelky jako oběti daného trestného činu tak odhalilo zásadní nedostatek v operativních opatřeních, která úřady mohly učinit na ochranu stěžovatelky.

ESLP dále konstatoval, že pokud šlo o účinnost vyšetřování a soudního řízení, D. J. byla zproštěna viny rozsudkem obsahujícím 42 stran s tím, že stěžovatelku nenutila k prostituci. Policejní orgány jednaly promptně a vyšetřování ukončily včas. Nicméně některé procesní aspekty nebyly pro ESLP uspokojivé. Za prvé, trestní oznámení stěžovatelky státní zástupce zamítl, protože neměl k dispozici svědeckou výpověď ředitelky Nea Zoi. Navíc policie trestní oznámení znovu neprojednala poté, co tato výpověď byla do spisu zařazena, a učinila tak až po stěžovatelčině výzvě. Konečně, z neznámého důvodu státní zástupce zahájil trestní řízení až v červnu 2007. V důsledku těchto pochybení nebo opominutí byla lhůta mezi oznámením trestného činu a zahájením trestního řízení proti K. A. a D. J. prodloužena. Za druhé, v předběžném vyšetřování byly nedostatky, takže nebylo přijato žádné opatření poté, co bylo zjištěno, že se K. A. nezdržuje na adrese, kterou měli policisté pod dohledem. Za třetí, jak přípravné řízení, tak vyšetřování vykazovala neodůvodněná zdržení. Konečně, pokud šlo zejména o K. A., hlavního aktéra obchodování s lidskými bytostmi, z trestního spisu jasně vyplývalo, že kromě uvedení jeho jména do rejstříku hledaných osob nebyl učiněn žádný krok k tomu, aby byl nalezen a předán spravedlnosti.

Za daných okolností ESLP judikoval, že Řecko nedostalo svým procesním povinností, které pro státní orgány vyplývaly z ust. čl. 4 Úmluvy, k jehož porušení tak došlo.

Článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení)

Jakšovskij A Trifunovskij proti bývalé jugoslávské republice Makedonii

Rozsudky ze 7. 1. 2016, č. 56381/09 a 58738/09

Nestrannost Státní soudní rady při projednávání kárné žaloby proti soudci.

V letech 2008 a 2009 byli stěžovatelé odvoláni ze svých soudcovských funkcí v důsledku jejich kárného provinění.

Před ESLP namítali, že jejich záležitosti nelze považovat za projednané nezávislým a nestranným soudem, neboť dva členové Státní soudní rady („SSR“), kteří o jejich odvolání rozhodovali, předtím prováděli předběžná šetření a kárné řízení iniciovali.

Podle ustanovení vnitrostátního práva dva členové SSR (v případě prvního stěžovatele V. V. a v případě druhého stě-

žovatele R. P.) žádali SSR, aby prošetřila a rozhodla, zda se stěžovatelé dopustili kárného provinění. V případě prvního stěžovatele V. V. vedl předběžné šetření, aby shromáždil informace a důkazy a podal k SSR žádost, přestože právník, který na iniciování řízení před SSR naléhal, posléze svá tvrzení odvolal. Další etapa řízení před SSR byla vedena vnitřním orgánem SSR, který provedl důkazy a vyslechl argumenty stěžovatelů, V. V. a R. P. S ohledem na ustanovení vnitrostátního práva ESLP nemohl než konstatovat, že V. V. a R. P. jednali v rámci předběžného šetření, jako by byli v postavení „státních zástupců“. Přes jejich účast v této části kárného řízení se pak oba účastníci rozhodování o odvolání stěžovatelů z jejich funkce. Podle názoru ESLP tato skutečnost vrhala pochybnost na jejich nestrannost, jež v konečném důsledku zpochybnila i nestrannost SSR jako takové. ESLP judikoval, že v obou stížnostech došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Borg proti Maltě Rozsudek z 12. 1. 2016, č. 37537/13

Vnitrostátní právo neumožňující poskytnutí právního zastoupení v přípravném řízení.

Do roku 2010 maltské právo neumožňovalo poskytnout právní zastoupení během přípravného řízení a výslechu podezřelých, kteří však byli informováni o svém právu nevyprávět a o tom, že cokoli řeknou, může být použito proti nim. Soudy pak skutečnost, že obžalovaný odmítl vypovídat, nepovažovaly za přitěžující okolnost.

V roce 2003 byl stěžovatel zadržen pro podezření z obchodování s drogami. Během svého výslechu v nepřítomnosti právního zástupce a poté, co byl zpraven o svém právu mlčet, stěžovatel podal výpověď, kterou však odmítl podepsat. Během následného trestního řízení byla jeho výpověď použita jako důkaz proti němu. V roce 2008 byl shledán vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody v délce 21 let. V roce 2013 Ústavní soud odmítl stěžovatelovu ústavní stížnost. Mezitím stěžovatel podal ústavní žádost o nápravu, v níž namítal, že v rozporu s ust. čl. 6 odst. 1 a 3 Úmluvy jeho právo na spravedlivé řízení bylo porušeno, když v přípravném řízení nebyl právně zastoupen, v rozporu s judikátem ESLP ve věci *Salduz proti Turecku* (č. 36391/02, 27. 11. 2008), a že byl obětí protichůdných rozsudků Ústavního soudu týkajících se tohoto judikátu. Jeho žádost byla Ústavním soudem odmítnuta.

Před ESLP stěžovatel namítal, že došlo k porušení jeho práv zaručených čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. c) Úmluvy.

ESLP připomněl, že ve svých judikátech konstatoval porušení těchto ustanovení vyplývajících ze skutečnosti, že vnitrostátní právo neumožňovalo právní zastoupení během policejní vazby. V projednávaném případě byl stěžovatel zpraven o svém právu nevyprávět. Mezi účastníky řízení nebylo rozporováno, že vnitrostátní právo nezaručovalo poskytnutí právního zastoupení během přípravného řízení, což podle názoru ESLP nebylo v souladu s požadavky čl. 6, zejména s tím, že právo na právní asistenci během počátečního stadia výslechu na policii lze omezit, pouze pokud pro to jsou závažné důvody. Za těchto okolností ESLP konstatoval porušení čl. 6 Úmluvy.

Pokud šlo o rozdílnou judikaturu Ústavního soudu týkající se rozsudku ve věci *Salduz*, ta nespočívala v rozdílných skut-

kových skutečnostech posuzovaných vnitrostátními soudy, nýbrž v aplikaci zákona založené na rozsudku ESLP. V této souvislosti ESLP poznamenal, že ačkoli Ústavní soud původně rozsudek vydaný ve věci *Salduz* aplikoval striktně, od roku 2012 omezil svou interpretaci tohoto rozsudku tak, že některé osoby, které byly dotčeny systematickou nemožností být právně zastoupeny v přípravném řízení během výslechu, nedosáhly rozsudku, který by napravil jejich situaci. Tento výklad přetrvává. Stěžovatelův případ se podle názoru ESLP netýkal rozdílných interpretačních způsobů, kterými Ústavní soud mohl způsobit situaci právní nejistoty. Naopak, šlo o přehodnocení právní praxe, která patří do diskreční pravomoci vnitrostátních soudů, zejména v těch státech, které mají systém psaného práva a jejichž soudy nejsou vázány precedenčním principem. V tomto ohledu tak k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo.

Článek 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence)

Bărbulescu proti Rumunsku Rozsudek z 12. 1. 2016, č. 61496/08

Výpověď daná zaměstnanci pracujícím pro soukromou společnost, v důsledku užívání internetu společností pro soukromé účely během pracovní doby.

Stěžovatel pracoval pro soukromou společnost od srpna 2004 do srpna 2007 jako inženýr pověřený prodejem. Na žádost zaměstnavatele založil svůj účet na Yahoo Messenger, aby mohl odpovídat na dotazy klientů. Dne 13. 7. 2007 byl informován, že jeho Yahoo Messenger byl v době od 5. do 13. 7. 2007 monitorován a že podle záznamů používal internet pro své osobní záležitosti. Stěžovatel písemně odpověděl, že internetovou službu používal pouze k pracovním účelům. Byl mu proto předložen přepis jeho komunikací včetně zpráv, které si vyměnil se svým bratrem a snoubenkou a které se týkaly osobních záležitostí, jako jsou zdraví a sexuální život. Dne 1. 8. 2007 zaměstnavatel dal stěžovateli výpověď pro porušení firemních pravidel, která zakazovala používat zdroje společnosti k osobním účelům.

Stěžovatel rozporoval výpověď před soudy, kde namítal, že zaměstnavatel porušil jeho právo na respektování korespondence. Jeho žaloba byla zamítnuta s tím, že zaměstnavatel postupoval podle zákoníku práce a že stěžovatel byl řádně informován o firemních pravidlech. Stěžovatel se odvolal s tvrzením, že jeho e-maily spadaly pod ochranu čl. 8 Úmluvy a že soud první instance mu neumožnil předvolat svědky, aby prokázal, že zaměstnavateli nevznikla jeho konáním žádná újma. Konečným rozhodnutím ze 17. 6. 2008 odvolací soud stěžovatelovo odvolání zamítl. S poukazem na normy evropského práva konstatoval, že jednání zaměstnavatele bylo rozumné a že sledování stěžovatelových komunikací byl jedinou možností, jak zjistit, zda došlo ke kárnému provinění. Odvolací soud pak dodal, že důkazy provedené prvoinstančním soudem byly dostačující.

Před ESLP stěžovatel namítal porušení čl. 8 Úmluvy, neboť podle jeho názoru rozhodnutí jeho bývalého zaměstnavate-

le dát mu výpověď se zakládalo na porušení jeho soukromí.

ESLP minil, že skutečnost, že zaměstnavatel měl přístup do pracovního internetového účtu a že přepis jeho komunikací byl použit v řízení před soudy jako důkaz na straně zaměstnavatele, stačila, aby byl dotčen stěžovatelův soukromý život a korespondence ve smyslu čl. 8 Úmluvy. ESLP však nepovažoval za nerozumné, aby zaměstnavatel ověřoval, že zaměstnanec plní pracovní úkoly během pracovní doby, a poznamenal, že zaměstnavatel vstoupil do stěžovatelova účtu, neboť se domníval, že obsahuje komunikaci s klienty. Stěžovatel mohl předložit své argumenty před vnitrostátními soudy a dovolávat se svých práv zaručených čl. 8 Úmluvy a soudy se ve svých rozhodnutích o obsahu korespondence nezmiňovaly. Jinými slovy, přepis jeho komunikace byl soudy použit pouze k prokázání, že stěžovatel používal firemní počítač v pracovní době pro své osobní záležitosti, přičemž identita dotčených osob nebyla zveřejněna.

ESLP judikoval, že vnitrostátní soudy zachovaly spravedlivou rovnováhu mezi právem stěžovatele na respektování jeho soukromého života a korespondence a zájmy jeho zaměstnavatele tak, jak to vyžaduje ust. čl. 8 Úmluvy.

Článek 10 Úmluvy (právo na respektování svobody projevu)

M'bala M'bala proti Francii Rozhodnutí o nepřijatelnosti z 20. 10. 2015, č. 25239/13

Odsouzení humoristy za šíření negativistických a antisemitských myšlenek během divadelního představení.

V prosinci 2008 stěžovatel, známý pod pseudonymem Dieudonné (obdařený bohem), zapojený do politického dění, pozval univerzitního akademika, v minulosti několikrát odsouzeného za negativistická a revizionistická prohlášení, spočívající v popírání existence plynových komor v koncentračních táborech, aby se k němu připojil na konci jeho divadelního představení. Stěžovatel akademikovi, který během představení měl na sobě pruhované pyžamo, na němž měl připevněnu žlutou hvězdu s nápisem Žid, což mělo připomínat deportované Židy, předal cenu. Šlo o cenu „nestýkatelnosti a opovážlivosti“, kterou představoval svícen se třemi rameny (sedmiramenný svícen byl znakem židovského náboženství), na nichž byla nabodnuta tři jablka.

Incident byl zaznamenán pořádkovými silami. V říjnu 2009 trestní soud shledal stěžovatele vinným veřejnou urážkou osoby nebo skupiny osob z důvodu jejich původu nebo příslušnosti či nepřislušnosti k etnické skupině, menšině, rase nebo určitému náboženství, v daném případě osob vyznávajících židovské náboženství. Stěžovatel byl odsouzen k zaplacení pokuty ve výši 10 000 eur a jednoho symbolického eura za morální újmu každého poškozeného. Odvolací soud rozsudek potvrdil a Kasační soud posléze kasační stížnost stěžovatele odmítl.

Stěžovatel se před ESLP dovolával porušení čl. 10 ve spojení s čl. 17 Úmluvy.

Stejně jako vnitrostátní soudy, neměl ESLP žádnou pochybnost o silně antisemitském obsahu dotčené části stěžovatelova představení. Stěžovatel ocenil osobu, která byla ve Francii známá a která byla několikrát trestně odsouzena za své revizionistické teorie. Stěžovatel, aniž by se alespoň trochu distancoval od proslovu osoby, kterou na své představení pozval, tvrdil, že on sám žádné revizionistické teorie nevypravil. ESLP se však s jeho tvrzením neztotožnil a judikoval, že šlo o jasné podněcování ke zpochybňování historických faktů. Kromě toho stěžovatel učinil antisemitismus jedním ze svých politických postojů. V rámci trestního vyšetřování uváděl, že bylo dohodnuto, že prohlášení univerzitního akademika budou mít jiný obsah. Nicméně, jeho pruhovaný oděv jasně svědčil o tom, že stěžovatel cílil na oběti holocaustu. Stěžovatel je humorista, který se aktivně angažuje v politice. V době dotčeného představení měl za sebou několik odsouzení za rasovou urážku.

ESLP judikoval, že během dotčené pasáže ztratil večer svou zábavní povahu. Stěžovatel mohl jen stěží tvrdit, že jednal v roli umělce majícího právo vyjadřovat se prostřednictvím provokativního humoru. Ve skutečnosti pod rouškou humoristického představení pozval jednoho z nejznámějších francouzských popíratelů holocaustu a genocidy vedené Hitlerem proti Židům, který byl předtím odsouzen za zpochybňování zločinů proti lidskosti, aby mu udělil cenu a dal slovo. ESLP v tomto počínání spatřoval ukázkou nenávisti a antisemitismu a zpochybňování vyhlazování Židů během druhé světové války. Nemohl akceptovat, že vyjadřování ideologie, která jde proti základním hodnotám Úmluvy tak, jak jsou vyjádřeny v její preambuli, totiž spravedlnosti a míru, byla asimilována do představení, jakkoli satirického nebo provokativního, které by mohlo spadat pod ochranu čl. 10 Úmluvy.

Navíc, jestliže čl. 17 Úmluvy byl doposud aplikován na výslovné a přímé proslovy, jež nevyžadovaly další výklad, ESLP byl přesvědčen, že zaujetí nenávistného a antisemitského postoje, přestrojeného do uměleckého představení, je stejně nebezpečné jako přímý a drzý útok. Takový postoj tedy nemohl být pod ochranou čl. 10 Úmluvy. Za daných okolností ESLP nezbylo než stížnost odmítnout jako neslučitelnou *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy.

Navíc, jestliže čl. 17 Úmluvy byl doposud aplikován na výslovné a přímé proslovy, jež nevyžadovaly další výklad, ESLP byl přesvědčen, že zaujetí nenávistného a antisemitského postoje, přestrojeného do uměleckého představení, je stejně nebezpečné jako přímý a drzý útok. Takový postoj tedy nemohl být pod ochranou čl. 10 Úmluvy. Za daných okolností ESLP nezbylo než stížnost odmítnout jako neslučitelnou *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy.

OBCE, KRAJE, HL. MĚSTO PRAHA, ÚŘEDNÍCI, OBECNÍ POLICIE

- novelizované zákony o obcích, krajích a hl. městě Praze
- změny v hospodaření ÚSC,
- zpřesnění kompetencí zastupitelstva a rady
- odměny zastupitelů, odborná způsobilost úředníků ÚSC a další

Sagit více informací na www.obce.sagit.cz

Bono proti Francii Rozsudek z 15. 12. 2015, č. 29024/11

Odsouzení advokáta a právního zástupce jistého S. A., který byl podezřelý ze spáchání trestného činu terorismu, ke kárnému trestu za poznámky vložené do písemného odvolání podaného k odvolacímu soudu.

Stěžovatel je advokát, který zastupoval S. A., podezřelého ze spoluúčasti na přípravě teroristického útoku, jenž byl zadržen 12. 7. 2012 v Damašku. Dne 1. 4. 2004 vyšetřovací soudci požádali o právní pomoc syrské úřady, aby vyslechli S. A. V květnu 2004 jeden z vyšetřovacích soudců odjel do Damašku, aby byl přítomen u jeho výslechu. Během výslechu byl S. A. mučen. Posléze byl vydán do Francie, kde byl postaven před soud. Ve svých písemných závěrech stěžovatel žádal, aby byly ze spisu vyřazeny dokumenty, které podle jeho tvrzení byly získány syrskou tajnou službou při mučení, a zároveň namítal spoluúčast francouzských vyšetřovacích soudců při mučení S. A. Rozsudkem vydaným dne 14. 6. 2006 soud vyloučil ze spisu dokumenty získané v rámci mezinárodní právní pomoci a odsoudil S. A. k trestu odnětí svobody v délce devíti let. Odvolací soud prvoinstanční rozsudek potvrdil, přičemž zvýšil trest odnětí svobody na deset let.

Dne 4. 2. 2008 hlavní státní zástupce požádal kárný orgán pro advokáty, aby zahájil řízení proti stěžovateli pro porušení základních zásad cti, taktu a umírněnosti, které vyžaduje právnícké povolání. Kárná komise advokátní komory v Paříži zprostila stěžovatele všech obvinění s konstatováním, že nešlo o osobní útok proti soudcům. Státní zástupce se proti tomuto rozhodnutí odvolal, a rozsudkem z 25. 6. 2009 odvolací soud potrestal stěžovatele napomenutím a pozastavil jeho právníckou činnost na pět let. Uvedl přitom, že svoboda projevu právníků není neomezená a že urážlivé poznámky se dotkly morální integrity vyšetřovacích soudců. Konstatoval též, že obvinění ze spoluúčasti na mučení byla v odvolání proti odsuzujícímu rozsudku zbytečná, když dotčená prohlášení byla ze spisu vyloučena už prvoinstančním soudem. Odvolací soud dospěl k závěru, že útoky stěžovatele nebyly přiměřené cíli, ke kterému směřovaly, a že poznámky porušovaly základní zásady právníckého povolání.

Stěžovatel se na ESLP obrátil se stížností na porušení čl. 10 Úmluvy.

Disciplinární sankce, která byla stěžovateli uložena, mohla být podle názoru ESLP považována za zásah do jeho práva na svobodu projevu. Byla uložena na základě zákona a jejím cílem byla ochrana pověsti nebo práv jiných osob a udržení soudní moci. ESLP podotkl, že poznámky, které stěžovatel učinil, jasně naznačovaly určité pohrdání vyšetřovacími soudci. Navíc nebyly nezbytné k dosažení sledovaného cíle, neboť, jak podotkl pařížský odvolací soud, soud první instance nařídil, aby výpovědi S. A. učiněné v rámci mezinárodní právní pomoci při použití mučení, byly ze spisu vyloučeny. ESLP nicméně konstatoval, že urážející poznámky nebyly určeny soudcům osobně, ale dotýkaly se způsobu, jakým vedli vyšetřování. Stěžovatel napadal zejména jejich rozhodnutí napsat dopis se žádostí o mezinárodní právní pomoc, přestože vyšetřovací metody syrské tajné policie byly neblaze proslulé. Kritizoval tedy procesní volbu vyšetřovacích soudců. Podle názoru ESLP právní závěry stěžovatele přímo přispěly k obraně jeho klienta, za situace, kdy vnitrostátní soudy vyloučily výpovědi získané v rozporu s čl. 3 Úmluvy ze spisu.

Kromě toho stěžovatelova kritika, založená na konkrétních skutečnostech, neopustila jednacím místnost soudu, protože byla obsažena v jeho písemném podání. Nemohla tak poškodit pověst soudnictví v očích veřejnosti. Za těchto okolností a s ohledem na fakt, že stěžovatel byl již vyzván k umírněnosti během jednání před odvolacím soudem, ESLP minil, že disciplinární sankce nebyla přiměřená. Domnívá se, že upozornění učiněné soudci odvolacího soudu byla dostačující a vzhledem k tomu, že nepovažovali za nutné obrátit se na hlavního státního zástupce s žádostí o zahájení kárného řízení dříve než po uplynutí několika měsíců od vydání odvolacího rozsudku, ESLP judikoval, že v daném případě došlo k porušení čl. 10 Úmluvy v důsledku nepřiměřené povahy sankce, která byla stěžovateli uložena.

✦ JUDr. EVA HUBÁLKOVÁ, vedoucí česko-estonsko-ukrajinského oddělení Kanceláře ESLP

Od 1. října 2016

**nabízíme k pronájmu,
případně k prodeji, nebytový prostor**

o výměře 126 m² v budově M-Paláce v Brně,
v bezprostřední blízkosti justičního areálu.

Vnitřní prostory uzpůsobeny provozu advokátní kanceláře:
recepce, kuchyňka, jednací místnost, 4 kanceláře
a vlastní sociální zařízení.

V případě zájmu nás kontaktujte na telefonu
00420 739 510 301 nebo 00420 774 723 044.

inzerce

NĚMECKÝ PRÁVNÍ SERVIS

Dipl.-Jur. (Univ.) / Rechtsanwältin
Lenka Brázdilová

Specializace: vymáhání pohledávek, procesní zastupování,
ověření bonity německých společností, soukromé stavební právo,
právo veřejných zakázek ve stavebnictví, zakládání společností
v SRN, E-Commerce, trestní, pracovní právo a další

www.czech-legal-help.de, info@czech-legal-help.de
0049 851 98832566

Petr Lavický a kol.:

Občanský soudní řád II. Exekuční řád. Praktický komentář

Wolters Kluwer, Praha 2015,
556 stran, 940 Kč.

Nakladatelství Wolters Kluwer počátkem letošního roku vydalo druhý díl vícevězového komentáře vztahujícího se k oblasti civilněprocesních právních předpisů. Pod autorským vedením JUDr. Petra Lavického, Ph.D., se tak ke čtenářům dostává publikace zaměřená na exekuční právo. Vedoucí autorského kolektivu sice nekommentuje žádné ustanovení dotčených právních předpisů, jeho tým je však složen jak z akademicky činných a odborné veřejnosti známých osob, tak i praktikujících právníků.

Již na první pohled kniha zaujme vskutku kompaktními rozměry a v sytě žluté barvě vyvedenými vnějšími deskami, díky nimž se zajisté neztratí v žádné právní knihovně. Právě velikost publikace skýtá příležitost ke snadnému přenášení, jak ostatně naznačuje i předmluva vydavatele. Obsahuje téměř komplexní přehled aktuálně účinné právní úpravy exekučního řízení (v širším slova smyslu), tedy nejen část šestou občanského soudního řádu, ale i exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb.

Tento přístup autorů musím vyzdvihnout a kvitovat. Exekuční právo v současné podobě v České republice je (poněkud nešťastně) rozděleno do několika

právních předpisů. Veškerá dosud publikovaná komentářová literatura se vždy izolovaně zaměřila buď na výklad ustanovení občanského soudního řádu, nebo exekučního řádu. Jedná se přitom o vzájemně provázané zákony, které, zejména ve vztahu exekuční řád a občanský soudní řád, nemohou samostatně téměř ani existovat. V jedné publikaci se tak čtenářům dostává příležitost získat ucelený přehled o právních předpisech, na nichž stojí současné tuzemské exekuční právo, což je postup sice novátorský, ale veskrze správný. Pouze pro úplnost lze říci, že i zákon o zvláštních řízeních soudních obsahuje několik ustanovení, která svým zaměřením spadají pod pojem exekuční právo. Tyto otázky však již autoři rozebrali v první vydané části komentáře, jehož náplní právě byl naposledy zmíněný právní předpis. Proti takovému přístupu autorského kolektivu zcela zjevně nelze vznášet žádné námitky.

Exekuční proces prošel v roce 2015 v důsledku dvou zásadních novel výraznými změnami. Odborná literatura však k mnohým oblastem dosud zcela absenteje. Komentované dílo se tak k některým otázkám vyjadřuje jako vůbec první. Autoři proto již vzhledem k této okolnosti zaslouží uznání, když do budoucna lze očekávat odborné diskuse, které budou vycházet především z jimi prezentovaných názorů. Publikace se vydává s podtitulem „praktický komentář“. Čtenář tak logicky očekává, že bude nejen předestírat problémy, s nimiž se právní praxe dosud potýká, nýbrž bude obsahovat i relevantní návrhy jejich řešení. V tomto ohledu však kniha odborné (nejen) právní veřejnosti, která dnes a denně pracuje s exekučními předpisy, mnoho nových náhledů na vyřešení palčivých sporných situací nedává. Domnívám se však, že se s ohledem na zaměření publikace nejedná o chybu.

Současně v některých ohledech je patrná absence člena autorského kolektivu především z řad příslušníků exekutorské profese. Dílčí ustanovení exekučního řádu tak zůstávají bez výkladu (např. § 74 až 86). Příkladem pak lze vzpomenout ještě novou právní úpravu exekutorského zástavního práva v § 73a exekučního řádu, k němuž však pohříchu komentář věnoval pouze jedinou lakonickou větu o přiměřeném použití komentáře k soudcovskému zástavnímu právu. Radikální změna, již exekutorské zástavní právo

s účinností od 1. 7. 2015 prošlo, přitom vyvolala velké množství otázek, s nimiž se praxe (v některých ohledech) potýká dosud. Pohled autorů by proto v daném kontextu byl podstatným příspěvkem do odborné diskuse.

Zcela jistě lze vyzdvihnout snahu autorů o komplexní pojetí komentáře k exekučnímu právu, když se neomezuje pouze na jednu oblast svého zájmu, jak činily veškeré dosavadní publikace. Každý počíná na poli exekuce a výkonu rozhodnutí lze hodnotit veskrze kladně. Dílo si najde své místo především u právníků, kteří hledají základní literaturu pro seznámení se s oborem exekučního práva, stejně dobře může posloužit i studentům právnických fakult a širšímu okruhu zájemců, kteří se musejí potýkat s problematikou exekučního řízení. Pro svoji fyzickou velikost a snadnou manipulaci se navíc publikace může stát i jakýmsi výrazně vylepšeným úplným zněním zákonů, neboť ji nebude problém brát s sebou i např. na soudní či jiná jednání, jak uvádí i sám nakladatel.

✦ JUDr. JAN KUBIŽŇÁK, právník
Exekutorské komory ČR a externí doktorand
katedry občanského práva Právnické fakulty
Masarykovy univerzity

Petr Ševčík, Ladislav Ullrich:

Znalecké právo

C. H. Beck, Praha 2015, 376 stran,
490 Kč.

Nakladatelství C. H. Beck obohatilo trh právní literatury o monografii na téma znalecké právo. Považuji tento titul za velmi záslužný a přínosný pro čtenáře různých nejen právnických, ale i neprávnických profesí, a to hned z několika důvodů: za prvé – odborných publikací s tímto zaměřením není mnoho, monografie jsou v zásadě jen dvě, články jsou ponejvíce publikovány především v odborných časopisech pro znalce a právníká literatura si v poslední době více všimla toliko problematiky tzv. mimosoudních znaleckých posudků s doložkou podle § 127a o. s. ř.

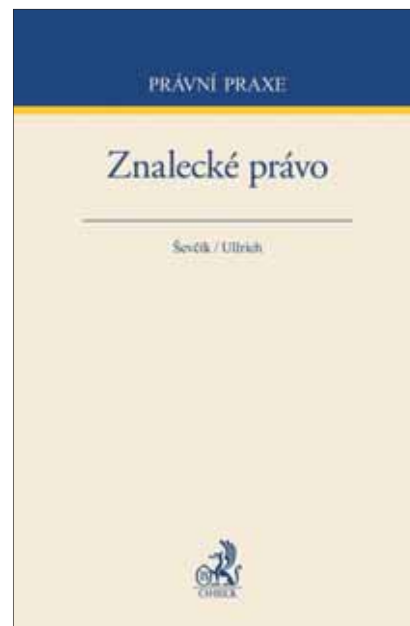
Za druhé – znalectví je pojednáno jak z pohledu veřejnoprávního –

z hlediska státní správy znalectví Ministerstvem spravedlnosti a krajskými soudy, dále z pohledu především procesního postavení znalců v různých druzích úředních řízení (trestní řízení, civilní řízení, správní řízení), ale také z pohledu mimoúřední činnosti znalců, pokud podávají znalecké posudky na základě soukromoprávního vztahu s objednatelům znaleckého posudku. Nechybí rozbor trestněprávní odpovědnosti znalců, správněprávní odpovědnosti znalců za přestupky, příp. znaleckých ústavů za správní delikty, jakož i hmotné odpovědnosti znalců za vadné znalecké posudky (odpovědnost za škodu, odměna znalce). Široký rozsah zaměření recenzované monografie považují za jednu ze dvou jejích hlavních předností.

Konečně třetí podstatnou kvalitu publikace spatřuji v otevřeně kritickém pohledu na dlouhodobě zanedbaný stav právní úpravy znalectví, jehož nápravu slibovalo již x vlád a x ministrů spravedlnosti bez ohledu, jaké stranické tričko oblékali. Kritický pohled je fundovaný, když se opírá o působení obou autorů na Ministerstvu spravedlnosti v útvarch, které mají v popisu práce agendu znalců, a to obou ve funkcích vedoucího oddělení. Dovolují se domnívat, že k otevřenosti kritického pohledu obou autorů mohla přispět i skutečnost, že oba dva jsou v současné době již bývalými úředníky Ministerstva spravedlnosti, když se věnují především jiným právníkům činností.

Než přejdu k vlastní recenzi publikace, budiž mně dovoleno zdůraznit některé okolnosti, které považují za podstatné pro popis aktuálního stavu v oblasti právní úpravy znalectví: Z historie vývoje dnes již zjevně ideově i formálně-právně zastaralého a nevyhovujícího zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, lze vzpomenout tzv. Pospíšilovu novelu tohoto zákona, přijatou zákonem č. 444/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012. Její pozitivní přínos při rozjasnění podstatných, byť stále jen dílčích otázek činnosti znalců, je nepochybný (např. zpřesnění předpokladů pro jmenování znalce, výslovné zakotvení povinnosti znalce vykonávat svoji činnost nejen řádně a včas, ale také jen v oboru a odvětví, pro které byl jmenován, úprava povinnosti mlčenlivosti, bližší

úprava odměňování a náhrad nákladů znalce, povinnost orgánu veřejné moci rozhodnout o znalečném v pevně stanovené lhůtě a stanovení splatnosti znalečného). Tato novela však především nově a komplexně upravila instituty pozastavení práva vykonávat činnost znalce, zánik práva vykonávat znaleckou činnost, postavení znaleckých ústavů a především disciplinární právo znalecké, tedy přestupky znalců – fyzických osob a správní delikty znaleckých ústavů.

Nic proti takovému zaměření této v podstatě jediné podstatné novely zákona o znalcích a tlumočnících, nicméně ona nevyřešila (ani se nepokusila vyřešit) v kombinaci s prováděcí vyhláškou Ministerstva spravedlnosti k zákonu krizově nabobtnalou problematiku zastaralosti sazeb odměn znalců a nedostatečně vymezeného druhového určení nákladů na činnosti znalců, které lze rovněž, vedle odměny, vyúčtovat. Takže tzv. Pospíšilova novela zákona o znalcích a tlumočnících představuje oprávněný bič na znalce, ke kterému ovšem nebylo přidáno alespoň trochu cukru, spočívajícího v částečné valorizaci sazeb odměn znalců.

„Olej do ohně“ přilil nálezný pléna Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 13/14, kterým byl zamítnut návrh skupiny senátorů Senátu Parlamentu ČR na zrušení ust. § 16 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, které

upravuje sazby odměn znalců. Ústavní soud „podržel“ Ministerstvo spravedlnosti právním názorem, že platná právní úprava sazeb odměn a úprava náhrad znalcům není protiústavní, protože umožňuje znalcům nahradit jim účelně vynaložené náklady na vypracování znaleckého posudku a k tomu ještě i přiměřený zisk. Pozornějšímu čtenáři, zajímajícímu se blíže o problematiku postavení znalců v různých typech úředních řízení a s tím související otázku sazeb odměn a náhrad znalců, doporučuji k bližší pozornosti vyjádření Ministerstva spravedlnosti k návrhu senátorů (body 13 a 14 předmětného nálezu Ústavního soudu z hlediska přesvědčivosti obrany stávajících sazeb odměn znalců, jakož i optimismu Ministerstva spravedlnosti, zda a především kdy bude přijat nový zákon o znalcích). K tomu ještě dodávám, že při pohledu do plánu legislativních prací vlády na rok 2016 jsem moc zvědavý, zda se této vládě podaří připravit do konce jejího funkčního období takový zákon o znalcích, který bude pro Parlament ČR přijatelný. Tuším, že teprve právě na nový zákon o znalcích může navazovat valorizace sazeb odměn znalců prostřednictvím vyhlášky Ministerstva spravedlnosti.

Vlastní publikace, uvedená jejím pochvalným hodnocením od prof. JUDr. Ivo Telce, CSc., profesora občanského práva a též bývalého znalce, je rozdělena do dvanácti kapitol, věnovaných historii legislativní činnosti úpravy znalecké činnosti, charakteru znalecké činnosti, právnímu vymezení znalecké činnosti, oprávnění vykonávat znaleckou činnost, právům a povinnostem znalce, odpovědnosti znalce, znalcům ad hoc, znaleckým ústavům, znaleckému posudku, seznamu znalců a znaleckých ústavů, významným profesním a vzdělávacím organizacím znalců v České republice a konečně úpravě znalecké činnosti v zahraničí.

Recenzuji-li tuto publikaci v odborném časopise určeném především pro advokáty, sluší se zdůraznit především ty problematiky, které se nejvíce vztahují k výkonu advokacie. Podle mého názoru jsou to části věnované ustanovování znalců pro trestní i civilní řízení (části kapitoly III.), celá kapitola V. o právech a povinnostech znalců, celá

kapitola VI., pojednávající o odpovědnosti znalců, a kapitola IX. věnovaná znaleckému posudku. Z dílčích otázek v rámci těchto stěžejních témat vyzdvihují pojednání o (ne)podjatosti znalců, o provádění důkazu znaleckým posudkem v rámci trestního i civilního řízení a o hodnocení znaleckého posudku jako jednoho z hlavních důkazních prostředků, o povinnosti podat znalecký posudek řádně a včas, o odměnách a náhradách znalců, o odpovědnosti znalce za škodu, jakož i o odpovědnosti znalců za přestupky.

K výkladu jsou vždy připojeny odkazy a rozbor judikatury obecných soudů i Ústavního soudu, pokud nějaká existuje. Profesionální původ obou autorů jako úředníků Ministerstva spravedlnosti se promítá do akcentů publikace především na výkon státní správy na úseku znalectví, byť je věnována i přiměřená pozornost postavení znalců jako jednoho ze subjektů, aktivně se podílejících na soudních řízeních. Jestliže autoři rozebírají nějakou dílčí otázku, jsou korektní v tom, že se zabývají i tím, jak se k ní postavili i další dva autoři monografií na téma znalectví – L. Dörfel v monografii *Zákon o znalcích a tlumočnících*, C. H. Beck, Praha 2009, a L. Krístek v monografii *Znalectví*, Wolters Kluwer, Praha 2013. K závěrečné kapitole věnované zahraničním úpravám dodávám, že nám geograficky i ideově nejbližší sousedé – Slováci, nás opět předběhli, protože ti již mají zákon č. 382/2004 Zb., o znalcích, tlumočnících a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který nabyt účinnosti dnem 1. 9. 2004. A my v České republice píšeme rok 2016.

Vřele doporučuji všem kolegyním advokátkám i kolegům advokátům recenzovanou publikaci k zakoupení a k přečtení. Vždyť v naší práci se pravidelně setkáváme s činností znalců a s jejich produkty – se znaleckými posudky. K tomuto doporučení mě vede i moje postavení „podobojí“ – především advokáta, ale také znalce.

♣ JUDr. MARTIN MIKYSKA, advokát v Malé Skále, znalec pro obor ekonomika, odvětví mzdy se zvláštní specializací náhrady za ztrátu na výdělku při úrazech a nemocech z povolání

**Jan Kozák, Alexandr Dadam,
Lukáš Pacht:**

Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář

Wolters Kluwer ČR, a. s.,
Praha 2016, 3. vydání, 1668 stran,
2 499 Kč.

S jídlem roste chuť. Oproti prvnímu vydání z roku 2008 sice pozbyla publikace jednoho ze spoluautorů, na obsahu však nabyla téměř dvojnásobně. To ku prospěchu věci, neboť kvantita s sebou nese také kvalitu. Během osmi let se v oblasti insolvence událo mnoho jak v legislativě, tak v praxi, což dílo reflektuje. Za texty i při výběru judikatury je vidět, že autoři mají rozsáhlé aplikační zkušenosti v úpadkovém právu a dělil se o ně způsobem, který není exhibicí vzdělání či intelektu jich samotných, ale praktickým návodem k použití zákona pro odborně vzdělaného čtenáře, což pokládám za hlavní přínos díla.

Předmluva také výslovně akcentuje aktuální výklad jednotlivých ustanovení a rozšíření uživatelských obzorů o současnou judikaturu a praxi insolvenčních soudů i tam, kde dosud není ustálen jednotný názor, jako cíl třetího vydání, jemuž nelze upřít odvahu publikovat i stanoviska odlišná či aplikačně dosud neusazená, což ve svém důsledku přináší uživateli pozitivní efekt v podobě samostatné úvahy nad problematikou. Potěšující je zařazení

judikátů, z něhož je zjevná existence jak nejvyššího, tak dále nikoli jednoho, ale dvou vrchních soudů, které v České republice vykonávají svoji působnost, což z jiných publikací v této oblasti mnohdy úplně patrné není.

Struktura publikace zůstává tradiční. Na předmluvu navazuje stěžejní úvodní zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a zpusobech jeho řešení (insolvenční zákon), jehož jednotlivá ustanovení jsou samostatně podrobně komentována, a to po odstavcích či jejich písmenech, načež následuje judikatura a odkazy na ustanovení související. Jeho přílohami jsou nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, opět paragrafově komentováno s odkazy, text nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848 o insolvenčním řízení (obecně aplikovatelné na řízení, zahájená po 26. 6. 2017, viz jeho článek 84), vybrané části zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, s komentářem, judikaturou i odkazy, dále pak texty zákona č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, a předpisů prováděcích. Závěr patří věcnému rejstříku.

Podtrhuji poctivost přístupu tvůrců ke třetímu vydání knihy, jejichž komentáře nekončí tam, kde začíná výkladový problém, ale snaží se jej překonat a nabízet řešení, a to i ve vazbě na dostupnou judikaturu. Pozornost zaslouží rovněž podrobný přístup k jednotlivým ustanovením a jejich odstavcům, stejně jako formulační změny oproti prvnímu vydání ve vazbě na vývoj problematiky, prokazující rozhodně důkladnější pojetí než toliko práci s bloky v textovém editoru, což platí i o upraveném znění a struktuře předmluvy.

Žádná z právnických publikací nemůže mít ambice stát se dychtivou četbou za svitu noční lampičky, což o publikacích o úpadkovém právu platí snad dvojnásob. Pro ostatní případy zacházení s literaturou je však aktuálně vydávaný komentář použitelný velmi. Cílová skupina jeho uživatelů se může rekrutovat nejen z řad soudců, insolvenčních správců, jejich personálu, ale i poučitelných členů statutárních orgánů právnických osob. Nárok na čtenáře má v podstatě jediný: být ochoten přemýšlet, akceptovat odlišné stanovisko a uvažovat o věcech v souvislostech.

♣ JUDr. DANIEL ŠEVČÍK, Ph.D., advokát a insolvenční správce v Brně

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 3/2016

JUDr. Stanislav Irsák:

Úžera ako organizovaný zločin (pri poskytovaní pôžičiek, úverov, pri ich zabezpečení, uplatňovaní a v iných súvisiacich právnych vzťahoch), 2. časť

Článek „Lichva jako organizovaný zločin“ je završením publikační činnosti autora v oblasti právní ochrany spotřebitelů finančních služeb proti lichvě se zaměřením na trestněprávní aspekty poskytování finančních služeb, zejména úvěrů a půjček. Článek navazuje na předchozí odborné články v této oblasti, „Dobré mravy v závazcích na poskytnutí peněžního plnění a při jejich zabezpečení“, Bulletin slovenskej advokácie č. 7-8/2008, a „Fiktivní právní úkony za účelem poskytnutí půjčky/úvěru a jejich zabezpečení“, Justičná revue č. 1/2009, přičemž danou problematiku analyzuje na pozadí

judikatury nejvyšších soudů Německa, Rakouské republiky a České republiky.

JUDr. Martin Friedrich:

Advokát vs. Cloud, 2. část

Ztráta USA jako bezpečného přístavu, hromadný sběr dat o cizincích ze strany USA, absence jednotného právního rámce pro uchovávání údajů v cloudu v EU, neomezená ediční povinnost poskytovatelů telekomunikačních služeb vůči bezpečnostním složkám státu – to jsou důvody, pro které autor článku v současnosti nemůže advokátům

doporučovat uchovávání klientských dat v cloudu. Pokud nedojde k unifikaci právních předpisů na úrovni EU, které by zaručovaly *ex ante* ochranu klientských dat před ediční povinností poskytovatele cloudových služeb, lze doporučení CCBE o podmínkách ochrany údajů uložených v cloudu hodnotit jako rozumné, ale v praxi velmi těžko splnitelné. Do změny právní úpravy a rozvoje evropského cloudu zůstává alternativou k úschově údajů v cloudu provozování vlastního datového úložiště v prostorách advokátní kanceláře. Takové řešení je však nesrovnatelně nákladnější než v současnosti dostupné cloudové služby.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.:

Nové občianskoprocenesné kódexy a právo Európskej únie: Nezabudli sme na základné princípy?

Článek analyzuje některá ustanovení civilního sporového řádu, civilního mimosporového řádu a správního soudního řádu, v nichž se používají pojmy z práva Evropské unie. Výsledkem analýzy je zjištění, že zkoumaná ustanovení obsahují normy, které buď nejsou v požadovaném souladu s principy unijního práva a s požadavky na tvorbu práva, nebo jsou nepřesné či neúplně formulovány.

Bulletin advokacie online

V posledních dnech byly na Bulletinu advokacie online www.bulletin-advokacie.cz publikovány tyto exkluzivní články:

- Exekuční srážky ze mzdy v r. 2016: Nezabavitelné minimum, postupy, příklady
- Přestupky proti majetku – do 30. 9. 2016 a po 1. 10. 2016
- Náboženství a vězeňství

...a recenze na tyto zajímavé publikace:

- Astrid Deixler-Hübner, Martin Schauer (ed.) et al.: Kommentar zur EU Erbrechtsverordnung (EuErbVO)
- Pavla Sýkorová: Bytové spoluvlastnictví v teorii a praxi
- Daniela Kovářová a kolektiv: Odměna advokáta. Advokátní tarif a související otázky. Komentář

K čemu je právo

(se zvláštním zřetelem k dunění práva jícňů)

Na položenou otázku lze zertovně odpovět dvěma krajními způsoby. Právo je k tomu, aby se právníci měli dobře.

Tak odpovídají sami právníci, od advokátů a exekutorů až po členy Legislativní rady vlády. Druhá krajní odpověď zní „právo je k ničemu“. To je odpověď jedinců právem frustrovaných, kteří mají podle posměváčků zakrnělé právní vědomí a jsou finančně negramotní.

My se při své analýze ovšem nemůžeme spokojit s úsměvnými krajnostmi, nýbrž musíme vzít v úvahu i jiné možnosti.

Mnozí považují právo za vhodné hlavně k tomu, jak dát někomu pořádně na frak. Nejde jen o zlomyslníky, kteří by přáli Janě Nečasové aspoň deset dní veřejně prospěšných prací při úklidu toalet na předsednictvu vlády. Jde i o členy skupiny Ztohoven, jimž by veřejně prospěšné práce měly být uloženy v hradní prádelně Zemanových a Ovčáčkových podvlékaček. Splnění úkolu práva na tomto úseku brání ovšem podezření, že oba zmínění potentáti ke Ztohovenům taky patří, jak naznačují jejich projevy na veřejnosti, a to nejen slovní.

Vtipkování nás definitivně přejde při zkoumání některých současných legislativních záměrů, jako jsou např. registrační pokladny či znárodnění OKD. Škoda Auto už aby se začala klepat strachy, kdy dojde v obou směrech i na ně, zejména budou-li registračně-pokladní a znárodnovací dekrety spojeny s okamuro-černošskými principy přímé demokracie, jako už s nimi byla spojena volba prezidenta. Zákon o referendu v sobě skrývá netušené možnosti. Nejen pro znárodnění, ale i pro justici a pro policajty. Proč si mají soudci lámat hlavu s Rathem a Dalíkem, Kramným a Nečesaným, Rittigem a Berkou, jakož i s nepřímými důkazy, presumpcí nevinny a spolkem Šalamoun, když horních deset milionů v čele se Zemanem demokraticky rozhodne v referendu o vině i trestu tatotata? A policajti aby mudrovali, koho smějí přetáhnout pendrekem? Odhlasujeme si Prügelpatent a bude ochráněn i Kim Čong-un. Disidenty totiž policie deportuje už preventivně do brdských lesů, jako již nejednou v minulosti. Ochrana před všelijakými pořouchlíky bude mít tímto způsobem zajištěnu i slovnitý nidus ciconiae neboli čapí hnízdo, když se v něm ke starému čá-povi přitulí nikoliv mladá čápice s čápaty, nýbrž překvapivě starý Zeman se starými klokany a klokankami.

Ponechme teď roztomilou ciconii jejím úvahám o střetu zájmů a o proradnosti lháře Kalouska a přistupme ke zkoumání práva jícňů.

Právo jícňů, jak víte z hitu známého pod názvem Internacionála, totiž duní soudruhům na pochodu k jejich cílům, přičemž dunění je označováno za temné. Opravdu. „Již duní právo jícňů temně.“ Soudruzi prominou. Jde o citát.

Právo jícňů je k dokonalosti dovedené právo, jak dát někomu na frak. V Rusku bylo zavedeno koncem r. 1917, u nás v Čechách v r. 1948. Zrušeno bylo v letech devadesátých. Teď dochází k jeho renesanci.

Vraťme se ke znárodnění OKD. Někteří zbabělci si představují znárodnění tak, že stát si OKD, které kdysi v privatizaci levně prodal, teď zase za ušetřené peníze draho koupí. My stateční v čele se Zemanem však žádáme znárodnění bez náhrady. Gottwald taky nikomu žádné náhrady nedával, a to nakonec znárodnil nejen OKD, kulaky a katedrálu, ale i živnostníky, bezzemky a kostelníky. Kdyby vlastníci něco namítali, pošleme je ne do konkursu, ale rovnou do kriminálu, a zatočíme s nimi podle práva jícňů jako s Horákovou a Toufarem. Peking už odvedl svou práci v Tibetu a na Náměstí nebeského klidu a Postsovětský Svaz už taky zatočil s Litviněnkem, Němcovem, Savčenkovou i jinými zrádci, a bez náhrady znárodnil Ukrajině celý Krym, nejen nějaké mízerné OKD. A kdyby něco kvákali v EU a v USA, tak na ně podáme žalobu před tribunálem Eurasijského svazu, když jsme se teď suverénně vymanili z područí imperialistů a svobodně budujeme hedvábnou stezku s navazujícím průplavem Dunaj – Labe.

Circus Maximus se podle práva jícňů budovat taky už začal. Všichni hledíme na Augusta (nebo augusta?), zda jeho palec směřuje nahoru či dolů. Vítězní gladiátoři jásají se zatatými pěstmi a otevřenou pusou a řvou jako pavíani. Dřív tak řvali jen boxeři, teď už i tenistky a krasobruslařky. Kdy tak začnou rvát právníčky? Právo jícňů duní sice temně, ale podle mínění mnohých právníků nepřestává být ani na chvíli právem. Dokonce i ta lidská práva podle nich prý „zpozitivněla“ a není na nich nic „přirozeného“. Co s námi nakonec ta legislativa jícňů ještě udělá?

S právem jícňů si moc nezadá ani právo šaría. Jsi nevěřící? Nepsal korán a kalífa? Hlavu dolů, ať se jmenuješ Němcov či Savčenkova, nebo Henning či Foley.

Ani my advokáti se moc smát nemůžeme. Právo jícňů dunělo temně i v našich řadách. Nebylo to tak, že XYZ Legal se v r. 1948 u nás nic nestalo. I ta presumpce nevinny byla k ničemu nejen Horákové, ale i nám. Ve znárodněných OKD to někdy šlo ještě přežít. Těm nemnoha ve znárodněných advokátních poradnách s velkou dávkou pokory a opatrnosti občas taky. Ale vydávat při tom vítězný ryk mohl jen kolaborant.

Kde se v nás bere ta jistota, že v r. 2016 nebo 2020 se nemůže nic stát?

Temné dunění práva jícňů nelze přeslechnout. Nevychází z Bruselu a Washingtonu, ale z Moskvy a Pekingu.

Vzpamatujeme se dřív, než nás jícen a jeho právo zase pohltí?

Duben 2016

✿ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát po převzetí zastoupení a zálohy na odměnu je nečinný a po odvolání plné moci nereaguje na žádost o vydání dokladů.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. K 5/2014

Kárně obviněná JUDr. Š. H., advokátka, se dopustila kárného provinění

tím, že

poté, co v přesně nezjištěný den převzala právní zastoupení žalovaných v řízení vedeném u krajského soudu o zaplacení 374 000 Kč s přísl. a v souvislosti s tím přijala zálohu na odměnu za poskytnuté právní služby ve výši 5 000 Kč, s klienty nekomunikovala a neinformovala je o stavu jejich věci a o výsledku řízení, vyjma toho, že jim bez dalšího zaslala usnesení tohoto soudu ze dne 22. 5. 2013, kterým byli její klienti vyzváni k zaplacení soudního poplatku z odvolání, a poté, co jí klienti dopisem ze dne 11. 9. 2013 odvolali udělené plné moci a požádali o vydání všech dokladů k jejich věci se vztahujících, na tuto žádost nereagovala a požadované doklady svým klientům nejméně do 30. 9. 2013 nevydala,

tedy

- nechránila práva a oprávněné zájmy klienta a neřídila se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí
 - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
 - povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,
 - povinnost při ukončení poskytování právní služby klientovi nebo jeho zástupci na jeho žádost vydat bez zbytečného odkladu všechny pro věc významné písemnosti, které mu klient svěřil nebo které z projednávání věci vznikly,

čímž porušila

- ust. § 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii,
- ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1, 4 Pravidel profesionální etiky.

Za to se jí podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 40 000 Kč.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře částku 3 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Pokuta a náhrada nákladů řízení je splatná ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Kárný senát provedeným dokazováním zjistil skutkový stav věci z obsahu kárného spisu K 5/2014, zejména ze stížnosti, usnesení krajského soudu ze dne 22. 5. 2013, dopisů kontrolního oddělení ČAK ze dne 7. 10. 2013 a ze dne 31. 10. 2013, žádosti kárně obviněné o odročení jednání ze dne 26. 5. 2014.

Kárně obviněná se ke kárné žalobě nevyjádřila a k jednání kárného senátu se nedostavila. Kárně obviněná podala žádost o odročení jednání kárného senátu, která byla doručena ČAK den před nařízeným jednáním kárného senátu dne 26. 5. 2014, a uvedla, že pro nemoc manžela a s ní spojeného neodkladného kardiologického vyšetření s předpokládanou léčbou jeden měsíc žádá o odročení jednání, kterého by se ráda zúčastnila a předložila doklady a vyjádření do 14 dnů.

Kárný senát žádosti kárně obviněné o odročení jednání nevyhověl, protože žádost není řádně odůvodněna, není v ní uvedeno, kdy a kde se má její manžel podrobit kardiologickému vyšetření, a není doložena žádným dokladem o uvedených skutečnostech. Kárný senát přihlédl také k tomu, že kárně obviněná požádala o další 14denní lhůtu k vyjádření ke stížnosti a k doložení dokladů, ačkoliv byla vyzvána kontrolním oddělením ČAK k vyjádření ke stížnosti dne 7. 10. 2013 a dne 31. 10. 2013 a na tyto výzvy nereagovala a ani po obdržení kárné žaloby, ani po předvolání k jednání kárného senátu, tedy v době od 7. 10. 2013 do 26. 5. 2014 nepředložila vyjádření ke stížnosti ani jiné doklady, ač k tomu měla dostatek času, a proto bylo rozhodnuto, že další lhůta kárně obviněné nebude poskytnuta a jednání ve věci proběhne bez přítomnosti kárně obviněné.

Kárný senát dospěl k závěru, že kárně obviněná se dopustila kárného provinění uvedeného ve výroku kárného rozhodnutí, porušila svým jednáním své povinnosti advokáta a Pravidla profesionální etiky advokátů ČR.

Kárný žalobce v závěrečném návrhu navrhl uznat kárně obviněnou vinnou dle kárné žaloby a uložit jí pozastavení podle § 32 odst. 3 písm. d) zák. o advokacii na dobu 18 měsíců.

Kárný senát přihlédl při úvaze o kárném opatření k povaze skutku, k závažnosti a následkům jednání kárně obviněné, k její osobě a i k tomu, že v roce 2013 jí bylo uloženo kárné opatření – pokuta 30 000 Kč, kterou ani po nabytí právní moci dne 12. 10. 2013 dosud nezaplatila, a dále k jejím osobním a majetkovým poměrům. Kárný senát přihlédl také k negativnímu přístupu kárně obviněné ke kárnému řízení, zejména k tomu, že ignorovala písemné výzvy kontrolního oddělení ČAK k vyjádření se ke stížnosti, která na ni byla podána, a nevyjádřila se k ní ani po obdržení kárné žaloby a ani po předvolání k jednání kárného senátu, nedostavila se k jednání kárného senátu, který považoval její omluvu doručenu den před jednáním senátu za nedůvodnou.

Kárný senát se neztotožnil s návrhem kárného žalobce

o kárném opatření a dospěl k závěru, že dostatečným kárným opatřením je pokuta ve výši 40 000 Kč, kterou považuje za přiměřenou.

Do uvedeného kárného rozhodnutí podal odvolání kárný žalobce s návrhem na uložení přísnějšího kárného opatření.

O tomto odvolání rozhodl odvolací kárný senát odvolací kárné komise ČAK dne 22. června 2015 takto:

Odvolání kárného žalobce proti rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory ze dne 27. května 2014, č. j. K 5/2014 se zamítá a napadené rozhodnutí se podle § 32 písm. c) vyhl. č. 244/1996 Sb., advokátní kárný řád, potvrzuje.

Z odůvodnění:

Proti kárnému rozhodnutí kárného senátu podal kárný žalobce odvolání, přičemž napadl uložené kárné opatření. V podaném odvolání kárný žalobce uvedl, že při úvaze o tom, jaké kárné opatření má být kárně obviněné uloženo, kárný senát podcenil zejména tu okolnost, že kárně obviněná s orgány advokacie vůbec nekomunikuje. Dále upozornil na skutečnost, že kárně obviněná byla již v minulosti shledána vinnou z kárného provinění a byla jí uložena pokuta ve výši 30 000 Kč, kterou však kárně obviněná nezaplátila. Proto je přesvědčen, že by kárně obviněné mělo být uloženo kárné opatření o stupeň přísnější. Kárný žalobce dále uvedl, že neshledal v jednání kárně obviněné žádnou polehčující okolnost, a současně namítl, že pokud ani v minulosti uložena pokuta nevedla kárně obviněnou k tomu, aby řádně plnila své povinnosti, tak na ni nebude mít vliv ani další uložena pokuta.

Kárně obviněná se k odvolání kárného žalobce písemně nevyjádřila.

Odvolací kárný senát v rámci své přezkumné pravomoci přezkoumal výroky odvoláním napadeného rozhodnutí dotčené, přezkoumal v rámci odvolacího řízení i správnost kárného řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo, přičemž přihlédl i k vadám, které by v odvolání nebyly vytykány, mohly by případně mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci samé, a to vše v souladu s § 28 cit. vyhlášky.

Odvolací kárný senát konstatuje, že kárný senát ze všech zjištěných skutečností vyvodil správné právní a skutkové závěry, a proto se s nimi zcela ztotožňuje. Odvolacímu kárnému senátu rovněž nezbyvá než konstatovat, že v rámci kárného řízení byly provedeny všechny navržené důkazy a jejich hodnocení kárným senátem je zcela přesvědčivé. Odvolací kárný senát došel k závěru, že v kárném řízení byla zachována všechna procesní pravidla a v řízení nebyly shledány procesní vady.

Odvolací kárný senát se neztotožnil s námitkami kárného žalobce, směřujícími proti uloženému kárnému opatření, neboť je přesvědčen, že odpovídající sankci za kárné provinění, kterého se dopustila kárně obviněná, je právě sankce ve formě pokuty. Samotná skutečnost, že kárně obviněné bylo již v minulosti uloženo kárné opatření ve formě pokuty, kterou kárně obviněná nezaplátila, nemůže být automaticky důvodem k tomu, aby při ukládání dalšího kárného opatření byla zvolena automaticky jedna z nejpřísnějších forem sankcí v podobě dočasného zákazu výkonu advoka-

cie dle § 32 odst. 3 písm. d) zák. o advokacii, s konstatováním, že další pokuta nemůže donutit kárně obviněnou řádně plnit povinnosti uložené jí zákonem a Pravidly profesionální etiky.

Kárné provinění kladené kárně obviněné za vinu, spočívající v neinformování a nevydání spisů klientům po skončení právního zastupování, je v kárné praxi kárných senátů hodnoceno jako závažné porušení povinností advokáta. V daném případě odvolací kárný senát poukazuje na rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK, které bylo publikováno ve Sbírce kárných rozhodnutí ČAK (zvláštní číslo Bulletinu advokacie, červen 2012) pod č. I/2011, ve skutkově obdobném případě, spočívajícím v pochybení advokáta, který po ukončení právního zastupování neposkytl svému klientovi informace a nevydal mu dokumenty, přičemž tento advokát byl rovněž potrestán sankcí ve formě pokuty, a to přestože předchozí sankci ve formě pokuty také neuhradil.

Odvolací kárný senát je tak přesvědčen, že za uvedené kárné provinění má být kárně obviněné uloženo kárné opatření právě ve formě pokuty, a to nikoliv na její spodní hranici. Odvolací kárný senát považuje pokutu ve výši 40 000 Kč za zcela přiměřenou a odpovídající závažnosti spáchaného skutku, okolnostem, následkům a rovněž odpovídající osobním poměrům kárně obviněné.

Odvolací kárný senát hodnotil jednak závažnost deliktu na straně jedné, konkrétní okolnosti případu na straně druhé a dospěl k závěru, že uložení pokuty ve výši 40 000 Kč bude plnit jak výchovnou, tak sankční funkci. Pokud by totiž vyhověl odvolání kárného žalobce, došlo by k akcentaci sankční a represivní role tohoto řízení, což ještě neodpovídá zcela charakteru a závažnosti jednání. Na druhou stranu je nutné konstatovat, že odvolací kárný senát sledává jednání a trest v poloze výchovně-represivní jako poslední možnost ke změně postoje kárně obviněné ke svým klientům, ale i k orgánům Komory. Pokud by opětovně nekomunikovala a neuhradila uložené sankce, nelze logicky již počítat s kárným opatřením akcentujícím výchovnou roli nad roli represivní.

Jinými slovy, uložení kárné opatření ve formě pokuty 40 000 Kč představuje kárné opatření, které musí dostatečným způsobem motivovat kárně obviněnou k řádnému plnění povinností advokáta, uložených mu zákonem a Pravidly profesionální etiky.

Při hodnocení osobních, rodinných a majetkových poměrů kárně obviněné je nutné její poměry hodnotit jako zcela běžné, neboť kárně obviněná se ke kárné žalobě a svým osobním, rodinným a majetkovým poměrům nevyjádřila. Z uvedeného důvodu je též správné považovat uloženou pokutu ve výši 40 000 Kč za plně odpovídající osobním poměrům kárně obviněné.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti tedy odvolací kárný senát dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro to, aby odvolání kárného žalobce zamítl a kárné rozhodnutí potvrdil.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Limity obhajoby v kárné praxi ČAK

– tentokrát z pohledu advokáta

V BULLETINU ADVOKACIE Č. 1-2/2016 BYL ZVEŘEJNĚN PŘÍSPĚVEK STÁTNÍHO ZÁSTUPCE NEJVYŠŠÍHO STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ, JUDr. JANA LATY, Ph.D. (DÁLE „AUTOR“), KTERÝ, MOHU-LI SI DOVOLIT TOTO ZJEDNODUŠENÍ, SE VYJADŘUJE KRITICKY K VERBÁLNÍM PROJEVŮM NĚKTERÝCH KOLEGŮ A V TÉTO SOUVISLOSTI K PRÁVNÍ PRAXI KÁRNÝCH ORGÁNŮ ČAK PŘI JEJICH POSUZOVÁNÍ. NA ZÁVĚR APELUJE NA ČAK, ABY ZVÁŽILA STÁVAJÍCÍ PRAXI.

V článku autor uvádí několik konkrétních příkladů projevů advokátů, které podle něj nebyly postiženy, ač postiženy být měly, anebo sice postiženy byly, leč nikoliv dostatečně.

K těm případům se ještě vrátím, úvodem budíž řečeno, že téma je to nepochybně živé, autorovi je třeba poděkovat za iniciaci dialogu, ale to je vše. Souhlasit s ním nelze.

Příspěvek se především omezuje na reprodukci údajných verbálních projevů advokátů a následnou kritiku nedostatečné aplikace čl. 17 odst. 1 etického kodexu, přesněji usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Sb. Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky. Vůbec se nezabývá jednak věcným kontextem, a jednak ústavním rozměrem problému.

Podle zmíněného čl. 17: *Vůči soudům, rozhodčím orgánům, orgánům veřejné správy a jiným orgánům, které rozhodují v právních věcech, jakož i vůči osobám, které plní jejich úkoly, je advokát povinen zachovávat náležitou úctu a zdvořilost.* Autor v této souvislosti poukazuje na rozhodnutí ESLP ve věci *Fuchs proti Německu* ze dne 27. 1. 2015, č. 29222/11.¹ Jde o případ advokáta Fuchse, jenž v souvislosti s domovní prohlídkou v prostorách svého klienta uvedl veřejnou moc v omyl, když po předložení rozkazu k domovní prohlídce následně oznámil policii, že došlo k vloupání. Jak z dalšího vyplývá, nemyslím si, že toto je případ, který by byl vhodnou ilustrací pro daný problém. Zmíněný advokát dle rozhodnutí ESLP uváděl nepravdivé informace v podání, které za klienta sepsal a adresoval státnímu orgánu v úmyslu vyvolat jeho aktivitu. Ovšem pokud jde o kolegy v článku autorem zmiňované, ti s jednou výjimkou verbálně kritizovali policejní orgány. Podle autora v rozporu s povinností zachovávat zmíněnou náležitou úctu a zdvořilost. Zde se projevuje druhá chyba článku, neboť jeho autor sice reprodukuje prohlášení advokátů, které jsou nepo-

chybně co do svého obsahu velmi ostrá, ale nijak se nezabývá jejich pravdivostí či mírou podloženosti. A v té souvislosti čl. 17 Listiny základních práv a svobod, příp. čl. 10 Úmluvy v kontextu s tak říkajíc konstantní judikaturou, která právo na svobodu projevu interpretuje.

První autorem zmiňovaný případ není případem nepřiměřené kritiky, ale kauzou kolegy, který byl v rámci kárného řízení, vedeného orgány ČAK, uznán vinným skutkem, spočívajícím v tom, že jako obhájce klientky, stíhané pro přečin projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka dle § 404 tr. zákoníku, vznesl vůči znalci námitku podjatosti, v níž uvedl dle článku: *... jako osoba židovského původu znalec bezesporu vnímá velmi citlivě otázku Šoa (holocaustu) a německého nacionálního socialismu, a jako řada dalších soukmenovců má tendenci reagovat se zvýšenou citlivostí, která může přerůst až v nepatřičnou vztahovačnost, na jakékoliv náznaky v tomto směru.*

Autor poukazuje na rozpor mezi původním kárným opatřením spočívajícím v zákazu výkonu advokacie na dobu 12 měsíců a následnou změnou tohoto kárného opatření odvolacím kárným senátem na pokutu ve výši 100 000 Kč, které označuje za mimořádně výrazné zmírnění trestu. V tom posledním lze s autorem souhlasit. Problém je ovšem v tom, které z rozhodnutí bylo adekvátní či adekvátnější skutku, což zase souvisí s tím, čeho se vlastně kolega dopustil. Uvedený případ mám v paměti a velmi dobře si také vzpomínám na hysterii, která se rozpoutala poté, kdy se obsah námitky stal veřejně známý. Doslova kdekdo se mohl přetrhnout urgentními výrazy na adresu zmíněného kolegy, pokud možno i s doporučeními, jak by s ním mělo být naloženo. Pozastavení výkonu advokacie bylo, pokud si vzpomínám, to nejmírnější, čeho se samozvaní soudci domáhali. Přitom nikdo z těch, kteří se takto vyjadřovali, a byli to i právníci, a dokonce namnoze i kolegové, vůbec nebral v úvahu, že advokát je především podle § 16 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále „zák. o advokacii“) povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem. Podle odst. 2 téhož ustanovení má advokát povinnost jednat čestně a svědomitě při výkonu advokacie a současně je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Kromě toho tu pořád je svoboda slova, právo svobodně šířit názory, byť v daném případě limitované ust. § 17 zák. o advokacii, podle něhož advokát postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu.

První otázka, kterou si v rámci veřejného soudu nepoložil snad vůbec nikdo, byla, zda je obecně možné namítnout podjatost znalce, potažmo soudce či jiného účastníka trestního řízení z důvodu jeho rasy anebo náboženství. Z citace lze usuzovat, že v tomto případě byl míněn spíše rasový původ než

¹ Publikováno též ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek – Výběr rozhodnutí ESLP LXXXIII (Modrá sbírka), str. 47.

kážku nestranného postupu, je hodně subjektivní záležitost. Všichni víme, jak někteří klienti citlivě reagují na to, co se děje v jednací síni, zabývají se tím, jestli se státní zástupce se soudcem po sobě nějak zvláště neřívají, podobně zda se takto neverbálně nevede komunikace mezi soudcem a právním zástupcem protistrany, vyptávají se na to, proč se přisedící tvářil tak, jak se tvářil, příp. proč se ptal, jak se ptal, atd. Tedy nedůvěra klienta nemusí být důvodná, ovšem to neznamená, že ji intenzivně neprožívá a pouze ji předstírá. Měl by tedy mít asi právo ji ventilovat. Bylo by jistě na advokátovi, aby se pokusil klienta přesvědčit, že k námitce podjatosti není důvod; pokud se mu to nepodaří, je to důvod, aby ho „opustil“ a nechal na něm, jak se bude hájit? A jak výše patrno, někdy vůbec nemusí být zcela jasné, že obava z podjatosti je evidentně nedůvodná.

I poslední autorem zmíněný případ zůstává v oblasti spekulací. V rámci obnovy řízení byl státní zástupce bezdůvodně obviněn, že se měl dopustit závažných trestných činů, a to zatajování důkazů, krytí členů organizované skupiny pachatelů, manipulace s důkazy, křivých obvinění pravomocně odsouzené osoby a účasti na legalizaci výnosů z trestné činnosti. Kontrolní rada ČAK stížnost na tento postup prý vyřešila poukazem na povinnost advokáta neodmítat pokyn klienta a na to, že z dikce návrhu na obnovu řízení vyplývá, že se jedná o argumentaci navrhovatele, nikoliv advokáta samotného. To se autorovi nelíbí a dovozuje, že kombinace této povinnosti a současně čl. 6 odst. 3 tiskového kodexu umožňuje advokátovi uvést sebevěšší nehoráznost s odkazem na klientův požadavek a jím sdělené informace. V tomto směru lze s autorem souhlasit, až na onu nelibost.

Skutečně tomu tak je a zase jde o konkrétní případ, konkrétní skutečnosti a konkrétní okolnosti. Mohu nabídnout reálnou zkušenost. Na základě pokynu klientky a na základě

její velmi podrobné informace jsem podal trestní oznámení na policistu, který si na ní měl vynutit pohlavní styk pod příslibem, že pokud se podvolí, nezadrží ji a nebude státnímu zástupci navrhopvat vzeti do vazby. Proti policistovi bylo zahájeno trestní stíhání a věc došla až do stadia hlavního líčení. V něm byl policista zproštěn, neboť nebylo prokázáno, že se skutek stal. A tak do dnešního dne nevím, jestli mnou koncipované obvinění bylo bezdůvodné anebo prostě bylo jen málo důkazů. Jsem si ale zcela jist, že jsem nemohl postupovat jinak a říct např. klientce, ať si podá trestní oznámení sama, protože já se bojím anebo protože nemám dost důkazů, bych považoval za ostudnou zradu.

Nahlíženo z tohoto úhlu mám za to, že kontrolní rada rozhodně nechybuje, pokud posuzuje všechny stížnosti na „divoký“ postup či výroky advokátů právě ve zmiňovaném konkrétním kontextu a pravděpodobně i s vědomím, že v řadě případů spíš než o formu obhajoby jde o realizaci práva na svobodné šíření názorů. Nikdo netouží po tom, aby se soudní síně či obecněji, sporná řízení, měnily v ringy verbálního boxu. A asi ve všech zmíněných případech bylo možné použít méně expresivní výrazy. I námitku podjatosti kvůli rasové příslušnosti šlo možná prezentovat elegantněji. To ovšem neznamená, že užití ostřejších výrazů, zejména za vypjaté situace, by mělo být postihováno, a tak *via facti* významně redukována svoboda slova advokátů. Výsledkem by nepochybně byla obava vůbec něco komentovat anebo se ostře ohrazovat proti něčemu, co je vnímáno jako porušení práv klienta. Tedy vnučená autocenzura. Což je ale v příkrém rozporu s povahou a smyslem práce, či spíše poslání, advokáta.

✿ JUDr. TOMÁŠ SOKOL, advokát, prezident Unie obhájců ČR

Zvýhodněné pojištění motorových vozidel pro advokáty

Pojišťovací makléř WI-ASS ČR s. r. o., člen RENOMIA GROUP, působí na českém pojistném trhu již od roku 1993. Je nezávislým subjektem poskytujícím služby v oblasti pojištění a řízení rizik. Působí převážně v oblasti pojištění průmyslu a podnikatelů, nabízí však služby i v rámci majetkového a životního pojištění. Pokud se týká pojištění profesní odpovědnosti, zaměřuje se především na pojištění advokátů a jiných právnických profesí. Kromě toho nabízí pro advokáty zapsané na seznamu vedeném Českou advokátní komorou také další zvýhodněné pojistné produkty.

Podrobněji bychom vás rádi nyní informovali o aktuální možnosti pojištění motorových vozidel se slevou 60 %:

Ve spolupráci s renomovanými pojišťovnami působícími na našem pojišťovacím trhu jsme pro advokáty připravili nabídku komplexního autopojištění. Podařilo se vyjednat slevy ve výši **60 % ze základních sazeb** pro všechny níže uvedené

druhy pojištění. Tato sleva je poskytována vždy, a to i v případě souběhu s doloženým bonusem za bezeškodný průběh. **Vozidlo tedy může být pojištěno s bonusem až 50 % z havarijního pojištění a povinného ručení dle konkrétního případu (vyhledaného v registru České kanceláře pojistitelů) a pro advokáty zapsané na seznamu vedeném ČAK bude dále započtena trvalá obchodní sleva 60 % na celou pojistnou smlouvu.**

I nadále jsme však připraveni zajistit výběrové řízení a předložit kalkulace pojištění všech významných pojistitelů na českém trhu.

Pojištění může dle vašeho výběru zahrnovat následující krytí:

- Povinné ručení – Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla
- Havarijní pojištění – Pojištění havárie, odcizení, živelních škod a vandalismu
- Doplnková pojištění – Pojištění skel
- Pojištění úrazu přepravovaných osob

- Pojištění zavazadel
- Pojištění nákladů na náhradní vozidlo
- Poškození vozidla zvířetem
- Připojištění asistenčních služeb

Pojištění je určeno jak pro nová vozidla (včetně vozidel pořizovaných na leasing), tak pro vozidla po skončení leasingu nebo pro starší vozy.

I když leasingové a úvěrové společnosti nabízejí sjednání pojištění a jeho placení v rámci leasingových splátek, často takové pojištění pro vás není cenově výhodnější než uzavření individuální pojistné smlouvy. **Výhodou individuálního pojištění je možnost započtení bonusu z předchozích pojistných smluv a jeho zohlednění po celou dobu pojištění.** Za další výhodu považujeme i možnost pravidelné aktualizace pojistné částky vozidla na jeho obecnou cenu (tj. snížení pojistné částky vozu v závislosti na jeho prodejnosti), a to i během doby splácení leasingu nebo úvěru, což má za následek i snížení pojistného.

Pojištění nových vozidel je uzavíráno na pořizovací cenu dle doložené faktury. Starší vozidla se pojišťují na aktuální obecnou cenu.

Do 150 dnů od pořízení vozidla je také možné sjednat pojištění EUROGAP, které po dobu 3 až 5 let v případě pojistné události kryje rozdíl mezi pořizovací cenou vozidla a obecnou cenou v době pojistné události, jež klesá v závislosti na stáří vozu. Dále je možné do tohoto krytí zahrnout i spoluúčast, která bývá uplatněna u běžného havarijního pojištění.

V případě, že vás program zvýhodněného pojištění vozidel zaujal, jsme připraveni vám předložit cenovou kalkulaci. Pro její přípravu je potřeba doložit kopii velkého technického průkazu (příp. kopii vaší stávající pojistné smlouvy), kopii faktury od pořízení vozidla s výčtem příplatkové výbavy, aktuální počet ujetých kilometrů a informaci o zabezpečení vozidla proti odcizení (imobilizér, zámek převodovky, aktivní vyhledávání).

Indikativní kalkulaci vám vyhotovíme kdykoli, i když do výročního dne vaší stávající pojistné smlouvy zbývá např. půl roku. Zároveň vám v případě zájmu o realizaci pojištění naším prostřednictvím pomůžeme s ukončením dosavadní pojistné smlouvy. Standardní výpovědní lhůta je 6 týdnů před výročním dnem pojistné smlouvy.

Naši další službou v oblasti pojištění motorových vozidel je kromě již zmíněného stanovení aktuální obecné ceny vozidla, aktualizace, sjednání pojištění a jeho správy také pomoc při likvidaci škodné (pojistné) události.

Uvádíme níže modelové příklady pojištění s použitím výše zmíněné slevy 60 %:

Příklad 1

MAZDA CX-5, rok výroby 2016, pojistník právnická osoba, sídlo Brno, bez bonusu, nová cena vozu 695 000 Kč bez DPH, imobilizér.

Povinné ručení s limity 100/100, havarijní poj. allrisk (havárie, živel, odcizení, vandalismus) se spoluúčastí 5 %, min. 5 000 Kč, skla na 10 000 Kč, pojištění přepravovaných osob (60 000 Kč smrt úrazem, 120 000 Kč trvalé následky úrazu, 60 Kč denní odškodné) – ROČNÍ POJISTNÉ 15 871 Kč.

Příklad 2

Mercedes Benz, rok výroby 2012, pojistník právnická osoba, sídlo Praha, bonus 50 % povinné ručení, 40 % havarijní pojištění, obecná cena vozu 729 000 Kč bez DPH, imobilizér.

Povinné ručení s limity 100/100, havarijní poj. allrisk (havárie, živel, odcizení, vandalismus) se spoluúčastí 5 %, min. 5 000 Kč, skla na 20 000 Kč, náhradní vozidlo s limitem 15 000 Kč, zavazadla 10 000 Kč, pojištění přepravovaných osob (60 000 Kč smrt úrazem, 120 000 Kč trvalé následky úrazu, 60 Kč denní odškodné) – ROČNÍ POJISTNÉ 24 869 Kč.

Příklad 3

Škoda Octavia, rok výroby 2008, pojistník právnická osoba, sídlo České Budějovice, bonus 54 % povinné ručení, 15 % havarijní pojištění, obecná cena vozu 175 000 Kč bez DPH, imobilizér.

Povinné ručení s limity 100/100, havarijní poj. allrisk (havárie, živel, odcizení, vandalismus) se spoluúčastí 5 %, min. 5 000 Kč, skla na 20 000 Kč, zavazadla 10 000 Kč, pojištění přepravovaných osob (60 000 Kč smrt úrazem, 120 000 Kč trvalé následky úrazu, 60 Kč denní odškodné) – ROČNÍ POJISTNÉ 8 724 Kč.

Pojišťovací makléř WI-ASS ČR nabízí pro advokáty také další pojistné produkty s výhodnými podmínkami a rozsahem krytí:

- Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti.
- Pojištění denní dávky, která je poskytována při pracovní neschopnosti pojištěné osoby způsobené nemocí či úrazem, pokud v jejím důsledku dojde ke ztrátě na výdělků.
- Pojištění přerušení provozu z důvodu požáru a škody na zdraví, nemoci či úrazu. *Předmětem pojištění je následná škoda (ušlý zisk a stálé náklady) způsobená přerušením provozu pojištěné osoby z důvodu škody na zdraví, pro kterou byla vystavena pracovní neschopnost. Pojistné je na rozdíl od pojištění denních dávek uznatelné jako daňový náklad.*
- Pojištění profesní odpovědnosti z činnosti insolvenčního správce.
- Pojištění profesní odpovědnosti z činnosti likvidátora, dražebníka, správce závodu.
- Pojištění profesní odpovědnosti rozhodce.
- Pojištění profesní odpovědnosti mediátora.
- Pojištění majetku dlužníka v insolvenční.
- Pojištění majetku advokátní kanceláře.

Vždy hájíme zájmy svých klientů a vyjednáваме pro ně ty nejlepší pojistné podmínky. V rámci komplexních služeb poskytujeme klientům analýzu pojištění a jeho optimalizaci. Do širokého rozsahu služeb patří rovněž mezinárodní služby včetně přístupu na zahraniční pojistné trhy a odborného světového know-how.

V případě dotazů či konkrétních požadavků jsou vám pracovníci našeho oddělení k dispozici na níže uvedených kontaktech:

Pojišťovací makléři	Kancelář	e-mail	Telefon pevná linka	Mobilní telefon
Ing. Pavla Formánková	Praha	formankova@wiass.cz	+420 222 390 843	+420 739 544 412
Zdeněk Chovanec	Praha	chovanec@wiass.cz	+420 274 812 921	+420 605 298 336
Ivo Drábek	Olomouc	drabek@wiass.cz	+420 585 225 324	+420 736 628 108
Libor Karný	Olomouc	karny@wiass.cz	+420 585 225 324	+420 730 522 520

✿ Mgr. ZDENĚK TUREK, ředitel oddělení odpovědnostního pojištění WI-ASS ČR

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 11. A 12. DUBNA 2016 SEŠLO NA SVÉ 27. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, V KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO VŽDY PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Členové představenstva ČAK **odsouhlasili návrh novelizace zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jehož cílem je stanovení výjimky pro podávání kontrolního hlášení osobami, které mají státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti.** Tyto subjekty by podávaly kontrolní hlášení v souhrnné podobě bez identifikace konkrétního klienta. Představenstvo ČAK uložilo odboru vnější a vnitřní legislativy tento návrh předložit ministerstvům financí a spravedlnosti, což se již stalo.

Představenstvo ČAK dále vzalo na vědomí informace o návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. Uložilo připravit novelu usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 o praní špinavých peněz tak, aby zohlednila povinnost ČAK stanovenou výše připravovaným zákonem – informovat FAÚ o výsledku kárných řízení v souvislosti s porušením povinností, daných výše uvedeným zákonem.

Představenstvo ČAK rozhodlo, že **ještě v roce 2016 bude vydána aktuální verze předpisů o advokacii**, a to v obvyklé formě zvláštního čísla Bulletinu advokacie.

Odbor vnější a vnitřní legislativy ČAK revidoval upravený návrh věcného záměru zákona o zajištění bezplatné právní pomoci a shledal, že respektuje dříve předložené připomínky ČAK, a tudíž Komora v této fázi nemá k němu žádné další připomínky. K věcnému záměru zákona však byly již publikovány v eKLEP negativní připomínky ministra Dienstbiera,

veřejné ochránkyně práv a dalších – kritizováno je nedostatečné zapojení neziskových organizací a fakt, že by systém měla organizovat a zastřešovat ČAK. Místopředseda ČAK pro legislativu Mgr. Robert Němec, LL.M., připravil s komorovými legislativci vyjádření k těmto připomínkám a stanovisko je publikováno na webu ČAK v rubrice Aktuality.

JUDr. Michal Žižlavský, člen představenstva ČAK, informoval o jednání komise MSp ČR k novele exekučního řádu. Upozornil na záměr obligatorních záloh vybíraných exekutorem od věřitelů, spojování exekucí u jednoho exekutora a tezi, že by exekutor vedl insolvenční řízení na základě jim podaného insolvenčního návrhu jako insolvenční správce. Představenstvo ČAK pověřilo JUDr. Žižlavského nadále zastávat stanovisko ČAK: **nesměšovat role exekutorů, advokátů a insolvenčních správců, a kromě jednostranného akcentování zájmu dlužníků akcentovat i zájmy strany věřitelů a zásadu vymahatelnosti práva.**

Představenstvo ČAK rozhodlo o tom, že se ČAK zapojí do iniciativy CCBE a DAV (Německý spolek právníků), jejímž cílem je zajistit prostřednictvím evropských advokátních komor a z jejich finančních prostředků právní pomoc v tzv. „hotspotech“ v Řecku. Zde migranti často nemají přístup k právní pomoci, není zajištěno tlumočení, nikdo neprověřuje postup správních orgánů a sami řečtí advokáti žádají další evropské kolegy o pomoc. Podle názoru představenstva ČAK by se advokáti měli, stejně jako jiné profese – lékaři, záchranáři, zdravotní sestry – přihlásit k pomoci tam, kde se pomoci ze strany řeckých a evropských orgánů vzhledem k jejich přetíženosti nedostává. Představenstvo ČAK považuje za rozumné, smysluplné a účelné přispět k tomu, aby problémy byly řešeny především tam, kde primárně vznikají, a schválilo tedy příspěvek ze sociálního fondu ČAK na podporu iniciativy ve výši 5 tisíc eur, který bude poskytnut z humanitárních důvodů podle čl. 16 usnesení sněmu č. 5/1999 Věstníku.

Podrobný zápis z 27. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

✿ icha

Odpovědnost státu za bezprávi způsobené státem

prof. Dr. Graf von FRIEDRICH WESTPHALEN

Pokud jde o nadepsané téma, rád bych se mu věnoval ze dvou úhlů: Za prvé bych chtěl vysvětlit, za jakých předpokladů je stát povinen nést odpovědnost vůči svým vlastním občanům, pokud evropským právem závazně schválená směrnice nebyla zcela nebo včas implementována do vnitrostátního práva nebo bylo porušeno primární evropské právo. Kládní této otázky je v rámci evropského práva pevně ošetřeno a poskytuje odpověď na dotaz týkající se legislativního bezprávi. Jak dotaz, tak odpověď se střetávají nejen s německým právním řádem, ale také s právními řády ostatních zemí, a vykazují tak do značné míry společné rysy. Za druhé proberu v několika krátkých náčrtech, jak je odpovědnost státu v rámci německého práva upravena podle § 839 občanského zákoníku SRN¹ a podle čl. 34 Základního zákona SRN² ve prospěch občana a jeho nároku na náhradu škody.

I. Dimenze evropského práva

1. Nadnárodní právo

Evropské unijní právo, jak jej vysvětluje Spolkový ústavní soud, má zásadně a bezpodmínečně výsadu „nadstátního“ nebo „nadanárodního“ práva vůči vnitrostátnímu právu.³ To je předpokladem pro to, aby se tyto normy prosadily také ve všech členských státech vůči vlastnímu vnitrostátnímu právu. Akceptujeme-li myšlenku, že Evropská unie je především právním společenstvím, pak výsledkem je, že je životně odkázána na to, aby toto „nadanárodní“ právo bylo v členských státech Unie uplatňováno jednotně a nárokováno v plné formě.⁴ Základ tvoří v těchto případech judikatura příslušející Radě, Komisi a také Parlamentu – vymezeného

evropského práva ve formě nařízení nebo směrnice.⁵

Ale otázka, na kterou hledáme odpověď, není zacílena na to, jak se má aplikace v jednotlivých případech provést – nezávisle na směrnici nebo nařízení. Rozhodující je spíše odpověď na to, jak reaguje evropské právo v případech, že stát dopustí legislativní bezprávi tím, že směrnice není implementována buď řádně, nebo pozdě, příp. že dopustí existenci vnitrostátního práva či nezměněného vnitrostátního práva, které tyto normy evropského primárního práva porušuje.

2. Právní účinek směrnice

Již dříve Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SDEU“) judikoval, že musí být uznána přímá platnost norem účinně přijatých v rámci evropského práva.⁶ Již od počátku své platnosti rozvíjejí normy vzešlé z unijního práva ve všech členských státech svoji jednotnou platnost a stávají se tímto způsobem zdrojem práv a povinností pro všechny, kterých se týkají. Tento impuls vede k tomu, že především vnitrostátní soudy jsou povinny prosazovat veškeré normy právního řádu Unie. To zároveň znamená, že účinnost norem vnitrostátního práva musí být omezena do té míry, aby nebylo porušováno právo unijní.

Vnitrostátní právo, které je v rozporu s unijním právem, nemůže být aplikováno. V případě pochybností jsou soudy poslední instance povinny podle čl. 234 odst. 2 Smlouvy o Evropském společenství⁷ takové otázky předložit k výkladu Soudnímu dvoru EU za účelem předběžného rozhodnutí, soudy nižšího řádu to mohou činit podle vlastní posuzovací pravomoci, pokud jsou toho mínění, že musí být nejprve přednostně vyjasněna otázka v rámci evropského práva, aby jednotlivý případ bylo možné rozhodnout. Soudnímu dvoru EU totiž přísluší privilegium výhradní pravomoci pro výklad unijního práva.

3. Povinnost výkladu ve shodě s unijním právem

Na roveň této výkladové kompetence Soudního dvora Evropské unie, která je zaměřena na aplikaci a prosazování unijního práva prostřednictvím vnitrostátních soudů, je postaven jejich závazek vykládat vnitrostátní právo ve shodě s unijním právem. Slovy SDEU to vyjadřuje, že veškeré vnitrostátní právo se musí vykládat „ve světle doslovného znění a účelu směrnice, aby bylo dosaženo cíle zakotveného v čl. 249 odst. 3 Smlouvy o Evropském společenství“.⁸

Spolkový soudní dvůr sám formuluje výklad ve shodě s unijním právem požadovaným SDEU tak, že tím je myšlen nejen výklad vnitrostátního práva zaměřený na doslovné znění, nýbrž je tím navíc také požadováno další prohlubování právního vzdělání.⁹ Je tím tedy míněno podstatně více než výklad za-

1 § 839 odst. 1 občanského zákoníku SRN zní: „Poruší-li úředník úmyslně nebo z nedbalosti úřední povinnost, k jejímuž vykonávání byl třetí stranou pověřen, tak je povinen třetí straně nahradit škodu, která tím byla způsobena. Je-li úředníkovi přičítána k tíži pouze nedbalost, může být vůči němu uplatňován nárok jen v tom případě, že postižený nemá jinou možnost, jak náhradu vyžadovat.“

2 Čl. 34 Základního zákona SRN zní: „Poruší-li někdo v rámci výkonu veřejného úřadu, jehož vykonávání mu bylo třetí stranou svěřeno, úřední povinnost, která mu byla uložena, tak je odpovědnost přičítána v zásadě státu nebo instituci, jejímž je zaměstnancem. V případě úmyslu nebo hrubé nedbalosti zůstává požadování náhrady nedotčeno. Za účelem nároku na náhradu škody i za účelem požadování náhrady nesmí být vyloučena řádná právní cesta.“

3 Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu 22, 292, 296; rozhodnutí Spolkového ústavního soudu 51, 222, 231.

4 M. A. Stettner: Dauses (příručka), Hospodářské právo EU, 36. doplněné vydání, Mnichov 2014, kap. A. IV odst. 10.

5 Herdegen: Evropské právo, 6. vydání, Mnichov 2004, odst. 176 a násl.

6 Rozhodnutí SDEU 1978, 629, 643 – Simmenthal II.

7 Smlouva o Evropském společenství (Lisabonská smlouva).

8 SDEU NJW (Neue Juristische Wochen) 2004, 3547, 3549 – Pfeiffer; SDEU NJW 1994, 2473, 2474 – Faccini Dori.

9 Spolkový soudní dvůr NJW 2009, 427, 428 a násl. – Pramen.

měřený na smysl slova, a tím v podstatě výklad omezený, který ovšem může skončit, i podle slov SDEU, až na samé hraně zákazu výkladu *contra legem*.¹⁰

Dále je nutné zdůraznit, že se tento závazek vnitrostátních soudů, totiž provádět výklad ve shodě s evropským právem, vztahuje na celé vnitrostátní právo, bez ohledu na to, zda se jedná o normy, které se staly účinnými před nebo po přijetí nařízení či směrnice.¹¹ V těchto případech jde totiž vždy o závazek přijatou směrnicí aplikovat efektivně¹² – *effet utile* – ve vnitrostátním právu.¹³ Že nařízení evropského práva naopak platí bezprostředně v rámci vnitrostátního právního řádu, a proto způsobuje výkladové problémy na národní úrovni pouze v omezené míře, zmiňme jen pro úplnost.

4. Náhrada škody občana kvůli neimplementaci směrnice

Jednotlivý členský stát je vždy při implementaci směrnice oprávněn zvolit jak formu právního příkazu, tak prostředek do té míry vhodný.¹⁴ Poruší-li členský stát tuto povinnost, pak může Komise usilovat o řízení z důvodu nesplnění povinnosti. To ale ještě nedá-

vá odpověď na otázku, která je v této souvislosti rozhodující: **Co může učinit v těchto případech občan sám, když nerealizovaná nebo ve stanovené lhůtě neprovedená směrnice je jednoznačným bezprávím ze strany státu?**

4.1 Absence horizontálního přímého účinku směrnice

Při hledání požadované odpovědi lze konstatovat, že je pro ustálenou judikaturu SDEU typické odmítat horizontální přímý účinek ve prospěch jednotlivého občana.¹⁵ Adresátem směrnice a její implementace jsou totiž jen jednotlivé členské státy.¹⁶ Podle mínění SDEU slouží odmítnutí horizontálního účinku k zamezení toho, aby členský stát mohl mít užitek z neaplikování směrnice, protože jinak by se mohl občan odvolávat přímo na (neimplementované) normy směrnice.¹⁷

4.2 Vertikální přímý účinek směrnice

Naproti tomu zastává judikatura SDEU stanovisko, že **vertikální přímý účinek směrnice lze vzít zcela v úvahu**.¹⁸ Ale předpokládá, že směrnice zahrnuje ustanovení, která rozvíjejí právní vztah a bezprostřední právní účinek ve prospěch jednotlivého občana a společnosti/podniku, jako je tomu v případě směrnice o prodlení v placení 200/35/ES.¹⁹ Zde je uvedeno ustanovení, které dlužníkovi ukládá povinnost – za účelem vyvarování se úroků z prodlení – zajistit, aby při platbě bankovním převodem byla dlužná částka včas připsána na bankovním kontě věřitele. Stejným způsobem rozhodl SDEU, že úředník má při odchodu do starobního důchodu nárok na to, aby obdržel finanční odměnu za roční dovolenou, kterou si nevybral.²⁰ Ve věci samé je proto vertikální přímý účinek směrnice závislý na tom, aby byla jednotlivá ustanovení dostatečně a bezpodmínečně stanovena a obsahově uspořádána ve prospěch občana.²¹

Tento stav věcí vyvolal otázku, zda účinky směrnic směřují tak daleko, že jsou účinné nejen ve prospěch jednotlivého občana, nýbrž že směřují být účinné i k jeho tíži.²² Tento dosah funkce směrnice však SDEU zamítl rozhodnutím, které bylo již zmíněno ve *Faccini Dori*.²³ Takovouto sankci vyplývající

ze směrnice, která zasahuje (negativně) v neprospěch občana, nelze (tolik SDEU) harmonizovat s všeobecnou sankcí náhrady škody v případě neprovedení směrnice.

4.3 Absence včasné aplikace směrnice – nároky na náhradu občana

4.3.1 Judikatura SDEU – základní rysy

Nyní je možné se tím zabývat podrobněji. **Zprostředkovaný vertikální přímý účinek směrnice se totiž každopádně objevuje v případech, ve kterých národní zákonodárce směrnicí neaplikoval do vnitrostátního práva v předepsané lhůtě.** Judikatura SDEU vycházející z tohoto deficitu spočívá v zásadní úvaze, že jednotlivý členský stát neměl mít možnost profitovat z toho, že směrnice nebyla aplikována v předepsané lhůtě (předpoklad), ta zaručuje jednotlivému občanovi dostatečně určený a obsahově bezpodmínečný nárok,²⁴ který nebyl vnitrostátnímu právu doposud znám.²⁵

Zdůvodnění vypracované SDEU v ustálené judikatuře vychází nejprve z toho, že se jedná o kvalifikované porušení unijního práva.²⁶ Na to navazuje dávno osvědčená zásada, že vnitrostátní soudy jsou povinny v rámci svých kompetencí aplikovat ustanovení unijního práva, aby byla zaručena jejich plná účinnost – i v rámci výkladu shodného s evropským právem, a chránit tím také právní postavení,²⁷ které jednotlivým občanům propůjčuje unijní právo.²⁸

Podle ustálené judikatury dává SDEU souhlas k takovému kvalifikovanému porušení pravidel unijního práva, když členský stát při zastupování svých zákonodárných pravomocí očividně a podstatně překročí meze, které je povinen respektovat.²⁹ Přitom je rozhodující, zda se jednotlivý členský stát pohyboval v mezích jemu příslušející pravomoci k posouzení aplikace nebo zda toto bylo v jednotlivém případě zásadně zredukováno nebo dokonce zcela opomenuto, a tím pádem k posouzení vůbec nedošlo, vznikla tedy bezpodmínečná povinnost aplikovat jednotlivá ustanovení směrnice.³⁰

Příklad: Jde o korektní aplikaci směrnice 80/987/EHS. Cílem této směrnice je zaručit zaměstnanci minimální míru ochrany v případě insolvence zaměstna-

10 SDEU NJW 2006, 2465, 2467 – Adeneler.

11 K tomu podrobněji Roth; Riesenhuber: *Evropské metody výuky*, Berlín 2006, str. 309 a násl.

12 SDEU NJW 2004, 3547, 3549 – Pfeiffer; SDEU NJW 2006, 2465, 2467 – Adeneler.

13 Stettner, op. cit. sub 4, kap. A. IV, odst. 22.

14 Martinek, Grabitz/Hilf: *Právo Evropské unie*, 40. vydání, Mnichov 2009, čl. 12, odst. 250.

15 SDEU NJW 1986, 2178, 2180 – Marshall I.

16 SDEU NJW 1994, 2473, 2474 – Faccini Dori – Právo na odstoupení od smlouvy – Podomní prodej.

17 SDEU na uvedeném místě.

18 Srov. Martinek, op. cit. sub 14, čl. 13, odst. 257 a násl.

19 SDEU NJW 2009, 1935 – Telecom.

20 SDEU NVwZ (Noviny nového správního práva) 2012, 688 – Neidel – čl. 7, odst. 2, směrnice 2003/88/ES.

21 SDEU NJW 1986, 2178, 2180 – Marshall I.

22 Stettner, op. cit. sub 4, kap. A. IV, odst. 19.

23 SDEU NJW 1994, 2473 – Faccini Dori.

24 Zamítnuto – SDEU NJW 1996, 1401, 1402 – Corte Ingles.

25 Srov. Martinek, op. cit. sub 14, čl. 12, odst. 250.

26 SDEU EuZW (Evropský časopis pro hospodářské právo) 1996, 654 – Dillenkofer.

27 SDEU NJW 1978, 1741 – Simmenthal.

28 SDEU NJW 1992, 165, 167 – Francovich.

29 SDEU EuZW 2001, 477, 479 – Gervais Larsy.

30 SDEU EuZW 1998, 721, 728 – Norbrook Laboratories.

vatele.³¹ Proto tato směrnice stanovuje, aby existovaly speciální záruky za účelem splnění mzdových nároků zaměstnanců, které nebyly ještě ze strany zaměstnavatele splněny a během insolvence zaměstnavatele také zaniknou. Švédské právo však přijalo vnitrostátní pravidlo, že tato ochrana v insolvenční nemá náležet takovým zaměstnancům, jejichž příbuzní drží minimálně pětinu podílů podniku v insolvenční. Toto omezení ale porušuje výše uvedenou směrnici. Proto SDEU ve výsledku stanovil, že v tomto případě dotýčným zaměstnancům přísluší nárok vůči švédskému státu – ve formě nároku na náhradu škody, aby ten zaplatil mzdové nároky neuspokojené ze strany zaměstnavatele.³²

Vždy a znovu jde v těchto případech o to, co SDEU stanovil již dávno: **Smlouvou o Evropském hospodářském společenství jsou zdůvodněna individuální práva jednotlivých občanů, která musejí státní (vnitrostátní) soudy respektovat.**³³ V tomto bodě proto zaručovaná plná účinnost unijního práva vyžaduje, aby ochrana práv zdůvodněných unijním právem jednotlivých občanů nebyla omezována.³⁴ Aby se tomu zabránilo, je bezpodmínečně nutné poskytnout jednotlivému občanovi možnost domáhat se u jednotlivého členského státu nároku na náhradu škody formou odškodnění, pokud mu byla v důsledku provinění členského státu odepřena bezpodmínečná práva propůjčená mu na základě směrnice a toto lze ve výsledku dávat za vinu členskému státu.³⁵

Tato sankce platí také tehdy, když lze porušení unijního práva, které je přičítáno k tíži členského státu, dát za vinu národním/vnitrostátním zákonodárci.³⁶ Vždyť tento nárok na náhradu škody, který lze přiznat jednotlivci, je namířen proti příslušnému členskému státu a předpokládá, že mezi proviněním a utrpěnou škodou existuje příčinná souvislost.³⁷ Tímto způsobem má být vytvořen donucovací prostředek vůči jednotlivému členskému státu, aby aplikoval směrnice řádně a včas.

4.3.2 Rozsah nároku na náhradu škody

Vyměření tohoto nároku na náhradu škody jednotlivého občana z důvodu ne-

realizování včasné implementace směrnice do vnitrostátního práva musí být v přiměřené výši,³⁸ ale také musí zahrnovat ušlý zisk. Toto omezení povinnosti náhrady členského státu odpovědného za porušení unijního práva by jinak nebylo slučitelné s unijním právem.³⁹ Přitom nezáleží na zavinění členského státu, protože jde pouze o to, stanovit kvalifikované porušení unijního práva.⁴⁰ Zčásti protichůdné, k tíži odpovědného subjektu zprošťující, vnitrostátní deliktivní právo (právo o odpovědnosti státu) musí ustoupit tomuto požadavku unijního práva.⁴¹

Zároveň SDEU stanoví, že **nárok na náhradu škody, který lze v těchto případech přiznat jednotlivému občanovi, uplatňovaný vůči státu, lze posoudit podle vnitrostátního práva, ale v právní věci žádáný výsledek při vyměření škody nesmí být nevýhodnější než u příslušných nároků, které se svou podstatou opírají o vnitrostátní právo.**⁴²

V rozsudku *Dillenkofer* SDEU později také konstatoval, že není nutné, aby nárok na náhradu škody jednotlivého občana – poškozeného musel být stanoven v předcházejícím deklaratorním rozsudku.⁴³

5. Porušení evropského primárního práva vnitrostátním právem

Posouzení evropské odpovědnosti státu by nebylo kompletní, kdybychom nevzali v úvahu další okolnost, a to porušení evropského primárního práva ze strany vnitrostátního zákonodávce, tedy bezprostřední porušení jednotlivých předpisů Lisabonské smlouvy. Oproti tomu jde u dosud uváděných případů týkajících se směrnice o to, že závazek loajality členského státu Evropské unie prostřednictvím směrnice, tedy prostřednictvím sekundárního unijního práva, nebyl respektován.

Základním výchozím případem je zde již krátce zmíněné rozhodnutí SDEU ve věci „*Brasserie du Pêcheur*“.⁴⁴ Zde šlo o to, že německý zákon, který chtěl zajistit „příkázání čistoty“ piva podle prastaré receptury, byl porušen tím, že byl omezen prodej piva v Německu. U soudu nižšího stupně byla žaloba zamítnuta s odůvodněním, že německé právo nezná, což odpovídá skutečnosti, žádnou úřední odpovědnost za legislativ-

ni bezpráví, totiž za to, že zákonodávce svázal výrobu a prodej piva v Německu s „příkázáním čistoty“, ačkoli tento zákon zřetelně porušuje zásadu volného pohybu zboží. Žalující pivovar požadoval náhradu škody za období před vynešením rozsudku SDEU. To ale SDEU ve své páté směrnici rozhodnul,⁴⁵ ačkoli německá vláda v procesu právě žádala, aby byla povinnost náhrady škody obsahově omezena.

V rozhodnutí je to tedy tak, že **odpovědnost jednotlivého členského státu za náhradu škody v případech, že zákoné ustanovení porušuje evropské primární právo, je pojednána přesně tak, jako v případech, že směrnice nebyla implementována správně nebo včas.** Nároku jednotlivého občana na náhradu škody, zaručenému způsobem podle příkladu rozhodnutí ve věci *Francoovich*,⁴⁶ je tedy nutno rozumět jako nutnému doplnění bezprostředního účinku unijního práva.⁴⁷

Že se v těchto případech stále jedná o legislativní bezpráví, není z pohledu SDEU žádným důvodem k tomu, aby byl občanovi bezprostředně postiženému státními regulami odpírán nárok na náhradu škody, i když vnitrostátní právo žádnou takovou odpovědnost nezná. I další námitka německé vlády, že – jak zde ještě bude nutné ukázat – odpovědnost úřadu v německém právu je činěna závislou na předložení zavinění úředního vykonavatele, byla SDEU zamítnuta.⁴⁸

31 SDEU EuZW 2002, 350 – Wagner Miret.

32 K tomu rovněž Stettner, op. cit. sub 4, kap. A. IV, odst. 52.

33 SDEU NJW 1963, 974 – Van Gend & Loos; SDEU NJW 1964, 2371, 2372 – Costa/Enel.

34 SDEU NJW 1992, 165, 167 – Francoovich.

35 SDEU na uvedeném místě.

36 SDEU NJW 1996, 1267 – Brasserie du Pêcheur.

37 SDEU NJW 1996, 3141 – Dillenkofer.

38 SDEU NJW 1996, 1267 – Brasserie du Pêcheur.

39 SDEU na uvedeném místě.

40 SDEU NJW 1996, 1267, 1271 – Brasserie du Pêcheur.

41 Tamtéž.

42 SDEU na uvedeném místě.

43 SDEU NJW 1996, 3141, 3142 – Dillenkofer.

44 SDEU NJW 1996, 1267 – Brasserie du Pêcheur.

45 SDEU NJW 1996, 1267 – Brasserie du Pêcheur, spojeno s právní věcí Factortame.

46 SDEU NJW 1992, 165 – Francoovich.

47 Stettner, op. cit. sub 4, kap. A. IV, odst. 57.

48 SDEU NJW 1996, 1267, 1271 – Brasserie du Pêcheur.

A nakonec byla rovněž zamítnuta další námitka německé vlády, že totiž odpovědnost za ušlý zisk není možné pojmout, když je podniku zapovězeno nabízet a prodávat jeho produkty v jiných členských státech.⁴⁹ Zde se projevuje zásada, že pokud by byla komerční přirozenost náhrady ušlého zisku v případě právních sporů vyloučena jako nahraditelná škoda, pak by bylo pro jednotlivce ze skutečných důvodů zpravidla nemožné požadovat skutečnou náhradu utrpěné škody.

6. Porušení rozhodnutí soudu poslední instance

Pro rozsah odpovědnosti státu za legislativní bezprávi v rámci evropského práva má obrovský praktický význam, že lze zásady rozhodnutí ve věcech *Franconich*⁵⁰ a *Brasserie du Pêcheur*⁵¹ vzít v úvahu i poté, když se jedná o rozhodnutí soudu poslední instance, které nerespektuje unijní právo.⁵² Rozhodující je v první řadě názor, že odpovědnost státu v těchto případech existuje nezávisle na tom, který orgán členskému státu se dopustil porušení svým jednáním nebo nedbalostí.⁵³ Je ale i zde nutné podotknout, že je porušována norma unijního práva, která jednotlivci propůjčuje práva, a že provinění je i dostatečně kvalifikováno. K tomu lze ale dát souhlas vždy poté, když se jedná o rozhodnutí soudu poslední instance vnitrostátního práva. Ale je do jisté mí-

ry faktem, kvůli mimořádné funkci soudu a především nezávislého soudce, že to „zřejmě“⁵⁴ musí být provinění, co sjednocuje SDEU v případě *Kobler*:

Tim je v zásadě schválená odpovědnost státu i za soudní bezprávi výjimkou, protože porušení pravidel unijního práva – podle zvláštní funkce soudce, a tím také v opačném významu funkce zákonodárce nebo správního úřadu – musí být „zřejmě“. Zda to můžeme předpokládat již proto, že soud poslední instance porušil předkládací povinnost vůči SDEU podle čl. 234 odst. 3 ES, která mu byla povinně uložena, není jisté a lze to asi popřít. Rozhodující účinek by zde totiž mohl mít názor, že předkládací povinnost jako taková sotva spadá do kategorie, že jednotlivce z této normy může odvodit vlastní práva – pokud by nebyla předložena SDEU.⁵⁵

Ale o zřejmé porušení práva se může jednat vždy, když soud poslední instance normy unijního práva „zřejmě“ nerespektuje.⁵⁶ Neboť SDEU v následujícím rozhodnutí *Traghetti* jasně deklaroval, že odpovědnost členského státu za soudní bezprávi nesmí být omezena na případy, ve kterých soudce jednal úmyslně nebo hrubě nedbale, pokud takové omezení vede k tomu, že odpovědnost státu v případě „zřejmého“ provinění nemůže být uplatněna.⁵⁷ Vnitrostátní soud, který se zabývá žalobou na náhradu škody dotyčného občana, musí zohlednit do té míry všechny okolnosti jednotlivého případu. Přitom může – zřejmě – chyba soudu, která je příčinou odpovědnosti státu, vyplynout jak z použití právních norem, tak také z toho, že uznání skutkové podstaty nebo předložený důkaz vykazuje zásadní nedostatky.

Výsledkem je každopádně to, že v rámci unijního práva jsou vyloučena ta vnitrostátní pravidla, a jsou tedy neaplikovatelná, která omezují odpovědnost soudních orgánů za bezprávi, kterého se dopustily.⁵⁸

II. Nároky z odpovědnosti úřadů podle německého práva

1. Při porušení unijního práva

Odpovědnost úřadu je zakotvena v § 839 občanského zákoníku SRN ve spojení s čl. 34 Základního zákona SRN.⁵⁹ Toto právo odpovědnosti úřadu je také uplatňováno, pokud došlo k poruše-

ní unijního práva.⁶⁰ Rozhodující otázka však zůstává nezodpovězena i v těchto případech: Jaký orgán zde přebírá příslušnou odpovědnost za náhradu škody vzniklou jednotlivci? Podle německého vnitrostátního práva na tuto otázku odpovídá čl. 34 Základního zákona SRN. Záleží na tom, který úřad pověřil vykonáváním úřední povinnosti úředníka, který jednal v rozporu se svými povinnostmi, při jejichž vyřizování došlo k porušení úřední povinnosti.⁶¹ Podle toho by měla nést odpovědnost za právní následky porušení úřední povinnosti obec, kraj nebo země a v neposlední řadě Spolek – v závislosti na tom, který orgán pověřil vykonáváním úřadu úředníka jednajících v rozporu s jeho povinnostmi.

V případě nároku z odpovědnosti státu existuje z důvodu porušení unijního zákona zvláštnost v tom, že jednotlivé členské státy nesou odpovědnost za náhradu následků škody, protože normy unijního práva zavazují k povinnostem pouze členské státy. Přesto SDEU rozhodl v rozsudku ve věci *Kobler*, že tento závazek mohou převzít i jednotlivé spolkové země.⁶² Rozhodujícím důvodem je, že členské státy nemohou být zavázány unijním právem k tomu, aby měnily rozdělení vnitrostátních kompetencí, které stanovil sám – autonomně – členský stát. Ale platí to pouze tehdy, když členský stát zajistí, že splní svou odpovědnost směřující k náhradě škody v případě porušení unijního práva ve prospěch jednotlivého občana.⁶³ Proto mohou být ve výsledku plněny tyto nároky rovněž ze strany orgánů, které porušení unijního práva způsobily. Pro použitelnost podle čl. 34 Základního zákona SRN tedy platí v případě porušení unijního práva tytéž zásady, jako v případě vnitrostátního nároku na náhradu škody z důvodu porušení úřední povinnosti podle § 839 občanského zákoníku SRN.

2. Znaky porušení úřední povinnosti podle § 839 občanského zákoníku SRN

2.1 Úřední povinnost – vlastní odpovědnost – svěřený veřejný úřad

Článek 34 Základního zákona SRN posouvá odpovědnost ku prospěchu úředníka, který jedná v rozporu se svými povinnostmi. Místo úředníka nese

49 Tamtéž.

50 SDEU NJW 1992, 165.

51 SDEU NJW 1996, 1267.

52 SDEU EuZW 2003, 718, 721 – *Kobler*.

53 SDEU EuZW 2003, 718, 720 – *Kobler*.

54 SDEU EuZW 2003, 718, 722 – *Kobler*.

55 Srov. *Oblojer* EuZW 2003, 718, 726, 727.

56 Stettner, op. cit. sub 4, kap. IV, odst. 77.

57 SDEU EuZW 2006, 561 – *Traghetti*.

58 Von Bogdandy, Grabitz/Hilf, op. cit. sub 14, čl. 288 Smlouvy o Evropském společenství, odst. 153a.

59 Norma zní: „Poruší-li někdo v rámci výkonu veřejného úřadu, jehož vykonávání mu bylo třetí stranou svěřeno, úřední povinnost, která mu byla uložena, tak je odpovědnost přičítána v zásadě státu nebo instituci, jejímž je zaměstnancem. V případě úmyslu nebo hrubé nedbalosti zůstává požadování náhrady nedotčeno. Za účelem nároku na náhradu škody i za účelem požadování náhrady nesmí být vyloučena řádná právní cesta.“

60 Spolkový soudní dvůr NJW (judikatura) 2006, 28.

61 Spolkový soudní dvůr NJW 1987, 737.

62 SDEU EuZW 1999, 635, 638 – *Kobler*.

63 Spolkový soudní dvůr NJW (judikatura) 2006, 28, 32.

odpovědnost stát, pokud úředník při výkonu veřejného úřadu,⁶⁴ jenž mu byl svěřen, jednal v rozporu se svými povinnostmi.⁶⁵ Přitom se odpovědnost státu kvůli porušení úřední povinnosti vůči poškozené třetí straně – místo vlastní odpovědnosti úředníka⁶⁶ – v podstatě řídí § 839 občanského zákoníku SRN.

Důležité je, že odpovědnost podle § 839 občanského zákoníku SRN kvůli porušení úřední povinnosti vůči poškozené třetí straně je přizpůsobena tak, že se úředník dopustil porušení povinnosti při výkonu veřejného úřadu, který mu byl svěřen. To je pak ale pouze ten případ, když se jedná o svrchovanou činnost dotyčného úředníka, nikoli jen o činnost soukromě-právní.⁶⁷ Dělicí čára mezi svrchovanou a soukromě-právní činností úředníka se provádí podle judikatury vlastně na základě právní formy, v jejímž rámci byl úředník činný a vykonával svůj úřad.⁶⁸ Pokud tedy využije správa pro své jednání právní institut veřejného práva (správu obce/kraje/země nebo také orgán veřejného práva), a nikoli právní institut soukromého práva, např. společnost s ručením omezeným (s. r. o.) nebo akciovou společnost (a. s.), tak je vždy zpochybnitelná svrchovaná činnost a v souvislosti s tím i vykonávaná veřejného úřadu.

Jednoznačně lze přiřadit k oblasti svrchovaného jednání zákonodárství nebo také oblasti klasické správy (přijetí správních aktů, uzavírání veřejnoprávních smluv). Pokud se oproti tomu stát účastní hospodářského styku – a tím také konkuruje privátním subjektům, pak se sotva jedná o soukromě-právní činnost, takže nárok na náhradu škody kvůli porušení úřední povinnosti podle § 839 občanského zákoníku SRN nepřichází v úvahu.⁶⁹

Přitom se lze při stanovení povinnosti náhrady škody kvůli porušení úřední povinnosti odvolat vždy na funkci úředníka jednajícího v rozporu s povinností. Je nutné zjistit svrchovanou úlohu, jejímž plněním byl úředník v konkrétním případě aktuálně pověřen.⁷⁰ Mezi svěřeným úřadem a porušením povinnosti musí totiž v zásadě existovat vnitřní souvislost.⁷¹ Protože úředník jednající v rozporu s povinnostmi musel vždy být činný „*ve výkonu veřejného úřadu*“ (čl. 34 Základního zákona SRN). To ale pak již není ten případ, a neexistuje již ani

vnitřní souvislost mezi svěřeným úřadem a porušením povinnosti, když jednání bylo provedeno jen „*při dané příležitosti*“, tedy z čistě osobních pohnutek nebo k osobním účelům.⁷² Ale když úředník svůj úřad pravděpodobně zneužil nebo se dopustil trestného činu, existuje v těchto případech zpravidla ještě nutná vnitřní souvislost mezi svěřeným úřadem a porušením úřední povinnosti, takže odpovědnost státu neztroskotá z tohoto důvodu.

2.2 Porušení úřední povinnosti

2.2.1 Zásada

Úředník je povinen vykonávat úlohy a oprávnění, kterými byl pověřen, podle zákona.^{73, 74} Proto má povinnost získat nutné právní a specifické správní znalosti.⁷⁵ Jeho výkon úřadu musí být věcně objektivní a respektovat všeobecná pravidla loajality, víry a dobrých mravů.⁷⁶ Meze přidělené kompetence⁷⁷ musejí být respektovány,⁷⁸ stejně tak jednotlivé procesní a formální úkony. Přidělenou posuzovací pravomoc musí při svých rozhodnutích bezchybně vykonávat, protože každé zneužití posuzovací pravomoci je porušením úřední povinnosti.⁷⁹ Rozhodnutí posuzovací pravomoci se dostane do rozporu se zákonem tehdy, když byly buď překročeny zákonné základy posuzovací pravomoci, nebo když byla posuzovací pravomoc zneužita způsobem, který neodpovídá účelu zákona.⁸⁰ To je podle § 114 zákona o správním řízení SRN⁸¹ právně ověřitelné.

Porušení úřední povinnosti se vyskytuje vždy, pokud může být stanoven rozpor mezi vlastním chováním „*má za úkol*“ v souladu se zákonem a skutečným „*je*“.⁸²

2.2.2 Povinnost rychlého rozhodnutí

Je v zájmu všech dozvědět se, jestli německé právo vůbec zná úřední povinnost, která je zaměřena na rychlé rozhodnutí správy ve prospěch občana.⁸³ S tím lze v podstatě souhlasit: Příslušný úředník je povinen zpracovat úlohy, kterými byl pověřen, dostatečně rychle, nesmí se objevit žádná neopodstatněná prodlení. Pokud rozhodnutí jednou padlo, musí být dotyčnému bezprostředně sděleno. Můžeme naprosto oprávněně

říct, že tříměsíční lhůta zakotvená v § 75 Správního soudního řádu SRN⁸⁴ představuje určitou orientační linii, pokud se zřejmě nejedná o komplexní a právně komplikovanou skutkovou podstatu.⁸⁵

Do tohoto obrázku zapadá, že pro soudní řízení existuje vlastní předpis, který v případě dlouhého prodlení poskytuje procesním stranám práva proti státu. Poté, co Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku napomenul Spolkovou republiku kvůli příliš dlouhému řízení,⁸⁶ konečně zákonodárce zakročil, a to na základě nového pravidla v § 198 a násl. zákona o soudech SRN,⁸⁷ může proto žalující nebo také žalovaný požadovat po vyslovení výtky za prodlení – a při dalším setrvání soudu v nečinnosti ve lhůtě šesti měsíců – náhradu materiální a nemateriální škody ve výši 1 200 eur/rok. Přitom vždy záleží na tom, zda řízení se zohledněním všech okolností ve skutečnosti trvalo nepřiměřeně dlouho.⁸⁸ Obvyklá lhůta v tomto případě ne-

64 Erman/Mayen: Občanský zákoník SRN, 14. vydání, Kolín 2014, § 839, odst. 27.

65 Palandt/Sprau: Občanský zákoník SRN, 74. vydání, Mnichov 2015, § 839, odst. 12.

66 To se vyskytuje v praxi velice zřídka.

67 Erman/Mayen, op. cit. sub 64, § 839, odst. 34.

68 Spolkový soudní dvůr NJW 2000, 2810, 2811; Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 18.

69 Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 14.

70 Spolkový soudní dvůr NJW 2002, 3172

71 Rinne/Schlick NJW 2004, 1918; Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 19.

72 Erman/Mayen na uvedeném místě, § 839, odst. 38.

73 Komplexně MunchKomm/Papier, Občanský zákoník SRN, 6. vydání, Mnichov 2013, § 839, odst. 193 a násl.

74 74 Spolkový soudní dvůr NJW 1992, 3229.

75 Spolkový soudní dvůr, judikatura zákona o správním řízení 2010, 675.

76 Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 32.

77 K tomu rovněž MunchKomm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 204 a násl.

78 Erman/Mayen, op. cit. sub 64, § 839, odst. 51 a násl.

79 Erman/Mayen, op. cit. sub 64, § 839, odst. 54.

80 Munch/Komm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 198.

81 Zákon o správním řízení (SRN).

82 Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 31 a násl.

83 Erman/Mayen, op. cit. sub 64, § 839, odst. 55.

84 Správní soudní řád.

85 Erman/Mayen na uvedeném místě.

86 Evropský soudní dvůr pro lidská práva NJW 2006, 2389.

87 Zákon o soudním řízení.

88 K tomu MunchKomm/Zimmermann, Občanský soudní řád SRN, 4. vydání, Mnichov 2013, § 198 zákona o obchodním styku SRN, odst. 27 a následující.

existuje. Délka řízení více než 14 let je ale jistě nepřiměřeně dlouhá.⁸⁹

2.3 Souvislost úřední povinnosti a třetí strany

Velice důležité pro pochopení německého práva o odpovědnosti státu podle § 839 občanského zákoníku SRN je pochopit, že ne každé porušení úřední povinnosti s sebou přináší odpovědnost za náhradu škody od příslušného orgánu, který úředníkovi úřad svěřil. Porušená úřední povinnost (také) vůči třetí straně existuje ne jen vůči veřejnosti.⁹⁰ Předpokladem tedy je, že existuje zvláštní vztah mezi porušenou povinností a poškozenou třetí stranou.⁹¹ S tím lze souhlasit poté, když úřední povinnost porušila určitá subjektivně veřejná práva třetí strany⁹² nebo její deliktním právem chráněné právní statky.⁹³

Rozhodující přitom stále je, že záleží na tom, zjistit účel příslušné úřední povinnosti – rozuměno ochranné povinnosti.⁹⁴ Jde o to, v jednotlivém případě prozkoumat, zda dotčené zájmy třetí strany mají být chráněny po-

dle účelu a podle právních ustanovení jednotlivé úřední záležitosti.⁹⁵ Přitom stačí, když tato ochranná povinnost vedle ochrany všeobecných zájmů sleduje také účel hájit zájmy jednotlivce, tedy třetí strany.⁹⁶ Tedy, když se jedná o to, že výkon úředních povinností slouží veřejnému zájmu, aniž jsou odůvodněny nebo dotčeny právní vztahy k třetím stranám, tak odpovědnost za náhradu škody podle § 839 občanského zákoníku SRN zpravidla ztroskotává,⁹⁷ jako třeba vůči členům zákonodárného orgánu.⁹⁸

Některé případy z judikatury by měly pomoci objasnit tento výrok:

- Teprve nedávno bylo rozhodnuto, že úřední povinnost nesměruje k ochraně zájmů třetích stran, když správní předpis určuje, že v případě zabránění domovního pozemku, který je památkou, je nutné informovat zvláštní soupisku vlastníků.⁹⁹ Tato informační povinnost měla v rozhodovaném případě podle obsahu zákonné normy jen deklarační význam. Budoucí nabyvatelé nebudou tedy chráněni, protože bylo jejich povinností na vlastní odpovědnost zkontrolovat, zda budoucí stavební změny nabývaného pozemku jsou přípustné pouze v případě, že jsou respektovány úřední podmínky (za účelem zachování památky).
- Je-li pověřena laboratoř tím, aby hovězí dobytek před porážkou podrobila testu na BSE, protože konzumace masa je zákonem povolena až poté, když je test negativní, pak se tato úřední povinnost vztahuje i na ochranu třetí strany, a nikoli jen veřejnosti. Pokud test BSE potvrdí špatný výsledek a maso je pak uvedeno do oběhu, nese odpovědnost zemský kraj, který laboratoř provedením testu BSE pověřil.¹⁰⁰

2.4 Odpovědnost za legislativní (normativní) bezprávi

Není nezajímavé upozornit na to, že německé právo dosud odmítalo originární odpovědnost státu za legislativní bezprávi podle § 839 občanského zákoníku SRN ve spojení s čl. 34 Základní-

ho zákona SRN.¹⁰¹ **Spolkový soudní dvůr míní, že v případech, ve kterých zákonodárce přijal protizákonné normy, protože porušují právo vyššího stupně, chybí nutná zvláštní ochrana zájmů třetí strany.**¹⁰² Protože zákonem ukotvené normy obsahují v podstatě pouze abstraktní a všeobecně účinná pravidla.¹⁰³ U právních předpisů, které jsou namířeny záměrně na jednotlivý případ, se jedná o tzv. zákony fungující jako opatření a toto zařazení pak není vhodné; zde existuje v případě legislativního bezprávi rozhodně nárok na náhradu škody ve prospěch příslušné třetí strany.¹⁰⁴

3. Zavinění

Odpovědnost státu je podle § 839 občanského zákoníku SRN závislá na existenci zavinění. To je, jak lze vyčíst z § 276 odst. 2 občanského zákoníku SRN, objektivizováno. To znamená, že nezáleží na mimořádných, individuálních schopnostech a možnostech úředníka, aby byla určena míra svědomitosti, která má být použita, nýbrž jako míra nebdalosti je brána svědomitost, která je v obvyklém provozu všeobecně nezbytná, a proto se na ni také musí dbát.¹⁰⁵ Na obvyklé svědomitosti proto nezáleží. Jako vždy se musí vztahovat výtka nebdalosti na konkrétně porušenou úřední povinnost,¹⁰⁶ nikoli na poté – kauzálně – hájenou škodu.

Protože činnost úředníka vždy předpokládá, že úředník používá vhodné zákony, vyvstává otázka, zda lze na každé objektivně chybné použití právního předpisu pohlížet už jako na porušení úřední povinnosti. To judikatura jednoznačně zamítla. **Odpovědnost existuje v těchto případech jen tehdy, když je slovní znění použitého právního předpisu jednoznačné nebo když existuje vzhledem k řešení právní otázky pevně uspořádaná judikatura.**¹⁰⁷ Jestliže však pevně ustanovená judikatura chybí a znění použité normy je nejednoznačné, pak je vyloučeno porušení úřední povinnosti vždy v tom případě, když sice bylo objektivní rozhodnutí chybné, ale v dané věci stále obhajitelné, a bylo učiněno na základě svědomité analýzy posuzované skutečnosti a použitých právních předpisů.¹⁰⁸ Úředník se přece musí vždy snažit, aby si opatřil výsledky nejnovějších judikatur.¹⁰⁹

89 Srov. Spolkový ústavní soud SRN, Pojišťovací právo (časopis) 2010, 1617.

90 Spolkový soudní dvůr NJW 1974, 1764, 1765; Spolkový soudní dvůr NJW 1983, 1688.

91 MunchKomm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 228 a násl.

92 Spolkový soudní dvůr NJW 1974, 1764, 1765.

93 Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 37.

94 Spolkový soudní dvůr NJW 2005, 742, 743.

95 Spolkový soudní dvůr NJW 1999, 2275.

96 Spolkový soudní dvůr NJW 2005, 742, 743.

97 Spolkový soudní dvůr NJW 2005, 742, 743.

98 Spolkový soudní dvůr NJW 1984, 560, 562 – Statut NATO.

99 Spolkový soudní dvůr NJW 2013, 3370.

100 Spolkový soudní dvůr, judikatura zákona o správním řízení 2006, 966.

101 Reinert, Bamberger/Roth, Občanský zákoník SRN, Mnichov 2015, komentář on-line, § 839, odst. 60 a násl., s četnými odkazy.

102 Spolkový soudní dvůr NJW 1988, 478, 482; Spolkový soudní dvůr NJW 1983, 215.

103 Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 49.

104 Spolkový soudní dvůr NJW 1989, 101.

105 Erman/Mayen, op. cit. sub 64, § 839, odst. 70.

106 Spolkový soudní dvůr (civilní záležitosti) 135, 354, 362.

107 Spolkový soudní dvůr NJW 1968, 2144, 2146; Spolkový soudní dvůr NJW 1992, 919; MunchKomm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 289.

108 Spolkový soudní dvůr NJW 1994, 3158.

109 Spolkový soudní dvůr NJW 1993, 3065, 3066; Spolkový soudní dvůr NJW 1992, 3229, 3232; Spolkový soudní dvůr NJW 1986, 2309, 2311.

Judikatura přiznává mimořádný význam absenci zavinění pro případy, ve kterých kolegiální soud – obsazený třemi profesionálními soudci – shledal úřední jednání jako jednání v souladu s právem.¹¹⁰ Ale když prověříme judikaturu k tomuto bodu detailně, tak zjistíme, že Spolkový soudní dvůr chce chápat tento výrok jen jako „směrnici“,¹¹¹ která je ve výsledku podrobena různým výjimkám. Jedna z nich uvádí, že když kolegiální soud založí svůj rozsudek v rozhodujícím bodě na nesprávné skutkové podstatě, pak bude výsledkem výtku úředníkovi za jeho zavinění.¹¹²

4. Zavinění ze strany organizace

Všeobecně se uznává, že stát je povinen vybavit své úřady všemi personálními a věcnými zdroji, které jsou nezbytné ke svědomitému a řádnému plnění úloh, kterými byli úředníci pověřeni. **Pokud se tohoto vybavení nedostává, nepřichází v úvahu ani osobní odpovědnost úředníků jednajících v rozporu s povinnostmi ve smyslu § 839 občanského zákoníku SRN. Pak jde totiž o zavinění ze strany organizace.**¹¹³ Výtka není směřována vůči úředníkům a vůči jejich osobní odpovědnosti za náhradu vzniklé škody, nýbrž odpovědnost se pak týká bezprostředně příslušného orgánu, v jehož službách úředník je.¹¹⁴

5. Náhrada škody

Aby bylo vyloučeno možné bezprostřední nedorozumění: Celá skutková podstata odpovědnosti úřadu podle § 839 občanského zákoníku SRN jde v pokládání otázek ještě mnohem dále než my zde. Ust. § 839 odst. 1 věta druhá občanského zákoníku SRN zahrnuje subsidiární klauzuli: **Odpovědnost úředníka za náhradu škody kvůli porušení úřední povinnosti z důvodu nedbalosti neexistuje tehdy, když je poškozený schopen náhradu obdržet jiným způsobem.**¹¹⁵ Jestliže tedy má poškozený na základě komplexu skutečností,¹¹⁶ do kterého spadá porušení úřední povinnosti, jinou možnost náhrady vůči třetí straně, tak ji musí zkusit využít – před uplatněním nároku vůči úředníkovi.¹¹⁷ Je zde však také nutné zmínit,

že podle odst. 3 je odpovědnost vyloučena vždy, když poškozený svou vinou opominul „škodu odvrátit použitím právního prostředku“.¹¹⁸ O tom zde ale nehovoříme.

Na závěr lze konstatovat, že se škoda, která má být uhrazena úředníkem podle § 839 občanského zákoníku SRN, a v důsledku toho orgánem podle čl. 34 Základního zákona SRN, který ho zaměstnává, v podstatě řídí § 249 a násl. zmíněného občanského zákoníku. Na poškozeného lze tedy nahlížet tak, jak by na něho bylo nahlíženo, kdyby úřad jednal svědomitě v souladu se svými povinnostmi.¹¹⁹ Ale nemůže zde jít o přirozenou restituci tím, že je úředník povinen úřední jednání učiněné v rozporu s povinností právním způsobem napravit.¹²⁰ Z toho důvodu směřuje nárok na náhradu škody, který zde prakticky vzniká, pouze k náhradě peněžní.¹²¹ Je to proto, že pouze toto plnění může být úředníkem osobně poskytnuto jako náhrada škody v rámci jeho vlastní odpovědnosti.¹²²

V důsledku souvisí omezení náhrady škody na peněžní náhradu¹²³ s tím, že o nároku na náhradu škody z důvodu porušení úřední povinnosti podle § 839 občanského zákoníku SRN vždy musejí rozhodnout civilní soudy. Pokud by byl ale nyní úředník s pomocí civilních soudů v rámci takového nároku na náhradu škody směřovaného na přirozenou restituci – a tím i zaměstnávající úřad – nucen vyslovit takový nárok na přijetí svrchovaného aktu, pak by tím byla nepřipustným způsobem opomenuta k tomu vlastně kompetentní správní jurisdikce.¹²⁴

III. Závěr

Položíme-li si tedy po tomto zběžném přehledu evropské a německé odpovědnosti státu otázku, který z obou systémů efektivněji chrání občana, tak je moje odpověď v každém případě následující: Podle judikatury SDEU je to pro každý jednotlivý případ specificky vypracovaný systém odpovědnosti, který nabízí, z mého pohledu, pro občana snáze pochopitelný a použitelný vzorec tím, že bere jakékoli kvalifikované porušení unijního práva jako impulz pro to, požadovat náhradu

škody od státu, pokud se jedná o určitá a jasná pravidla unijního práva, která občanovi poskytují právní pozici hodnou ochrany.

✿ Autor, prezident Karlovarských právnických dnů, je advokátem v Kolině nad Rýnem.

Tento příspěvek byl přednesen v červnu 2015 na XXIII. Karlovarských právnických dnech.

110 Spolkový soudní dvůr NJW 1993, 3065, 3066; MunchKomm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 290.

111 Spolkový soudní dvůr NJW 1993, 3065, 3066.

112 MunchKomm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 290; Erman/Mayen, op. cit. sub 64, § 839, odst. 72.

113 Spolkový soudní dvůr NJW 2005, 58, 59 – umístění v nápravném zařízení důstojným pro člověka; MunchKomm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 289.

114 Muthers, Bamberger/Roth, op. cit. sub 101, § 839, odst. 181.

115 Spolkový soudní dvůr NJW (judikatura) 2005, 484, 485.

116 Spolkový soudní dvůr NJW 1993, 1589.

117 Erman/Mayen, op. cit. sub 64, § 839, odst. 75 a násl.

118 K tomu Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 68 a násl.

119 Spolkový soudní dvůr NJW 2009, 1207; Palandt/Sprau, op. cit. sub 65, § 839, odst. 77 a násl.

120 MunchKomm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 295; Erman/Mayen, op. cit. sub 64, § 839, odst. 91.

121 Spolkový soudní dvůr NJW 1993, 1799, 1800.

122 Spolkový soudní dvůr NJW 1991, 1168, 1169.

123 Spolkový soudní dvůr, judikatura zákona o správním řízení 2003, 1285.

124 Spolkový soudní dvůr NJW 1961, 658, 660; MunchKomm/Papier, op. cit. sub 73, § 839, odst. 296.

Ř Á D K O V Á I N Z E R C E

Pro najmu od 1. 7. 2016 nebytové prostory na náměstí Starosty Pavla v Kladně. Zrekonstruovaný prostor 93m² v 1. patře používaný jako zubní ordinace (čekárna, ordinace, zázemí, 2x WC). Prostor vhodný pro advokátní kancelář apod. Prostor v přízemí 170m², členitý.
Ing. Miloslav Brychta tel. 605 295 350.

informace a zajímavosti

3. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2015

Civilní proces jako hra *sui generis*

Mgr. ONDŘEJ NOVÁK

1. Od principů spravedlnosti ke hře

Úvodem bych rád poukázal na určitá úskalí komunikace mezi advokátem a klientem. Často se advokát při prvním setkání s klientem potýká s jedním zásadním problémem. Je nutno nalézt společný jazyk. Ne ve smyslu jazyka národního, ale ve smyslu přiblížení jazyka právního tomu běžnému. Skutečnost, že mnozí klienti nerozumějí fundamentálním právním pojmům, není ani tak problematická jako to, že mnohdy mají své vlastní představy o možnosti dosažení spravedlnosti prostřednictvím práva *de lege lata*, kdy tato jejich představa hrubě nereflektuje realitu. A této představy se klient mnohdy nehodlá lehce vzdát.

Pokud zůžeme oblast práva na civilní proces (pro účely této práce bude civilním procesem rozuměno řízení nalézací), je zřejmé, že hmotněprávní nárok klienta je pouze jednou stranou mince. Právě to je nutné klientovi sdělit v řeči, které rozumí. Procesní stránku věci, která je neméně důležitá než hmotněprávní nárok, klient málokdy intuitivně reflektuje. Znalosti klientů civilního procesu se většinou omezují na vrozené chápání spravedlnosti, kdy je považováno za zcela přirozené, že pokud jim svědčí hmotněprávní nárok, je možné jej bezproblémově vymoci prostřednictvím soudu. Jakýkoliv pokus advokáta o relativizaci tohoto přirozenoprávního chápání spravedlnosti bývá ze strany klienta provázen nedůvěrou ve schopnosti advokáta nebo – v horším případě – v právní systém jako celek.

Příkladem budiž jeden kolega, který vysvětloval své klientce civilní proces zjednodušeně tak, že spravedlnost soudy vůbec nezajímá, neboť rozhodují pouze důkazy. Po sdělení klientky, že tomu nerozumí, zakončil své vysvětlení nešťastnou větou, že spravedlnost pro soudy neexistuje. Přirozeným výsledkem takového „komunikace“ byl útek klientky z jeho kanceláře se slzami v očích. Lze tedy uzavřít, že důsledky nenalezení společné řeči mezi advokátem a klientem bývají zcela katastrofální.

Záleží samozřejmě na povaze dotčených osob, avšak ani fundovaná přednáška advokáta klientovi o vztahu práva a sprave-

dnosti nemusí zaručit úspěch a nalezení společné řeči. Vztah práva a spravedlnosti je tématem věčným a velmi vyčerpávacím, na druhou stranu však svým rozsahem a možností náhledu z mnoha úhlů může být i tématem únavným. A jak pravil klasik, cílem řečníka má být vyčerpání tématu, nikoliv posluchače. Znavenost klienta taktéž není tím správným klíčem k navázání oboustranné důvěry, proto nelze než doporučit vyhnout se podobně rozsáhlým tématům při snaze o vysvětlení průběhu civilního procesu klientovi. **Jsem přesvědčen, že společná řeč advokáta s klientem musí být nacházena na neutrální půdě, a nikoliv na půdě práva či spravedlnosti,** která s právem úzce souvisí a při jejímž vysvětlování mají všichni právníci sklon utíkat se k užívání svého odborného jazyka.

Jako vhodnější shledávám přiblížení civilního procesu ke hře. Mám za to, že takovéto přirovnání je namístě, neboť civilní proces má jak svá pravidla, tak odměny a sankce. Přímo v občanském soudním řádu – jakožto v základním předpisu pravidel této hry – je zcela jednoznačně identifikovatelný rovněž element výhry a prohry, byť je poněkud zastřen pojmy „úspěch“ a „neúspěch“.¹

V obecné rovině je hra fenoménem tak univerzálním, že s ním má zpravidla každý z klientů osobní zkušenost, a to většinou zkušenost veskrze pozitivní. Každý si rád hraje nebo přinejmenším rád vzpomíná na dobu, kdy si bezstarostně hrával. Jedním z přirozených parametrů hry je právě zmíně-

¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 142.

ná bezstarostnost, která, dle mého názoru, vytváří výbornou protiváhu k nervovému vypětí spojenému s mnohdy strastiplnou cestou civilním procesem. I tato pozitivní asociace může hrát z psychologického hlediska významnou roli vedoucí k tomu, že klient přijme pravidla civilního procesu za svá jakožto pravidla hry. Právě dosažení tohoto bodu přijetí civilního procesu klientem může tvořit základní pilíř, na kterém lze vystavět plodnou spolupráci spočívající v usměrnění klientovy energie na obstarávání důkazů namísto formulování abstraktních principů spravedlnosti.

Nahlížení civilního procesu jakožto hry může být velmi inspirativní rovněž z jiného úhlu pohledu, a to z hlediska aplikace vědní disciplíny, jejíž použití v právní oblasti se na první pohled zdá zcela vyloučené, jako např. užití metody aplikované matematiky známé jako teorie her. Při bližším zkoumání však lze dojít ke zjištění, že její aplikace nejenže není vyloučena, ale naopak může mít řadu pozitivních efektů na dosažení cílů civilního procesu.

Předtím, než se pokusím aplikovat teorii her na konkrétní příklad v rámci civilního procesu, bych rád ve stručnosti představil její základní teze a historii.

2. Šachy, poker a teorie her

Předchůdkyni teorie her lze spatřovat v analýze šachové hry provedené matematikem Ernstem Zermelem. Ve své práci z roku 1913 dochází Zermelo k závěru, že šachovou hru lze redukovat na čistě matematickou strukturu, ve které nehraje žádnou roli psychologie, a z tohoto důvodu je možné na čistě matematických principech nalézt optimální strategii pro každou šachovou situaci.² Jeho teze byla v roce 1997 nepřímo potvrzena úspěchem šachového počítače nazvaného „Deep Blue“, který porazil mistra světa v šachu, jímž byl v té době Garri Kasparov.³ Po Zermelovi myšlenku aplikace matematických zákonitostí na řešení konfliktních situací rozvíjí další matematik, John von Neumann, který ve svém článku z roku 1928 pokládá základy teorie her. Tato teorie rozšiřuje použitelnost matematické analýzy na jakoukoliv formu sociální interakce.⁴ Teorie her se zabývá, velmi zjednodušeně řečeno, nalezením nejlepší možné (optimální) strategie při řešení konkrétní konfliktní situace s protihráčem tak, aby hráč dosáhl nejvyššího možného zisku, příp. aby získal nad protihráčem převahu. Je zajímavou skutečností, že jedním z hlavních motivů, které vedly von Neumanna k formulaci základních tezí teorie her, byla karetní hra poker.⁵

V pokeru, na rozdíl od šachu, neznají jednotliví hráči veškeré informace potřebné k výhře. Neznámými veličinami jsou jak karty protihráčů, tak karty v balíčku. Dle terminologie teorie her se jedná o hru s neúplnými informacemi. Hráči pokeru tak neoperují s jistotou, že určitá strategie je zcela optimální, nýbrž pouze s pravděpodobností vyjádřenou v procentech. Konfliktní situace nastalé v pokeru jsou tedy bližší těm, ke kterým dochází v běžném životě. Jak významnou roli při nalézání optimální strategie v pokeru zastává teorie her, lze ověřit i empiricky. Skupina vědců z Albertské univerzity v Kanadě vyvinula superpočítač s názvem Cepheus, který virtuálně analyzoval více než trilion simulovaných partií pokeru (tedy více, než kdy odehrálo lidstvo). Na tato data následně

aplikoval teorii her za účelem nalezení optimálních herních strategií. Právě empirické poznatky získané teorií her mají činit tento počítač neporazitelným.⁶

Být matematika nepatří u právní veřejnosti k oblíbeným disciplínám, bylo výše ukázáno, že právě ona, reprezentovaná v aplikované podobě teorií her, hraje významnou roli při nalézání optimálních řešení konfliktních situací v rámci strategicky založených her jako šachy či poker. Lze-li pak nahlížet na civilní proces jako na hru *sui generis*, při níž dochází ke vzniku konfliktních situací, kdy je nutno zvolit právě jednu z více možností, lze na něj pak také aplikovat teorii her.

3. Aplikace teorie her na civilní proces

V civilním procesu – tak jako v šachu či pokeru – vždy dochází k výběru strategie, taktiky a rovněž k předběžnému odhadu šancí na úspěch. Bývá to do značné míry nevědomý proces, který má jen hrubé obrysy nějaké systematičnosti. Je rovněž zřejmé, že špatný výběr strategie, taktiky, případně špatný odhad procentuální úspěšnosti ve sporu může mít fatální následky jak pro klienta, tak pro advokáta. Může se stát, že klient je předpokládanými šancemi ve sporu odrazen a nedá pokyn k podání žaloby, ač by téměř jistě uspěl. Nebo je naopak ujištěn o krajně nereálném výsledku. **Teorie her může být v rámci civilního procesu užitečná právě tím, že na základě analýzy rozhodujících kritérií pomůže nalézt vhodnou strategii, která maximalizuje šance na úspěch.**

Klasickým případem konfliktní situace, ke které dochází u mnoha sporů v rámci civilního procesu, je otázka, kdy a za jakých okolností přistoupit ke smíru s protistranou, a kdy naopak raději vyčkat na meritorní rozhodnutí věci. Ač žijeme v jednadvacátém století, náhodný pozorovatel, ocitnuvší se před jednací síní soudu, může často dospět k závěru, že byl zanesen do daleké minulosti na jakýsi improvizovaný koňský trh bez koní, kde se handluje a handluje, dokud si strany sporu neplácnou nebo dokud některé z nich nedojde trpělivost. Mám za to, že **nesprávně vyhodnocená pravděpodobnost úspěchu ve sporu je častou příčinou nemožnosti dosažení smíru.** Je dána zejména tím, že zde neexistuje žádný propracovanější systém, který by se zabýval analýzou šancí na úspěch ve sporu a na základě této analýzy pak stanovil podmínky pro uzavření smíru. **Teorie her má potenciál vyplnit právě tento deficit** a může při správné aplikaci znamenat jak šetření času a peněz klienta a advokáta, tak času soudce, a tedy rovněž šetření peněz daňových poplatníků.

2 Nicola Giocoli: Modeling rational agents: from interwar economics to early modern game theory, Edward Elgar Pub., Northampton, Mass. 2003, str. 219.

3 Michal Voců: Šachový šampión poražen počítačem IBM, Ikaros [online], č. 3/1997 [cit. 10. 10. 2015], dostupné z: <<http://ikaros.cz/node/10025>>.

4 Nicola Giocoli, op. cit. sub 2, str. 220.

5 „John von Neumann“, Encyclopaedia Britannica. Encyclopaedia Britannica [online], 2015 [cit. 12. 10. 2015], dostupné z: <<http://www.britannica.com/biography/John-von-Neumann>>.

6 Cepheus. Computer Poker Research Group, University of Alberta [online], 2015 [cit. 10. 10. 2015], dostupné z: <<http://poker.srv.ualberta.ca/about>>. Prostřednictvím stránek Albertské univerzity lze počítač Cepheus vyzvat ke hře a skutečně si ověřit, zda je opravdu neporazitelný. Dostupné z: <http://poker-play.srv.ualberta.ca>.

4. Praktický příklad – kdy je výhodné uzavřít smír a kdy ne?

V rámci civilního procesu se hojně vyskytuje např. žaloba na plnění peněžité částky, bude tedy vhodným modelovým příkladem. Předpokládejme, že žalobce má na základě uzavřené smlouvy o zápůjčce pohledávku za žalovaným ve výši 100 000 Kč z titulu neuhrazení zápůjčky. Žalovaný je vlastníkem několika nemovitých věcí vysoké hodnoty a nemá pozitivní výsledek lustrace v centrální evidenci exekucí ani v insolvenčním rejstříku. Pohledávka žalobce je však promlčena, neboť splatnost zápůjčky nastala již před pěti lety. Ostatní okolnosti nebudou pro účely příkladu rozhodné.

Na straně jedné stojí žalobce, na straně druhé žalovaný. Zájmy obou jsou zcela protichůdné. Cílem žalobce je logicky úspěšné vymožení dlužné částky a cílem žalovaného zamítnutí žaloby v celém rozsahu. Další možností, kterou mají obě strany sporu k dispozici, je uzavření smíru. Aby bylo uzavření smíru rentabilní, je nutné, aby ta která strana uměla s co největší přesností odhadnout svou procentuální šanci na plný úspěch a na tomto základě dokázala vyčíslit, kdy je pro ni uzavření smíru rentabilní a kdy ne. Nastává zde tedy konflikt situace – za jakých okolností je výhodné uzavřít smír, a kdy je naopak lepší se soudit?

Obecně ke stanovení kritérií úspěchu

Jak bylo výše naznačeno, **při stanovení pravděpodobnosti úspěchu je nutné nejprve zvolit jednotlivá kritéria, která považujeme pro celkovou výhru za rozhodná.** Samotná volba těchto kritérií je důležitou fází, která rozhoduje o tom, do jaké míry se výsledky analýzy přiblíží skutečnému stavu. Při této činnosti je nutné vážit jak míru konkrétnosti a abstrakce zvoleného kritéria, tak jeho důležitost pro spor jako celek. Zvolená měřítka musejí komplexně pokrývat celý proces, který k dosažení cílů klienta směřuje. Ze strany žalobce tedy bude sledován proces od první konzultace s klientem po samotné vymožení pohledávky v jeho prospěch. U žalovaného bude posuzovaný proces poněkud kratší, neboť pokyn klienta k procesní obraně zásadně přichází až s doručením žaloby, ve které je pasivně legitimován. Odrazem této skutečnosti může být i to, že na straně žalovaného bude stanoveno méně rozhodných kritérií k posouzení celkové pravděpodobnosti úspěchu.

Rozhodná kritéria úspěchu žalobce

Dobytnost pohledávky

Prvním rozhodným kritériem, které bude v rámci tohoto příkladu zohledňováno ze strany žalobce, je **majetková situace žalovaného.** Otázkou zejména bude, zda je majetek žalovaného dostatečný k uspokojení žalobcovy pohledávky. Před zahájením nalézacího řízení (mnohdy i v jeho průběhu) na tuto otázku neexistuje často jednoznačná odpověď. Minimem, které lze učinit pro zjištění šancí na uspokojení pohledávky, je provede-

ni lustrace veřejně dostupných rejstříků. Lze zjistit, zda majetek dlužníka není zatížen exekučním či insolvenčním řízením. Rovněž přichází v úvahu lustrace majetku dlužníka v katastru nemovitostí. Lustraci dlužníka v insolvenčním rejstříku považují za samozřejmost, a to jak s ohledem na závaznou lhůtu k podání přihlášky pohledávky, tak na možný nedostatek pasivní legitimace na straně dlužníka daný prohlášením konkursu. Co se týče lustrace v centrální evidenci exekucí, pak je zřejmé, že v případě výskytu většího počtu nařízených exekucí u konkrétního dlužníka podstatným způsobem klesá šance na vydobytí pohledávky.⁷ Pozitivní lustrace majetku dlužníka v katastru nemovitostí naopak může rapidně zvýšit šance na předpokládané uspokojení pohledávky, a to i v kombinaci s případnou ochranou věřitele před neúčinnými úkony dlužníka dle občanského zákoníku.⁸ Výsledkem této analýzy by mělo být zjištění, zda má smysl vůbec investovat do soudního vymáhání pohledávky či nikoliv. Náklady na provedení výše uvedených lustrací stojí řádově několik stokerun, a byť mohou klienta zklamat mizivé šance na uspokojení jeho pohledávky, advokátovi nebude mít co vytknout. Naopak mu bude zavázán za profesionální přístup, který vedl k šetření jeho marných a nenávratných mnohatisícových investic do soudního řízení.

Posouzení nároku z hlediska hmotného práva

Pokud máme zjištěno, že je o co se soudit, přichází na pořad **právní analýza skutkového stavu popsání klientem a v návaznosti na výsledky tohoto zkoumání důsledné zvážení důkazní situace.** Zde se plnou měrou uplatní znalosti a schopnosti advokáta, spočívající v důkladném rozboru skutkového a právního stavu. Po tomto procesu je advokát schopen odhadnout, zda a s jakou mírou pravděpodobnosti u soudu unese žalobce jak břemeno tvrzení, tak břemeno důkazní ohledně konkrétního hmotněprávního nároku. Jak již bylo psáno v úvodu, je v tomto případě nutno nalézt společnou řeč s klientem a předložit mu srozumitelně pravidla, za jakých lze u soudního procesu vyhrát. V některých případech musí advokát vyvinout značnou rezistenci před těmi z klientů, kteří jsou dostatečně neodbytní a přesvědčiví na to, aby jej – bez důkladné analýzy procesních břemen – přiměli k podání žaloby. Pokud by advokát tlaku neodolal, vystavil by se riziku, že u následného soudního jednání sehraje nikoliv roli důstojného ochránce práv svého klienta, ale roli bájného Sisyfa, svíjejícího se pod tíhou břemene tvrzení a břemene důkazního, zcela neschopného unést kterékoliv z nich. Soudce v takovém případě bývá zpravidla pohnut soucitem k advokátovi a směřuje k ukončení jeho utrpení brzkým zamítnutím žaloby.

Posouzení nároku z hlediska procesního práva

Po analýze břemen přichází na řadu samotné sepsání žaloby a při něm rovněž procesní stránka věci, od vymezení okruhu aktivně a pasivně legitimovaných účastníků po určení příslušného soudu. I zde může docházet k obtížně řešitelným situacím, které nemají jasné řešení. V praxi jsem se přesvědčil, že i zdánlivě tak jednoduchá věc, jako je určení místní příslušnosti, může činit značné problémy nejen žalobci, ale i soudci.

Při nahlížení do jednoho soudního spisu mě již na první pohled vyděsila a zmátla jeho šíře čítající snad decimetr namísto očekávaných několika milimetrů. Daný spor byl dosud

7 Záleží samozřejmě rovněž na konkrétních parametrech exekucí, např. na datu nařízení exekuce, výši vymáhané pohledávky aj.

8 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 589 a násl.

ve fázi prvoinstanční, a to před nařízením prvního jednání ve věci, a tak pro šíří spisu zdánlivě neexistovalo kauzální vysvětlení. Jsa zmaten, přistoupil jsem k samotnému nahlédnutí. Můj zmatek byl proměněn v úžas při zjištění, že spis putoval jako bludný balvan celkem sedmkrát ze soudu na soud a všemi soudy byla postupně vyslovována místní nepřislusnost s plamenným odůvodněním, proč je zcela vyloučena příslusnost právě toho kterého soudu. Mé udivení bylo o to větší, že se v dané věci jednalo o zcela jednoduchý spor, který byl následně rozhodnut u prvního konaného jednání. Nelze tedy než doporučit pečlivé zvážení procesní stránky věci a příp. též pečlivé zdůvodnění místní příslusnosti konkrétního soudu, neb vytváření bludných spisů není v ničím zájmu.

Právě tři výše popsání kritéria budou v rámci tohoto příkladu východiskem pro analýzu šancí na celkovou výhru sporu žalobcem.

Výpočet celkové pravděpodobnosti výhry žalobce

Za účelem zjištění celkových šancí na úspěch ve sporu by měl žalobce ke každému z výše uvedených kritérií připsat odhadovanou pravděpodobnost úspěchu vyjádřenou v procentech, a to např. následovně:

Označení	Popis jevu	Pravděpodobnost výskytu
A	Dobytnost pohledávky	95 %
B	Unesení břemene tvrzení a břemene důkazního	95 %
C	Procesní úspěch ve sporu	5 %

Celkovou šanci na výhru ve sporu a následné vymožení pohledávky žalobce získáme pomocí výpočtu, ve kterém hodnotíme pravděpodobnost průniku tří jevů označených písmeny A, B a C, tedy pravděpodobnost, že všechny tři jevy nastanou současně. **Z hlediska dosažení úspěchu je pro žalobce totiž důležitý kumulativní výskyt všech posuzovaných jevů** – pokud by kterémukoliv z nich byla přiřčena pravděpodobnost 0 %, znamenalo by to jistou prohru a situaci by nezlepšila ani případná 100% šance na úspěch vyskytnuvší se u jevů ostatních.

Celková pravděpodobnost je v tomto případě rovna součinu jednotlivých pravděpodobností výskytu jevů A, B, C, přičemž pro účely výpočtu je převedena z procent na reálná čísla od 0 do 1, kdy 0 znamená 0% pravděpodobnost výskytu jevu a 1 naopak 100% pravděpodobnost. Matematicky lze způsob výpočtu vyjádřit touto rovnicí:

$$P(A \cap B \cap C) = P(A) \times P(B) \times P(C)$$

P... pravděpodobnost

U... sjednocení množin

∩... průnik množin

Po dosažení konkrétních hodnot do rovnice činí celková pravděpodobnost úspěchu žalobce 4,5125 %.

V posuzovaném případě jsou předmětem sporu peníze, a tedy věc určená genericky. Z tohoto důvodu lze provedené vyčíslení procentuálních šancí na základě přímé úměry promítnout do výše částky, kterou by měl žalobce v rámci smírného řešení věci po žalovaném požadovat, aby pro něj bylo uzavření smíru výhodnější než podstoupení rizika soudního řízení.

Procentuální šance žalobce na výhru by se měla promítnout v částce, která bude po žalovaném požadována pro účely smírného řešení. Pokud je tedy žalováno 100 000 Kč a žalobci vyjde 4,5125% šance na celkový úspěch, měl by žalobce dojít k závěru, že je pro něj optimální uzavřít s žalovaným smír, pokud mu žalovaný nabídne více než 4 512 Kč. Pokud by částka nabízená žalovaným v rámci smírného jednání nedosahovala ani této výše, bylo by pro žalobce výhodnější se soudit.

Rozhodná kritéria úspěchu žalovaného

Na rozdíl od žalobce mohou pro žalovaného hrát roli odlišná kritéria pro určení celkové pravděpodobnosti na úspěch.

Pro žalovaného např. nebude neznámou hodnotou jeho vlastní majetnost. Nebude pro něj ani rozhodným kritériem pro určení pravděpodobnosti výhry, neboť prohru v soudním sporu a následnou exekuci nelze považovat za úspěch žalovaného, a to ani v případě, kdy pohledávka žalobce zůstane neuspokojena. Výjimečným případem by mohla být žalovaná omezeně ručící právnická osoba, která by ostentativně dávala najevo, že i v případě procesní výhry z ní žalobce nic nevymůže. V dnešní době však již existují doktríny jako „Piercing the corporate veil“ v právu britském či „Durchgriffshaftung“ v právu německém, přičemž jako jejich odraz v našich luzích a hájích lze uvést odpovědnost statutárního orgánu za újmu dle zákona o korporacích⁹ či dle insolvenčního zákona.¹⁰ Nejsou rovněž výjimečné případy, kdy statutární orgán dlužné omezeně ručící právnické osoby nejprve sebejistě prohlašuje, že on není dlužníkem a že nic neuhradí, aby si po čase u hlavního líčení sypal na hlavu popel a pokorně se zavazoval k úhradě celé škody přihlášené v adhezním řízení.

Důvodnost hmotněprávních námitek

Relevantním kritériem žalovaného pro určení pravděpodobnosti výhry ve sporu mohou jistě být námitky proti hmotněprávnímu nároku žalobce uplatněnému žalobou. Může se jednat např. o skutečnost, že dlužná částka již byla zcela nebo částečně uhrazena, nebo naopak že předmětná zápůjčka nebyla vůbec nebo byla jen zčásti poskytnuta. Přichází v úvahu též uplatnění námítky započtení či námítky promlčení. Uplatněné námitky by však měly být pokud možno konzistentní.

Nedávno jsem četl stručný odpor žalovaného proti platebnímu rozkazu, ve kterém byly uplatněny dvě hmotněprávní námitky. Žalovaný ve větě první nejprve razantně odmítal, že by si kdy něco od žalobkyně půjčil, načež ve větě druhé (a zároveň poslední) dotčeně zmínil, že jí stejně už všechno vrátil. Následně vyústění tohoto sporu v procesní úspěch žalobkyně nikoho, snad ani žalovaného, nepřekvapilo.

Důvodnost procesních námitek

Stejně relevantním kritériem budou rovněž **námitky procesní.** Pokud se pohybujeme v intencích žaloby na zaplacení dlužné zápůjčky, mohlo by hrát významnou roli např. ujednání o splatnosti. Např. ponechání splatnosti na vůli žalova-

9 Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), § 53.

10 Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), § 98, 99.

ného a žalobní petit znějící na zaplacení dlužné zápůjčky by mohly z procesního hlediska znamenat rychlý šach mat a plnou výhru žalovaného, ačkoliv by hmotněprávní nárok žalobce byl zcela po právu.¹¹

Skutečnost, že budou u žalovaného posuzována pouze dvě kritéria oproti třem u žalobce, je dána specifikem procesní pozice žalovaného, který pouze reaguje na již podanou žalobu (eventuálně na výzvu k plnění dle § 142a o. s. ř.).

Výpočet celkové pravděpodobnosti výhry žalovaného

Obdobně jako u žalobce bude k nalezení celkové pravděpodobnosti úspěchu žalovaného nutné ke všem uvedeným kritériím připsat odhadovanou pravděpodobnost úspěchu vyjádřenou v procentech, a to např. takto:

Označení	Popis jevu	Pravděpodobnost výskytu
A	Důvodné hmotněprávní námitky	5 %
B	Důvodné procesní námitky	95 %

Celkovou šanci na výhru ve sporu a následné vydobytí pohledávky získáme pomocí výpočtu, ve kterém hodnotíme pravděpodobnost výskytu dvou jevů označených písmeny A, B, které mohou a nemusí nastat současně, avšak výskyt být jediného z nich bude znamenat výhru žalovaného. Na rozdíl od žalobce jsou obě z posuzovaných kritérií na sobě nezávislá. Žalovanému totiž postačí, když uspěje pouze s námitkami hmotněprávními nebo pouze s námitkami procesními k tomu, aby byl ve sporu úspěšný.

Pravděpodobnost je v tomto případě rovna součtu jednotlivých pravděpodobností výskytu jevů A a B, od něhož je odečtena pravděpodobnost průniku (současného výskytu) jevů A a B. Pro účely výpočtu jsou opět procenta převedena na reálná čísla od 0 do 1, kdy 0 znamená 0% pravděpodobnost výskytu jevu a 1 naopak 100% pravděpodobnost. Zde již bude vzorec pro výpočet procentuální úspěšnosti složitější a matematicky bude vyjádřen následovně:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$$

V daném případě činí výsledná pravděpodobnost celkového úspěchu žalovaného 95,25 %.

Procentuální hodnotu lze transformovat na konkrétní smírnou nabídku peněžité částky obdobným způsobem jako u žalobce. Lze tedy dojít k závěru, že pro žalovaného bude optimální strategií navrhnout žalobci na smírné řešení nejvýše částku 4 750 Kč. Pokud tato částka nebude žalobci postačovat, bude z hlediska pravděpodobnosti pro žalovaného výhodnější se s ním soudit.

Rozbor výsledků příkladu

Z výše uvedeného příkladu plyne zajímavé zjištění, že **ačkoliv mohou být na straně žalobce stanovena jiná rozhodující**

kritéria než na straně žalovaného, a dokonce i odlišný vzorec výpočtu pravděpodobnosti celkového úspěchu, jsou odchylky v odhadu celkové pravděpodobnosti na úspěch u obou stran překvapivě malé.

Za velmi důležitou považuji skutečnost, že v rámci uvedeného příkladu vznikl průnik částek, které jsou strany ochotny nabídnout jako smírné řešení. Žalovaný je ochoten žalobci nabídnout až 4 750 Kč a žalobce je ochoten akceptovat nejmeně 4 512 Kč. Za této situace je zřejmé, že šance k uzavření smírného řešení jsou velmi vysoké. Pokud by strany uzavřely smír v rozmezí částek 4 513 Kč až 4 749 Kč, jednalo by se dokonce o smír oboustranně výhodný, neboť dosažená peněžité částka převyšuje předvídanou procentuální úspěšnost obou procesních stran v případném sporu. Jednoduchým výpočtem (průměrem nejnižší a nejvyšší akceptovatelné částky) lze rovněž zjistit, že pro obě strany nejvýhodnějším a zároveň akceptovatelným řešením by byla v rámci smírného řešení úhrada částky 4 631 Kč žalovaným ve prospěch žalobce.

Ačkoliv je výše uvedený příklad velmi zjednodušený, jeho cílem bylo poukázat na skutečnost, že konkrétní aplikaci teorie her na civilní proces nebrání žádná závažná překážka.

5. Scientia est potentia

Tento text s ohledem na svůj rozsah nemá ambice vyčerpat toto téma ani stanovit jakákoliv závazná kritéria. Měl by však poukázat na skutečnost, že teorie her je na oblast civilního procesu bez zásadních překážek aplikovatelná. Na příkladu jsem se pokusil demonstrovat, jakým konkrétním způsobem může tato teorie v budoucnu sehrát významnou roli při kultivaci uzavírání smírných řešení v rámci civilního řízení. V duchu citátu Francise Bacona „*Scientia est potentia*“ je možno konstatovat, že se vědecká fakta u široké veřejnosti těší vysoké autoritě, a jsou tedy povoláním prostředkem k tomu, aby nahradila emoční náhled klienta na určitou skutečnost náhledem racionálním. Teorie her je totiž již ze své matematické podstaty zcela oproštěna od emoční stránky, která bývá právě v rámci procesu uzavírání smíru častou překážkou. Přesvědčivý, vědecky založený myšlenkový postup, který zdůvodňuje, kdy je pro účastníka řízení výhodnější uzavření smíru a kdy naopak ne, může být cestou k výraznému zvýšení počtu smírně uzavřených řízení, a tím také k odlehčení soudní soustavy. Rovněž může být užitečným nástrojem k lepší a efektivnější komunikaci s klientem, a tím i ke zvýšení šancí na nalezení konsenzu s protistranou před samotným zahájením civilního řízení.

Také by se tento postup mohl stát užitečnou pomůckou pro soudce usilujícího o smír mezi účastníky,¹² svou povahou podobnou např. doporučující tabulce Ministerstva spravedlnosti pro stanovení výše výživného, jejíž existenci má v povědomí široká veřejnost, a tím i přes svůj nezávazný charakter výrazně pomáhá v předcházení soudních pří.

K uvedeným a mnohým dalším pozitivním důsledkům aplikace teorie her na civilní proces jistě vede dlouhá cesta, avšak nejsou zde žádné zásadní překážky, které by bránily jejímu zahájení. V rámci takového putování pak samozřejmě vystanou i četné limity, jejichž překročení nebude možné, avšak jejich dosažení by mělo být dostatečnou výzvou.

✿ Autor je advokátem ve Frýdku-Místku.

11 Takto znějící žaloba by byla zamítnuta pro předčasnost. Srov. § 1960 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a relevantní judikaturu – např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. 33 Cdo 1869/2013.

12 Viz zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 99.

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 26. května 2016

Zákonná úprava spoluvlastnictví v novém občanském zákoníku a aktuální judikatura NS ke spoluvlastnictví

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 1. září 2016

Nový zákon o zadávání veřejných zakázek

Lektor: doc. JUDr. Ing. Radek Jurčík, Ph.D., advokát se specializací na veřejné zakázky a PPP projekty, bývalý tajemník rozkladové komise na odboru dohledu nad zadáváním veřejných zakázek ÚOHS

ve čtvrtek 9. června 2016

Doručování písemností a elektronický právní styk (se shrnutím zkušeností s provozem datových schránek)

Lektor: Mgr. František Korbel, advokát a lektor ČAK k datovým schránkám

ve čtvrtek 15. září 2016

Bytové vlastnictví v katastrální praxi

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, ředitelka kanceláře ředitele Katastrálního úřadu hlavního města Prahy

ve čtvrtek 16. června 2016

Nadace, nadační fondy a ústavy

Lektoři: JUDr. Josef Holejšovský, předseda senátu Vrchního soudu v Praze, externí spolupracovník a doktorand PF ZČU
doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D., katedra občanského práva Masarykovy univerzity v Brně

ve čtvrtek 22. září 2016

Exekuce po významných novelách včetně aktuální judikatury

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Praze

ve čtvrtek 23. června 2016

Zákonný režim společného jmění manželů, vypořádání společného jmění a aktuální judikatura NS ke společnému jmění manželů

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 6. října 2016

Odpovědnost za újmu zaměstnanců v pracovněprávních vztazích, včetně újmy na zdraví pohledem posledních legislativních změn, srovnání náhrady škody a nemateriálních újem při poškození zdraví podle zákoníku práce a podle o. z.

Lektor: JUDr. Martin Mikyska, advokát, soudní znalec pro obor ekonomika, odvětví mzdy se zvláštní specializací náhrady za ztrátu na výdělku při úrazech a nemocech z povolání

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Seminář pro advokáty pořádaný regionem Východní Čechy v budově Krajského soudu v Hradci Králové

ve středu 25. května 2016

Smlouva o dílo

Lektor: JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D., asistent soudce Nejvyššího soudu, odborný asistent katedry obchodního práva Právnické fakulty MU v Brně

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

v úterý 31. května 2016

Nájem a pacht věci nemovité – aktuální výkladové problémy

Lektor: JUDr. Adam Zítek, Ph.D., advokát

ve středu 15. června 2016

Odměna advokáta a advokátní tarif

Lektor: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka, členka sekce pro advokátní tarif ČAK

ve čtvrtek 23. června 2016

Smluvní a závazkové právo v NOZ

Lektor: JUDr. Miloš Tomsa, CSc., bývalý soudce a asistent soudce Vrchního soudu v Praze, člen komise LRV pro soukromé právo, v letech 2001 až 2010 předseda komise Ministerstva spravedlnosti pro přípravu nového občanského zákoníku

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace: 542 514 401 – pí Tereza Quittová.

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář:

Oddlužení v rozhodovací praxi soudů; novela insolvenčního zákona a nové postavení a povinnosti insolvenčního správce

Přihlašte se na www.asis.cz nebo e-mailem na seminare@asis.cz

Účastnický poplatek za seminář:
1 590 Kč členové ASIS,
2 790 Kč ostatní účastníci

Přednášejí:

- JUDr. František Kučera, předseda senátu Vrchního soudu v Praze
- JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., místopředseda Krajského soudu v Českých Budějovicích
- Mgr. Antonín Stanislav, Insolvenční odbor Ministerstva spravedlnosti ČR
- JUDr. Michal Žižlavský, člen představenstva ČAK a předseda Rady expertů ASIS

Datum konání: 27. května 2016 od 9 do 15 hodin

Místo konání: Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář:

Aktuální otázky insolvenčního řízení

Přihlašte se na www.asis.cz nebo e-mailem na seminare@asis.cz

Účastnický poplatek za seminář:
1 590 Kč členové ASIS,
2 790 Kč ostatní účastníci

Přednášejí:

- Mgr. Jan Kozák a Mgr. Eva Krčmářová, soudci Krajského soudu v Brně

Datum konání: 14. června 2016 od 9 do 16 hodin

Místo konání: Hotel Continental Brno, Kounicova 680/6, Brno

NOVÉ
SOUKROMÉ
PRÁVO
www.novesoukromepravo.cz 2016

POZVÁNKA NA ODBORNOU KONFERENCI NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO 2016 V OSTRAVĚ

Česká advokátní komora a vydavatelství EPRAVO.CZ společně zvou advokáty a advokátní koncipienty na odbornou konferenci Nové soukromé právo 2016 v Ostravě.

**Nové soukromé právo – 2. 6. 2016, Clarion Congress Hotel Ostrava
Zkrácená 2703, Ostrava – Zábřeh**

epravo.cz

Registrační formulář naleznete na: www.novesoukromepravo.cz

Konference je připravena jako celodenní, včetně konferenčního oběda. Advokáti a advokátní koncipienti mají účast zdarma, avšak upozorňujeme, že kapacita sálu pro bezplatnou účast je omezena a bude platit pravidlo včasnější registrace. Po vyčerpání této kapacity je účast možná pouze za poplatek.

Moderování celého konferenčního dne se ujme bývalý předseda ČAK, ostravský advokát JUDr. Vladimír Jirousek.

Na konferenci vystoupí přední čeští civilisté, např. hlavní autor rekodifikace obchodních korporací doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D., bývalá ministryně spravedlnosti JUDr. Daniela Kovářová, doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D., JUDr. Petr Tégl, Ph.D., a řada dalších.

Tématy konference budou:

- Aktuální problémy deliktivního práva
- Aktuální problémy korporátního práva
- Riziko úpadku při správě obchodních korporací
- Konstitutivní rozhodnutí v novém občanském zákoníku
- Převod a přechod práv na náhradu újmy
- Některé v Česku neznámé instituty věcných práv
- Procesní režim některých řízení v oblasti věcných práv
- Zadržovací právo
- Přiměřenost právní regulace rodinného práva
- Mezigenerační majetkový transfer v 21. století
- Postižení majetku v SJM

Mezinárodní odbor ČAK ve spolupráci s Asociací Masaryk zvou na seminář

„Svoboda projevu“

Kdy: **30. června 2016**

Kde: **Školící a vzdělávací centrum ČAK, palác Dunaj, Národní 10, Praha 1, vchod z Voršilské ulice**

Seminář bude tlumočen do francouzštiny a češtiny. Účastnický poplatek se nevybírá.

Přednášející:

- Yves Laurin, advokát, člen Pařížské advokátní komory
- Stanislav Balík, advokát, bývalý soudce Ústavního soudu
- Christian Vigouroux, předseda sekce ve Státní radě
- prof. Karel Eliáš, právník, prorektor pro oblast práva, Vysoká škola podnikání a práva
- a další

Formulář přihlášky a bližší informace k programu naleznete na internetových stránkách ČAK www.cak.cz v Kalendáři akcí.

Uzávěrka přihlášek je 20. června 2016.

Přihlášky zasílejte Alžbětě Recové, a to na e-mailovou adresu: recova@cak.cz.

**CODEXIS
GOLF
TOUR**

CODEXIS®
GOLF TOUR 2016
www.codexisgolf.cz

 CODEXIS®

Srdečně zveme na tradiční sérii golfových turnajů pro advokáty, právníky, soudce, manažery a všechny příznivce golfu.

14/06/2016 GOLF CUP – Loreta Golf Club Pyšely
22-23/08/2016 GOLF CUP – Golf & Spa Resort Cihelny
15/09/2016 GOLF CUP – Golf Park Slapy sv. Jan

Pořadatel: **CODEXIS®**

Partneři:

Mediální partneři: **Brands&Stores** **GRADA**

Hlavní partneři: **Expobank**

fine propag

KONKURNÍ NOVINY
SPOLUHÝ PRÁVNÍ ZORU

 PRÁVNÍ PROSTOR

epravo.cz

 CalderaSpas
Změňte svůj život

NOVA VOICE®
PŘEVOD ŘEČI DO TEXTU

DELOR

eLAW.cz

Lobby

vz24.cz

**Bulletin
advokacie**

 ANAG®
ANDRAGOGOS
AGENCY

Pozvánka na turnaj regionálních týmů ve fotbale

„Severočeský pohár 2016“

Kdy: v pátek 16. 9. 2016 od 12 hodin

Kde: Ústí nad Labem – Klíše, Areál MFK Ústí nad Labem, Klíše – ulice Černá cesta

GPS: 50°39'56.4"N 14°00'39.6"E

Po úspěchu turnajů „Pardubická kopačka 2014“ a „Ostravská šajtla 2015“ pořádá Severočeský region další ročník turnaje regionálních týmů advokátů, koncipientů a přátel advokacie.

Podle počtu zúčastněných týmů se očekává, že každé mužstvo sehraje několik utkání s hrací dobou 2 x 30 minut, přičemž v areálu je zajištěno zázemí se šatnami a občerstvení.

Po ukončení turnaje vás čeká závěrečný raut v prostorách univerzitního kampusu UJEP, kde se můžete i ubytovat.

Účast týmů, prosím, organizátorům potvrďte do 10. 8. 2016 i s případnými požadavky na ubytování.

Předběžné startovné (podle počtů týmů) se očekává ve výši 850 Kč/účastník, což bude hrazeno z rozpočtů regionů.

Pro sestavení týmů, prosím, kontaktujte vedoucího týmu ve svém regionu:

region	vedoucí týmu	e-mail:
Západní Čechy	Václav Vladař	vaclav.vladar@volny.cz
Jižní Čechy	František Smejkal	smejkal@volny.cz
Střední Čechy	Jaroslav Zeman	zeman@pravni.cz
Praha	Petr Burzanovský	burzanovsky@dbkp.cz
Severní Čechy	Zdeněk Grus	gruszenek@hotmail.com
Východní Čechy	Jan Najman	jannajman@volny.cz
Morava	Petr Vysoudil	kancelar@vysoudil.cz

Na setkání se těší za organizátory:

Zdeněk Grus	gruszenek@hotmail.com
Michal Vejlupek	m.vejlupek@volny.cz
Lubomír Páník	akpanik@akpanik.cz

S pozdravem

Zdeněk Grus, Michal Vejlupek a Lubomír Páník
jako regionální zástupci České advokátní komory pro Severočeský kraj

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
jako každým rokem, dovoluji si vás i letos pozvat na

27. ročník tradičního běžeckého závodu advokátů

„O PAROHY ARCIVÉVODY FERDINANDA“

který se uskuteční v **sobotu 11. 6. 2016**
na **Konopišti**.

Závod je, stejně jako minulé ročníky, určen nejen advokátům a jejich zaměstnancům, ale i jejich rodinným příslušníkům, přátelům a dalším příznivcům pohybu v přírodě. Závodí se v dětských i dospělých kategoriích. Přijďte si se svými rodinami a přáteli zasportovat a poté posedět s kolegy v restauraci.

Program:

- 9:30-10:00 Přihlášky účastníků za letním divadlem vedle zámeckého rybníka na Konopišti
- 10:00-12:00 Běžecký závod okolo zámeckého rybníka a vyhlášení výsledků závodu
- 12:30-Společné posezení v restauraci

Případné ubytování a stravování si zajišťují a hradí účastníci sami.

Parkování na placeném parkovišti pod hrází Konopištského rybníka (do areálu Konopištského parku je možný vjezd jen na základě zvláštního povolení Města Benešov).

Startovné se nehradí.

Pro ty z vás, kteří jste se závodu ještě neúčastnili a chystáte se zúčastnit v letošním roce, uvádím kategorie a délky tras:

- MUŽI – běží dvě kola okolo Konopištského rybníka v celkové délce cca 5,4 km
- ŽENY – běží jedno kolo okolo Konopištského rybníka v celkové délce cca 2,7 km
- STARŠÍ ŽÁCI (cca 12-15 let) – běží jedno kolo okolo Konopištského rybníka v celkové délce cca 2,7 km
- NORDIC WALKING – kategorie pro „pěší“ – jedno kolo okolo Konopištského rybníka v celkové délce cca 2,7 km
- DĚTI od cca jednoho roku jsou rozděleny do kategorií NEJMENŠÍ, PŘEDŠKOLÁCI, MLADŠÍ ŽÁCI a běží dle věku jedno až dvě menší či větší kola po louce

Přihlášky prosím zasílejte elektronickou poštou na adresu: premus@pravni.cz.

Těším se na vaši účast a přeji vám příjemné dny.

✿ JUDr. ROMAN PREMUS, regionální představitel ČAK pro Středočeský kraj

Pozvánka na tenisovou sobotu v Kosmonosech

Vážení přátelé tenisu,
hráčky a hráči z řad středočeských advokátek, advokátů, koncipientek, koncipientů, jakož i přátel advokacie,
přijměte pozvání na den věnovaný tenisu v areálu Tenisového klubu v Kosmonosech u Mladé Boleslavi,
pořádaný ve spolupráci s Regionálním střediskem České advokátní komory pro střední Čechy,

který se koná 25. června 2016 od 9 hodin.

Připravili jsme pro vás příjemný sportovní a společenský den se zaměřením na tenis. Využít můžete čtyři tenisové kurty, sousední koupaliště a klubové zázemí s možností masáží od zkušeného fyzioterapeuta.

Účastníci si mohou vybrat z tohoto **nabídkového menu**:

- tenisový miniturnaj (dvouhra, čtyřhra, mix)
- krátké seznámení se základy tenisu
- úderová technika
- taktika vedení utkání
- volná hra účastníků na kurtech

Účastnický poplatek 500 Kč zahrnuje, vedle pronájmu kurtu, který hradí Česká advokátní komora:

- tenisové míče,
 - vstupné do přílehlajícího areálu koupaliště,
 - poplatek za asistenci tenisového trenéra a catering.
- (Ostatní občerstvení v kiosku si každý účastník platí sám.)

Bufet (catering) bude účastníkům k dispozici po celý den. Nápoje a ostatní drobné občerstvení, včetně točeného Prazdroje, bude možno zakoupit v kiosku.

Oběd i večeře bude na místě v rámci venkovního posezení v areálu tenisového klubu v Kosmonosech s odpoledním nebo večerním opékáním domácích špekáčků na otevřeném ohništi (v případě zájmu). V případě potřeby lze zprostředkovat ubytování účastníků v blízkosti Tenisového klubu v Kosmonosech.

Závaznou přihlášku k účasti je třeba zaslat nejpozději do 23. května 2016 na tyto e-mailové adresy: tkkosmonosy@gmail.com anebo alena.kinclova@kinclova.com.

Vaše případné dotazy lze zodpovědět na výše uvedených e-mailových adresách nebo na těchto telefonních číslech: 607 271 167 a 602 187 303.

Těšíme se na sportování s vámi v Kosmonosech 25. června 2016.

JUDr. ROMAN PREMUS,
regionální představitel ČAK pro Středočeský kraj

Za organizační výbor
ALENA KINCLOVÁ, advokátka se sídlem AK v Lysé nad Labem, a TK Kosmonosy

Právníkovy zápisky

(Drobky z rozprav o rodinném provozu)

Již před několika roky jsem se v Bulletinu přiznal, že některé z mých textů jsou inspirovány rozvodovými advokáty a lékaři – znalci lidských duší, s nimiž se společensky setkávám a debatuji. Takový je i případ dnešních zápisků, jak ostatně naznačuje jejich podtitulek.

Jeden druh manželství bývá označován za manželství z rozumu. Logicky vzato by jiné svazky měly být manželstvím z nerozumu. Myslím, a nejsem v tom názoru osamocen, že soužití dvou lidí může trvaleji prosperovat, když vznikne a je udržováno ze „smíšených důvodů“.

Těžko se překonávají ty zvyky našich partnerů a partnerek, které „koření“ v jejich původním rodinném prostředí. Snad bychom se k nim měli chovat analogicky podle Einsteinovy rady: *Když se vám nepodaří odstranit pampelišky z trávníku, udělejte z pampelišky svou oblíbenou květinu.*

V očích životního partnera se můžeme stát směšnými, když jeho nebo ji, popřípadě sebe samé, bereme až příliš vážně.

Pokud se v domácím provozu prohlásí: „Mělo by se udělat“, je v tom obsažen nevyslovený předpoklad, že věc obstará ten druhý. Autor (spíš než autorka) takové pobídky se možná řídí pokynem odborníků, podle kterého na blaho svých bližních myslíme i tehdy, když si usilovně obstaráváme odpočinek.

Výrok „*Odpouštím, ale nezapomínám*“ je víceznačný a dal by se označit za skrytou výhrůžku. Autor či autorka takového prohlášení by jednou mohli „zapomenout odpouštět“.

Jestliže náš životní partner či partnerka ojedinele ve vztahu rozbije nějakou věc, nejde o domácí násilí, ale spíš o projev ohleduplnosti. Rozpouští se tak agrese, která by se v horším případě mohla obrátit vůči druhému z páru. Určitě jde o přijatelnější způsob jednání, než jaký použila paní Kowalská, hrdinka polských anekdot. Ta v hádce poranila manžela na hlavě, pak ho pečlivě ošetřovala a říkala: „Co by sis, ty chudáčku, beze mě počal?“

V našem debatním kroužku zazněla následující věta: *V emancipovaném manželství panuje jakási proměnlivá rovnováha sil, jejímž základním výrazovým prostředkem je hádka.* Takovou myšlenkovou perlu jsem si stačil zaznamenat, nikoliv však jejího autora či autorku. Okamžitě jsme se totiž začali dohadovat o podobách a významu hádky v lidském soužití. Následuje několik postřehů z takového téměř odborného semináře.

Advokáti v průběhu procesu kladou některé otázky nikoliv proto, že jsou zvědaví na odpovědi. Cosi podobného se děje

v manželském soužití, kde otázky bývají často jen málo maskované výčitky či obžaloby.

Vyčítat začínáme zpravidla již v okamžiku, když svoji další řeč uvedeme slovy: *Nechci a nebudu nic vyčítat, ale...*

Rada, abychom rozpory v domácím provozu řešili „hádkou rozumného charakteru“, se dobře poslouchá a hůře usku-teční. Sám pojem „racionální hádka“ působí jako protimluv v přívlastku. Někdy však takové paradoxní chování má svůj předobraz v jednání o smlouvách. Když nerozumné požadavky smluvního partnera jsou potírány nerozumnými argumenty a v Lutherově duchu obě strany tvrdí *Zde stojím a nemohu jinak*, „vybouří se emoce“ a dospěje se k přijatelné dohodě.

Vyjednávání o smlouvách má i jinak hodně společného s dohadováním manželů. Platí to zejména o svazku označovaném za „dvoukariérový“. Obě strany jsou tam spojenci a rivaly zároveň, a již proto se musejí snažit porozumět stanovisku „smluvního partnera“.

Nerozumná a neperspektivní je taková hádka, ve které účastník začíná tušit, že se chová hloupě a neúčelně, a přesto se tak chová ještě intenzivněji.

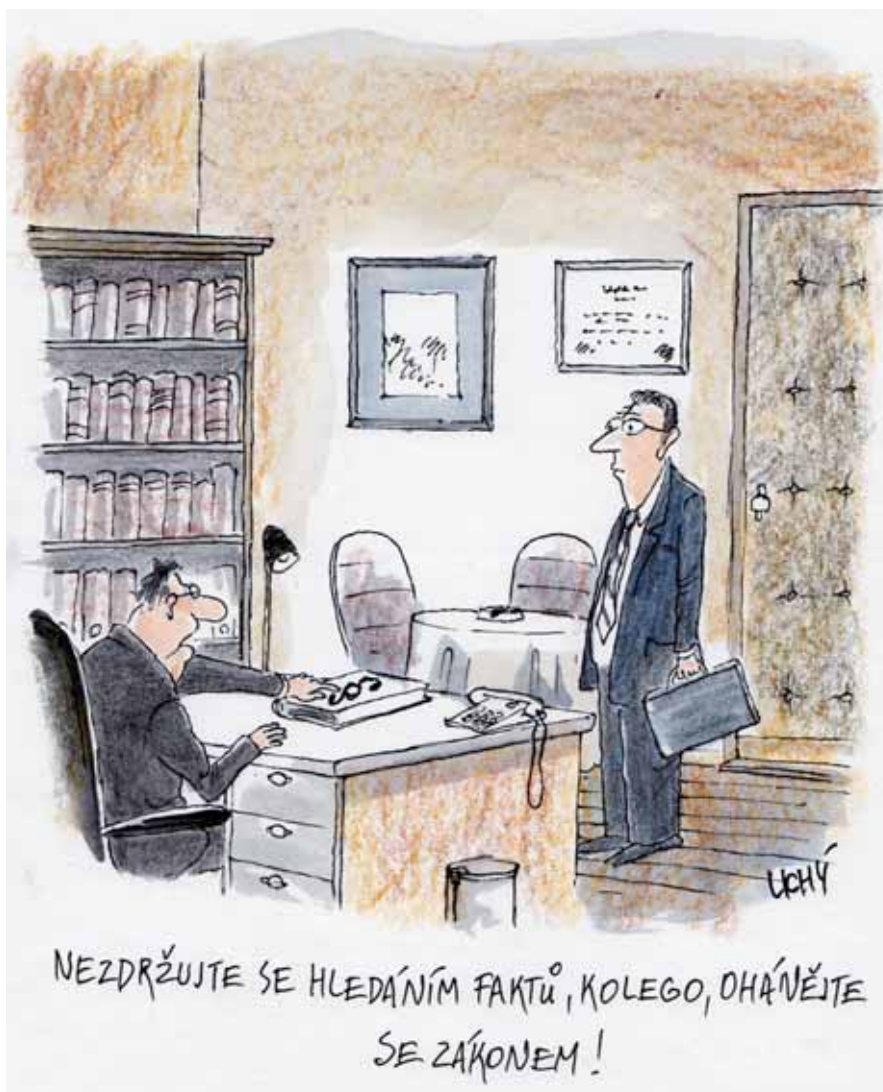
Hádce s druhým někdy předcházíme nebo ji učiníme konstruktivnější tím, že si předem leccos vyhádáme sami v sobě.

Hádka zvaná konstruktivní by měla být – podle doporučení teoretiků – tematicky strukturovaná. Pak je ovšem sporné, zda takto uspořádanou debatu lze označit za hádku. Setrvalěji studenější vztahy mezi manželi, které by se diplomatickou mluvou daly označit za „korektní“, neslibují dlouhodobou stabilitu jejich svazku.

Bývalý přítel je prý nejhorší budoucí nepřítel. Požadavek, aby rozvedení manželé byli nadále přáteli, je i proto ideálem nesenadno dosažitelným. Často by docela stačilo, kdyby se bývalí manželé k sobě chovali stejně zdvořile, jako jednají s cizími lidmi. Tehdy se docela dobře uplatní i vztah korektní a strukturované rozhovory o věcech společného zájmu.

Život kdosi připodobnil k fotbalovému zápasu – ve druhém poločase už nebudeme mít dost času na výhru. Neztrácejme naději, vždyť život v kterékoliv etapě může nabídnout cosi podobného partii tenisu. Při ní můžeme ztratit první dva sety, v setu třetím prohrávat 2:5 a pak celý zápas otočit ve svůj prospěch. Navíc ve sportovním utkání amatérského rázu můžeme číselně o něco prohrát a zároveň svým způsobem mít úspěch, když si „dobře zahrajeme“. Pro partii životní to platí docela určitě.

✿ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- výbor Advokátní komory ve Splitu v r. 1908 protestoval u c. k. ministerstva spravedlnosti proti zapisování soudních radů do seznamu advokátů? „V podání se uvádí, že před zavedením nového civilního řádu soudního rada, který fungoval po pět let jako votant u sborového soudu, pro stáří, v němž této hodnosti dosáhl, měl velice málo chuti, státi se advokátem. Dnes naproti tomu opouští rada s pětiletou služební dobou u sborového soudu v plné síle svoji službu, aby se věnoval advokacii, a činí tak konkurenci stavu, který žije toliko z vlastní práce,“ psalo se v *Právnických rozhledech*. Zpráva dále uváděla, že ve Splitu tehdy žilo 20 000 obyvatel a působilo zde 18 advokátů, v době její publikace k nim přibyli další dva z řad bývalých soudců a schylovalo se k zápisu ještě dvou takových nových advokátů. „Memorandum zabývá se obšírně nepřístojnostmi, k nimž takový stav vede, a žádá, aby ministerstvo spravedlnosti učinilo opatření, aby takovému stavu, který není důstojným ani advokacie, ani stavu soudcovského, učiněna byl přítrž,“ dodává se v citované informaci.

- jedním z vůdců hnutí za belgickou nezávislost byl advokát Joseph Jean Louis Lebeau? Lebeau (1794-1865) byl

od r. 1819 advokátem v Lutychu. Spolu s dalšími advokáty, Josephem Lebeauem a Charlesem Rogierem, tu vydávali politický almanach *Mathieu Laensbergh*. V r. 1830 se jako ministr zahraničních věcí stal členem prozatímní vlády, která 4. října vyhlásila samostatnost, v letech 1832-1834 byl pak ministrem spravedlnosti, v r. 1840 premiérem a v r. 1841 znovu ministrem zahraničí.

- v r. 1931 vyšla užitečná příručka Josefa Ježka *Praktické jednoduché úrokování tabulkami pro každého?* Anotaci přinesl časopis *Česká advokacie* mj. s odůvodněním, že „je známo, že kancelářskému personálu v advokátních kancelářích působí často potíže vypočítávání úroků na dny“. Cena knihy byla 4,50 Kč, distribuovalo ji především Nakladatelství a knihkupectví Plamja v pražské Revoluční 1. „Nesprávný výpočet úroků může být příčinou mnohých nepřijemností,“ znělo doporučení pro ty, „kdož si chtějí při výpočtu úroků uspořít práci i čas“, a to s dodatkem, že kromě toho jsou k dispozici značně dražší velké tabulky.

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel	
Jaroslav Svejkovský: Die Rechtsdienstkämpfe	3
Aktuelles	
Unentgeltliche Rechtsberatungsgesetz Robert Némec	4
Der Kongress Der Rechtsraum in Seč zum sechsten Mal Ivana Cihlářová	6
Der 12. Jahrgang des Gesamtjustizwettbewerbs Der Jurist des Jahres 2016 ist aufgerufen	9
Das Amtsblatt in den Jahren 1905-1938 Stanislav Balik	10
Einladung zu den XXIV. Karlsbader juristischen Tagen	12
Aktuell im Rechtswesen Hana Rýdlová	14
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Qualifizierte (verschärfte) Bedingungen bei der bedingten Einstellung der Strafverfolgung Jan Zúbek	15
Über das Verhältnis zwischen dem Absehen von einer Bestrafung und dem Strafbefehl Dalibor Šelleng	18
Nichtigkeit einer Rechtshandlung und Kündigung des Arbeitsverhältnisses Jaroslav Stránský	22
Kautionszins bei der Miete Tomáš Buus	26
Aus der Judikatur	
Zu den Bedingungen der Erlassung des Versäumnisurteils	31
Ungültigkeit der Schiedsklausel – Zwangsvollstreckung	33
Verantwortung des Eigentümers der Bäume	37
Zu der zivilrechtlichen Verantwortung der Sportler für Sportunfälle	39
Eintragung ins öffentliche Register	43
Aus der Rechtssprechung des Gerichtshofes der Europäischen Union	43
Aus der Rechtssprechung des Europäischen Gerichts für Menschenrechte	45
Aus der Fachliteratur	
Petr Lavický und Koll.: Zivilprozessordnung II. Exekutionsordnung. Der praktische Kommentar (Jan Kubizňák)	49
Petr Ševčík, Ladislav Ullrich: Sachverständigenrecht (Martin Mikyska)	49
Jan Kozák, Alexandr Dadam, Lukáš Pachel: Insolvenzgesetz und damit zusammenhängende Vorschriften. Kommentar (Daniel Ševčík)	51
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt... ..	52
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Wozu dient das Recht	53
Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft	
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	54
Verteidigungsgrenzen in der Disziplinarpraxis der Tschechischen Rechtsanwaltskammer – diesmal aus der Sicht des Rechtsanwalts Tomáš Sokol	56
Begünstigte Versicherung der Kraftfahrzeuge für Rechtsanwälte Tomáš Turek	58
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	60
Aus Europa	
Verantwortung des Staates für das durch den Staat verursachte Unrecht Friedrich Graf von Westphalen	61
Informationen und Wissenswertes	
Was Sie wissen sollten	
Die 3. Arbeit der Kategorie Das Talent des Jahres des Wettbewerbes Der Jurist des Jahres 2015 Ondřej Novák	68
Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Konzipienten in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	73
Einladung zu zwei Seminaren „über die Insolvenz“	74
Einladung zur Konferenz „Das neue Privatrecht“ in Ostrava	75
Einladung zum Seminar „Redefreiheit“	75
Einladung zu Codexis Golf Tour 2016	76
Einladung zum Fußball-Turnier der regionalen Teams „Der Nordböhmisches Pokal 2016“	76
Einladung zum 27. Jahrgang des traditionellen Wettbewerbs „Um das Geweih des Erzherzogs Ferdinand“	77
Einladung zum Tennis-Samstag in Kosmonosy	78
Zum Schluss	
Notizen eines Juristen (Brocken aus den Diskussionen über den Familienbetrieb) Petr Hajn	79
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	80
Wissen Sie, dass... Stanislav Balik	80
Inhaltsverzeichnis	81
Zusammenfassung/Summary	82
Table of Contents	83

Jan Zúbek: Qualifizierte (verschärfte) Bedingungen bei der bedingten Einstellung der Strafverfolgung

Der Artikel behandelt verschärfte Bedingungen, die in die normative Diktion des § 307 der Strafprozessordnung durch das Gesetz Nr. 193/2012 Sb. eingeführt wurden. Er analysiert die Verpflichtung, eine bestimmte Tätigkeit zu unterlassen, die der Beschuldigte selbst anstelle des Gerichts auf sich nimmt, wobei die Aufmerksamkeit der Nichtführung der Kraftfahrzeuge, inklusive der Folgen, und der Beurteilung der Möglichkeit des analogen Vorgangs nach § 350 der Strafprozessordnung gewidmet wird. Ferner wird die Verpflichtung, einen Geldbetrag zu bezahlen, analysiert, der für eine größere Menge von Personen nützlich ist, und nicht nur für den Geschädigten allein.

Dalibor Šelleng: Über das Verhältnis zwischen dem Absehen von einer Bestrafung und dem Strafbefehl

Der Artikel widmet sich dem Verhältnis zwischen dem Strafbefehl und dem Institut des Absehens von der Bestrafung als strafrechtlichen Alternativen auf der Ebene des Prozessrechts und des materiellen Rechts. Der Autor beschäftigt sich mit deren Korrelation nicht nur aus der Sicht der Rechtsregelung *de lege lata*, wo er analysiert, ob es möglich ist, mit einem Strafbefehl von der Bestrafung abzusehen, sondern auch aus der Sicht der Rechtsregelung *de lege ferenda*, und im Zusammenhang mit der diskutierten Rekodifizierung des Strafprozessrechts legt der Autor Vorschläge für die künftige Rechtsregelung vor.

Jaroslav Stránský: Wichtigkeit einer Rechtshandlung und Kündigung des Arbeitsverhältnisses

Der Artikel ist fokussiert auf die Folgen einer mangelhaften Kündigung des Arbeitsverhältnisses. Neben der Kündigung des Arbeitsverhältnisses durch eine nichtige Rechtshandlung wird die Aufmerksamkeit insbesondere einem Fall gewidmet, wo es notwendig ist, die Rechtshandlung bezüglich der Kündigung des Arbeitsverhältnisses als eine scheinbare Handlung anzusehen, das heißt als eine Handlung, die nicht berücksichtigt wird. Nach der Rekodifizierung des Privatrechts gilt unter anderem, dass eine solche einseitige Rechtshandlung bezüglich der Kündigung des Arbeitsverhältnisses als scheinbar zu betrachten ist, bei der die vorgeschriebene Schriftform nicht eingehalten wurde. Folgen eines solchen Falles können als gewissermaßen

unsicher und fraglich und gleichzeitig auch aus der Sicht der Arbeitgeber als potentiell risikobehaftet bezeichnet werden. Der Artikel versucht, eine mögliche Lösung zu vermitteln.

Tomáš Buus: Kautionszins bei der Miete

Das neue Bürgerliche Gesetzbuch hat das Recht des Mieters auf den Kautionszins eingeführt. Die Anwendung kann als eindeutig scheinen, und zwar im Hinblick auf dieselbe Vorschrift bezüglich der üblichen Zinsen für Kredite, die die Banken im Wohnort oder im Sitz des Schuldners zur Zeit des Vertragsabschlusses gewähren. Nichtsdestotrotz erreichen die Zinssätze aus Hypothekenkrediten heute lediglich 2,5 %, während die Zinsen aus Konsumkrediten bei 11,5 % liegen, ganz zu schweigen von Forderungen aus den Kreditkarten. Angesichts dieser Differenzen ist das Verhältnis zwischen dem Mieter und dem Vermieter durch das Prisma des Verhältnisses zwischen dem Gläubiger und dem Schuldner zu interpretieren. Der Artikel schlussfolgert hiermit, dass die Kautionszinsen in der Regel (obwohl auch Ausnahmen bestehen können) höchstens auf dem Niveau der Zinsen aus Hypothekenkrediten, vielleicht auch auf dem Niveau der Zinsen aus mündelsicheren Wertpapieren (Staatsanleihen) liegen sollten. Immer ist es jedoch notwendig, die individuellen Charakteristiken des Mietverhältnisses und die Bonität des Mieters sowie des Vermieters zu berücksichtigen.

Jan Zúbek: Qualified (stricter) conditions for conditional discontinuance of criminal prosecution

The article discusses restrictive conditions introduced to the normative wording of § 307 of the Code of Criminal Procedure by Act No. 193/2012 Sb. It analyses commitments to refrain from a certain activity made by the person accused instead of the court, with special attention paid to a commitment not to drive motor vehicles, including its impacts, and evaluation of the possibility of a similar procedure under § 350 of the Code of Criminal Procedure. Moreover, the article analyses a commitment to provide a sum of money beneficial to several people, not only the victim himself/herself.

Dalibor Šelleng: On the relationship between abandonment of punishment and criminal order

The article deals with the relationship between criminal order and the institu-

tion of abandonment of punishment as criminal-law alternatives in the area of procedural and substantive law. The author describes their relationship not only from the perspective of *de lege lata* legislation—analysing whether it is possible to abandon punishment by means of a criminal order—but also in terms of *de lege ferenda* legislation, presenting proposals for future regulation in connection with the discussed new codification of procedural criminal law.

Jaroslav Stránský: Nullity of legal acts and termination of employment

The article focuses on the consequences of defective termination of employment. In addition to termination of employment by an invalid legal act, attention is paid to the case where legal acts aiming to terminate employment must be seen as putative acts, i.e. acts not to be taken into account. New codification of private law stipulates, *inter alia*, that unilateral legal acts aiming to terminate employment are considered putative if the prescribed written form has not been complied with. The consequences of such a case can be described as somewhat uncertain and debatable and also, from the employers' perspective, potentially risky. The article seeks to find and provide possible solutions.

Tomáš Buus: Interest on security deposit in the case of lease

The new Civil Code has introduced the lessee's right to interest on security deposit. Its application may seem clear due to this regulation's reference to usual interests required for loans provided by banks in the place of residence or in the seat of the debtor at the time of entering into the contract. However, interest rates on mortgage loans drop as low as 2.5%, whereas interest rates on consumer loans reach 11.5 %, not to mention credit card payables. Because of these differences, it is necessary to interpret the relationship between the lessee and the lessor through the lens of a creditor and a debtor. The present article thus concludes that the interest on security deposit should generally (although there may be exceptions) not exceed the level of interest on mortgage loans, maybe alternatively the level of interest on risk-free securities (government bonds). However, the individual characteristics of the lease relationship and the creditworthiness of the lessee and the lessor should always be taken into account.

Leading Article

Jaroslav Svejtkovský: Fights for legal services	3

Current News

Act on free legal aid Robert Němec	4
Legal Space congress at Seč for the sixth time Ivana Cihlářová	6
The 12th year of the Lawyer of the Year 2016 awards has been announced	9
Official Journal between 1905 and 1938 Stanislav Balík	10
Invitation to the XXIV Carlsbad Legal Days	12
Currently in law Hana Rýdlová	14

Legal Theory and Practice**Articles**

Qualified (stricter) conditions for conditional discontinuance of criminal prosecution Jan Zůbek	15
On the relationship between abandonment of punishment and criminal order Dalibor Šelleng	18
Nullity of legal acts and termination of employment Jaroslav Stránský	22
Interest on security deposit in the case of lease Tomáš Buus	26

Judicial Decisions

On the conditions of issue of default judgment	31
Invalidity of an arbitration clause – enforcement of a judgement	33
Liability of the owner of trees	37
On civil liability of athletes for sports injuries	39
Entry in a public register	43
Case law of the Court of Justice of the EU	43
ECHR Judicial Decisions	45

Professional Literature

Petr Lavický et al.: Code of Civil Procedure II. Enforcement Proceedings Code. Practical commentary (Jan Kubizňák)	49
Petr Ševčík, Ladislav Ullrich: Expert law (Martin Mikyska)	49
Jan Kozák, Alexandr Dadam, Lukáš Pacht: Insolvency law and related regulations. Commentary (Daniel Ševčík)	51
Bulletin of the Slovak Bar Association brings	52

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

What law is for	53

Czech Legal Profession

Disciplinary Practice Jan Syka	54
Limits of defence in the disciplinary practice of the CBA—this time from the lawyer's point of view Tomáš Sokol	56
Discounted vehicle insurance for lawyers Tomáš Turek	58
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	60

Europe

Liability of the State for injustice caused by the State Friedrich Graf von Westphalen	61

Information and Points of Interest**You should know**

Work in the 3rd place of the 2015 Lawyer of the Year contest in the Talent of the Year category Ondřej Novák	68
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	73
Invitation to two seminars on insolvency	74
Invitation to the “New private law” conference in Ostrava	75
Invitation to the “Freedom of speech” seminar	75
Invitation to Codexis Golf Tour 2016	76
Invitation to the tournament of regional football teams “2016 North Bohemia Cup”	76
Invitation to the 27th year of traditional running race “Antlers of Archduke Ferdinand”	77
Invitation to a tennis Saturday in Kosmonosy	78

Finally

Lawyer's Diary (Bits from discussions about family operation) Petr Hajn	79
Drawing by Lubomír Lichý	80
Did you know that... Stanislav Balík	80

Inhaltsverzeichnis	81

Zusammenfassung/Summary	82

Table of Contents	83

DLA Piper, jedna z největších globálních advokátních kanceláří s pobočkami ve více než 30 zemích, hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA

SE SPECIALIZACÍ PRO OBLAST:

- bankovníctví a finančního práva
- korporátního práva

POŽADUJEME:

- skvělou úroveň odborných znalostí, samostatnost, logické myšlení
- vynikající znalost AJ slovem i písmem (znalost dalšího jazyka výhodou)
- motivaci k osobnímu i profesionálnímu růstu
- komunikativnost, schopnost práce v týmu
- loajalitu, flexibilitu a vysoké pracovní nasazení

NABÍZÍME:

- zázemí úspěšné mezinárodní advokátní kanceláře
- práci s významnou národní i mezinárodní klientelou
- motivující finanční ohodnocení
- mladý a přátelský kolektiv
- možnost dalšího profesního rozvoje

ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA A STUDENT/KA

POŽADUJEME:

- vynikající znalost AJ slovem i písmem (znalost dalšího jazyka výhodou)
- aktivní přístup k řešení právních problémů
- schopnost týmové práce
- loajalitu, flexibilitu a vysoké pracovní nasazení

NABÍZÍME:

- zázemí úspěšné mezinárodní advokátní kanceláře
- motivující finanční ohodnocení
- mladý a přátelský kolektiv
- možnost dalšího profesního růstu
- benefity

V případě Vašeho zájmu, prosím zašlete svůj strukturovaný životopis v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu: iveta.zvolenska@dlapiper.com nebo na adresu DLA Piper Prague LLP, organizační složka, k rukám Ivety Zvolenské, Perlová 5, 110 00 Praha 1.

DLA Piper je vysoce hodnocenou a doporučovanou advokátní kanceláří v žebříčcích Legal 500/Chambers 2014.

DLA Piper is a global law firm operating through various separate and distinct legal entities.

Further details of these entities can be found at www.dlapiper.com.

Copyright © 2016 DLA Piper. All rights reserved | MAR16 | 3063285


```
<!DOCTYPE advokátka // advokát>
<html >
<head>
<title> informační technologie, telekomunikace </title>
</head>
<body>

<h1> nabízíme </h1>
<p> inspirativní kolegy //
samostatnou kancelář //
podnětnou práci pro nejzajímavější regionální i světovou klientelu //
nadprůměrné finanční ohodnocení //
skvělé prostředí pro osobní i profesní rozvoj //
robustní zázemí globální advokátní kanceláře </p>

<h2> požadujeme </h2>
<p> praxi dva <2> až tři <3> roky po advokátních zkouškách //
perfektní angličtinu slovem i písmem //
vstřícnost vůči klientům i kolegům //
nadšení pro technologie //
silnou sounáležitost s týmem //
plné porozumění tomuto inzerátu </p>

<h3> oceníme </h3>
<p> znalost druhého či více cizích jazyků //
aktivní přístup k rozvoji businessu //
smysl pro společenský život //
schopnost nalézat praktická řešení (i v regulatorice) //
touhu být každým dnem lepší než včera //
zahraniční zkušenost (pracovní i akademickou) </p>

<h4> kontakt </h4>
<p> CV v angličtině i češtině spolu s motivačním dopisem <continue>
posílejte na e-mail <a href="mailto:dana.leva@squirepb.com">dana.leva@squirepb.com</a> </continue>

</body>
</html >
```

Becker & Poliakoff

advokátní kancelář

Advokátní kancelář Becker & Poliakoff, s. r. o.

hledá do svého týmu

ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA/ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTKU S MINIMÁLNĚ ROČNÍ PRAXÍ

Požadujeme:

- ukončené VŠ vzdělání v oboru právo
- zkušenosti z oblasti občanského a obchodního práva
- zkušenosti z oblasti veřejných zakázek a intelektuálního vlastnictví velkou výhodou
- dobré organizační a řídicí schopnosti
- časovou flexibilitu
- výbornou znalost anglického jazyka slovem i písmem

Nabízíme:

- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu s tuzemskou i mezinárodní klientelou
- příjemné a přátelské pracovní prostředí
- odpovídající finanční ohodnocení

Nástup možný ihned.

V případě zájmu zasílejte své životopisy v českém a anglickém jazyce na e-mail: zajickova@becker-poliakoff.cz.

POMOZTE NÁM NAKRMIT DĚTI JÍDLEM A LÁSKOU

VĚDĚLI JSTE, ŽE V ČESKÉ REPUBLICE SI
KAŽDÁ 10. RODINA

NEMŮŽE DOVOLIT PLATIT SVÝM DĚTEM ŠKOLNÍ OBĚDY?

TYTO DĚTI PŘÍCHÁZEJÍ O DŮLEŽITOU SOUČÁST PRAVIDELNÉ STRAVY
A NAVÍC ZAŽÍVAJÍ POCIT VYČLENĚNÍ Z DĚTSKÉHO KOLEKTIVU, COŽ
MŮŽE MÍT VELMI NEGATIVNÍ DOPAD NA JEJICH PSYCHICKÝ ROZVOJ.

SOUHLASÍTE S TÍM, ŽE BY V ČR NEMĚLO ŽÁDNÉ DÍTĚ TRPĚT HLADEM?

POKUD ANO, POMOZTE TĚMTO DĚTEM LIBOVOLNOU ČÁSTKOU.
VŠECHNY PŘÍSPĚVKY DO KORUNY POUŽIJEME NA ZAPLACENÍ OBĚDŮ
KONKRÉTNÍM DĚTEM!

ČÍSLO TRANSPARENTNÍHO ÚČTU:

888 555 999 / 5500

WWW.OBEDYPRODETI.CZ

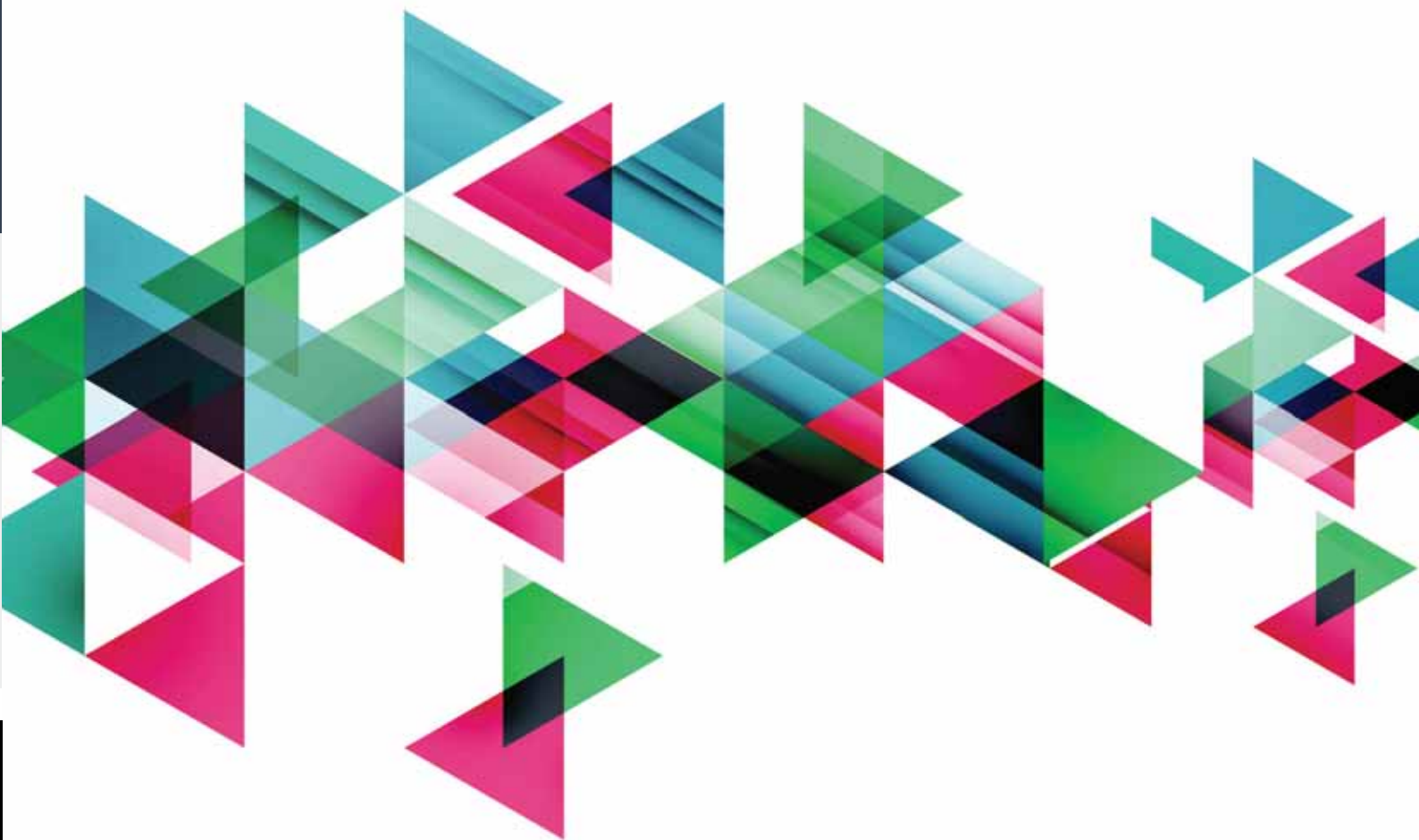
S PODPOROU

HLAVNÍ PARTNER

ALLEN & OVERY

A lawyer for tomorrow

Opportunities for law students and junior lawyers

The spirit and ethos of a firm, the way that it supports and nurtures its people and the tone and energy that exists between team members are the characteristics that really define a top law firm. At Allen & Overy we believe in the fundamental importance of collaboration and teamwork, of giving lawyers tasks that will challenge them, and then supporting them to advance their careers. We believe that our people perform best when they are given the very best resources, opportunities and encouragement to explore their full potential.

Please do not hesitate to send us your CV and cover letter to recruitment.prague@allenoverly.com.

*Most Attractive Employer for Law students
in the Czech Republic for the past three years*

Universum Awards 2014, 2015 and 2016

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozici

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

- aktivní přístup k řešení problémů
- vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu
- dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování
- pečlivost a samostatnost
- odpovídající odborné znalosti
- schopnost organizace a týmové spolupráce
- znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

- zájem úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou
- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu
- perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu
- možnost publikační činnosti
- příjemné pracovní prostředí
- motivující finanční ohodnocení

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005

MSB Legal, v.o.s., advokátní kancelář

Bucharova 1314/8, 158 00 Praha 13, tel.: +420 251 566 005, fax: +420 251 566 006, e-mail: paha@msblegal.cz, www.msblegal.cz

držitel prestižního ocenění
Právníký časopis ČR
2011, 2012, 2014 a 2015

od 2014
**RECENZOVANÝ
ČASOPIS**

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

	Kandidát by měl splňovat následující požadavky: ■ velmi dobrá znalost platného práva ■ motivace k vysokému pracovnímu nasazení ■ výborná znalost anglického jazyka ■ předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou			
	Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce. Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu: WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové Křížovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310 e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com			
	PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ (epravo.cz 2015, 2013, 2012, 2011) a současně PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU V KATEGORIÍCH: ■ Nejlepší klientské služby (epravo.cz 2014, 2012) ■ Fúze a akvizice (epravo.cz 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010) ■ Právo hospodářské soutěže (epravo.cz 2014) ■ Řešení sporů a arbitráže (epravo.cz 2015, 2013, 2012, 2011, 2010) ■ Telekomunikace a média (epravo.cz 2008)			
	NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MEZINÁRODNÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ PŮSOBÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICCE (Chambers Europe 2013, 2009, 2008)			
	NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY V OBLASTI M&A (Financial Times/Mergermarket 2011, 2007) NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE (International Financial Law Review/Euromoney 2011, 2006, 2004) NEJLEPŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE DLE VÝBĚRU KLIENTŮ (International Law Office 2008)			

Sládeček/Mikule/Suchánek/Syllová

Ústava České republiky

Komentář, 2. vydání

- jde o druhé, aktualizované a přepracované vydání komentáře z roku 2007, na kterém se podíleli dva současní soudci Ústavního soudu
- nejenže zachycuje přijaté změny Ústavy České republiky, hojně bylo doplněno o recentní i nejnovější judikaturu Ústavního soudu; v textu došlo také k reflexi nové literatury vztahující se k jednotlivým článkům ústavy
- poslouží jak právníkům v běžné praxi, tak akademikům a právním teoretikům, ale bude srozumitelná a použitelná i pro širší veřejnost

2016, vázané v plátně, 1 320 stran
cena 2 190 Kč, obj. číslo EKZ131

Novotný/Horák/Holejšovský/Oehm

Bytové spoluvlastnictví a bytová družstva

Komentář

- nový občanský zákoník zahrnuje do systému věcných práv také formu spoluvlastnictví spočívající v rozdělení domu na dílčí vlastnické objekty, čímž vytváří v našem právním řádu poprvé komplexní spoluvlastnickou úpravu, sestávající jak z této speciální úpravy, tak z úpravy běžného spoluvlastnictví i společného jmění
- jedná se o takovou formu spoluvlastnictví, která se někdy nazývá spoluvlastnictvím reálným, nebo reálným spoluvlastnictvím části nemovitě věci, zpravidla bytu nebo souboru bytů
- autoři komentáře ve svém výkladu praktickým způsobem překlenují zejména ty části zákona, které činí v praxi problémy

2016, vázané v plátně, 416 stran
cena 990 Kč, obj. číslo EKZ166

Objednávejte na www.beck.cz